

ผลกระทบและการปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง
พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาดำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
Effects and Adjustment of Fishers after Effectiveness of Fisheries Act,
B.E. 2558: A Case Study of PaknamChumphon Subdistrict, Mueang
District, Chumphon Province

อรจิรา สงวนชาติ
Aonjira Sa-nguanchat

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Arts in Human and Social Development
Prince of Songkla University
2560
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบและการปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนด
เรือประมง พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
ผู้เขียน นางสาวอรจิรา สวงวนชาติ
สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมศักดิ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเองและได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มี
ส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นางสาวอรจิรา สงวนชาติ)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อนและ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวอรจิรา สงวนชาติ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบและการปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนด
เรือประมง พ.ศ. 2558: กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

ผู้เขียน นางสาวอรจิรา สงวนชาติ

สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

ปีการศึกษา 2559

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลกระทบในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงที่ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร 2) การปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ.2558 ต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงที่ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับเจ้าของเรือประมงประเภทเรืออวนล้อม(อวนดำ) ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไปและประกอบอาชีพเรือประมงมาแล้วอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไปจำนวน 5 ราย แรงงานประมงไทยและต่างด้าวรวม 5 ราย เจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 1 ราย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าหลังจากมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558 นั้นส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงและต่อแรงงานประมงจำแนกผลการวิจัยออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสาธารณสุขที่เข้มงวดขึ้นมีผลต่อเจ้าของเรือประมงคือต้องเตรียมอุปกรณ์สุขอนามัยและความปลอดภัยบนเรือ ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม การกำหนดจำนวนวันออกเรือ เวลาพักของแรงงานทำให้เวลาในการทำงานลดลง แต่มีผลดีต่อแรงงานประมงคือมีเวลาพักที่มากขึ้น 2) ด้านสังคมมีการทำสัญญาจ้างเกิดการแย่งแรงงานระหว่างเจ้าของเรือด้วยกัน เนื่องจากแรงงานมีน้อย แต่มีผลดีต่อแรงงานคือการทำงานบนเรือไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง ไม่มีการค้ามนุษย์ 3) ด้านเศรษฐกิจเนื่องจากวันออกเรือน้อยลง ทำให้รายรับกับรายจ่ายไม่สมดุล และในวันหยุดแรงงานจะต้องหางานเสริม เพราะรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ 4) ด้านกฎหมายที่เพิ่มขึ้น ทำให้เจ้าของเรือและแรงงานเกิดความยุ่งยาก การออกเรือล่าช้า และมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากการติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ นอกจากนี้การแจ้งเข้า-ออก ทำให้การออกเรือมีความล่าช้าต้องรอให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบก่อนทุกครั้ง สำหรับการปรับตัวจำแนกผลการวิจัยออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย ได้แก่ เจ้าของเรือประมงต้องเตรียมอุปกรณ์สุขอนามัยและความปลอดภัยบนเรือ ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม การกำหนดจำนวนวันออกเรือ เวลาพักของแรงงานทำให้เวลาในการทำงานลดลง แต่มีผลดีต่อแรงงานประมงคือมีเวลาพักที่มากขึ้น 2) ด้านอัตมโนทัศน์ ได้แก่ เจ้าของเรือลดความคาดหวังต่อรายได้ที่น้อยลง ความท้อแท้ ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในอาชีพ แต่มีผลดีต่อแรงงานคือมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัยใน

ชีวิตมากขึ้น 3) ด้านบทบาทและหน้าที่ ได้แก่ เจ้าของเรือประมงจะต้องมีหน้าที่เป็นผู้ปกครองดูแลทุกคนบนเรือในขณะต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการวางแผนการทำงาน ส่วนแรงงานประมงในปัจจุบันจะต้องสามารถทำได้หลากหลายหน้าที่ตามคำสั่งของหัวหน้า 4) ด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้แก่ ทำให้เจ้าของเรือและแรงงานมีการช่วยเหลือ เกื้อกูล พุดคุย และดูแลกันเสมือนคนในครอบครัว ซึ่งเป็นผลต่อการทำงานและการอยู่ร่วมกันบนเรือ

Thesis Title	Effects and Adjustment of Fishers after Effectiveness of Fisheries Act, B.E. 2558: A Case Study of PaknamChumphon Subdistrict, Mueang District, Chumphon Province
Author	Ms.Aonjira Sa-nguanchat
Major Program	Human and Social Development
Academic Year	2016

ABSTRACT

The purposes of this study were to investigate: 1) the effects of the Fisheries Act, B.E. 2558 (A.D. 2015), after it became effective, on fishing boat owners and fishery workers in Pak Nam Chumphon Subdistrict, Mueang Chumphon District, Chumphon Province; and 2) adaptations of fishing boat owners and fishery workers in Pak Nam Chumphon Subdistrict, Mueang Chumphon District, Chumphon Province after the Fisheries Act, B.E. 2558 (A.D. 2015) came into effect. This qualitative study collected data through in-depth interviews and non-participant observations of five owners of 30 gross tonnage or larger fishing boats with surrounding nets (black nets) who had been in the occupation of fishing for at least three years; five Thai and immigrant fishery workers, and one government official. Content analysis and descriptive analysis were conducted.

The results of the study revealed that after the Fisheries Act, B.E. 2558 (A.D. 2015) came into force, the following four effects were found on fishing boat owners and fishery workers. 1) Stricter enforcement on public health affects fishing boat owners as they have to prepare health and security equipment on their boats which incurs extra expenses. Regulations on the number of fishing days and rest breaks from work reduce work time even though more rest time is beneficial to fishery workers. 2) Socially, requirements that employment contracts be made in writing result in some fishing boat owners snatching fishery workers from others because of the limited number of fishery workers. However, contracts are beneficial to workers as they are not exploited, and no human trafficking happens. 3) Economically, income and expenses do not balance because of fewer fishing days; workers have to find extra jobs to do on days off from fishing work. 4) Legally, more requirements result in difficulties for boat owners and workers. It takes more time before fishing boats can leave and more expenses for installation of various

instruments. The delays of inbound and outbound boats result from waiting for officials to check them on each and every trip. Four aspects of adaptation were found as follows. 1) Physically, the fishing boat owners have to prepare health security equipment on board which entails more expenditure. Requirements on the number of fishing days and rest time for workers result in less work time but more rest time for workers. 2) Self-conceptually—Fishing boat owners foresee less income, are discouraged, have risks and uncertainty of the occupation but the law makes workers feel they have more safety in life. 3) Roles and responsibilities—boat owners have to play the role of governing all people on board as head who makes plans while fishery workers must be able to do many things as ordered by the head. 4) Interdependence—boat owners and workers help each other, talk together and caring for each other like family members which is the advantage of working and living together on the boats.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จลุล่วงขึ้นได้ เกิดจากแรงกาย แรงใจรวมถึงผลผลิตจากองค์ความรู้ที่ได้จากการบูรณาการตลอดการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต ซึ่งถือเป็นการฝึกความอดทนให้กับผู้วิจัยเอง และได้สัมผัสกับประสบการณ์อีกแง่มุมหนึ่งในชีวิตซึ่งบุคคลที่เสมือนถือไฟฉายส่องทางให้ผู้วิจัยสามารถเดินได้จนประสบความสำเร็จคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สบายยิ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ผู้ซึ่งเป็นแม่อีกคนของผู้วิจัยกว่าได้ ผู้ที่มีเวลาให้นักศึกษาเสมอ อาจารย์คอยถามไถ่ผู้วิจัย เอาใจใส่ทุกรายละเอียดของงาน การพร่ำสอนทั้งงานเขียนหรือแม้กระทั่งการลงภาคสนาม ผู้ที่คอยวางแนวทางให้ผู้วิจัยสามารถเดินต่อไปได้ แม้บางครั้งผู้วิจัยจะเหนื่อยล้าทว่ายังมีอาจารย์เป็นผู้ปลอบประโลมและดึงผู้วิจัยขึ้นมาให้เดินต่อ หากผู้วิจัยปราศจากกำลังใจและคำพร่ำสอนจากอาจารย์วิทยานิพนธ์เล่มนี้คงเกิดขึ้นไม่ได้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสังการ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ ที่ชี้แนะแนวทาง สามารถนำไปต่อยอดทำให้ผู้วิจัยไม่หลงทางและพัฒนาเป็นงานที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย เสียสละเวลาและคอยอบรมชี้แนะผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณ “ผู้ให้ข้อมูลหลัก” ทุกท่าน ที่ยินดีให้ข้อมูลในการทำวิจัย เสียสละเวลา และให้ความร่วมมือในการบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ชีวิต อันเป็นข้อมูลสำคัญที่ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งข้อมูลที่ได้รับทำให้ผู้วิจัยรู้สึกว่าเป็นความรู้ที่ไม่สามารถหาจากที่ไหนได้นอกจากที่ ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรเท่านั้น

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรเพื่อน พมส. รุ่นที่11 ทุกคน ดีใจที่ได้เจอพี่ๆทุกคน ได้ร่วมรุ่นเดียวกัน ได้นั่งปรับทุกข์ ได้ร่วมกันทำวิจัยอดหลับอดนอน ร่วมฝ่าฟันกับความกดดันที่เข้ามาตลอดการศึกษาทำให้รู้ว่าเรามีคนเดินข้างกายเสมอ รวมไปถึงรุ่นพี่ พมส.รุ่นที่10 ที่คอยให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือและให้กำลังใจน้องคนนี้เสมอ ขอขอบคุณที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความทรงจำร่วมกัน รวมถึงคนรักที่คอยเป็นกำลังใจให้กันเสมอ ขอขอบคุณพี่ปัทม พี่ตาลที่คอยช่วยเรื่องเอกสารกับน้อง ช่วยเหลือน้องเวลาน้องมีปัญหา และขอบคุณครอบครัวเดอะเบสท์ที่คอยเป็นกำลังใจพาไปผ่อนคลายเวลาเครียด

สุดท้ายกราบขอบพระคุณอย่างสูงกับครอบครัว “สงวนชาติและศิลป์เล็ก” คุณพ่อ จีรวัดน์ สงวนชาติ ผู้ที่คอยให้กำลังใจให้ความรู้อบรมสั่งสอนให้ลูกอดทน กล้าที่จะเดินในเส้นทางที่เลือกอย่างมั่นใจและเชื่อมั่นในตัวลูกคนนี้เสมอ คุณแม่อัมพร ศิลป์เล็ก ผู้ที่ไปลงพื้นที่กับผู้วิจัยทุกครั้ง คอยให้กำลังใจอยู่ข้าง ๆ แม้ในวันที่ลูกเหนื่อยล้ารวมถึงคุณย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ญาติๆ ที่คอยถามไถ่อยู่เสมอ ทำให้ลูกประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

อรจิรา สงวนชาติ

สารบัญ

	หน้า
หน้าปกใน.....	(1)
บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT.....	(7)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญ.....	(10)
สารบัญภาพ.....	(14)
สารบัญตาราง.....	(15)
รายงานผลงานการนำเสนอและประเมินคุณภาพเพื่อตีพิมพ์บทความ.....	(16)
สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้นำเสนอบทความ.....	(17)
สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับประเมินคุณภาพเพื่อตีพิมพ์บทความ.....	(18)
บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ขอบเขตในการศึกษา.....	6
การทบทวนวรรณกรรม.....	7
บริบทจังหวัดชุมพร.....	8
ขนาดพื้นที่ และที่ตั้ง.....	8
สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ.....	8
สภาพการปกครอง.....	8
สภาพเศรษฐกิจ.....	9
สภาพทางสังคม.....	9
ปากน้ำชุมพร.....	10
ด้านประมง.....	13
พระราชบัญญัติและพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558.....	14
พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558.....	14
พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558.....	14
คำสั่ง ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำประมงและแรงงานประมง.....	25

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ทำางานในเรือประมง ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอส ขึ้นไป พ.ศ. 2557.....	25
คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 10/2558.....	26
ประกาศศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ฉบับที่17/2558.....	31
ระเบียบกรมเจ้าท่า ว่าด้วย มาตรการควบคุมเรือประมงพาณิชย์ตามกฎหมาย ว่าด้วยการประมงที่ไม่มีทะเบียนหรือมีทะเบียนเรือแต่ไม่มีใบอนุญาตทำประมง พ.ศ. 2559.....	32
พระราชบัญญัติแรงงานทะเล พ.ศ. 2558.....	33
ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการออกหนังสือคนประจำเรือ พ.ศ. 2558.....	38
กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องมือประมงที่ห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมิไว้ในครอบครอง เพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมง.....	39
แนวคิด ทฤษฎีการปรับตัว.....	40
ความหมายของการปรับตัว.....	40
สาเหตุของการปรับตัว.....	41
การปรับตัวของชุมชน.....	43
ทฤษฎีการปรับตัวของรอย.....	44
ทฤษฎีการย้ายถิ่น.....	47
ความหมายของการย้ายถิ่น.....	48
องค์ประกอบของการย้ายถิ่น.....	48
แนวคิดกระบวนการตัดสินใจย้ายถิ่น.....	49
ทฤษฎีปัจจัยดึงดูดและผลักดันการย้ายถิ่น.....	50
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานข้าม ชาติสู่ประเทศไทย.....	51
ปัญหาและผลกระทบของการย้ายถิ่นของประเทศไทยในภาพรวม.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	57
วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
พื้นที่ในการวิจัย.....	59
ผู้ให้ข้อมูล.....	59

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย.....	60
ผลการวิจัย.....	61
การทำประมงก่อนมีการเปลี่ยนแปลงพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558.....	61
การขาดแคลนแรงงานนำไปสู่การจ้างงานแรงงานต่างด้าว.....	63
เทียร์ 3: จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงการทำประมงไทย.....	64
ผลกระทบในการทำประมงภายหลังการเปลี่ยนแปลงพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558.....	65
ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมง 4 ด้าน.....	68
ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านสาธารณสุข.....	68
ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านสังคม.....	70
ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านเศรษฐกิจ.....	72
ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านกฎหมาย.....	73
ผลกระทบต่อแรงงานประมง 4 ด้าน.....	78
ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านสาธารณสุข.....	78
ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านสังคม.....	78
ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านเศรษฐกิจ.....	79
ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านกฎหมาย.....	80
การปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558.....	81
การปรับตัวของเจ้าของเรือประมง 4 ด้าน.....	82
การปรับตัวด้านร่างกาย.....	82
การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์.....	83
การปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่.....	84
การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน.....	85
การปรับตัวของแรงงานประมง 4 ด้าน.....	86
การปรับตัวด้านร่างกาย.....	86
การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์.....	86
การปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่.....	87
การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน.....	88
สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
สรุปผลการวิจัย.....	90
อภิปรายผลการวิจัย.....	98
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	103
บรรณานุกรม.....	105
บุคลากร.....	109
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก รายงานบทความการประชุมวิชาการระดับชาติ.....	111
ภาคผนวก ข รายงานบทความตีพิมพ์วารสาร.....	125
ประวัติผู้วิจัย.....	142

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพแสดงแผนที่ จังหวัดชุมพร.....	10
2	ภาพแสดงแผนที่ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร.....	11
3	อุตสาหกรรมต่อเรือ (คานเรือสามารถพัฒนา).....	12
4	ภาพแรงงานต่างด้าวรับจ้างเลือกปลาที่แพปลาพรมานะชัย.....	12
5	ปากร่องออกสู่ทะเลบริเวณตำบลปากน้ำชุมพร.....	13
6	ใบทะเบียนเรือ.....	66
7	ใบอนุญาตใช้เรือ.....	67
8	ใบประกาศนียบัตรคนใช้เครื่องจักรยนต์ชั้นหนึ่งพิเศษ ชำนาญการ.....	67
9	ใบประกาศนียบัตรนายเรือของเรือประมง(ชำนาญงาน).....	67
10	ใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์.....	68
11	แบบจัดเวลาพักในงานประมงทะเล.....	69
12	หนังสือรับรองมาตรฐานด้านสุขอนามัยในการดูแลรักษาสัตว์น้ำและเก็บ รักษาสัตว์น้ำในเรือประมง.....	70
13	บัตรประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว.....	70
14	สัญญาจ้างในงานประมงทะเล.....	72
15	บัญชีจำนวนค่าจ้างของลูกจ้างเรือประมง.....	73
16	หนังสือคนประจำเรือประมงสัญชาติไทย.....	75
17	หนังสือคนประจำเรือต่างด้าว.....	75
18	ศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมงชุมพร.....	76
19	เจ้าหน้าที่จากศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมงตรวจเรือก่อนออกเรือ.....	76
20	แบบรายงานการติดตั้งระบบติดตามเรือ.....	77
21	ระบบติดตามเรือ Vessel Monitoring System (VMS).....	77
22	แบบกรอกข้อมูลการอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวและใบเสร็จรับ เงินค่าทำเนียบการเปลี่ยนนายจ้าง.....	79
23	แบบบัญชีรายชื่อแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงทะเล.....	80
24	ใบอนุญาตทำงานใช้คู่กับบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย.....	81

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปผลกระทบและการปรับตัวของจำของเรือประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558.....	94
2	สรุปผลกระทบและการปรับตัวของจำของเรือประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558.....	96

รายงานผลงานการนำเสนอและตีพิมพ์บทความ

อรจิรา สงวนชาติ และมาลี สบายยิ่ง. (2560). ผลกระทบในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตครั้งที่ 9 “การบูรณาการงานวิจัย เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน” ระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม 2560. ณ ภูเก็ต: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

อรจิรา สงวนชาติ และมาลี สบายยิ่ง. (...). การปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. (อยู่ระหว่างกระบวนการของวารสาร)

สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้นำเสนอบทความ

OA17025

ที่ ศร 0306/ว0888

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
อ.เมือง จ.ภูเก็ต ๘๓๐๐๐

3 เมษายน 2560

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาบทความวิจัย

เรียน น.ส. อรจิรา สงวนชาติ

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัย เรื่อง ผลกระทบในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558: กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร สาขา สังคมศาสตร์และบริหารธุรกิจ ประเภท บรรยาย เพื่อนำเสนอในการประชุมวิชาการ การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 9 มีหัวข้อ “การบูรณาการงานวิจัย เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน” วันที่ 31 พ.ค. 2560 ณ ศูนย์ประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการคัดกรองบทความวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาบทความของท่านเรียบร้อยแล้ว โดยบทความของท่าน ผ่านการพิจารณา และได้รับการพิจารณาให้เข้าร่วมนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการดังกล่าว

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยฯ จะแจ้งรายละเอียดกำหนดการการนำเสนอให้ทราบอีกครั้งผ่านทางเว็บไซต์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ขอขอบคุณอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

สถาบันวิจัยและพัฒนา
โทร. ๐-๗๖๒๓-๑๘๕๗, ๒๕๐๗๕-๗, ๒๖๓๒๓๖๐ ต่อ ๓๔๓๐, ๓๔๐๓
โทรสาร ๐-๗๖๒๓-๑๗๗๕

สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์บทความ

ที่ ศส 0521.1.11/๕74

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา.
90112

20 กรกฎาคม 2560

เรื่อง ตอบรับการได้รับบทความ

เรียน นางสาวอรจิรา สวงชาติ

ตามที่ท่านได้ส่งบทความ เรื่อง การปรับตัวในการทำประมงภายใต้การออกพระราชกำหนด
เดือนประมง 2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร เพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตามความทราบแล้วนั้น

กองบรรณาธิการได้รับบทความของท่านแล้ว และจะนำบทความของท่านเข้าสู่กระบวนการ
ประเมินคุณภาพโดยกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป ทั้งนี้ กองบรรณาธิการจะแจ้งผลให้ท่านทราบ
อีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม)

บรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

งานวิจัย

โทรศัพท์/โทรสาร 0 7428 6675

E-mail: waraporn.no@psu.ac.th

วิสัยทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ เป็นคณะชั้นนำทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับชาติและภูมิภาคเอเชีย
คำนิยาม คณะศิลปศาสตร์ มุ่งพัฒนา (Development) รักษาคุณธรรม (Integrity) นำสังคม (Leadership)

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาธุรกิจประมงทะเลและการทำประมงทะเลจนสามารถติดอันดับหนึ่งในสิบของโลกที่มีผลผลิตสูง และยังคงติดอันดับต้นๆ ของผู้ส่งออกสินค้าประมงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยผลผลิตมวลรวมในสาขาประมงมีมูลค่า 98.9 พันล้านบาทและต่อมาในปี 2551 ผลผลิตมวลรวมของประเทศของภาคประมงมีมูลค่า 105,977 ล้านบาท สะท้อนให้เห็นนโยบายด้านการประมงที่เน้นการเพิ่มผลผลิตของปริมาณสัตว์น้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนภายในประเทศ จึงใช้วิธีการเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตปริมาณสัตว์น้ำโดยการนำเข้าเครื่องมืออวนลากแผ่นตะเฆ่เข้ามาทดลองใช้จนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ เครื่องมือนี้กันอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้การค้นพบแหล่งทำการประมงทะเลใหม่ๆ ในน่านน้ำนอกอาณาเขตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 เป็นต้นมาก่อให้เกิดการขยายตัวด้านการลงทุนทำการประมงทะเลในภาคเอกชนมาก จึงเปลี่ยนจากการใช้เครื่องมือที่จากเดิมไม่มีประสิทธิภาพและต้องใช้แรงงานคนมากมาเป็นการประมงพาณิชย์ที่ลงทุนสูงใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการค้นหาฝูงปลาและจับสัตว์น้ำทะเลส่งผลให้เรือประมงเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วขนาดและกำลังแรงม้าของเครื่องยนต์ที่สามารถออกทำการประมงทะเลในระดับลึกมากขึ้นได้อีกด้วย (<http://www.mkh.in.th>. 2553)

กิจกรรมประมงเกี่ยวข้องกับคนไทยจำนวนมากในหลายกิจกรรมโดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งหรือบริเวณใกล้เคียงจังหวัดชุมพรเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีเนื้อที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย และเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย อาชีพประมงเองเรียกได้ว่าเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมและอยู่เคียงคู่กับชาวชุมพรมาเป็นเวลานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เดิมคนชุมพรทำประมงพื้นบ้านโดยมีเครื่องมือต่างๆ เช่น ลอบ เบ็ดตกปลา และอวนในการจับปลา แต่เมื่อรัฐบาลได้มีการส่งเสริมการทำประมงทะเลด้วยการใช้อุปกรณ์การเดินเรือและเครื่องมือที่ทันสมัยประกอบกับการสร้างท่าเทียบเรือเพิ่มก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องประมงมากมาย เช่น อุตสาหกรรมต่อเรือ อุตสาหกรรมห้องเย็นและอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำทะเล ฯลฯ สำหรับจังหวัดชุมพรเองนั้นมีท่าเทียบเรือหลายแห่ง โดยเฉพาะบริเวณตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง ซึ่งเป็นชุมชนประมงที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจของจังหวัดชุมพรให้ดีขึ้นได้ อีกทั้งยังเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญแหล่งหนึ่งของจังหวัดชุมพรเดิมแรงงานที่เข้ามาทำงานประมงทะเลส่วนใหญ่เป็นแรงงานในท้องถิ่นแต่เนื่องจากสภาพการทำงานหนัก ปัญหาเรื่องความสะอาด การทำงานไม่เป็นเวลาและเสี่ยงอันตรายจึงไม่เป็นที่นิยมของแรงงานในท้องถิ่นทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานประมงทะเลส่งผลกระทบต่อถึงนายจ้างและระบบอุตสาหกรรมประมงทั้งระบบ นายจ้างต่างแก้ไขปัญหาด้วยการหาแรงงานนอกท้องถิ่นเข้ามาทดแทน แรงงานส่วนใหญ่จึงมาจากภาคอีสานซึ่งมีความขยันอดทนกลายเป็นแรงงานที่มีความสำคัญต่อการทำประมงทะเลของไทยในช่วงต่อมาจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2532 เกิดเหตุการณ์วิกฤตทางธรรมชาติพายุพัดเข้าฝั่งทะเลจังหวัดชุมพรเกิดความเสียหายแก่ชีวิต

และทรัพย์สินเป็นจำนวนมากเรือประมงหลายร้อยลำอับปางลงลูกเรือประมงที่เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นลูกเรือประมงอีสานทำให้ชาวอีสานมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพลูกเรือประมงจึงหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน จากการขาดแคลนแรงงานประมงไทย นายจ้างจึงใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านมาทดแทนแรงงานไทย เพื่อเป็นการขับเคลื่อนให้กิจการประมงดำเนินต่อไปได้ ซึ่งแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเป็นแรงงานต่างด้าวที่มีความต้องการในการอพยพเข้ามาทำงานในกิจการประมงของจังหวัดชุมพรมากที่สุด และเนื่องจากแรงงานต่างด้าวพม่ามีค่าจ้างแรงงานที่ราคาต่ำ ใช้ชีวิตเรียบง่าย มีความอดทนและความขยันสูง ส่งผลให้กลุ่มแรงงานต่างด้าวพม่ากลายเป็นกลุ่มแรงงานประมงที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจการทำประมงของไทยเป็นอย่างมาก ทำให้กิจการประมงของไทยยังคงดำเนินต่อไปได้ การอพยพย้ายถิ่นฐานข้ามชาติของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายอาศัยการเดินทางข้ามชาติตามแนวตะเข็บชายแดนไทย - พม่า ทั้งทางบกและทางทะเลเข้ามาทำงานและพักอาศัยใกล้บริเวณแหล่งงานโดยได้รับการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆจากญาติพี่น้องที่เคยเข้ามาทำงานและพักอาศัยในประเทศไทยและกลุ่มเครือข่ายนายหน้าค้าแรงงานเถื่อนทำให้แรงงานประมงต่างด้าวสัญชาติพม่าดำเนินชีวิตอย่างหลๆซอๆการลักลอบเข้าเมืองการแฝงตัวเข้าทำงานการหลบหนีคดีอาญาและปัญหาการค้ามนุษย์ข้ามชาติได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศไทยเป็นอย่างยิ่งทำให้แรงงานประมงต่างด้าวสัญชาติพม่าส่วนใหญ่อยู่ในสถานะผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายและยากลำบากในการติดตามและควบคุมดูแลส่งผลให้รัฐบาลหันมาใช้นโยบายผ่อนผันให้มีการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เพื่อเปิดโอกาสให้นายจ้างนำลูกจ้างแรงงานประมงต่างด้าวสัญชาติพม่าของตนมารายงานตัวเพื่อขอประกันตัวและตรวจสอบสุขภาพเมื่อผ่านการพิจารณาหลักฐานและการตรวจสอบสุขภาพแล้วกระทรวงแรงงานจะออกใบอนุญาตทำงานและพักอาศัยในประเทศไทยได้ชั่วคราวซึ่งส่วนใหญ่ นายจ้างจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายแทนทั้งหมดนโยบายในการผ่อนผันให้บุคคลที่มีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายสามารถทำงานได้ในลักษณะชั่วคราวตามเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนดใช้วิธีออกเป็นมติคณะรัฐมนตรีประกาศการผ่อนผันออกมาเป็นระยะๆเพื่อปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันในตอนนั้น (บุญเลิศ ผาสุก. 2530 : 324-332)

เนื่องจากเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2557 กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกแถลงรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ หรือ (Trafficking in Person Report (TIP Report) ประจำปี 2557 อย่างเป็นทางการ เป็นที่ทราบกันว่าประเทศไทยถูกปรับลดระดับลงไปอยู่ระดับ 3 หรือ Tier 3 ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำสุดจากเดิมที่เคยอยู่ระดับ 2 ระดับจับตาพิเศษ (Watch List) โดยมีการให้เหตุผลว่าไทยไม่ยอมปฏิบัติตามมาตรฐานในการจัดการปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งไม่พยายามแก้ปัญหาเท่าที่ควร การพยายามบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ยังไม่มีประสิทธิภาพ ปล่อยให้ผู้กระทำผิดได้รับการละเว้นโทษ ทั้งนี้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกายกตัวอย่างในเรื่องความล้มเหลวในการปราบปรามการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง การลักลอบนำแรงงานต่างด้าวมาใช้แรงงานและค่าประเวณี เป็นต้น และเนื่องจาก เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ(คสช.) มีมติเลือกพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ รวมถึงคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 เพื่อเป็นการจัดระเบียบ

เรือประมง ซึ่งเกิดจากการที่ประเทศไทยได้รับการประกาศเตือนจากสหภาพยุโรปถึงการจัดให้มีมาตรการในการป้องกันภัยร้าย และขจัดการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IUU Fishing) ซึ่งหากไม่มีการแก้ปัญหาอย่างจริงจังโดยเร่งด่วนภายในหกเดือนอาจมีผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าสัตว์น้ำของประเทศไทยในอนาคตและความมั่นคงของประเทศไทยในภาพรวม ดังนั้น เพื่อให้สามารถเร่งดำเนินการแก้ปัญหาให้การทำการประมงสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนและเป็นระบบ และยกระดับมาตรฐานการประมงของประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเจ้าของเรือประมง อุตสาหกรรมต่อเนื่องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หากมิได้มีการป้องกันและแก้ไขโดยเร่งด่วน จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศได้ เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงใช้มาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่งให้จัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย” (Command Center for Combating Illegal Fishing) เรียกโดยย่อว่า ศปมผ. (CCCIF) เป็นศูนย์เฉพาะกิจขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี โดยมีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ผบ.ศปมผ.) และให้ ศปมผ. เริ่มปฏิบัติการตามคำสั่งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 มาตรา 44 จึงถือเป็นคำสั่งที่จะใช้ป้องกัน และแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายในประเทศไทยที่มีประชาชนในประเทศ 20 กว่าจังหวัดยึดอาชีพการทำประมงเพื่อเลี้ยงชีพและสร้างรายได้ให้กับประเทศโดยมีเรือประมงชนิดต่าง ๆ ทั้งแบบเรือพาณิชย์ แบบชายฝั่งและแบบพื้นบ้านกว่า 4 หมื่นลำ จัดระเบียบของผู้ประกอบอาชีพการทำประมงซึ่งถูกปล่อยละทิ้งให้เป็นไปตามเสรีภาพอย่างเต็มที่มากกว่า 50 ปี และเพื่อให้ประเทศหลุดจากบัญชี “เทียร์ 3” ซึ่งเป็นรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ (TIP Report) โดยเปรียบเทียบสถานการณ์การค้ามนุษย์ของทั่วโลกกับมาตรฐานของสหรัฐอเมริกา และจัดลำดับประเทศต่างๆ ประเทศไทยเองก็ถูกสหรัฐอเมริกาขึ้นบัญชีว่าประเทศไทยอยู่ในระดับ ระดับต่ำสุด คือ ระดับ 3 หมายถึงประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายสหรัฐอเมริกา และไม่มี ความพยายามแก้ไขปัญหา ประมงไทยมีการค้ามนุษย์เกิดขึ้นรวมทั้งใช้เครื่องมือในการทำประมงที่ผิดกฎหมายเป็นการทำลายล้างสัตว์น้ำ

จากการที่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศใช้คำสั่งหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ที่ 10/2558 ในการจัดระเบียบเรือประมงนั้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงในเรื่องของการประกอบอาชีพในด้านกฎหมาย ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข เช่น ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น เวลาในการทำงานที่น้อยลงข้อบังคับเงื่อนไขต่างๆที่เพิ่มมากขึ้น ผลกระทบที่เกิดต่อแรงงานประมงในด้านสาธารณสุข ด้านสังคม และเศรษฐกิจ และการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทและหน้าที่ รวมถึงด้านการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบและการปรับตัวในการทำการประมงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อจัดระเบียบเรือประมงในพื้นที่ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ซึ่งผลการศึกษางานวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการ

ทำประมงและแรงงานประมง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับชาวประมงและแรงงานประมงได้

คำถามการวิจัย

1. ผลกระทบที่เกิดจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรเป็นอย่างไร
2. หลังจากมีการประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เจ้าของเรือประมงและแรงงานประมง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรมีการปรับตัวอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรหลังจากมีการประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. 2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางหน่วยงานภาครัฐ ในการปรับเปลี่ยนและแก้ไขกฎหมายการจัดระเบียบเรือประมงให้มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต
2. ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะของการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวประมงและแรงงานประมงรวมถึงในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยให้มีศักยภาพและเจริญก้าวหน้าต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจความหมายของคำและข้อความที่ใช้ในการศึกษานี้ผู้ศึกษากำหนดความหมายของศัพท์บางคำไว้โดยเฉพาะดังนี้

กฎหมายการจัดระเบียบเรือประมง หมายถึง คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 ออกเพื่อต้องการจัดระเบียบเรือประมง และเพื่อให้ประเทศไทยหลุดจากบัญชี Tier 3

ผลกระทบ หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการออกกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ เงื่อนไขต่างๆที่มีจุดประสงค์ในการจัดระเบียบเรือประมงไทย

การปรับตัว หมายถึง การปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เข้ากับสถานการณ์ และสามารถรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากมีการประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558

เรือประมง หมายถึง เรือประมงประเภทอวนล้อมจับ(อวนดำ) มีขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอส ขึ้นไปใช้ในการประกอบอาชีพประมงทะเล

เจ้าของเรือประมง หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพจับสัตว์ทะเล และเป็นเจ้าของเรือประมงขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไป

นายจ้าง หมายถึง เจ้าของกิจการประมงทะเลหรือผู้ดูแลกิจการประมงแทนนายจ้างชาวประมงส่วนใหญ่เรียกว่า “เถ้าแก่หรือนายหัว”

แรงงานประมง หมายถึง ลูกจ้าง ลูกเรือ แรงงานที่ทำงานบนเรือประมงตามคำสั่งของนายจ้างมีทั้งลูกจ้างที่เป็นคนไทยและลูกจ้างที่เป็นแรงงานต่างด้าว

การทำประมงทะเล หมายถึง การนำเรือประมงออกไปดักจับสัตว์น้ำในทะเลที่มีน้ำลึกและห่างไกลจากชายฝั่งทะเลอาจนำเรือไปทำการประมงในเขตน่านน้ำสากลหรือเขตน่านน้ำประเทศอื่นโดยใช้เวลา 2-7 วันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดเรือปริมาณน้ำแข็งและวัสดุอุปกรณ์

ไต้ก๋ง หมายถึง ผู้บังคับการหรือกัปตันเรือมีหน้ารับผิดชอบดูแลเรือประมงทุกด้านเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเดินเรือมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือต่างๆในการเดินเรือและจับสัตว์น้ำในทะเล

ยี่ฉิวไทย หมายถึง หัวหน้าแรงงานชาวไทยเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างนายจ้างและบุคคลภายนอกกับสมาชิกทุกคนในเรือประมงควบคุมการทำงานของลูกเรือประมงแก้ไข้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงานรวมทั้งทำงานร่วมกับลูกเรือประมงให้เสร็จอย่างรวดเร็ว

ยี่ฉิวพม่า หมายถึง หัวหน้าแรงงานชาวพม่าเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างแรงงานไทยกับแรงงานชาวพม่ารวมทั้งนายจ้างและไต้ก๋งควบคุมการทำงานของลูกเรือประมงชาวพม่าและร่วมทำงานร่วมกับลูกเรือประมงทั้งหมดให้เสร็จอย่างรวดเร็ว

จุ่มโม่ หมายถึง คนทำกับข้าวบนเรือประมงปรุงอาหารสำหรับสมาชิกทุกคนบนเรือประมง

โตดรัม หมายถึง การที่ลูกเรือประมงรับเงินล่วงหน้าไปแล้วแต่มาทำงานได้ไม่นานก็หยุดงานหรือหนีกลับบ้านไม่มาทำงานให้ครบตามกำหนดระยะเวลาที่ตกลงกันได้

ออกเรือ หมายถึง การทำงานกลางทะเลในเรือประมง

หยุดแจ้ง หมายถึง วันที่ตรงกับวันข้างขึ้น 12 ค่ำถึงวันข้างแรม 4 ค่ำในแต่ละเดือนเพราะเป็นคืนเดือนหงายหรือพระจันทร์เต็มดวงในช่วงเวลานี้แสงจันทร์จะส่องสว่างทำให้ฝูงปลาไม่มาตอมไฟจากเรือปั่นไฟจึงเป็นวันที่เรือประมงหยุดออกทำการประมงชั่วคราวทั้งนี้ระยะเวลาในการหยุดแจ้งจะขึ้นอยู่กับความพร้อมของนายจ้างไต้ก๋งและสภาพดินฟ้าอากาศด้วย

ทำอวน หมายถึงการเย็บซ่อมอวนที่เสียหายจากการทำประมงกลางทะเล

หนึ่งน้ำ หมายถึง การทำประมงเดือนละประมาณ 20 วันโดยมีวันหยุดจากการทำประมงทะเลประมาณ 8 วันในช่วงคืนเดือนหงายและนำเรือประมงจอดเทียบท่าซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆเพื่อรอเวลาที่เหมาะสมในการออกทำการประมงทะเลต่อไป

ห้อง หมายถึง ห้องที่ใช้เก็บสัตว์ทะเลที่จับได้ โดยมีปริมาณน้ำแข็งจำนวนมากเก็บไว้สำหรับการแช่ต้องปลาให้คงความสดอยู่ได้หลายวัน

อวนล้อมจับ(อวนดำ) หมายถึง เครื่องมือประมงที่มีลักษณะเป็นผืนอวนคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า วิธีการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำจะปล่อยผืนอวนล้อมรอบสัตว์น้ำ แล้วทำการปิดด้านล่างของผืนอวนในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการค้นหาปลา เพื่อให้จับสัตว์น้ำได้ในปริมาณ

ที่มากขึ้น ทำการประมงในเวลากลางคืน โดยการวางอวนและปล่อยอวนโดยเรือประมงจะวิ่งล้อมเป็นวงกลมรอบเรือปั่นไฟให้ปลาอยู่ด้านใน แล้วดึงเชือกมานรวบคืนอวน เพื่อสาวอวนกลับเข้าเรือโดยใช้กะเฮียขนาดใหญ่ตักปลาแล้วเทลงในห้อง

เรือปั่นไฟ หมายถึง เรือประมงขนาดเล็ก ที่ระดับประดาไปด้วยไฟส่องสว่างทั้งลำ เพื่อออกทำการประมงโดยการจอดเรือ ปั่นไฟในเวลากลางคืน รอเวลาให้เรือประมงอวนดามาวางอวน ล้อมรอบเรือปั่นไฟเพื่อล้อมจับปลาที่มาตอมไฟในเวลากลางคืน จากนั้นก็จะแล่นออกจากวงอวนที่ล้อมไว้ เพื่อไปหาแหล่งที่จะทำการปั่นไฟใหม่

ขอบเขตในการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ 4 ด้านดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อเจ้าของเรือและผู้ใช้แรงงาน ในด้านกฎหมายข้อบังคับ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข และการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและผู้ใช้แรงงานประมงในด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทและหน้าที่ และด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรหลังจากมีการประกาศการพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

เจ้าของเรือประมงและแรงงานประมง ในพื้นที่ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพประมงบริเวณตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรเนื่องจากเป็นแหล่งชุมชนที่มีผู้ประกอบการเรือประมงเป็นจำนวนมาก มีท่าเทียบเรือขนาดใหญ่หลายแห่งและมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอันดับต้นๆ ของจังหวัดชุมพร

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินงานวิจัยในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2558 – เดือนสิงหาคม 2560

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นผู้วิจัยได้มีความสนใจที่จะศึกษาผลกระทบจากกฎหมายการจัดระเบียบเรือประมงทั้งข้อดีข้อเสีย รวมไปถึงวิถีชีวิตของกลุ่มผู้ประกอบการเรือประมงหลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีการออกกฎหมายการจัดระเบียบเรือประมง ในส่วนของบทนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายการจัดระเบียบเรือประมง โดยผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บริบทจังหวัดชุมพร
 - 1.1 ขนาดพื้นที่ และที่ตั้ง
 - 1.2 สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ
 - 1.3 สภาพการปกครอง
 - 1.4 สภาพเศรษฐกิจ
 - 1.5 สภาพทางสังคม
 - 1.6 ปากน้ำชุมพร
 - 1.7 ด้านประมง
2. พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558
 - 2.1 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558
 - 2.2 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558
3. คำสั่ง ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำประมงและแรงงานประมง
 - 3.1 ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ทำางานในเรือประมงขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอส ขึ้นไป พ.ศ. 2557
 - 3.2 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 10/2558
 - 3.3 ประกาศศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ฉบับที่ 17/2558
 - 3.4 ระเบียบกรมเจ้าท่า ว่าด้วย มาตรการควบคุมเรือประมงพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการประมงที่ไม่มีทะเบียนหรือมีทะเบียนเรือแต่ไม่มีใบอนุญาตทำประมง พ.ศ. 2559
 - 3.5 พระราชบัญญัติแรงงานทะเล พ.ศ. 2558
 - 3.6 ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการออกหนังสือคนประจำเรือ พ.ศ. 2558
 - 3.7 กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องมือประมงที่ห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมิไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมง
4. แนวคิดทฤษฎีการปรับตัว
 - 4.1 ความหมายของการปรับตัว
 - 4.2 สาเหตุของการปรับตัว
 - 4.3 การปรับตัวของชุมชน

- 4.4 ทฤษฎีการปรับตัวของรอย(Roy's Adaptation Model)
5. ทฤษฎีการการย้ายถิ่น
 - 5.1 ความหมายของการย้ายถิ่น
 - 5.2 องค์ประกอบของการย้ายถิ่น
 - 5.3 แนวคิดกระบวนการตัดสินใจย้ายถิ่น
 - 5.4 ทฤษฎีปัจจัยดึงดูดและผลักดันการย้ายถิ่น
 - 5.5 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติสู่ประเทศไทย
 - 5.6 ปัญหาและผลกระทบของการย้ายถิ่นของประเทศไทยในภาพรวม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. บริบทจังหวัดชุมพร

1.1 ขนาดพื้นที่ และที่ตั้ง

จังหวัด ชุมพร (ภาพที่ 1) เป็นจังหวัดแรกของภาคใต้ตอนบนฝั่งอ่าวไทย มีรูปพื้นที่เรียวยาวตามแนวเหนือ-ใต้ มีความยาวประมาณ 222 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ทิศเหนือเขตอำเภอท่าแซะ และอำเภอปะทิว ติดต่อกับอำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทิศใต้เขตอำเภอละแม และอำเภอพะโต๊ะ ติดต่อกับอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานีทิศตะวันออกเขตอำเภอปะทิว อำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน และอำเภอละแม ติดต่อกับอ่าวไทยทิศตะวันตกเขตอำเภอท่าแซะติดต่อกับอำเภอกระบุรี จังหวัดระนองและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เขตอำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ ติดต่อกับอำเภอกระบุรี อำเภอละอุ่นอำเภอเมือง จังหวัดระนอง

1.2 สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ

จังหวัดชุมพรมีสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปมีลักษณะยาวและแคบ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ ทางทิศตะวันตกมีลักษณะเป็นพื้นที่สูงตามแนวเทือกเขาภูเก็ต และเทือกเขาตะนาวศรีเป็นแนวกั้นเขตแดนธรรมชาติ บริเวณตอนกลาง เป็นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ เป็นเขตเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัด พื้นที่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบตามแนวชายฝั่งทะเลของอ่าวไทย ลักษณะชายหาดของจังหวัดชุมพรค่อนข้างเรียบมีความโค้งเว้าน้อย โดยชายฝั่งทะเลมีความยาวถึง 222 กิโลเมตร และความกว้างของจังหวัดโดยเฉลี่ยประมาณ 36 กิโลเมตร

1.3 สภาพการปกครอง

จังหวัดชุมพร แบ่งเขตการปกครอง เป็น 8 อำเภอ 70 ตำบล 736 หมู่บ้าน 25 เทศบาล 2 เทศบาลเมือง 13 เทศบาลตำบล 53 องค์การบริหารส่วนตำบล มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบ คือ 1) การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ซึ่งตั้งหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด จำนวน 95 หน่วยงาน 2) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครอง และการบริหารราชการออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับจังหวัด ประกอบด้วย ส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 29 หน่วยงาน ระดับอำเภอ ประกอบด้วย 8 อำเภอ

70 ตำบล 736 หมู่บ้าน 3) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 เทศบาลเมือง 23 เทศบาลตำบลและ 53 องค์การบริหารส่วนตำบล

1.4 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดชุมพร มีภาคการเกษตร เป็นสิ่งที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัดชุมพรมากที่สุด รองลงมาคือภาคการค้าปลีกค้าส่ง และสุดท้ายคือภาคอุตสาหกรรม ในปี พ.ศ. 2553 จังหวัดชุมพรมีรายมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) อยู่ที่ประมาณ 55,421 ล้านบาท มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน (Per capita GPP) ประมาณ 108,589 ล้านบาท เป็นลำดับที่ 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ภาคเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจของชุมพรประกอบไปด้วย ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ทูเรียน มะพร้าว ไม้ผล รวมไปถึงการปศุสัตว์และการประมง ในด้านการประมง เนื่องจากชุมพรเป็นจังหวัดที่มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 222 กิโลเมตร การทำประมงจึงสำคัญมาก โดยมีระยะเวลาการทำประมงประมาณ 7-9 เดือน ช่วงที่ทำการประมงไม่ได้คือระหว่างเดือน ตุลาคม-ธันวาคม เนื่องจากเป็นหน้ามรสุม คลื่นลมแรง และช่วงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ - 15 พฤษภาคม ของทุกปี เพราะเป็นช่วงที่อ่าวไทยห้ามทำการประมงเนื่องจากเป็นฤดูปลาวางไข่ภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเกษตร เช่นอุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์ม อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง อุตสาหกรรมผลิตผลไม้แช่ผลไม้บรรจุกระป๋อง เป็นต้น

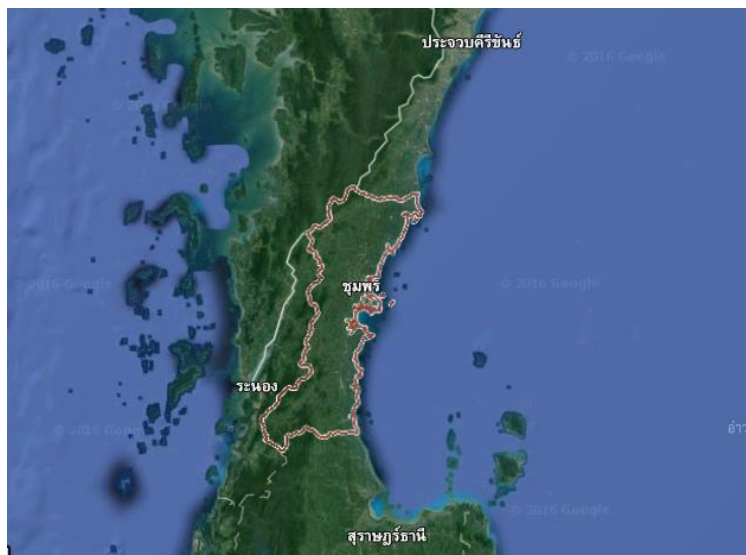
1.5 สภาพทางสังคม

ด้านการศึกษาจังหวัดชุมพรมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา 3 แห่ง คือ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - ชุมพร และสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชุมพร ระดับอาชีวศึกษา 6 แห่ง และโรงเรียน 311 แห่ง แบ่งพื้นที่การศึกษาออกเป็นสองแห่ง ได้แก่เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาชุมพร เขต 1 ครอบคลุม 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปะทิว และอำเภอท่าแซะเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ครอบคลุม 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพะโต๊ะ อำเภอหลังสวน อำเภอละแม อำเภอสวี และอำเภอทุ่งตะโก

ด้านการสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2554 จังหวัดชุมพรมีโรงพยาบาลทั้งหมด 12 แห่ง ซึ่งเป็นโรงพยาบาลประเภทให้บริการทั่วไปทุกแห่ง มีเตียงผู้ป่วย 1,149 เตียง มีแพทย์ 110 คน และมีพยาบาล 829 คน

ด้านกำลังแรงงานประชากรและกำลังแรงงาน จากการสำรวจสภาพการณ์ทำงานของประชากรในจังหวัดชุมพรระหว่างไตรมาส 1 ปี 2553 โดยสำนักงานสถิติจังหวัดชุมพร มีประชากรทั้งสิ้น 501,185 คน เป็นผู้ที่มิอายุ 15 ปีขึ้นไป 393,275 คน โดยอยู่ในกำลังแรงงานประมาณ 304,214 คน จำแนกเป็นผู้มีงานทำ 301,863 คนผู้ว่างงานประมาณ 2,351 คน และผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 89,061 คนสำหรับแรงงานต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี เป็นแรงงานที่ได้รับอนุญาตให้มาทำงานเป็นการชั่วคราว 3 สัญชาติ ประกอบด้วย พม่า ลาว กัมพูชา เพื่อทดแทนแรงงานที่ขาดในจังหวัด มีจำนวน 21,566 คน จำแนกเป็นสัญชาติพม่า 20,481 คน ลาว 978 คน และกัมพูชา 107 คน

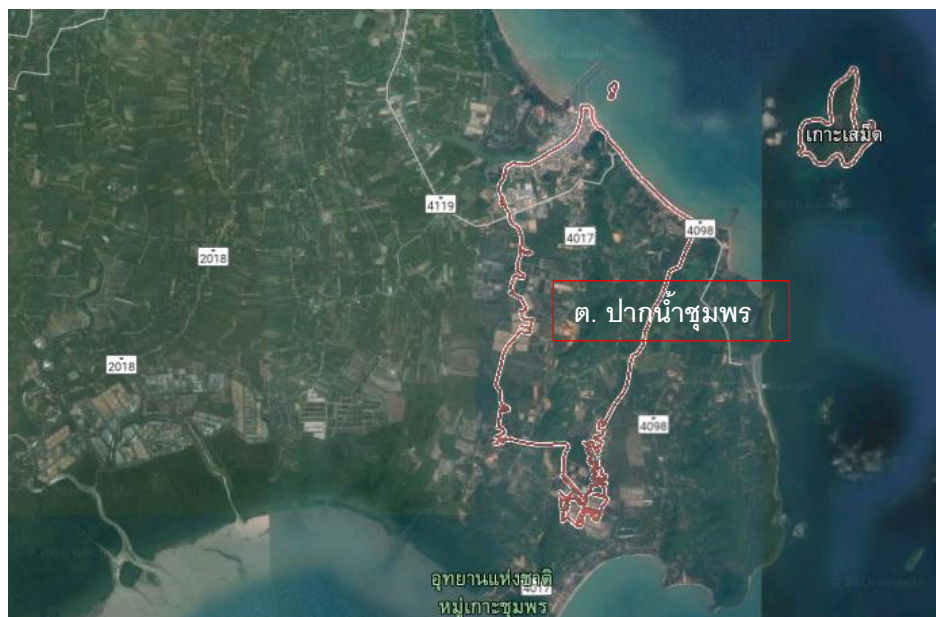
ด้านการคมนาคมขนส่งจังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ที่ตั้ง เนื่องจากตั้งอยู่ในจุดที่เป็นเส้นทางผ่านเชื่อมระหว่างภูมิภาค การติดต่อสื่อสารและการคมนาคมขนส่ง สามารถใช้ได้ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

ภาพที่ 1 ภาพแสดงแผนที่ จังหวัดชุมพร
ที่มา : <https://www.google.com>, 2559

1.6 ปากน้ำชุมพร

1.6.1 สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเทศบาลตำบลปากน้ำชุมพร(ภาพที่ 2) ตั้งอยู่สองริมฝั่งแม่น้ำท่าตะเภา ติดกับอ่าวไทย ห่างจากตัวจังหวัดชุมพร 14 กิโลเมตร มีพื้นที่ประกอบด้วย หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 9 และบางส่วนของหมู่ที่ 7 ของตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรมีเนื้อที่ทั้งหมด 0.81 ตารางกิโลเมตร และมีแม่น้ำท่าตะเภา เป็นแม่น้ำที่เปรียบเหมือนหัวใจของชุมชนนี้ ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ต่างๆ มากมาย เช่น แพปลา ท่าเทียบเรือ แหล่งอาหาร เส้นทางเดินเรือ และเป็นที่จอดเรือหลบคลื่นลมจำนวนประชากรแยกตามหมู่บ้าน และเพศ และจำนวนครัวเรือนเทศบาลตำบลปากน้ำชุมพร เป็นที่ราบริมฝั่งปากแม่น้ำที่เชื่อมติดต่อกับทะเลซึ่งมีพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่สันดอน แม่น้ำล้อมรอบ เมื่อน้ำขึ้นสูงน้ำจะท่วมถึง และมีภูมิอากาศ เหมือนกับพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทยทั่วไป คือมีเฉพาะฤดูร้อน และฤดูฝน มีฝนตกชุกตลอดปีทิศเหนือติดต่อกับทะเลอ่าวไทยทิศใต้ติดต่อกับหมู่ที่ 8 เขต อบต.ปากน้ำทิศตะวันออกติดต่อกับทะเลอ่าวไทย และหมู่ที่ 4 เขต อบต.ปากน้ำทิศตะวันตกติดต่อกับหมู่ที่ 8 เขต อบต.ปากน้ำ

ภาพที่ 2 ภาพแสดงแผนที่ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
ที่มา : <https://www.google.com/maps>

1.6.2 บริบทของเทศบาลตำบลปากน้ำชุมพรเทศบาลตำบลปากน้ำชุมพร มีประชากรที่มีชื่อปรากฏตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ณ เดือนพฤศจิกายน 2552 จำนวน 6,628 คน แยกเป็นชาย 3,333 คน หญิง 3,295 คน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 5,339 คน แยกเป็นชาย 2,676 คน หญิง 2,663 คน ประชากรในวัยทำงานประมาณ 5,200 คน จำนวนครัวเรือน 2,970 ครัวเรือน นอกจากนี้ ยังมีประชากรแฝงซึ่งเป็นพวกแรงงานต่างด้าว และแรงงานไทยที่เข้ามาประกอบอาชีพในเขตเทศบาลตำบลปากน้ำชุมพร ไม่น้อยกว่า 5,000 คน จำนวนชุมชนในเขตเทศบาล มีทั้งหมด 10 ชุมชน ดังนี้ ชุมชนชายทะเล ชุมชนพานิชสัมพันธ์ ชุมชนเทพนิมิต ชุมชนพรพินิจ ชุมชนสุขสันต์ ชุมชนจัดสรร ชุมชนหัวถนน ชุมชนดอน 1 ชุมชนดอน 2 ชุมชนดอน 3 เทศบาลตำบลปากน้ำชุมพร เป็นชุมชนที่มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมาเป็นเวลานาน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบสุขาภิบาล เรียกว่า “สุขาภิบาลปากน้ำชุมพร” ตั้งแต่วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2499 ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 จึงได้เปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลปากน้ำชุมพร มาเป็นเทศบาลตำบลปากน้ำชุมพร ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542 เป็นต้นมา

สำหรับอาชีพหลักของคนในตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรคือการทำประมงทะเลและอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการทำประมงเช่นอุตสาหกรรมห้องเย็น อุตสาหกรรมต่อเรือ ฯลฯ (ภาพที่ 3) ส่วนอาชีพรองคือทำสวนผลไม้ ค้าขาย การบริการ เลี้ยงสัตว์และรับจ้างทั่วไป (ภาพที่ 4) เศรษฐกิจโดยรวมเป็นศูนย์กลางการประมงทะเลขนาดกลาง การค้า การท่องเที่ยว และการบริการหน่วยธุรกิจมี ธนาคารจำนวน 4 แห่งร้านขายของชำจำนวน 16 แห่งร้านอาหารและ

เครื่องตีจำนวน 72 แห่งร้านเสื้อผ้า จำนวน 13 แห่งร้านเสริมสวย จำนวน 9 แห่งร้านขายอุปกรณ์เครื่องยนต์ จำนวน 18 แห่งร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า จำนวน 15 แห่งแพปลา จำนวน 11 แห่งสถานที่จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 1 แห่ง

ภาพที่ 3 อุตสาหกรรมต่อเรือ(คานเรือสามารถพัฒนา)
ที่มา: <https://www.facebook.com/smartboatyard> ,2554

ภาพที่ 4 ภาพแรงงานต่างด้าวรับจ้างเลือกปลาที่แพปลาพระمانะชัย
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2559

สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชาวประมงปากน้ำชุมพรเป็นการผสมผสานระหว่างคนไทยท้องถิ่น คนไทยเชื้อสายจีนและแรงงานต่างด้าว ด้วยสภาพการประกอบอาชีพทำการประมงทะเลที่ต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติความแปรปรวนของท้องทะเลชาวประมงจึงต้องพึ่งพาช่วยเหลือกันยามออกทะเล ลักษณะทางสังคมของชาวประมงปากน้ำชุมพรจึงเป็นสังคมที่มีความรักสามัคคีในหมู่คณะสูงเป็นชุมชนลักษณะครอบครัวประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆจึงสอดคล้อง

กับวิถีชีวิตชาวประมงและการดำเนินชีวิตตามครรลองของชาวพุทธร่วมกันอย่างปกติสุข (www.paknumchumphon.go.th,2558)

1.7 ด้านประมง

จังหวัดชุมพรเป็นแหล่งประมงทะเลฝั่งอ่าวไทยด้านตะวันตกบริเวณชายฝั่งของทะเลอ่าวไทยมีแม่น้ำหลายสายไหลลงสู่ทะเลและน้ำแร่ธาตุต่างๆที่เป็นอาหารของสัตว์เล็กๆทำให้ทะเลอ่าวไทยมีความอุดมสมบูรณ์อีกแหล่งหนึ่งของโลกลักษณะพื้นที่ท้องทะเลบริเวณชายฝั่งส่วนใหญ่เป็นโคลนเหลวเนื่องจากรับตะกอนจากแม่น้ำท่าจีนแม่น้ำเจ้าพระยาแม่น้ำบางปะกงแม่น้ำแม่กลองแม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำตาปีศักยภาพการประมงจังหวัดชุมพรอยู่ในระดับสูงมากมีความอุดมสมบูรณ์ (ภาพที่ 5) และยังเป็นแหล่งอาศัยเลี้ยงตัวของสัตว์น้ำวัยอ่อนก่อให้เกิดสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งที่เหมาะสมต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอีกด้วยรายได้จากการประมงทะเลจึงเป็นรายได้สำคัญของประชาชนในจังหวัดชุมพรซึ่งในแต่ละปีชาวประมงจะสามารถทำการประมงได้ประมาณ 8 - 10 เดือนเนื่องจากในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคมของทุกปีเป็นหน้ามรสุมมีคลื่นลมแรงอีกทั้งในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ถึงวันที่ 15 พฤษภาคมของทุกปีเป็นช่วงปิดอ่าวห้ามทำการประมงบางชนิดและห้ามทำการประมงในช่วงฤดูปลาวางไข่ (<http://www.mkh.in.th>. 2553)

ภาพที่ 5 ปากร่องออกสู่ทะเลบริเวณตำบลปากน้ำชุมพร
ที่มา: <https://th.readme.me> ,2559

สถานภาพทรัพยากรประมงจังหวัดชุมพรเรือประมงและเครื่องมือประมงทุกชนิดแยกเป็นแต่ละชนิดเครื่องมือที่ขึ้นทะเบียน ในปี พ.ศ. 2553 ใน ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมืองจังหวัดชุมพร มีดังนี้ อวนครอบปลากะตัก 80 ลำ อวนไต่หมึก 279 ลำ อวนครอบหมึก 3 ลำ อวนลอยปลาทุ 11 ลำ อวนล้อมจับ (อวนดำ) 96 ลำ อวนล้อมจับปลากะตักกลางวัน 12 ลำ อวนลากแผ่นตะเฆ่-คานถ่าง 91 ลำ อวนลากแผ่นตะเฆ่ 1 ลำ อวนลาก (ลากเดี่ยว) 16 ลำ อวนลากคู่ 2 ลำ อวนลอยปู 30 ลำ รวมเรือประมงจดทะเบียนเพื่อทำการประมงทะเลทั้งหมดจำนวน 621 ลำ (สำนักงานประมงจังหวัดชุมพร : 2553)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาในกลุ่มเรือล่อมจับ(อวนดำ) เนื่องจากได้รับความนิยมสูงในตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรและเป็นประเภทเรือประมงที่มีขนาดแตกต่างกันซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. พระราชบัญญัติและพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558

2.1 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติการประมงพ.ศ.2558

(<http://www.ratchakitcha.soc.go.th,2558>) ประกาศวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2558 มีใจความสำคัญดังนี้

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490

พระราชบัญญัติการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 พ.ศ.

2513

ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 105 ลงวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2515

พระราชบัญญัติการประมง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528

2.2 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 (<http://www.fisheries.go.th,2559>)

ประกาศเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 พระราชกำหนดนี้มีทั้งหมด 176 มาตรา ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะมาตราที่มีความเกี่ยวข้องกับชาวประมงและแรงงานประมงดังนี้

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558

มาตรา 4 บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดนี้มุ่งหมายเพื่อการจัดระเบียบการประมงในประเทศไทยและในน่านน้ำทั่วไปเพื่อป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เป็นแหล่งอาหารของมนุษยชาติอย่างยั่งยืนและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมตามแนวทางกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับนับถือในนานาประเทศรวมทั้งคุ้มครองสวัสดิภาพของคนประจำเรือและป้องกันการใช้แรงงานผิดกฎหมายในภาคการประมงภายใต้วัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1) เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลมีการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลอย่างครบถ้วนและถูกต้อง

2) เพื่อปกป้องคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนประมงพื้นบ้านและชุมชนประมงท้องถิ่น

3) เป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ

4) เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันยับยั้งและจัดการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและการใช้แรงงานผิดกฎหมายในภาคการประมง

5) มีการใช้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำนำไปสู่การพัฒนาาระบบเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนสอดคล้องกับแนว

ทางการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและหลักการป้องกันล่วงหน้าเพื่อรักษาหรือฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถก่อให้เกิดผลิตผลสูงสุดของสัตว์น้ำที่สามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน

6) เพื่อป้องกันและจัดการทำการประมงที่เกินศักยภาพการผลิตและขีดความสามารถในการทำการประมงส่วนเกินตลอดจนควบคุมมิให้ทำการประมงมีผลบั่นทอนความยั่งยืนของทรัพยากรสัตว์น้ำ

7) เพื่อบังคับใช้มาตรการตามที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดนี้อย่างเป็นระบบ

8) ส่งเสริมความร่วมมือกับรัฐอื่นภาคเอกชนและองค์การระหว่างประเทศเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดนี้

9) เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพในการทำงานของแรงงานในภาคการประมง

10) เพื่อสร้างระบบติดตามควบคุมและเฝ้าระวังการทำการประมงให้มีประสิทธิภาพ

11) เพื่อให้มีระบบการสืบค้นที่มีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบที่มาของสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำได้ตั้งแต่การทำการประมงไปจนถึงผู้บริโภค

12) กำหนดโทษทางปกครองและโทษทางอาญาให้ได้สัดส่วนและเหมาะสมเพื่อป้องกันการกระทำความผิด

มาตรา 10 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เรือไร้สัญชาติทำการประมง

มาตรา 36 ผู้ใดจะทำการประมงพาณิชย์ต้องได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์จากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ออกสำหรับเรือประมงแต่ละลำและในใบอนุญาตต้องระบุจำนวนและประเภทเครื่องมือทำการประมงที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ทำการประมงพื้นที่ในการทำการประมงปริมาณสัตว์น้ำสูงสุดที่อนุญาตให้ทำการประมงหรือช่วงเวลาที่กำหนดให้ทำการประมงได้ให้สอดคล้องกับขีดความสามารถในการทำการประมงและปริมาณผลิตผลสูงสุดของสัตว์น้ำที่สามารถทำการประมงอย่างยั่งยืนที่กำหนดไว้ในแผนบริหารจัดการการประมง

มาตรา 37 ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ต้องจัดให้มีระบบความปลอดภัยสุขอนามัย และสวัสดิภาพในการทำงานของคนประจำเรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 38 ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ทำการประมงในเขตทะเลชายฝั่ง

มาตรา 39 ผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 32 มาตรา 35 และมาตรา 36 ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 114 ยังไม่ถึงห้าปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด

2) เป็นผู้อยู่ระหว่างการถูกพักใช้ใบอนุญาตทำการประมง

3) เป็นผู้ที่อธิบดีมีคำสั่งตามมาตรา 113 1) หรือ 5) และยังไม่พ้นสองปีนับแต่วันได้รับคำสั่ง

- ห้าม
- 4) เป็นผู้ที่อธิบดีมีคำสั่งตามมาตรา 113 2) และยังไม่พ้นระยะเวลาการสั่งห้าม
- 5) เป็นผู้เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตทำการประมงยังไม่พ้นห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต
- 6) รัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศแจ้งเป็นหนังสือว่าเป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตทำการประมงหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตทำการประมงโดยผู้มีอำนาจของรัฐหรือองค์การระหว่างประเทศนั้น
- 7) เป็นผู้เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตทำการประมงมาแล้วสองครั้งภายในห้าปี

มาตรา 40 ใบอนุญาตตามมาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 35 และมาตรา 36 ให้มีอายุสองปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

มาตรา 41 ให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 35 และมาตรา 36 นำใบอนุญาตติดไว้ในเรือประมงหรือมีบัตรที่กรมประมงออกให้เพื่อใช้แทนใบอนุญาตติดตัวให้สามารถ

ตรวจสอบได้ให้เป็นหน้าที่ของกรมประมงที่จะออกบัตรสำหรับใช้แทนใบอนุญาตให้แก่ผู้รับอนุญาตโดยบัตรดังกล่าวต้องทำด้วยวัสดุที่ป้องกันน้ำและมีรายละเอียดของใบอนุญาตตามสมควร

มาตรา 42 ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 35 และมาตรา 36 ดัดแปลงเครื่องมือทำการประมงให้ผิดไปจากลักษณะของเครื่องมือที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

มาตรา 43 ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ทำการประมงให้ผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาตหรือตามที่อธิบดีประกาศกำหนดเป็นคราวๆไปการกำหนดดังกล่าวต้องให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

มาตรา 44 ใบอนุญาตทำการประมงจะโอนกันมิได้เว้นแต่เป็นการโอนให้บุพการีคู่สมรสหรือผู้สืบสันดาน

มาตรา 45 ในกรณีที่มีหลักฐานจากจุดอ้างอิงแสดงให้เห็นว่าปริมาณผลผลิตผลสูงสุดของสัตว์น้ำมีไม่เพียงพอกับการทำการประมงอย่างยั่งยืนให้รัฐมนตรีประกาศให้งดการออกใบอนุญาตทำการประมงไว้เป็นการชั่วคราวสำหรับใบอนุญาตที่ออกไปแล้วให้จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างกรมประมงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงเพื่อพิจารณาลดปริมาณการจับสัตว์น้ำลงตามที่จำเป็นและไม่เป็นเหตุให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงแล้วได้รับความเดือดร้อนเกินสมควรในกรณีที่หาข้อยุติไม่ได้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจลดปริมาณการจับสัตว์น้ำลงตามที่เห็นสมควรหรือจะกำหนดมาตรการอื่นให้ผู้ทำการประมงต้องปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ได้และในกรณีจำเป็นจะเสนอคณะกรรมการเพื่อกำหนดจำนวนเรือประมงสูงสุดที่จะพึงมีและมาตรการที่จะดำเนินการกับเรือประมงส่วนที่เกินจำนวนที่พึงมีก็ได้

มาตรา 56 ห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำในเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดโดยอนุมติรัฐมนตรีประกาศกำหนดเว้นแต่เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในทางวิชาการหรือเพื่อการบำรุงรักษาพันธุ์สัตว์น้ำและได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

มาตรา 60 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้กระแสไฟฟ้าทำการประมงหรือใช้วัตถุระเบิดในที่จับสัตว์น้ำในกรณีที่ทางราชการมีความจำเป็นต้องใช้วัตถุระเบิดในที่จับสัตว์น้ำให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีและได้ดำเนินการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่สัตว์น้ำเกินสมควรแล้ว

มาตรา 66 ห้ามมิให้ผู้ใดจับสัตว์น้ำชนิดที่เลี้ยงลูกด้วยนมสัตว์น้ำที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดหรือนำสัตว์น้ำดังกล่าวขึ้นเรือประมงเว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อการช่วยชีวิตของสัตว์น้ำนั้น

มาตรา 69 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องมืออวนล้อมจับที่มีช่องตาอวนเล็กกว่า 2.5 เซนติเมตรทำการประมงในเวลากลางคืน

มาตรา 70 ห้ามมิให้ผู้ใดทำการประมงในระยะเวลาฤดูสัตว์น้ำมีไข่และวางไข่เลี้ยงตัวอ่อนหรือระยะเวลาอื่นใดที่จำเป็นต่อการคุ้มครองสัตว์น้ำตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 81 ผู้ใดจะนำเรือประมงที่มีขนาดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดออกไปทำการประมงพาณิชย์ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ติดตั้งระบบติดตามเรือประมงและคูแลร์กษาให้ระบบดังกล่าวสามารถใช้งานได้ตลอดเวลาทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

2) จัดทำสมุดบันทึกการทำงานประมงซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยประเภทและปริมาณของสัตว์น้ำที่จับได้จุดจอดเรือการขนถ่ายสัตว์น้ำการขายหรือการเททิ้งสัตว์น้ำซึ่งต้องรับรองความถูกต้องโดยผู้ควบคุมเรือและต้องส่งรายงานให้กรมประมงทราบตามระยะเวลาและโดยวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

3) แจ้งการเข้าออกท่าเทียบเรือประมงทุกครั้ง ณ ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนดและในกรณีเข้าเทียบท่าเพื่อขนถ่ายสัตว์น้ำหรือนำสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำขึ้นท่าเทียบเรือประมงต้องส่งมอบสำเนาบันทึกการทำงานประมงและเอกสารหลักฐานอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนดด้วย

4) จัดทำเครื่องหมายประจำเรือประมงตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

5) กลับเข้าท่าเทียบเรือประมงตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา 82 ก่อนนำเรือประมงตามมาตรา ๘๑ ออกจากท่าเทียบเรือประมงเจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือต้องนำเอกสารเกี่ยวกับทะเบียนเรือใบอนุญาตใช้เรือใบอนุญาตให้ทำการประมงจำนวนรายชื่อและหนังสือคนประจำเรือหรือหลักฐานการอนุญาตตามมาตรา ๘๓ ของคนประจำเรือที่จะออกไปพร้อมกับเรือประมงและหลักฐานเกี่ยวกับการจัดระบบความปลอดภัยสุขอนามัย และสวัสดิภาพในการทำงานของคนประจำเรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในกรณีที่เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือไม่ยื่นเอกสารและหลักฐานตามวรรคหนึ่งหรือการจัดระบบความปลอดภัยสุขอนามัยและสวัสดิภาพในการทำงานของคนประจำเรือไม่เป็นไป

ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งห้ามมิให้นำเรือออกจากท่าเทียบเรือประมงหรือสั่งให้นำเรือประมงเข้าเทียบท่าได้

มาตรา 83 คนประจำเรือต้องมีหนังสือคนประจำเรือตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยและในกรณีคนประจำเรือไม่มีสัญชาติไทยต้องได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและต้องได้รับใบอนุญาตให้ทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกให้อิทธิพลมีอำนาจเช่นเดียวกับเจ้าท่าตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยในการออกหนังสือคนประจำเรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติในการอนุญาตให้คนต่างด้าวที่ประสงค์จะทำงานในเรือประมงอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและมีอำนาจเช่นเดียวกับนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวในการอนุญาตให้คนต่างด้าวนั้นทำงานในเรือประมงที่จะออกไปทำการประมงในทะเล

การอนุญาตตามวรรคสองให้อิทธิพลปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนดและเมื่อได้ออกหนังสือคนประจำเรือหรือได้อนุญาตให้ผู้ใดแล้วให้แจ้งให้กรมเจ้าท่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมการจัดหางานทราบด้วยทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิคนประจำเรือในการขอหนังสือคนประจำเรือตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยหรือขอใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวให้อิทธิพลมีอำนาจออกหนังสือคนประจำเรือและหลักฐานการอนุญาตให้แก่คนประจำเรือตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนดซึ่งคนประจำเรือต้องเก็บรักษาหลักฐานนั้นไว้กับตัวหรือในสถานที่ที่ปลอดภัยในเรือประมงที่ตนประจำอยู่

การออกหนังสือคนประจำเรือและการอนุญาตตามวรรคสองให้ใช้ได้แต่เฉพาะการทำงานในเรือประมงที่ระบุไว้ในหลักฐานการอนุญาตและในบริเวณท่าเทียบเรือประมงและเฉพาะตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในหลักฐานการอนุญาต

มาตรา 86 ภายใต้บังคับมาตรา๘๗ห้ามมิให้เรือประมงที่ทำการประมงพาณิชย์ขนถ่ายสัตว์น้ำหรือน้ำสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำขึ้นท่า ณ สถานที่อื่นใดนอกจากท่าเทียบเรือประมงตามมาตรา84หรือสถานที่ที่เป็นกิจการแพปลาตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา 87 ห้ามมิให้มีการขนถ่ายสัตว์น้ำในทะเลเว้นแต่เป็นการขนถ่ายไปยังเรือประมงที่ได้จดทะเบียนให้เป็นเรือขนถ่ายสัตว์น้ำหรือเรือเก็บรักษาสัตว์น้ำโดยเจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือที่ทำการประมงต้องได้รับอนุญาตทางวิทยุสื่อสารหรือช่องทางอื่นทำนองเดียวกันจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนทำการขนถ่ายสัตว์น้ำและต้องรายงานการขนถ่ายสัตว์น้ำซึ่งรับรองความถูกต้องโดยผู้ควบคุมเรือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หลังการดำเนินการขนถ่ายสัตว์น้ำ

หลักเกณฑ์และระยะเวลาในการขออนุญาตการอนุญาตและการรายงานการขนถ่ายสัตว์น้ำให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 39 มาใช้บังคับกับการขอลดทะเบียนเรือขนถ่ายสัตว์น้ำหรือเรือเก็บรักษาสัตว์น้ำตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้มีการขนถ่ายสัตว์น้ำโดยจะกำหนดตามประเภทหรือขนาดของเรือพื้นที่หรือระยะเวลาที่ห้ามทำการขนถ่ายสัตว์น้ำก็ได้

มาตรา 88 ผู้ใดจะนำเรือประมงที่ได้จดทะเบียนเป็นเรือขนถ่ายสัตว์น้ำหรือเรือเก็บรักษาสัตว์น้ำออกไปทำการขนถ่ายสัตว์น้ำต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ติดตั้งระบบติดตามเรือประมงและคูแลร์กษาให้ระบบดังกล่าวสามารถใช้งานได้ตลอดเวลาทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด
- 2) จัดทำหนังสือกำกับทำการขนถ่ายสัตว์น้ำซึ่งรับรองความถูกต้องโดยผู้ควบคุมเรือและรายงานให้กรมประมงทราบตามระยะเวลาและโดยวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด
- 3) แจ้งการเข้าออกท่าเทียบเรือประมงทุกครั้ง ณ ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา 90 เพื่อประโยชน์ในการสืบค้นความชอบด้วยกฎหมายของสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้จากการประมงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่รวบรวมและจัดทำหลักฐานเพื่อประกอบการตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1) เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือต้องจัดทำสมุดบันทึกการทำการประมงและส่งรายงานให้กรมประมงตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 81

มาตรา 111 ผู้รับอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชกำหนดนี้ กฎกระทรวงประกาศหรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชกำหนดนี้หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตให้ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือระงับการอนุญาตมีกำหนดครั้งละไม่เกิน 90 วัน

มาตรา 113 ผู้ใดทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรงให้อธิบดีมีอำนาจสั่งดังต่อไปนี้

- 1) ยึดสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงนั้นหรือเครื่องมือทำการประมง
- 2) ห้ามทำการประมงจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง
- 3) สั่งพักใช้ใบอนุญาตมีกำหนดครั้งละไม่เกินเก้าสิบวันโดยจะสั่งห้ามมิให้ใช้เรือประมงนั้นจนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาการพักใช้ใบอนุญาตด้วยก็ได้
- 4) เพิกถอนใบอนุญาตและประกาศให้เรือประมงนั้นเป็นเรือที่ใช้ทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- 5) กักเรือประมงหรือสั่งให้วางประกันในกรณีเรือประมงที่กระทำความผิดเป็นเรือประมงที่มีไซ้

มาตรา 114 การกระทำได้ดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรงตามมาตรา 113

- 1) ใช้เรือไร้สัญชาติทำการประมงตามมาตรา 10
- 2) ทำการประมงโดยไม่มีใบอนุญาตทำการประมงหรือไม่มีใบอนุญาตให้ใช้เครื่องมือทำการประมงตามมาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 35 มาตรา 36 หรือมาตรา 48

- 3) ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 81
 - 4) จัดทำบันทึกการทำกรประมงหรือรายงานการทำกรประมงโดยใช้เอกสารอันเป็นเท็จหรือทำลายเอกสารหรือหลักฐานในการกระทำคามผิด
 - 5) ทำกรประมงเกินปริมาณหรือเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา 36 ทำกรประมงในบริเวณที่ห้ามทำกรประมงตามมาตรา 56 หรือทำกรประมงในห้วงเวลาที่ห้ามทำกรประมงตามมาตรา 70
 - 6) ดัดแปลงเครื่องมือทำกรประมงตามมาตรา 42 หรือใช้เครื่องมือทำกรประมงที่ต้องห้ามตามมาตรา 67 มาตรา 68 มาตรา 69 หรือมาตรา 71
 - 7) ทำกรประมงโดยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ที่รัฐชายฝั่งหรือองค์การระหว่างประเทศกำหนดไว้ตามมาตรา 49
 - 8) จับสัตว์น้ำหรือนำสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็กกว่าที่กำหนดไว้ขึ้นเรือประมงตามมาตรา 57
 - 9) จับสัตว์น้ำหรือนำสัตว์น้ำตามที่กำหนดไว้ขึ้นเรือประมงตามมาตรา 66
 - 10) ขนถ่ายสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 87 มาตรา 88 หรือมาตรา 89
 - 11) ปลอมแปลงปิดบังหรือเปลี่ยนเครื่องหมายประจำเรือประมงหรือทะเบียนเรือประมง
 - 12) ชัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้สังเกตการณ์ปิดบังซ่อนเร้นหรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่
 - 13) มีส่วนร่วมสนับสนุนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นให้แก่เรือประมงที่ทำกรประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
 - 14) กระทำการอันเป็นความผิดในเรื่องอื่นใดที่ไม่ใช่เป็นการกระทำตาม 1) ถึง 13) เกินสามครั้งภายในหนึ่งปีไม่ว่าจะเป็นการกระทำเดียวกันหรือไม่ก็ตาม
- มาตรา 116 เรือประมงใดถูกใช้ทำกรประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้รัฐมนตรีประกาศรายชื่อเรือนั้นให้ทราบทั่วกันและจะสั่งให้นายทะเบียนเรือตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทยเพิกถอนทะเบียนเรือสำหรับใช้ในการประมงด้วยก็ได้และเมื่อรัฐมนตรีประกาศรายชื่อเรือประมงนั้นหรือมีการออกคำสั่งเพิกถอนทะเบียนเรือแล้วห้ามมิให้ผู้ใดใช้เรือนั้นทำกรประมงอีกเป็นระยะเวลาตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสองปีนับแต่วันที่มีประกาศรายชื่อดังกล่าวและในระหว่างเวลาดังกล่าวห้ามมิให้เจ้าของท่าเทียบเรือประมงหรือกิจการแพปลายินยอมให้เรือประมงดังกล่าวนำสัตว์น้ำขึ้นเทียบท่าเทียบเรือประมงหรือแพปลาของตน
- มาตรา 120 ในกรณีที่ใบอนุญาตสิ้นอายุหรือผู้รับอนุญาตถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตตามมาตรา 111 หรือมาตรา 113 ให้ผู้รับอนุญาตจัดการเรือถอนหรือทำลายเครื่องมือทำกรประมงสิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งใดที่เป็นของผู้รับอนุญาตในที่จับสัตว์น้ำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุหรือวันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตแล้วแต่กรณีและให้นำความในมาตรา 103 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 141 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 60 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

มาตรา 145 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 66 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสามล้านบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่จับหรือนำขึ้นเรือประมงแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

มาตรา 147 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 67 2) 3) หรือ 4) มาตรา 69 หรือมาตรา 71 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 10 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 20 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 20 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 60 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหกแสนบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 60 ตันกรอสขึ้นไปแต่ไม่ถึง 150 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงหกล้านบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่หนึ่ง 150 ตันกรอส ขึ้นไป ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หกล้านบาทถึงสามสิบล้านบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

มาตรา 151 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 81 1) หรือ 4) หรือมาตรา 88 1) ต้องระวางโทษปรับสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 20 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 60 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับสองแสนบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 60 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 150 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับหนึ่งล้านบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 150 ตันกรอส ขึ้นไป ต้องระวางโทษปรับสี่ล้านบาท

มาตรา 152 ผู้ใดทำการประมงหรือขนถ่ายสัตว์น้ำโดยมิได้รายงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 81 2) หรือ 3) มาตรา 82 หรือมาตรา 88 2) หรือ 3) หรือทำรายงานอันเป็นเท็จหรือไม่นำเรือกลับเข้าท่าเทียบเรือประมงตามมาตรา 81 5) ต้องระวางโทษปรับหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 20 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 60 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับหนึ่งแสนบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 60 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 150 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับห้าแสนบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 150 ตันกรอส ขึ้นไปต้องระวางโทษปรับสองล้านบาท

มาตรา 153 เจ้าของเรือประมงผู้ใดใช้คนประจำเรือซึ่งไม่มีหนังสือคนประจำเรือหรือไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 83 ต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่าสี่แสนบาทแต่ไม่เกินแปดแสนบาทต่อคนประจำเรือดังกล่าวหนึ่งคนและให้อธิบดีมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตทำการประมงของเจ้าของเรือประมงและให้อธิบดีกรมเจ้าท่ามีคำสั่งเพิกถอนประกาศนียบัตรนายเรือของผู้ควบคุมเรือตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยด้วย

มาตรา 155 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 86 วรรคหนึ่งมาตรา 87 หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 89 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ทำการขนถ่ายแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 20 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 60 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ทำการขนถ่ายแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 60 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 150 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงห้าล้านบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ทำการขนถ่ายแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 150 ตันกรอส ขึ้นไปต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าล้านบาทถึงยี่สิบห้าล้านบาทหรือปรับจำนวนห้าเท่าของมูลค่าสัตว์น้ำที่ทำการขนถ่ายแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

มาตรา 165 ผู้ใดปลอมแปลงปิดบังหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องหมายประจำเรือประมงหรือทะเบียนเรือประมงต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 10 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 20 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 20 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 60 ตันกรอสต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหกแสนบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 60 ตันกรอส ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 150 ตันกรอส ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หกแสนบาทถึงหกล้านบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่ 150 ตันกรอส ขึ้นไปต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หกล้านบาทถึงสามสิบล้านบาท

มาตรา 167 ในกรณีที่มีการกระทำความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอย่างร้ายแรงซ้ำภายในห้าปีอัตราโทษตามที่กำหนดไว้ในแต่ละมาตราให้เพิ่มเป็นสองเท่า

มาตรา 169 เครื่องมือทำการประมงสัตว์น้ำผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำเรือประมงหรือสิ่งอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดนี้ให้ริบเสียทั้งสิ้นเว้นแต่เป็นกรณีเรือประมงที่มีใช้เรือประมงไทยถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้วางประกันไว้ตามที่ศาลกำหนดแล้วให้ศาลสั่งปล่อยเรือนั้นไป

จากการศึกษาพระราชบัญญัติและพระราชกำหนดการทำประมง พ.ศ. 2558 สามารถสรุปได้ว่า พระราชกำหนดการทำประมง พ.ศ. 2558 นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อการจัดระเบียบการประมงในประเทศไทยและในน่านน้ำทั่วไปให้อยู่ในความเรียบร้อย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทำประมงที่ผิดกฎหมายและเพื่อรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่สมดุล ยั่งยืนและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมตามแนวทางกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับสากล รวมทั้งคุ้มครองสวัสดิภาพของชาวประมงและแรงงานประมงเพื่อป้องกันการใช้แรงงานผิดกฎหมายในการทำประมง

3. คำสั่ง ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำประมงและแรงงานประมง

3.1 ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ทำการงานในเรือประมง ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอส ขึ้นไป พ.ศ. 2557

ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ทำการงานในเรือประมง ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอส ขึ้นไป พ.ศ. 2557 (<http://www.md.go.th,2558>) อธิบดีกรมเจ้าท่าจึงวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ทำการงานในเรือประมงขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอส ขึ้นไป มีใจความสำคัญดังต่อไปนี้

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“การจ้าง” หมายความว่า การเข้าทำการงานในเรือ

“การเลิกจ้าง” หมายความว่า การเลิกทำการงานในเรือ

ข้อ 5 เจ้าของเรือที่ประสงค์จะขออนุญาตให้คนทำการงานในเรือประมง ให้ยื่นคำขออนุญาตตามแบบแนบท้ายระเบียบนี้ ที่กองมาตรฐานคนประจำเรือ หรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีหลักฐานที่ใช้ประกอบการพิจารณา ดังนี้

1) สำเนาใบอนุญาตใช้เรือหรือสำเนาทะเบียนเรือไทย

2) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนเจ้าของเรือ

3) กรณีเจ้าของเรือเป็นนิติบุคคลให้ยื่นคำขออนุญาตพร้อมสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 6 เดือน และสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีอำนาจลงนามนิติบุคคล

4) หนังสือมอบอำนาจพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับมอบอำนาจ ในกรณีที่มีการมอบอำนาจ

5) หลักฐานการจ้างงาน

6) สำเนาบัตรประจำตัวหรือสำเนาหนังสือเดินทางของคนรับจ้าง

7) ใบพยานการเลิกจ้าง กรณีคนรับจ้างที่ได้เลิกจ้างจากเรือลำก่อน และประสงค์จะทำการงานในเรือลำใหม่

ข้อ 6 กรณีเจ้าของเรือว่าจ้างคนประจำเรือตามตำแหน่งที่กำหนดไว้ในกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ ให้ยื่นสำเนาในประกาศนียบัตรของคนประจำเรือที่ยังไม่หมดอายุเพิ่มเติม

ข้อ 8 เมื่อมีการเลิกจ้าง เจ้าของเรือต้องมาทำการเลิกจ้าง ณ กองมาตรฐานคนประจำเรือหรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาในพื้นที่ที่มีการเลิกจ้าง โดยเจ้าของเรือต้องนำใบอนุญาตมาบันทึกการเลิกจ้างไว้เป็นหลักฐาน

จากเหตุการณ์ความไม่สงบทำให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือในนามของนายกรัฐมนตรีใช้สิทธิในมาตรา 44 ในการจัดการจัดระเบียบเรือประมงไทยเนื่องจากเห็นว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุมจึงได้มีการจัดตั้ง ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ตามที่ได้มีประกาศราชกิจจานุเบกษา คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 10/2558 ให้ไว้ ณ วันที่ 29 เมษายน 2558 เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และให้ผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ผบ.ศปมผ.) และทั้งนี้ ให้ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย เริ่มปฏิบัติการตามคำสั่งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2558โดยให้มีศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (Port In - Port Out Controlling Center) และศูนย์ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่เรือประมงแบบเบ็ดเสร็จ (Fishing One Stop Service) ประจำในแต่ละจังหวัดชายทะเลอีกด้วย (<http://www.ratchakitcha.soc.go.th,2558>)

3.2 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 10/2558

ตามที่มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 10/2558 เรื่อง การแก้ไขปัญหา การทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (<http://www.md.go.th,2558>) จากการศึกษาที่ประเทศไทยได้รับการประกาศเตือนจากสหภาพยุโรปถึงการจับให้มีมาตรการในการป้องกันยับยั้ง และขจัดการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IUU Fishing) ซึ่งหากไม่มีการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังโดยเร่งด่วนภายในหกเดือนอาจมีผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าสัตว์น้ำของประเทศไทยในอนาคตและความมั่นคงของประเทศไทยในภาพรวม ดังนั้น เพื่อให้สามารถเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาให้การทำการประมงสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนและเป็นระบบ และยกระดับมาตรฐานการประมงของประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเจ้าของเรือประมง อุตสาหกรรมต่อเนื่องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หากมิได้มีการป้องกันและแก้ไขโดยเร่งด่วน จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศได้ เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้จัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย” (Command Center for Combating Illegal Fishing) เรียกโดยย่อว่า ศปมผ. (CCCIF) เป็นศูนย์เฉพาะกิจขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี โดยมีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ผบ.ศปมผ.) และทั้งนี้ ให้ ศปมผ. เริ่มปฏิบัติการตามคำสั่งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2558

ข้อ 2 ศปมผ. มีโครงสร้างการปฏิบัติภารกิจดังต่อไปนี้

1) ให้คณะกรรมการนโยบายแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์และการทำประมงผิดกฎหมายซึ่งจัดตั้งขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 52/2558 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2558 ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในระดับรัฐบาล

2) ให้กองทัพเรือ และศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ซึ่งจัดตั้งโดยมติสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2540 และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2540 และวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2541 ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักของ ศปมผ. ในการปฏิบัติการทางทะเลและชายฝั่ง และปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3) ให้มีศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (Port In - Port Out Controlling Center) และศูนย์ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่เรือประมงแบบเบ็ดเสร็จ (Fishing One Stop Service) ประจำในแต่ละจังหวัดชายทะเล ทั้งนี้ ตามที่ ศปมผ. ประกาศกำหนดข้อ 3 ให้ ศปมผ. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) กำหนดแนวทางของไทยและจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Thailand's National Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate IUU Fishing, NPOA - IUU) ตลอดจนกำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนนั้น รวมถึงดำเนินการทำความเข้าใจกับสหภาพยุโรป

2) ควบคุม สั่งการ กำกับดูแล และประสานการปฏิบัติการทั้งปวงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติและส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม

3) พิจารณาเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายให้เป็นมาตรฐานสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันการทำการประมงผิดกฎหมายและบดบังโทษที่เหมาะสม

4) กำหนดโครงสร้างและอัตรากำลังของ ศปมผ. โดยในโครงสร้างนี้ต้องกำหนดให้มีศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก รวมถึงศูนย์ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่เรือประมงแบบเบ็ดเสร็จประจำในแต่ละจังหวัดชายทะเล

5) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติงานใน ศปมผ. จากข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม

6) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน เพื่อดูแลรับผิดชอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะได้ตามความเหมาะสม

7) เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ หรือภาคเอกชน รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อร่วมประชุมแนวทางการดำเนินงาน ประสานการปฏิบัติและติดตามผลการดำเนินงานตามความเหมาะสม

8) ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเร่งยกระดับความร่วมมือกับประเทศที่สามโดยเฉพาะประเทศที่เรือที่ซุกธงไทยเข้าไปทำการจับปลาในน่านน้ำของประเทศนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ

9) รายงานผลการปฏิบัติให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติทราบอย่างต่อเนื่องจนกว่าสหภาพยุโรปได้ยกเลิกประกาศเตือนประเทศไทยว่าเป็นประเทศที่ไม่มีมาตรการอย่างเพียงพอในการป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

10) ปฏิบัติการอื่นตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 4 ให้ ศรชล. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจขึ้นใน ศรชล. ประกอบด้วยกำลังทั้งเรือ อากาศยาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ ใน ศรชล. ปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่เพื่อบังคับใช้กฎหมายในทะเลและควบคุมการปฏิบัติต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่ ศปมผ. ประกาศกำหนดโดยเร็วที่สุด

2) ควบคุมและสั่งการหน่วยงานที่มาปฏิบัติการภายใต้ ศรชล.

3) บูรณาการข้อมูลข่าวสารทางทะเลที่เกี่ยวข้อง โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชื่อมต่อข้อมูลผ่านระบบสารสนเทศ เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ภาพสถานการณ์ทางทะเล

4) จัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำในศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเล (ศขท.) จากหน่วยงานต่าง ๆ ใน ศรชล. ปฏิบัติหน้าที่เฝ้าติดตาม พิสูจน์ทราบ และตรวจสอบพฤติกรรมการทำประมงผิดกฎหมายของเรือประมง โดยปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์ติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวัง (Monitoring Control and Surveillance Center : MCS) ด้วย เพื่อให้ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability System) มีความครบถ้วนสมบูรณ์โดยเร็วที่สุด

5) ปฏิบัติการอื่นตามที่ ศปมผ. มอบหมาย

ข้อ 5 ให้เจ้าของหรือผู้ประกอบการเรือประมง เรือบรรทุกสินค้าประมงห้องเย็น ตลอดจนยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดที่ใช้ทำการประมง ขนถ่ายหรือเก็บรักษาสัตว์น้ำที่ได้จากยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดที่ใช้ทำการประมง ที่มีขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไปหรือตามขนาดที่ ศปมผ. ประกาศกำหนดต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1) จัดทำสมุดบันทึกการทำการประมง ตามรูปแบบ ระยะเวลา และวิธีการที่ ศปมผ. ประกาศกำหนด

2) ในกรณีที่ระบบติดตามเรือประมงขัดข้องหรือไม่สามารถส่งตำบลที่เรือได้ ภายหลังจากออกจากท่าเทียบเรือไปแล้วให้เจ้าของเรือหรือผู้ประกอบการแจ้งเหตุขัดข้องต่อศูนย์ควบคุมการแจ้ง เรือเข้า - ออกในพื้นที่ที่รับผิดชอบทันทีและแจ้งตำบลที่เรืออย่างน้อยทุก 2 ชั่วโมง จนกว่าระบบติดตามเรือประมงจะสามารถใช้งานได้ตามปกติหรือได้กลับมาท่าเทียบเรือแล้วทางวิทยุสื่อสารระบบ HF/SSB (USB) ช่องหลักความถี่ 8228.0 KHz ช่องรองความถี่ 6290.0KHz หรือทางวิทยุสื่อสารระบบ MF/HF (CB 12 MHz) ช่องหลักความถี่ 27.185 MHz (Ch.11 (C-Band)) ช่องรองความถี่ 27.105 MHz (Ch.12 (C-Band)) หรือทางโทรศัพท์หรือทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์การดำเนินการตามวรรคแรกเจ้าของเรือหรือผู้ประกอบการอาจให้ผู้ควบคุมเรือเป็นผู้ดำเนินการก็ได้

3) แจ้งการเข้า - ออก ท่าเทียบเรือทุกครั้ง ณ ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ศปมผ. ประกาศกำหนดเมื่อได้ดำเนินการติดตั้ง VMS แล้ว ให้เจ้าของเรือหรือผู้ประกอบการตามวรรคหนึ่ง แจ้งรหัสการเข้าถึงระบบการติดตามเรือ (Access Code) ให้ ศปมผ. ทราบ และต้องเปิดเครื่องไว้ตลอดเวลาขณะอยู่ในทะเล เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถ

ติดตามตำบลที่เรือได้ ในกรณีที่อยู่ปรกณดังกล่าวขัดข้องหรือไม่สามารถส่งตำบลที่เรือได้ด้วยประการใด ๆ ให้ปฏิบัติตามแนวทางที่ ศปมผ. ประกาศกำหนดเจ้าของหรือผู้ประกอบการตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเข้าระบบเพื่อตรวจสอบจุดพักตัวของเรือ

ข้อ 7 ให้นายทะเบียนเรือตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทยมีคำสั่งเพิกถอนทะเบียนเรือไทยสำหรับการประมงหรือเรืออื่นตามที่ ศปมผ. ประกาศกำหนด และจำหน่ายทะเบียนเรือออกจากสมุดทะเบียนในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) เมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติเรือไทยพุทธศักราช 2481
- 2) เจ้าของเรือแสดงความประสงค์เป็นหนังสือขอลีกใช้ทะเบียนเรือไทยต่อ นายทะเบียนเรือ
- 3) เรือไทยที่ได้จดทะเบียนแล้วแต่ไม่ได้รับใบอนุญาตใช้เรือ หรือใบอนุญาตใช้เรือสิ้นอายุเป็นเวลาต่อเนื่องกันตั้งแต่สามปีขึ้นไปเมื่อได้มีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนเรือแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของเรือส่งคืนใบทะเบียนเรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งเป็นหนังสือจากนายทะเบียนเรือ

ข้อ 8 เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ห้ามมิให้เจ้าของเรือหรือผู้ประกอบการเรือประมงยินยอมให้บุคคลใด ๆ กระทำการดังต่อไปนี้ในเรือประมงของตน

- 1) ครอบครองเครื่องมือทำการประมงที่ไม่ได้รับอนุญาตในเรือประมง
- 2) นำเรือประมงซึ่งมีเครื่องมือทำการประมงที่ไม่ถูกต้องตรงกับเครื่องมือที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ได้รับอนุญาตหรือเครื่องมือทำการประมง ออกจากท่าเทียบเรือไปทำการประมง
- 3) นำเรือประมงซึ่งปฏิบัติไม่ครบถ้วนตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยกฎหมายว่าด้วยเรือไทย กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองออกจากท่าเทียบเรือจนกว่าจะปฏิบัติตามกฎหมายเหล่านั้นให้ครบถ้วน

ข้อ 9 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เรือประมงออกไปทำการประมงในน่านน้ำของรัฐต่างประเทศและในทะเลหลวง หรือนำเรือบรรทุกสินค้าประมงห้องเย็น ออกไปน่านน้ำต่างประเทศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก ศปมผ. ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ศปมผ. ประกาศกำหนดการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ศปมผ. อาจมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้อนุญาตแทนได้

ข้อ 10 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เรือประมงออกไปทำการประมงในน่านน้ำของรัฐต่างประเทศและในทะเลหลวงโดยฝ่าฝืนกฎข้อบังคับด้านการประมงของรัฐชายฝั่งที่เข้าไปทำการประมงหรือขององค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค

ข้อ 11 ผู้ใดประสงค์จะนำเรือประมง เรือบรรทุกสินค้าประมงห้องเย็น ตลอดจนยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดทุกขนาดที่ใช้ทำการประมง ขนถ่ายหรือเก็บรักษาสัตว์น้ำที่ได้จากยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดที่ใช้ทำการประมง ออกนอกน่านน้ำไทยหรือเดินทางมาจากน่านน้ำ

ต่างประเทศหรือทะเลหลวงเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องออกจากท่าเรือหรือเข้าจอดเรือ ณ ท่าเรือหรือแพปลาที่ ศปมผ. ประกาศกำหนด

ข้อ 12 ห้ามมิให้ผู้ใดนำเรือประมงต่างประเทศ หรือเรือบรรทุกสินค้าประมงห้องเย็นที่อยู่ในบัญชีเรือที่ห้ามเข้ามาในราชอาณาจักรตามที่ ศปมผ. ประกาศกำหนด เข้ามาเทียบท่าในราชอาณาจักร

ข้อ 13 เจ้าของท่าเรือและเจ้าของแพปลาในทุกจังหวัดชายทะเล รวมถึงตามเกาะแก่งต่าง ๆ ต้องจัดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเรือประมง เรือบรรทุกสินค้าประมงห้องเย็น ตลอดจนยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดทุกขนาดที่ใช้ทำการประมง ขนถ่ายหรือเก็บรักษาสัตว์น้ำที่ได้จากยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดที่ใช้ทำการประมงทุกลำที่เข้าใช้บริการจอดเรือหรือขนถ่ายสินค้าสัตว์น้ำเก็บไว้เพื่อการตรวจสอบในกรณีเรือตามวรรคหนึ่ง เป็นเรือที่ต้องปฏิบัติตามข้อ 11 เจ้าของเรือและเจ้าของแพปลาต้องดำเนินการรวบรวมและจัดส่งรายงานการเข้า - ออกเรือ มาที่ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออกตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ที่ ศปมผ. ประกาศกำหนดรายงานตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดให้ครอบคลุมกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเรือปฏิเสธแจ้งการเข้า - ออก ซึ่งเจ้าของท่าเทียบเรือหรือเจ้าของแพปลาจะต้องทำหน้าที่รายงานฝ่ายเดียว

ข้อ 14 ให้ ศปมผ. และ ศรชล. แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งมีอำนาจขึ้นตรวจสอบเรือ หรือกักเรือทุกลำที่กระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งนี้ กฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยเรือไทยกฎหมายว่าด้วยการประมง กฎหมายว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประมงและการเดินเรือในการขึ้นตรวจสอบเรือตามข้อ 12 หากมีเหตุสงสัยว่าเรือดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งห้ามการขนถ่ายสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำขึ้นจากเรือ และในกรณีที่เรือประมงต่างประเทศจะสั่งให้นำเรือออกไปจากราชาอาณาจักรก็ได้ และให้ ศปมผ. แจ้งให้รัฐเจ้าของธงและองค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาคเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ 15 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อ 6 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 และข้อ 11 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ 16 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 12 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามสิบล้านบาท

ข้อ 21 ผู้ใดกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งนี้ ถ้าได้กระทำความผิดนั้นซ้ำอีกต้องระวางโทษเป็นทวีคูณ

ข้อ 22 ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ประกอบการเรือประมง เรือบรรทุกสินค้าประมงห้องเย็นตลอดจนยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดที่ใช้ทำการประมง ขนถ่าย หรือเก็บรักษาสัตว์น้ำที่ได้จากยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนี้ นอกจากจะต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ตามคำสั่งนี้ ให้ ศปมผ. มีอำนาจสั่งให้มีการยกเลิกเอกสารทางราชการหรือใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งนี้ด้วย โดยห้ามมิให้หน่วยงานที่มีอำนาจออกใบอนุญาตออกเอกสารทางราชการหรือใบอนุญาตให้ใหม่เป็นเวลาหนึ่งปี หรือตามระยะเวลาที่ ศปมผ. ประกาศกำหนด

3.3 ประกาศศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ฉบับที่ 17/2558

ประกาศศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ฉบับที่ 17/2558 (<http://www.ratchakitcha.soc.go.th,2558>) เรื่องกำหนดเงื่อนไขในการห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมงบางชนิดทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำในเวลาที่กำหนด (เพิ่มเติม)ตามที่ประกาศศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายฉบับที่ 15/2558 ลงวันที่ 7 กันยายน 2558 เรื่องกำหนดเงื่อนไขในการห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมงบางชนิดทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำในเวลาที่กำหนดได้ กำหนดเงื่อนไขในการห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือบางชนิดในห้วงเวลาที่กำหนด (เพิ่มเติม)เพื่อให้การทำประมงสอดคล้องกับผลผลิตของทรัพยากรสัตว์น้ำตามธรรมชาติ และทรัพยากรสัตว์น้ำสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนนั้นเนื่องจากระยะเวลาดังกล่าวได้สิ้นสุดลงแล้ว เห็นควรกำหนดเงื่อนไขในการห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมงบางชนิดทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำในเวลาที่กำหนด (เพิ่มเติม) อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2 6) ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 24/2558 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2558 เรื่องการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายขาดการรายงานและไร้การควบคุม (เพิ่มเติม) ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมายจึงออกประกาศเพื่อกำหนดเงื่อนไขในการห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมงอวนลากและอวนล้อมจับ ดังนี้

ข้อ 4 การนับระยะเวลาตามข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 นั้นให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ 06.00 นาฬิกาของวันที่มีการกำหนดห้ามเป็นต้นไปจนถึงเวลา 06.00 นาฬิกาของวันถัดจากวันที่ครบกำหนดห้าม

ข้อ 5 ให้เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือแจ้งวันที่ประสงค์จะหยุดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือตามข้อ 2 และข้อ 3 ไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมงก่อนวันที่ประสงค์จะหยุดต่อศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า – ออกและต้องจอดเรืออยู่ ณ ท่าเทียบเรือแพปลาหรือในพื้นที่จอดเรือตามพื้นที่ชายฝั่ง

ข้อ 6 ให้ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า – ออกจัดทำบันทึกการแจ้งหยุดทำการประมงที่เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือประสงค์จะหยุดตามข้อ 5 ให้แก่เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานการตรวจสอบตามแบบแนบท้ายประกาศนี้ในกรณีที่เจ้าของเรือหรือผู้ควบคุมเรือไม่สามารถแสดงหลักฐานตามวรรคหนึ่งได้ในขณะที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบให้ถือว่ามีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามข้อ 2 และข้อ 3

ทั้งนี้เป็นการสั่งการให้เรือประมงที่ไม่มีอาชญาบัตรและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกรมประมงหยุดการจับปลา และให้มีการขออาชญาบัตรรวมทั้งเครื่องมือการทำประมงให้ถูกต้องกับประเภทของเรือ เนื่องจากปัจจุบันทรัพยากรสัตว์น้ำในน่านน้ำไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากการทำการประมงที่เกินศักยภาพการผลิตตามธรรมชาติที่จะทดแทนได้ หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปโดยไม่มีการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำที่ดีพอ จะทำให้

กิจการประมงของประเทศอยู่ในภาวะวิกฤต และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น เพื่อให้จำนวนเรือไทยสำหรับการประมงอยู่ในภาวะสมดุลกับทรัพยากรสัตว์น้ำ และมีให้มีการใช้เครื่องมือทำการประมงที่เป็นการทำลายพันธุ์สัตว์น้ำอย่างร้ายแรง อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 หัวหน้า คสช. โดยความเห็นชอบของ คสช. เพื่อสร้างระบบจัดการทรัพยากรทางทะเล ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องไม่ผิดระเบียบของ IUU คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาในกรอบการดำเนินการแก้ไขปัญหาการทำประมง IUU โดยมอบหมายให้กรมประมง ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมมือกันในดูแลและตรวจสอบเกี่ยวกับใบอนุญาตใช้เรือ ทะเบียนเรือ ใบอนุญาตบัตร สมุดบันทึกการทำประมง บัตรนายช่างเครื่อง บัตรนายท้ายเรือ และทำตามกฎต่างๆตามที่กฎหมายกำหนดอย่างจริงจัง ส่วนการดำเนินมาตรการคุมเข้มทางกฎหมายสำหรับการทำประมงของเรือประเภทต่างๆ ดังนี้

1. ทะเบียนเรือ ใบอนุญาตใช้เรือ ใบอนุญาตทำการประมง (อาชญาบัตร) และสมุดบันทึกการทำประมง (Fishing Logbook) ไม่สามารถผ่อนผันได้ แต่ให้ ศปมผ. กรมประมง และกรมเจ้าท่า ออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ร่วมกันรับจดทะเบียนเรือ ใบอนุญาตใช้เรือ อาชญาบัตร ที่เดียว เบ็ดเสร็จซึ่งจะขยายเวลาไปจนถึงวันที่ 31 ก.ค. นี้ จากเดิมที่กำหนดสิ้นสุดในวันที่ 15 กรกฎาคม 2558

2. บุคลากรในเรือ (ไตเรือ นายท้ายเรือ ช่างเครื่อง) จะต้องมีบัตรประชาชน และนายท้ายเรือและนายช่างเครื่องจะต้องมีใบประกาศ อีกทั้งในเรือยังต้องมีทะเบียนลูกจ้าง ใบอนุญาตทำงาน สัญญาจ้างของแรงงานบนเรือ ซึ่งเป็นไปตามที่กฎหมายบังคับไว้ อย่างไรก็ตาม ไตเรือ นายท้ายเรือ และช่างเครื่อง จะต้องเป็นคนไทยเท่านั้น ตาม พ.ร.บ.สิทธิการทำประมงในเขตน่านน้ำไทย พ.ศ.2482 และเกี่ยวข้องกับความมั่นคง นอกจากนี้ ในเรือประมงพื้นบ้าน ขนาดต่ำกว่า 10 ตันกรอส ผ่อนผันให้นายท้ายเรือและนายช่างเครื่องเป็นคนเดียวกันได้ แต่ต้องเป็นคนไทยเท่านั้น

3.4 ระเบียบกรมเจ้าท่า ว่าด้วย มาตรการควบคุมเรือประมงพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการประมงที่ไม่มีทะเบียนหรือมีทะเบียนเรือแต่ไม่มีใบอนุญาตทำการประมง พ.ศ. 2559

ระเบียบกรมเจ้าท่า ว่าด้วย มาตรการควบคุมเรือประมงพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการประมงที่ไม่มีทะเบียนหรือมีทะเบียนเรือแต่ไม่มีใบอนุญาตทำการประมง พ.ศ. 2559 (<http://www.labour.go.th>, 2559) บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน 2559 เป็นต้นไป มีใจความสำคัญดังนี้

ข้อ 4 ในระเบียบนี้ “เรือประมงพาณิชย์” หมายความว่า เรือประมงที่มีขนาดตั้งแต่ 10 ตันกรอส ขึ้นไป

ข้อ 5 ในการแจ้งจุดจอดเรือประมงพาณิชย์ที่ไม่มีทะเบียนหรือมีทะเบียนแต่ไม่มีใบอนุญาตทำการประมง ให้เจ้าของเรือหรือผู้ครอบครองเรือหรือผู้แทนแจ้งจุดจอดเรือได้ที่สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาในเขตที่จอดเรือและมาตรการควบคุมเรือตามแบบท้ายระเบียบ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้

ก) กรณีบุคคลธรรมดา สำเนาบัตรประชาชน

ข) กรณีนิติบุคคล สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล ซึ่งได้รับการรับรองจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าไม่เกิน 6 เดือน และสำเนาบัตรประชาชนของกรรมการผู้มีอำนาจลงนามการกระทำการแทนนิติบุคคล

ค) กรณีมอบอำนาจ หนังสือมอบอำนาจให้ดำเนินการแทน สำเนาบัตรประชาชนของผู้มอบอำนาจและผู้รับอำนาจ หรือเอกสารแสดงตัวบุคคลอย่างอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ง) สำเนาใบทะเบียนเรือไทย (ถ้ามี)

จ) สำเนาใบอนุญาตใช้เรือ (ถ้ามี)

ฉ) หนังสือหรือเอกสารที่แสดงถึงการครอบครองเรือ

ข้อ 7 เมื่อรับแจ้งแล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา พิจารณาสั่งให้ติดเครื่องมือตรึงพังกาเรือและมอบหมายเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการติดเครื่องมือติดตรึงพังกาเรือ รวมทั้งจัดให้มีการทำเครื่องหมายบนเรือประมง

ข้อ 8 การติดเครื่องมือติดตรึงพังกาเรือประมงพาณิชย์ที่ไม่มีทะเบียนเรือหรือมีทะเบียนเรือแต่ไม่มีใบอนุญาตทำการประมง ให้ใช้เครื่องมือตรึงพังกาเรือ เป็นอุปกรณ์ล๊อคประกอบด้วยตัวล๊อคและลวดบนตัวล๊อคมีตราสัญลักษณ์กรมเจ้าท่าและหมายเลขประจำอุปกรณ์ติดระหว่างพังกาและส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือเพื่อจำกัดการเคลื่อนที่ของเรือ

3.5 พระราชบัญญัติแรงงานทะเล พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติแรงงานทะเล พ.ศ. 2558 ให้ไว้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558 (<http://www.labour.go.th>, 2558) มีใจความสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 11 ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เจ้าของเรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ให้เจ้าของเรือเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น

มาตรา 12 ให้เจ้าของเรือจัดให้มีสำเนาอนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทะเล พ.ศ. 2549 และพระราชบัญญัตินี้รวมทั้งฉบับแก้ไขเพิ่มเติมไว้บนเรือ

มาตรา 13 เจ้าของเรือต้องไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนประจำเรือ เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง

มาตรา 15 ห้ามเจ้าของเรือให้บุคคลอายุต่ำกว่า 16 ปีบริบูรณ์ทำงานบนเรือ

มาตรา 16 ห้ามเจ้าของเรือให้คนประจำเรือซึ่งอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ทำงานในเวลากลางคืน เว้นแต่เป็นการฝึกอบรมที่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า หรือเป็นการฝึกอบรมตามตำแหน่งหน้าที่ที่คนประจำเรือต้องทำในช่วงเวลาดังกล่าวซึ่งต้องไม่ส่งผลร้ายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของคนประจำเรือโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมอบหมาย ทั้งนี้ การทำงานเวลากลางคืนต้องมีระยะเวลาอย่างน้อย 9 ชั่วโมง โดยเริ่มต้นก่อนเที่ยงคืนและสิ้นสุดหลังจากเวลาห้านาฬิกาเป็นต้นไป

มาตรา 17 ห้ามเจ้าของเรือให้คนประจำเรือซึ่งอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ทำงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือความปลอดภัยของคนประจำเรือตามประเภทของงานที่อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานประกาศกำหนด

มาตรา 18 ห้ามเจ้าของเรือให้คนประจำเรือทำงานบนเรือ โดยที่คนประจำเรือไม่มีใบรับรองแพทย์มาแสดงว่ามีความพร้อมด้านสุขภาพในการทำงานบนเรือ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดใบรับรองแพทย์แสดงว่าคนประจำเรือมีความพร้อมด้านสุขภาพในการทำงานบนเรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

มาตรา 43 เจ้าของเรือต้องจัดให้มีข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือเป็นหนังสือพร้อมลายมือชื่อของเจ้าของเรือและคนประจำเรือ โดยจัดทำเป็นคู่ฉบับจัดเก็บไว้บนเรือหนึ่งฉบับ และอีกฉบับหนึ่งให้คนประจำเรือเก็บไว้ พร้อมทั้งจะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับรายการดังต่อไปนี้

- 1) ชื่อและชื่อสกุล พร้อมคำนำหน้านามของคนประจำเรือ
- 2) วันเดือนปีเกิด และอายุของคนประจำเรือ
- 3) สถานที่เกิดของคนประจำเรือ
- 4) ที่อยู่ปัจจุบันของคนประจำเรือ
- 5) สถานที่และวันที่ทำข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ
- 6) สถานที่และวันที่ข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือมีผลบังคับ
- 7) ตำแหน่งหรืองานในหน้าที่ที่คนประจำเรือได้รับมอบหมาย
- 8) ชื่อและชื่อสกุล พร้อมคำนำหน้านามของเจ้าของเรือ กรณีเจ้าของเรือเป็นนิติบุคคลต้องระบุชื่อของกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลด้วย
- 9) ที่อยู่ปัจจุบันของเจ้าของเรือ
- 10) ชื่อเรือ และสัญชาติของเรือ
- 11) เส้นทางหลักและท่าเรือปลายทางของการเดินเรือ ในกรณีที่ทำการตกลงไว้ว่าเป็นการเดินเรือเที่ยวเดียว
- 12) วันเริ่มทำงาน อัตราค่าจ้าง ค่าตอบแทน หรือวิธีการคำนวณ
- 13) จำนวนวันหยุดประจำปีที่ได้รับค่าตอบแทน หรือวิธีการคำนวณ
- 14) สิทธิประโยชน์จากการคุ้มครองการประกันสังคมและสุขภาพที่เจ้าของเรือเป็นผู้จัดทำให้กับคนประจำเรือ
- 15) สิทธิของคนประจำเรือในการได้รับการส่งตัวกลับ
- 16) ข้อตกลงที่ได้มาจากการร่วมเจรจาต่อรอง
- 17) วันสิ้นสุดหรือเงื่อนไขการสิ้นสุดของข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ
- 18) อื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 44 ข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือย่อมสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดระยะเวลาในข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ หรือสิ้นสุดลงตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ใน

ข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ โดยมีต้องบอกกล่าวล่วงหน้าในกรณีที่ข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือไม่มีกำหนดระยะเวลา เจ้าของเรือหรือคนประจำเรืออาจบอกเลิกข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือโดยบอกกล่าวล่วงหน้าให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ไม่เกินสามสิบวันการเลิกข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือก่อนครบกำหนดระยะเวลาตามข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ ให้เป็นไปตามที่คนประจำเรือและเจ้าของเรือตกลงกัน ทั้งนี้ ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวันแต่ไม่เกินสามสิบวัน

มาตรา 45 หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน เหตุฉุกเฉิน หรือเป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างคนประจำเรือและเจ้าของเรือ หรือเหตุอื่น ๆ ตามที่อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานประกาศกำหนดคนประจำเรือหรือเจ้าของเรืออาจบอกเลิกข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือไม่น้อยกว่าเจ็ดวันหรือไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า

การบอกเลิกข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือตามวรรคหนึ่ง คนประจำเรือไม่ต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายใดๆ ที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ

มาตรา 47 ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามมาตรา 46 แล้ว ห้ามเจ้าของเรือจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ประกาศกำหนดให้แก่คนประจำเรือมาตรา 54 ห้ามเจ้าของเรือหักค่าจ้างและค่าล่วงเวลา เว้นแต่เป็นการหักเพื่อ

1) ชำระภาษีเงินได้ตามจำนวนที่คนประจำเรือต้องจ่ายหรือชำระเงินอื่นตามที่มิกฎหมายกำหนดไว้

2) ชำระค่าบำรุงสภาพแรงงานหรือองค์กรของคนประจำเรือ

3) ชำระหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือสหกรณ์อื่นที่มีลักษณะเดียวกับสหกรณ์ออมทรัพย์หรือหนี้ที่เป็นไปเพื่อสวัสดิการที่เป็นประโยชน์แก่คนประจำเรือฝ่ายเดียว โดยได้รับความยินยอมล่วงหน้าจากคนประจำเรือ

4) เป็นเงินสะสมตามข้อตกลงเกี่ยวกับกองทุนเงินสะสม

มาตรา 56 คนประจำเรือมีสิทธิลาพักผ่อนได้ตามที่ได้ตกลงกับเจ้าของเรือ เว้นแต่กรณีลาพักผ่อนด้วยเหตุผลทางด้านสุขภาพอนามัยและความเป็นอยู่ที่ดี ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานประกาศกำหนด

มาตรา 57 ให้คนประจำเรือมีสิทธิลาป่วยได้เท่าที่ป่วยจริงโดยได้รับค่าจ้างแต่ไม่เกินหนึ่งร้อยสามสิบวัน

มาตรา 58 ให้เจ้าของเรือประกาศเวลาทำงานปกติให้คนประจำเรือทราบโดยกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการทำงานแต่ละวันของคนประจำเรือซึ่งต้องไม่เกินแปดชั่วโมง และเมื่อรวมเวลาทั้งสัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง

กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้านายเรือให้คนประจำเรือทำงานในชั่วโมงการพักผ่อนให้จัดให้คนประจำเรือได้พักผ่อนชดเชยเวลาเหล่านั้นโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ ให้นายเรือบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เหตุผล และลงชื่อรับรองทุกครั้ง

มาตรา 61 ในวันที่มีการทำงาน ให้เจ้าของเรือจัดให้คนประจำเรือมีเวลาพักระหว่างช่วงการทำงานในวันหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมง ทั้งนี้ เจ้าของเรือกับคนประจำเรืออาจตกลง

กันล่วงหน้าให้มีเวลาพักครั้งหนึ่งน้อยกว่าหนึ่งชั่วโมงได้ แต่เมื่อรวมกันแล้ววันหนึ่งต้องไม่น้อยกว่าหนึ่ง ชั่วโมงเวลาพักระหว่างช่วงการทำงานไม่ถือเป็นชั่วโมงการทำงาน และไม่นับรวมเป็นชั่วโมงการพักผ่อนตามมาตรา 62

มาตรา 62 เจ้าของเรือต้องจัดให้คนประจำเรือมีชั่วโมงการพักผ่อนไม่น้อยกว่า สิบชั่วโมงในรอบยี่สิบสี่ชั่วโมง และไม่น้อยกว่าเจ็ดสิบเจ็ดชั่วโมงในรอบเจ็ดวัน ชั่วโมงการพักผ่อนสามารถแบ่งออกได้ไม่เกินสองช่วง หนึ่งในสองช่วงนี้ต้องมีระยะเวลาอย่างน้อยหกชั่วโมง และต้องมีระยะห่างระหว่างกันแต่ละช่วงไม่เกินสิบสี่ชั่วโมง

มาตรา 65 ให้เจ้าของเรือจัดวันหยุดประจำปีให้แก่คนประจำเรือ ปีหนึ่งไม่น้อยกว่าสามสิบวันโดยได้รับค่าจ้าง ทั้งนี้ ให้เจ้าของเรือเป็นผู้กำหนดล่วงหน้า

มาตรา 66 คนประจำเรือมีสิทธิเดินทางกลับภูมิลำเนาหรือสถานที่อื่นตามที่ตกลงกันโดยให้เจ้าของเรือจัดการหรือออกค่าใช้จ่ายใดๆ ระหว่างการเดินทาง ในกรณีดังต่อไปนี้

1) ควบคุมกำหนดเวลาตามข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือในระหว่างเวลาที่คนประจำเรือทำงานอยู่ ณ สถานที่อื่นอันมิใช่สถานที่ทำข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ

2) เจ้าของเรือบอกเลิกข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือก่อนครบกำหนดตามข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ

3) เมื่อมีเหตุดังต่อไปนี้เกิดขึ้น

ก) คนประจำเรือเจ็บป่วย บาดเจ็บ หรือมีสภาพร่างกายหรือจิตใจที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้

ข) เมื่อเจ้าของเรือไม่สามารถดำเนินธุรกิจการเดินทางเรือต่อไป

ค) เรือเดินทะเลอับปางหรือไม่อาจใช้การได้โดยสิ้นเชิง

ง) เมื่อเรือจะมุ่งหน้าเข้าสู่เขตสงคราม

จ) กรณีอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 67 เจ้าของเรือต้องจัดทำประกันภัยให้แก่คนประจำเรือทุกคนเกี่ยวกับการส่งตัวคนประจำเรือกลับตามมาตรา 66 โดยมีมาตรฐานไม่น้อยกว่าการประกันภัยทางทะเลระหว่างประเทศ

การประกันภัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมเจ้าท่าประกาศกำหนด

มาตรา 68 เจ้าของเรือไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายระหว่างการเดินทางตามมาตรา 66 ในกรณีเลิกข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ เนื่องจากคนประจำเรือได้กระทำความผิดต่อกฎหมายของรัฐเจ้าของธง หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่อย่างร้ายแรง หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ

มาตรา 70 ในกรณีที่เรือเสียหายหรือเรือจม เจ้าของเรือต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

1.คนประจำเรือได้รับบาดเจ็บอันเป็นผลมาจากเรือเสียหายหรือเรือจม

2.คนประจำเรือได้รับความเสียหายอันเป็นผลมาจากเรือเสียหายหรือเรือจม

3. คนประจำเรือว่างงานอันเป็นผลมาจากเรือเสียหายหรือเรือจม

กรณีตาม 1) และ 2) ให้คนประจำเรือเรียกเงินจากเจ้าของเรือได้เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นหรือเท่าที่ได้รับความเสียหายจริงกรณีตาม 3) ให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนเท่ากับค่าจ้างที่คนประจำเรือจะได้รับภายใต้ข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ ทั้งนี้ ไม่เกินสองเดือน

มาตรา 71 ให้เจ้าของเรือจัดหาคนประจำเรือมาทำงานในตำแหน่งหน้าที่บนเรือในจำนวนที่เพียงพอเหมาะสมกับปริมาณงาน ระยะเวลาการเดินทางเรือ ระยะทาง ประเภท และขนาดของเรือ เพื่อให้สามารถเดินเรือได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย โดยคำนึงถึงสภาพร่างกายของคนประจำเรือ และเส้นทางการเดินเรือ

มาตรา 72 ให้เจ้าของเรือจัดให้มีที่พักอาศัยและสถานที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ห้องนอน
- 2) ห้องรับประทานอาหาร
- 3) ห้องอาบน้ำ
- 4) ห้องสุขา
- 5) ห้องนั่งเล่น
- 6) ห้องพักผ่อนระหว่างการทำงาน
- 7) ห้องพยาบาล
- 8) พื้นที่ว่างบนดาดฟ้าเรือ
- 9) ห้องทำงานสำหรับฝ่ายช่างกล
- 10) ห้องทำงานสำหรับฝ่ายเดินเรือ
- 11) อื่น ๆ ตามที่อธิบดีกรมเจ้าท่าประกาศกำหนด

มาตรา 74 ให้เจ้าของเรือจัดอาหารและน้ำดื่มที่มีคุณภาพ คุณค่าทางโภชนาการ และปริมาณที่เพียงพอต่อคนประจำเรือ โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และศาสนาของคนประจำเรือโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากคนประจำเรือ

มาตรา 75 ให้เจ้าของเรือจ้างงานคนประจำเรือในตำแหน่งคนครัวบนเรือที่รับผิดชอบในการจัดเตรียมอาหาร ซึ่งผ่านมาตรฐานการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่ง ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงานประกาศกำหนด

มาตรา 78 เจ้าของเรือต้องจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการรักษาพยาบาลในห้องพักบนเรือ การฝึกอบรมการปฐมพยาบาล และแพทย์ หรือคนประจำเรือผู้ทำหน้าที่ด้านการรักษาพยาบาล ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

มาตรา 79 ในกรณีที่คนประจำเรือประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ให้เจ้าของเรือจัดให้คนประจำเรือได้รับการรักษาพยาบาลทันทีตามความเหมาะสมแก่อันตรายหรือความเจ็บป่วยนั้น

มาตรา 80 เจ้าของเรือต้องจัดให้มีมาตรฐานการคุ้มครองสุขภาพของคนประจำเรือเพื่อให้ได้รับการรักษาสุขภาพบนเรือและบนฝั่งโดยทันที

มาตรา 81 เจ้าของเรือต้องรับผิดชอบต่อคนประจำเรือในกรณี ดังต่อไปนี้

1) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการได้รับบาดเจ็บของคนประจำเรือที่ทำงานบนเรือซึ่งเกิดขึ้นนับแต่วันที่เริ่มปฏิบัติหน้าที่จนถึงกำหนดวันส่งตัวกลับ

2) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดให้ทำประกันภัยทางทะเล ดังต่อไปนี้

ก) กรณีที่คนประจำเรือเสียชีวิต หรือทุพพลภาพเป็นเวลานาน อันเนื่องมาจากการบาดเจ็บการเจ็บป่วย หรือได้รับอันตรายจากการทำงาน เพื่อให้มีหลักประกันการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ข) กรณีที่คนประจำเรือถูกละทิ้ง

ค) กรณีอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

3) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การแพทย์ การจัดหายาที่จำเป็น เครื่องมือในการบำบัดโรคค่าอาหาร และการเช่าที่พักอาศัยในสถานที่อื่นนอกเหนือจากภูมิลำเนาของคนประจำเรือ จนกว่าคนประจำเรือจะหายจากการเจ็บป่วยหรืออาการบาดเจ็บ หรือจนกว่าจะมีการวินิจฉัยว่าการทุพพลภาพนั้นมีลักษณะถาวรจนไม่สามารถทำงานได้อีก ตามที่เจ้าของเรือกับคนประจำเรือได้ตกลงกัน ทั้งนี้ ไม่น้อยกว่าสิบหกสัปดาห์นับแต่วันที่ได้รับบาดเจ็บหรือเริ่มเจ็บป่วย จนกว่าคนประจำเรือจะได้รับการส่งตัวกลับ เว้นแต่การเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บนั้นเกิดขึ้นนอกเหนือจากการปฏิบัติงานให้กับเจ้าของเรือ หรือเกิดจากการกระทำอันมิชอบของคนประจำเรือผู้นั้น หรือคนประจำเรือผู้นั้นได้ตั้งใจปกปิดความเจ็บป่วยหรือสุขภาพที่ไม่สมบูรณ์ขณะที่ทำข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ

4) ค่าใช้จ่ายในการปลงศพและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในกรณีที่คนประจำเรือเสียชีวิตบนเรือหรือบนฝั่งในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ

5) ค่าใช้จ่ายอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 83 เจ้าของเรือต้องจัดให้มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในการทำงานบนเรือและกำหนดมาตรการเพื่อความปลอดภัยในการทำงานบนเรือ ทั้งนี้ ตามมาตรฐานที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมกำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 85 ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติทางทะเลอย่างร้ายแรงจนทำให้คนประจำเรือได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ให้เจ้าของเรือหรือนายเรือรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในทันทีที่ทราบ

3.6 ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการออกหนังสือคนประจำเรือ พ.ศ.

2558

ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการออกหนังสือคนประจำเรือ พ.ศ. 2558 ประกาศเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 มีใจความสำคัญว่า

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“หนังสือคนประจำเรือประมง (SEAMAN BOOK FOR FISHING VESSEL)” หมายความว่า เอกสารประจำตัวของคนประจำเรือประมงที่กรมเจ้าท่าออกให้กับผู้ประสงค์จะลงทำการในเรือประมงสำหรับบันทึกประวัติ ความรู้ การฝึกอบรม ประสบการณ์การปฏิบัติงานในทะเล หรือเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องของผู้ทำการในเรือประมง และให้ใช้เป็นใบพยานการเลิกจ้างตามมาตรา 288 แห่งพระราชบัญญัติการค้าเรือในน่านน้ำไทยพุทธศักราช 2456

ข้อ 5 บุคคลที่ประสงค์จะขอรับหนังสือคนประจำเรือประมงต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) เป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี
- 2) เป็นบุคคลผู้ได้รับการรับรองว่ามีสุขภาพแข็งแรงพร้อมที่จะทำงานในเรือได้

ข้อ 6 บุคคลที่ประสงค์จะขอรับหนังสือคนประจำเรือประมง ให้ยื่นคำร้องที่กองมาตรฐานคนประจำเรือ หรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา พร้อมด้วยเอกสารหลักฐาน ดังต่อไปนี้

- 1) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- 2) รูปถ่ายขนาด 1.5 X 2 นิ้ว ที่ถ่ายมาแล้วไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 2 รูป
- 3) ใบรับรองแพทย์ที่แสดงว่ามีสุขภาพแข็งแรงพร้อมที่จะทำงานในเรือได้
- 4) กรณีที่เคยมีหนังสือคนประจำเรือให้นำหนังสือคนประจำเรือเล่มเดิมมาแสดงด้วย
- 5) กรณีหนังสือคนประจำเรือเล่มเดิมสูญหาย ให้ยื่นหลักฐานการแจ้งความมาด้วย

ข้อ 8 หนังสือคนประจำเรือประมงให้เป็นไปตามแบบแนบท้ายระเบียบนี้ และให้มีอายุไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่ออกหนังสือคนประจำเรือประมง

เพื่อลดปัญหาการค้ำมนุษย์ และการกระทำ ความรุนแรงต่อลูกจ้าง ตามกฎหมายลูกจ้างแรงงานไทยจะต้องพักบัตรประจำตัวประชาชนทุกครั้ง ส่วนลูกจ้างที่เป็นแรงงานต่างด้าวจะต้องพักบัตรประจำตัวต่างด้าวตลอดเวลาเช่นกัน และลูกจ้างทั้งหมดจะต้องทำสัญญาการจ้างงานกับผู้ว่าจ้างเป็นระยะเวลา 1 ปี เป็นอย่างต่ำ นอกจากนี้ลูกจ้างจะต้องได้รับค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาทต่อวันและได้รับสวัสดิการตามกฎหมายกำหนด

3.7 กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องมือประมงที่ห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมง

กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องมือประมงที่ห้ามมิให้บุคคลใดใช้หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้ซึ่งเครื่องมือทำการประมง (<http://www.ratchakittha.soc.go.th,2558>) ดังต่อไปนี้

1) เครื่องมืออวนล้อมจับที่มีขนาดช่องตาเล็กกว่า 2.5 เซนติเมตร ทำการประมงในเวลากลางคืน

2) เครื่องมือทำการประมงอื่นตามรูปแบบของเครื่องมือ วิธีการทำการประมง พื้นที่ทำการประมงขนาดของเรือที่ใช้ประกอบการทำการประมง และเงื่อนไขอื่นที่ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายประกาศกำหนด และเครื่องมือทำการประมงเรือที่ใช้ทำการประมง สัตว์น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ที่ใช้ในการกระทำ ความผิดหรือได้มาโดยการกระทำ ความผิด โดยฝ่าฝืนคำสั่งหรือประกาศที่ออกตามคำสั่งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการยึดและให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการรื้อถอนหรือทำลายเครื่องมือทำการประมง เรือที่ใช้ทำการประมง สัตว์น้ำ และสิ่งอื่น ๆ ที่ตกเป็นของแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีไว้โดยชอบด้วย

กฎหมาย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ถูกยึดหากผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งฉบับนี้ หรือประกาศที่ออกตามคำสั่งนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีพระราชบัญญัติคำสั่ง และข้อบังคับในการทำประมงที่เข้มงวดและจริงจังมากขึ้นการทำประมงในจังหวัดชุมพรก็ยังคงเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตของผู้คนต่อไป ซึ่งการจะทำการประมงในปัจจุบันนั้น เรือประมงทุกลำจะต้องทำตามกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับตามที่รัฐบาลประกาศเท่านั้น ซึ่งต่างไปจากอดีตที่ถึงแม้ว่ากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับบางข้อได้มีการกำหนดขึ้นนานแล้วแต่ชาวประมงในอดีตรวมถึงเจ้าหน้าที่เองกลับปล่อยปละละเลยส่งผลเสียมากมายต่อทรัพยากรและประเทศ จนทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในนามของนายกรัฐมนตรีใช้สิทธิในมาตรา 44 ในการจัดการจัดระเบียบเรือประมงไทย จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การศึกษาบริบทเกี่ยวกับจังหวัดชุมพรและการทำประมงจังหวัดชุมพร รวมถึงกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับในการทำประมงนั้นเพื่อให้จำนวนเรือประมงไทยมีความสมดุลกับจำนวนทรัพยากรสัตว์น้ำ ลดปัญหาการค้ามนุษย์ ปกป้อง ยับยั้ง ขจัด การทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

4. แนวคิด ทฤษฎีการปรับตัว

4.1 ความหมายของการปรับตัว

ในชีวิตประจำวันบุคคลต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในบุคคลหรือเกิดจากสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สิ่งเหล่านี้จะรบกวนภาวะสมดุลทางร่างกายและจิตใจ และอาจส่งผลให้เกิดภาวะความเครียดทางร่างกายหรือจิตใจได้ ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้หลายท่าน ดังนี้

Malm and Jamison (อ้างถึงใน นิภา นิธยาน 2530: 32) ได้อธิบายความหมายของการปรับตัวไว้ว่าวิธีการที่คนเราปรับตัวให้เป็นไปตามความต้องการของตัวเองในสภาพแวดล้อมซึ่งบางครั้ง ส่งเสริมบางครั้งขัดขวาง และบางครั้งสร้างความทุกข์ทรมานแก่เรา กระบวนการปรับตัวนี้เกิดขึ้นจากความจริงที่มนุษย์ทุกคนมีความต้องการและความสามารถใช่วิธีการแบบต่างๆ ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการนั้นๆ

Lazarus (1969, อ้างถึงใน จารุวรรณ รั้งสิมันตุชาติ 2544: 49) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการปรับตัวว่ามีจุดเริ่มต้นจากการปรับตัวทางชีววิทยาเรียกว่า Adaptation ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานทางทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วินที่เชื่อว่าเผ่าพันธุ์ที่แข็งแรงเท่านั้นจึงจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ และสามารถดำรงเผ่าพันธุ์อยู่ได้นักจิตวิทยาใช้คำว่า “Adjustment” แทนคำว่า “Adaptation” นอกจากนี้ยังกล่าวว่าการปรับตัวของมนุษย์เป็นไปตามแรงผลักดันสองอย่างคือ

1) แรงผลักดันจากภายนอกเกิดจากการที่มนุษย์ต้องการอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันและต้องผูกพันกับผู้อื่นดังนั้นคนเราต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมซึ่งเริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่

2) แรงผลักดันจากภายในอันได้แก่ความต้องการอาหารน้ำและความอบอุ่นเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยมีความสุขสบายและอีกส่วนหนึ่งเกิดจากสภาวะทางจิตซึ่งเป็น

ของการเรียนรู้เช่นความต้องการความอบอุ่นความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคมและความต้องการความสำเร็จ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530) ให้ความหมายของการปรับตัวว่า หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการ หรือด้านอารมณ์ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็นสถานการณ์ที่บุคคลนั้นสามารถอยู่ได้ในสภาวะแวดล้อมนั้น

กัญญา สุวรรณแสง (2533) ให้ความหมายการปรับตัวว่า เป็นการปรับตัวภายในให้อยู่ในสังคมได้ในสภาวะแวดล้อมและในสถานการณ์ต่างๆอย่างมีความสุข

สุชา จันท์ธอม (2533) ให้ความหมายการปรับตัวว่า เป็นขบวนการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม ซึ่งมนุษย์ทุกคนต้องมีการปรับตัวรบบที่ดำรงชีวิตอยู่ ต้องการแก้ไข้ปัญหาเพื่อความสำเร็จ

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือจากการกระทำของมนุษย์ก็ตามสิ่งมีชีวิตบางอย่างสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ในขณะที่บางชนิดไม่สามารถกระทำได้การปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติเพื่อความอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตนั้นเรียกว่า “การปรับตัว” การปรับตัวเป็นความสัมพันธ์ที่กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมซึ่งบุคคลจะได้รับความพอใจในการตอบสนองทั้งทางกายและสังคมที่บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีเป็นลักษณะที่แสดงถึงการเป็นคนปกติในทางตรงกันข้ามถ้าตัวบุคคลไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือปรับตัวได้ไม่ดีไม่สามารถปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับคนส่วนใหญ่ได้บุคคลนั้นจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยปราศจากความสุขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนมากมักจะเป็นผลจากการปรับตัวไม่ดี (มาจรี ฐานะตระกูล, 2550: 8)

จากความหมายของการปรับตัวที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการปรับตัวหมายถึงนั้นเป็นการตอบสนองเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับปัญหาและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองในสถานการณ์และสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ทำให้บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตนเองและสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลเองและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่มีความคับข้องใจ และเกิดความสมดุลในชีวิตของตนเองได้

4.2 สาเหตุของการปรับตัว

การที่มนุษย์ต้องปรับตัวก็เพื่อตอบสนองความต้องการทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคมของตนเองนั่นเอง นั่นคือ เมื่อไม่ได้สิ่งที่ตนเองต้องการมนุษย์จึงต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อปรับตัวเองและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลกัน

นิภา นิธยานน (2530: 71-87) กล่าวว่า การปรับตัวจากสาเหตุที่มนุษย์ต้องเผชิญกับแรงผลักดันที่มีอิทธิพลสำคัญกับการปรับตัว 2 ประการ คือ

1. แรงผลักดันภายนอกหรือข้อเรียกร้องอันเกิดจากสภาพแวดล้อม และแรงผลักดันที่เรียกร้องของสังคมหรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน

2. แรงผลักดันภายในซึ่งเป็นแรงกระตุ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งเกิดจากสภาพทางสรีระได้แก่ ความต้องการสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพ เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ความอบอุ่น การ

พักผ่อนนอนหลับที่เพียงพอ อีกประการหนึ่งคือจากประสบการณ์ทางสังคมที่บุคคลคนนั้นได้เรียนรู้ในอดีต หรือประสบการณ์ที่ผ่านมาเรียกอีกนัยหนึ่งว่า “เหตุจูงใจในทางสังคม” ได้แก่ ความต้องการจะมีเพื่อนฝูง ความต้องการความรัก ความต้องการความสำเร็จ และการเป็นที่ยกย่องนับถือ ซึ่งแรงกระตุ้นภายในทั้ง 2 ประการดังกล่าวนี้ มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันในการทำให้บุคคลเกิดความทุกข์หรือความทุกข์ ตลอดจนในการกำหนดพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของบุคคลด้วย

กันยา สุวรรณแสง (2533: 65-66) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวว่าเกิดจากปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. แรงขับและความต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากในชีวิตของบุคคลมีความต้องการพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางกาย และความต้องการทางจิต ความต้องการทั้งสองอย่างนี้ทำให้เกิดแรงขับให้มนุษย์ดิ้นรนแสวงหาเพื่อตอบสนองความอยากของตน ถ้าเกิดอุปสรรคมาขัดขวางไม่สามารถสนองความต้องการร่างกายก็จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาในรูปแบบต่างๆ เพื่อคลายความกระวนกระวายซึ่งการแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ เรียกว่า การปรับตัว

2. แรงกระตุ้นจากสังคม ทั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว หรือจากการที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนมีปัญหาการปรับตัวให้ทันภาวะสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น การเป็นอยู่ การคมนาคม ความเจริญทางวัตถุ เป็นต้น อันก่อให้เกิดปัญหาคับข้องใจซึ่งต้องอาศัยด้วยวิธีการต่างๆ เจตคติความสนใจ จุดมุ่งหมายของชีวิตของตนเองเปลี่ยนไป จึงจำเป็นต้องปรับพฤติกรรม

สุชาติ โสมประยูร (2527: 44) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัวและปัญหาที่เกิดขึ้นไว้ว่าตามปกติบุคคลมีความต้องการเบื้องต้นที่สำคัญ 3 ประการได้แก่ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการทางด้านจิตใจและความต้องการทางด้านสังคมเมื่อใดก็ตามที่บุคคลไม่สามารถตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้ก็จะเกิดปัญหาชีวิตขึ้นโดยปัญหานั้นอาจจะมาจากภายในร่างกายของตนเองหรือมาจากเหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อมภายในสังคมก็ได้เมื่อมีปัญหากระทบกระเทือนอารมณ์เกิดขึ้นเช่นนี้บุคคลก็จะเริ่มใช้วิธีการปรับตัวเข้ามาแก้ปัญหาโดยอาจจะใช้ทั้งกลไกป้องกันตนเองและวิธีการปรับตัวอื่นๆ ที่บุคคลได้พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมหลังจากนั้นผลแห่งการปรับตัวที่มีต่อจิตใจและอารมณ์ก็จะเกิดขึ้นถ้าปรับตัวได้ปัญหาวิตวายนั้นจะหมดไปและบุคคลจะมีสุขภาพจิตดีแต่ตรงกันข้ามหากปรับตัวไม่ได้ปัญหาชีวิตนั้นๆ จะยังคงมีอยู่ต่อไปและบุคคลจะเริ่มมีสุขภาพจิตไม่ดีผลทางจิตใจเหล่านี้มักได้แก่ความขัดแย้งความคับข้องใจและความวิตกกังวลผลทางจิตใจหรือความตึงเครียดทางจิตใจเหล่านี้เมื่อมีเพิ่มมากขึ้นก็อาจจะเป็นโรคจิตหรือโรคประสาทได้ในที่สุด

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2543: 84-85) ได้กล่าวว่าปัญหาต่างๆ ในการปรับตัวอาจมีสาเหตุแตกต่างกันไปเป็นสาเหตุบางประการอาจเนื่องมาจากบุคคลนั้นเองหรือจากสภาพแวดล้อมและเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเผชิญปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากตัวบุคคลเองหรือปัญหาจากสภาวะรอบด้านที่กำลังเผชิญบุคคลจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สภาวะของความกดดันความเครียดความกังวลและความกังวลใจค่อยๆ คลายลงจนกระทั่งหมดไปที่สุดอย่างไรก็ตามบุคคลบางคนสามารถจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดสิ้นไปได้เมื่อเป็นเช่นนี้สภาวะความไม่สบายก็จะเบาบางลง

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาการปรับตัวของคนเรานั้น มีสาเหตุมาจากตัวเรา และสิ่งแวดล้อม ในการที่จะสนองต่อความต้องการเบื้องต้น ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย จิตใจ และสังคม

มนูญ ตนะวัฒนา (2526: 141-143) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ปรับตัวได้ดีดังนี้

1) มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง ผู้ที่ปรับตัวได้ดี คือผู้ที่รู้ถึงพลังจิต แรงจูงใจ ความปรารถนา ความทะเยอทะยาน ความรู้สึก ความสามารถ และอารมณ์ต่างๆ ของตนเอง นั่นคือจะต้องเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตนเองได้หมด ทั้งพฤติกรรมและความรู้สึกของตนเอง

2) ความรู้สึกว่าตนเองมีค่า ประกอบด้วยความรู้สึกต่อตนเอง และสามารถจะทำหน้าที่ให้แก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ความรู้สึกมั่นคงอบอุ่น คนที่ปรับตัวได้ดีจะมีความรู้สึกที่ตนเองได้รับการยกย่องว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และที่สำคัญที่สุดคือมีอิสระในการแสดงต่อสถานการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน

4) ความสามารถในการรับรู้และให้ความรัก คือความสามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ นั่นคือ ความสามารถล่วงรู้ถึงความรู้สึกของคนอื่น ๆ และรักษาความสัมพันธ์ที่มีทั้งการให้การรับไว้ได้

5) ความพอใจต่อความปรารถนาทางกาย บุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะมีทัศนคติต่อการทำงานของร่างกายของตนเองอย่างสมบูรณ์ ไม่หมกมุ่นครุ่นคิดวิตกกังวล

6) ความสามารถที่จะเป็นผู้ผลิตและมีความสุข บุคคลที่ใช้ความสามารถต่างๆ ในการทำงานหรือความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดีและกว้างขวาง มีความสนุกและความกระตือรือร้น

7) ปราศจากความตึงเครียดและความรู้สึกที่เกินขีด คนที่ปรับตัวไม่ได้จะมีความทุกข์ที่เกิดจากความวิตกกังวลและความตึงเครียด ซึ่งมีผลสะท้อนให้เกิดอาการอื่นๆ ตามมา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปลักษณะของคนที่ปรับตัวได้ดีนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่เข้าใจตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ ถ้าเผชิญหน้ากับปัญหาอุปสรรค อย่างมีสติในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นและปรับตัวได้จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี

4.3 การปรับตัวของชุมชน

การปรับตัวของชุมชนเกิดขึ้น เมื่อได้รับผลกระทบจากภายนอกชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแต่ละชุมชนจะมีรูปแบบการปรับตัวแตกต่างกันออกไปตามความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ผู้นำ องค์กรและบริบทของชุมชนนั้นๆ เมื่อใดที่ชุมชนยอมรับสิ่งใหม่ๆ เกิดการคล้อยตามและมีการผสมผสานกลิ่นกับภายนอกแล้ว นั่นแสดงว่าการปรับตัวได้

นอกจากนี้ อุบลรัตน์ เฟื่องสกลิตติ (2524: 32, อ้างถึงใน ภาวิณี สุทธิพิเชษฐภักดิ์ 2545: 48) กล่าวว่า การปรับตัวในการทำงาน หรือการปรับตัวด้านการปฏิบัติงานประกอบด้วย การปรับตัวในด้านการทำงานของตน การปรับตัวให้เข้ากับชั่วโมงการทำงาน การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานและนายจ้าง รวมทั้งจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั่วไป การปรับตัวของผู้ที่ทำงานใหม่จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการฝึกฝน หรือศึกษางานในอาชีพนั้นมาก่อนก็จะทำให้เกิดความยากลำบากในการฝึกทักษะหรือ ฝึกฝนให้มีความเข้าใจในงานได้ด้วยความยากลำบากมากยิ่งขึ้น

4.4 ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's Adaptation Model)

Roy and Andrews (1991,อ้างถึงในพิมพ์นภัส โภคา,2550: 23-28) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการปรับตัว ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าบุคคลประกอบด้วยจิตใจและสังคม เป็นหน่วยเดียวกัน ไม่อาจแยกจากกัน ทั้งนี้ คนเป็นระบบเปิดที่ต้องมี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง อธิบายระบบการปรับตัวของบุคคลว่าประกอบด้วยสิ่งนำเข้า(Input) กระบวนการควบคุม(Control process) ผลลัพธ์(Output) และกระบวนการย้อนกลับ(Feedback process) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สิ่งนำเข้า (Input) หมายถึงสิ่งเร้าและระดับของการปรับตัว

สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกและภายในตัวบุคคลที่กระตุ้นให้บุคคลมีการปรับตัวโดยสิ่งเร้าภายนอกมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกส่วนสิ่งเร้าภายในจะมาจากภายในสถานการณ์ใหม่จะกว้างขึ้นถ้าหากบุคคลเคยมีประสบการณ์ในการปรับตัวที่ผ่านมาก็จะสามารถปรับตัวได้เหมาะสมเมื่อสิ่งเร้าเข้ามากระทบทำให้ระบบเกิดการเปลี่ยนแปลงบุคคลต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เข้าสู่ระบบสมดุลโดยใช้กระบวนการควบคุม (Control process) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติการปรับตัวนั้นมีการปรับตัวทั้งระบบภายในได้แก่การใช้กลไกการควบคุมและกลไกการรับรู้และระบบภายนอกเป็นการกระทำเพื่อรักษาระดับการปรับตัวของบุคคล

1.1) สิ่งเร้าตรง หมายถึง สิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกที่เข้ามากระทบบุคคลโดยตรง ทำให้ต้องมีการปรับตัวทันที

1.2) สิ่งเร้าร่วม หมายถึง สิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกที่รวมกับสิ่งเร้าตรง และมีผลกระทบต่อบุคคลเช่นกัน

1.3) สิ่งเร้าแฝง หมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลที่มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลไม่ชัดเจนและยังไม่ผ่านการพิสูจน์ บุคคลไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบของสิ่งเร้าแฝงซึ่งได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม ประสบการณ์ หรือการดำเนินชีวิต เป็นต้น

2) กระบวนการควบคุม (Control process) เมื่อสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือมีสิ่งเร้าเกิดขึ้นจะผ่านเข้าสู่ระบบบุคคลบุคคลจะมีกระบวนการควบคุมสิ่งเร้าที่เรียกว่ากระบวนการปรับแก้ (Coping process) ซึ่งมีทั้งที่ได้มาแต่กำเนิด (Innate) และได้มาภายหลัง (Acquired) โดยกระบวนการปรับแก้ที่มีมาแต่กำเนิดเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลในการถ่ายทอดทางพันธุกรรมเป็นการเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติโดยบุคคลไม่ได้คาดคิดมาก่อนส่วนกระบวนการปรับแก้ที่เกิดขึ้นภายหลังเป็นผลมาจากการเรียนรู้และพัฒนาการของบุคคลกระบวนการปรับแก้ประกอบด้วย 2 ระบบย่อยคือ

2.1) กลไกการควบคุม(Regulator subsystem) เป็นการทำงานเกี่ยวข้องกับระบบประสาทอัตโนมัติส่วนใหญ่เป็นการปรับตัวทางร่างกายเพื่อควบคุมการทำงานของระบบต่างๆในร่างกายให้เป็นไปตามปกติโดยผ่านการทำงานร่วมกันของระบบประสาทสารเคมีและต่อมไร้ท่อ (Neuro-chemical-endocrine) โดยมีปัจจัยนำเข้าที่เป็นสิ่งเร้าจากภายนอกและจากการเปลี่ยนแปลงภายในของภาวะสมดุลสิ่งเร้านี้มีคุณสมบัติทางเคมีหรือเป็นสิ่งที่จะแปรเปลี่ยนเป็นข้อมูลของระบบประสาทได้แก่แสงการสัมผัสความเจ็บปวดและกลิ่นสิ่งเร้าเหล่านี้จะถูกเปลี่ยนเป็นกระแสไฟฟ้าและเดินทางผ่านเข้าสู่ระบบประสาทส่วนกลางและถูกนำไปยังอวัยวะเป้าหมาย

(Effector) ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองอัตโนมัติ (Autonomic reflex response) สิ่งเร้าอื่นๆเช่น สารในโลหิตอาจกระตุ้นต่อมไร้ท่อทำให้ผลิตฮอร์โมนไปกระตุ้นอวัยวะหรือเนื้อเยื่อเป้าหมายทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองตามมาทั้งนี้เพื่อที่จะควบคุมการทำงานของระบบต่างๆภายในร่างกายให้อยู่ในสภาวะสมดุล

2.2) กลไกการรับรู้ (Cognator subsystem) เป็นกลไกการตอบสนองจากประสบการณ์และการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการทางอารมณ์และความคิด (Cognitive-emotive channels) ส่วนใหญ่เป็นการปรับตัวด้านจิตสังคมสิ่งเร้าที่เข้าสู่ระบบควบคุมจะผ่านกระบวนการ 4 กระบวนการคือกระบวนการรับรู้หรือรับข้อมูล (Perceptual-information process) หมายถึงการพิจารณาเลือกรวบรวมและจดจำในสิ่งที่บุคคลนั้นสนใจกระบวนการเรียนรู้ (Learning) หมายถึงการเลียนแบบการเสริมสร้างความรู้และความรู้สึกและความเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งกระบวนการตัดสินใจ (Judgment) หมายถึงกิจกรรมของการตัดสินใจแก้ปัญหาของบุคคลและกระบวนการตอบสนองทางอารมณ์ (Emotion) หมายถึงการใช้กลไกการป้องกันหรือกระบวนการทางจิตที่บุคคลใช้การลดความวิตก

2.3) กังวลและประหม่นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้จะมีปฏิสัมพันธ์กันทำหน้าที่เหมือนหน่วยเดียวกันที่ไม่อาจแบ่งแยกได้โดยมีกระบวนการรับรู้หรือรับข้อมูลเป็นสื่อกลางสิ่งเร้าของกลไกการรับรู้ได้แก่ปัจจัยทางด้านจิตใจด้านสังคมด้านกายภาพและด้านสรีระวิทยา รวมทั้งผลลัพธ์จากกลไกการควบคุมระบบย่อยทั้งสองนี้จะทำงานควบคู่กันเสมอและไม่สามารถสังเกตได้แต่จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมปรับตัวที่สามารถสังเกตและประเมินได้อันเป็นผลมาจากการทำงานของระบบย่อยทั้ง 2 ชนิดซึ่งการแสดงออกมานั้นจะมีแบบแผนการปรับตัวด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้ง 4 ด้านพร้อมกันพฤติกรรมที่แสดงออกมาจะแสดงออกตามวิถีของการปรับตัว (Adaptive model) ซึ่งมี 4 ด้านคือการปรับตัวด้านร่างกาย (Physiologic model) ด้านอัตมโนทัศน์ (Self-concept model) ด้านบทบาทหน้าที่ (Role function model) และด้านการพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Interdependence model) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1) การปรับตัวด้านร่างกาย (Physiologic model) เพื่อตอบสนองความต้องการความมั่นคงทางสรีระเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การออกกำลังกาย การมีกิจกรรมการพักผ่อน การขับถ่าย การป้องกันอันตรายของร่างกาย การควบคุมสมดุลของร่างกาย

2.3.2) การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ (Self-concept model) เป็นการปรับตัวที่มุ่งรักษาความมั่นคงทางจิตใจ (Psychic integrity) ที่เน้นในด้านจิตใจและจิตวิญญาณของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและความรู้สึกที่บุคคลยึดเหนี่ยวกับตนเองในช่วงเวลาหนึ่งโดยเป็นการรับรู้ทั้งที่เกิดขึ้นภายในตนเองและการรับรู้ปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อตนเองความเชื่อและความรู้สึกนี้มีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมแสดงออกของบุคคลประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบดังนี้

1) อัตมโนทัศน์ด้านร่างกาย (Physical self) เป็นความรู้สึกของตนเองต่อรูปร่างการทำหน้าที่ความรู้สึกภาวะสุขภาพและสมรรถนะทางเพศประกอบด้วย การรับรู้ความรู้สึกของร่างกาย (Body sensation) และภาพลักษณ์ (Body image) การรับรู้ความรู้สึกของร่างกายเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับสภาวะและสมรรถนะของร่างกายที่ตนเองเป็นอยู่เช่นการรับรู้ความเจ็บปวดอาการ

อ่อนเพลียเป็นต้นส่วนภาพลักษณ์จะเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับขนาดรูปร่างหน้าตาและท่าทางของตนเอง เช่นการมองว่าตนเองอ้วนหนักเกินมาตรฐาน เป็นต้น

.2) อัตมโนทัศน์ส่วนบุคคล (Personal self) เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ด้านความเชื่อความคาดหวังและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองแบ่งเป็น 3 ด้านดังนี้

ก) ด้านศีลธรรมจรรยา (Moral ethical self) หมายถึงความรู้สึกนึกคิด ที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยาบุคคลจะใช้คุณธรรมจรรยาของตนเป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติและ พิจารณาตัดสินสิ่งต่างๆที่เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นสิ่งถูกหรือผิดดีหรือเลวร่วมกับความเชื่อที่ตนเองยึดถือ อยู่สาเหตุใดก็ตามที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองได้ละเมิดกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมจรรยาที่เรียนรู้และสะสม ไว้จะเกิดความรู้สึกผิดมีบาปติเตียนตนเองทำให้เกิดความทุกข์ใจและมีความตึงเครียดทางจิตใจเกิดขึ้น ดังนั้นความรู้สึกผิดเป็นภาวะที่บุคคลประเมินตัดสินการกระทำของตนเองที่ทำผิดไปและลงโทษตัวเอง ในการกระทำนั้นๆ

ข) ด้านความสม่ำเสมอในตนเอง (Consistency self) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองในการคงไว้ซึ่งความมั่นคงหรือความปลอดภัยของตนเองในสถานการณ์ ต่างๆหรือมีความสม่ำเสมอในชีวิตหากบุคคลรู้สึกว่าตนเองถูกคุกคามเกิดความไม่แน่ใจในความมั่นคง ของตนเองจะแสดงพฤติกรรมออกมาให้เห็นเป็นความวิตกกังวลความไม่สบายใจหรือความเจ็บปวด ด้านจิตใจ

ค) ด้านอุดมคติแห่งตน (Ideal self) เป็นความรู้สึกนึกคิดและความ คาดหวังเกี่ยวกับตนเองตามที่บุคคลมุ่งหวังที่จะทำหรือมุ่งหวังที่จะเป็นและความคาดหวังที่บุคคลอื่นมี ต่อตนบุคคลจะตั้งปณิธานเป้าหมายในชีวิตและอุดมคติต่างๆไว้แล้วพยายามเปลี่ยนแปลงตนเองให้ เป็นไปอย่างที่ตั้งไว้ถ้าบุคคลไม่ประสบความสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังและไม่สามารถปรับตัวได้จะเกิด ความรู้สึกสูญเสียอำนาจ (Powerlessness) อันจะนำมาซึ่งความรู้สึกไร้ค่าท้อแท้สิ้นหวังเบื่อหน่าย ชีวิต

2.3.3) การปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่ (Role function model) เป็น การปรับตัวเพื่อความมั่นคงทางสังคม (Social integrity) เป็นความคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลควร กระทำเมื่ออยู่ในบทบาทหนึ่งๆ การกระทำนี้เป็นการกระทำของบุคคลในหน้าที่สัมพันธ์กับบุคคลอื่น บทบาทของบุคคลในแต่ละสังคมจะแตกต่างกันออกไปทั้งนี้จะต้องปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ของตน และสังคมกำหนดไว้อย่างเหมาะสมโดยแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมตามบทบาท (Instrumental behavior) คือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่สังคมกำหนดและพฤติกรรมแสดง เจตคติ (Expressive behavior) คือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกจากทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของ ตนซึ่ง Roy and Andrews แบ่งบทบาทของบุคคลออกเป็น 3 บทบาทคือ

1) บทบาทปฐมภูมิ (Primary role) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมส่วนใหญ่ของ บุคคลในช่วงเวลาต่างๆของชีวิตบทบาทนี้จะถูกกำหนดด้วยอายุเพศและพัฒนาการตัวอย่างเช่น บทบาทของเด็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ เป็นต้น

2) บทบาททุติยภูมิ (Secondary role) คือบทบาทที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้อง กระทำซึ่งสัมพันธ์กับระยะพัฒนาการและบทบาทปฐมภูมิบทบาททุติยภูมิเป็นบทบาทที่ได้รับเข้ามา และทำให้เกิดงานขึ้นเป็นบทบาทที่คงที่ในช่วงเวลาหนึ่งเช่นบทบาทการเป็นบุตรนักเรียน เป็นต้น

3) บทบาทตติยภูมิ (Tertiary role) เป็นบทบาทที่สัมพันธ์กับบทบาททุติยภูมิและเกี่ยวข้องกับเป้าหมายบางอย่างในชีวิตโดยทั่วไปจะเป็นบทบาทชั่วคราวที่บุคคลเลือกและอาจรวมถึงกิจกรรมบางอย่างที่เป็นงานอดิเรกเช่นบทบาทการเป็นประธานชมรมนักกีฬา เป็นต้น

2.3.4) การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Interdependence model) เป็นการปรับตัวเพื่อความมั่นคงทางสังคมเช่นกันการพึ่งพาระหว่างกันเป็นการดำรงรักษาความสมดุลระหว่างกันที่เป็นอิสระไม่พึ่งพาผู้อื่น (Independence) กับการพึ่งพาผู้อื่น (Dependence) การปรับตัวด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับความเต็มใจและความสามารถที่จะรักษันถือและยกย่องผู้อื่นตลอดจนการยอมรับและการตอบสนองความรักษันถือและการยกย่องจากผู้อื่นผู้อื่นที่กล่าวในที่นี้หมายถึงผู้ที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลนั้นโดยเฉพาะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือผู้ที่ใกล้ชิดและมีความสำคัญกับบุคคลนั้น (Significant others) เช่นบิดามารดาและผู้ที่อยู่ในระบบสนับสนุน (Support systems) ของบุคคลนั้นซึ่งอาจเป็นบุคคลเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้และอาจรวมถึงสัตว์เลี้ยงด้วยเช่นเพื่อนญาติสมาชิกชมรมเดียวกันถ้าบุคคลมีปัญหาในการปรับตัวอาจจะมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการพึ่งพาผู้อื่นอย่างไม่เหมาะสมต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น (Dysfunction dependence) ก่อให้เกิดอันตรายต่อพัฒนาการและระดับวุฒิภาวะได้หรือมีพฤติกรรมพึ่งตนเองอย่างไม่เหมาะสม (Dysfunction independence) ไม่สามารถมีอิสระในการช่วยเหลือตนเองตามที่ต้องการได้เกิดปัญหาการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมได้แก่การแยกตัวเองรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยวเกิดภาวะเครียดนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าและฆ่าตัวตายได้

3) ผลลัพธ์ (Output) สิ่งที่น่าออกมาจากระบบการปรับตัวของบุคคลคือ ปฏิกริยาการสนองตอบของระบบ (Response) ซึ่งถือเป็นพฤติกรรม (Behavior) สามารถสังเกตได้ ตรวจสอบได้หรือบอกได้ถ้าบุคคลมีการปรับตัวที่เหมาะสม (Adaptive behavior) แสดงว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการตามเป้าหมายของการปรับตัว แต่ถ้าพฤติกรรมนั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้จัดได้ว่าเป็นพฤติกรรมปรับตัวที่ไม่เหมาะสม (Ineffective behavior) ผลจากการปรับตัวไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมปรับตัวที่เหมาะสมหรือพฤติกรรมปรับตัวที่ไม่เหมาะสมจะเข้าสู่กระบวนการย้อนกลับ (Feedback process) เป็นสิ่งนำเข้าสู่ระบบเพื่อการปรับตัวที่เหมาะสมต่อไป

4) กระบวนการย้อนกลับ (Feedback process) ผลลัพธ์ของการปรับตัวที่เกิดขึ้นจะทำหน้าที่เป็นตัวป้อนกลับเป็นสิ่งเร้าเข้าสู่ระบบการปรับตัวอีกเพื่อเป็นการปรับตัวต่อไป

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีการปรับตัว ผู้วิจัย สนใจศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบและการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงในการปรับตัวทางสังคม และแรงงานประมง ในการปรับตัวทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม ตามทฤษฎีการปรับตัวของรอยนาคามาเป็นแนวทางพื้นฐานในการศึกษาครั้งนี้

5. ทฤษฎีการย้ายถิ่น (Theory of Migration)

กีร์ติ เซาร์ตฤชณาวงษ์ (2556: 11) ทฤษฎีย้ายถิ่นเป็นแนวคิดทฤษฎีทางด้านประชากรศาสตร์ที่ค่อนข้างกว้างและมีความหลากหลายดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นนำมาวิเคราะห์ในส่วนของกระบวนการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติทั้งในเรื่องความหมายแนวคิดปัจจัยต่างๆที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นรวมถึงกระบวนการตัดสินใจย้ายถิ่นและ

ผลกระทบจากการย้ายถิ่นดั่งนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนของการย้ายถิ่นเข้ามาสู่ประเทศไทยของแรงงานข้ามชาติอย่างครอบคลุมผู้วิจัยจึงได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่น

5.1 ความหมายของการย้ายถิ่น

Everette S.lee (1966, อ้างถึงใน ขวัญชนก สันฐาน 2554) กล่าวว่า การย้ายถิ่น คือ การเปลี่ยนที่อยู่อาศัยอย่างถาวรหรือกึ่งถาวร โดยไม่มีข้อจำกัดอันใดเกี่ยวกับระยะทางการเคลื่อนย้ายหรือเกี่ยวกับลักษณะของความสมัครใจหรือไม่สมัครใจ ในการเคลื่อนย้ายนั้น จะไม่หาความแตกต่างระหว่างการย้ายถิ่นภายในหรือภายนอกประเทศ

บุญช่วย พาณิชกุล (2554: 12) การย้ายถิ่นคือการเคลื่อนไหวใดๆ ของมนุษย์จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง(การอพยพ) โดยมากมักจะเป็นการเคลื่อนที่ในระยะไกลหรือเป็นกลุ่มใหญ่ มนุษย์มีการย้ายถิ่นกันเป็นระยะเวลาานตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาย้อนไปจนถึงยุคก่อนประวัติศาสตร์ การย้ายถิ่นแยกกันอยู่ของประชากรเป็นหนึ่งในสี่ปัจจัยของแรงผลักดันทางวิวัฒนาการ

พัชรารัตน์ วงศ์บุญสิน (2552: 1) ได้ให้ความหมายของการย้ายถิ่นว่า หมายถึง การะบวนการเคลื่อนย้ายของประชากรในลักษณะของการย้ายถิ่นที่อยู่จากพื้นที่หนึ่งซึ่งเป็นที่อยู่ของตนแต่ดั้งเดิมไปอยู่อีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการย้ายถิ่นที่อยู่อย่างถาวรหรือเป็นเพียงช่วงเวลาหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนย้ายจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือเป็นการเคลื่อนย้ายจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่งภายในประเทศเดียวกันไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใด

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการย้ายถิ่นได้ว่า คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนย้ายประชากรที่หนึ่ง สู่อีกที่หนึ่ง ด้วยสาเหตุต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และภูมิศาสตร์ ซึ่งการย้ายถิ่นอาจเป็นการย้ายถิ่นถาวรหรือเป็นเพียงชั่วระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง และการย้ายถิ่นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

5.2 องค์ประกอบของการย้ายถิ่น

Everette S. lee (1966, อ้างถึงใน ขวัญชนก สันฐาน,2554) กล่าวว่า ทฤษฎีการย้ายถิ่นนั้น พัฒนาจากการสังเกตปรากฏการณ์ด้านการย้ายถิ่นและได้วิวัฒนาการกลายมาเป็นแนวคิด โดยต่อมาได้เสนอเป็นทฤษฎีของการย้ายถิ่นที่ปรากฏในภูมิภาคต่างๆ ของโลกจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

ปัจจัยหรือเงื่อนไขในพื้นที่ต้นทางมีสาเหตุมาจากการ “ผลัก” อันเกี่ยวข้องกับ การย้ายถิ่นออกจากถิ่นที่อยู่เดิมหรือถิ่นต้นทางเนื่องจากความล้มเหลวในการประกอบอาชีพเช่น เกษตรกรขาดแคลนน้ำและอุปกรณ์อื่นๆในการทำการเกษตรทำให้ต้องย้ายออกจากชนบทเข้าสู่เมือง

ปัจจัยหรือเงื่อนไขในพื้นที่ปลายทางมีสาเหตุมาจากการ “ดึง” ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการย้ายเข้าในลักษณะที่ดึงดูดใจให้ประชากรย้ายเข้าไปยังถิ่นที่อยู่ใหม่เป็นต้นว่าการมีสภาพการทำงานที่ดีกว่าเดิม

ปัจจัยหรืออุปสรรคที่อยู่ระหว่างพื้นที่ต้นทางและพื้นที่ปลายทางความสำเร็จของการย้ายถิ่นขึ้นอยู่กับน้ำหนักของอุปสรรคในระหว่างพื้นที่ต้นทางกับพื้นที่ปลายทางอุปสรรคนี้อาจหมายถึงอุปสรรคในกระบวนการของการเดินทางอันได้แก่ค่าใช้จ่ายระยะเวลาและขั้นตอนต่างๆที่จะต้องผ่านจากพื้นที่ต้นทางไปสู่พื้นที่ปลายทางถ้าอุปสรรคไม่หนักหนาหรือน้อยก็จะช่วยให้การตัดสินใจได้ง่ายเช่นค่าเดินทางไม่สูงใช้เงินจำนวนน้อยจำนวนวันในการเดินทางเป็นวันหรือสัปดาห์และ

รวมถึงขั้นตอนกฎหมายในการเดินทางเช่นต้องขออนุญาตจากราชการก่อนการขออนุญาตในการย้ายเข้าและรวมถึงความสะดวกในการเดินทางระหว่างพื้นที่เดิมกับพื้นที่ใหม่ปัจจัยเหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยกำหนดการย้ายถิ่น

ปัจจัยลักษณะของผู้ย้ายถิ่นความสำคัญของการย้ายถิ่นยังขึ้นอยู่กับตัวบุคคลผู้ประสงค์ต้องการย้ายถิ่นเป็นสำคัญการตัดสินใจย้ายถิ่นขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคลที่จะย้ายถิ่นเองเป็นตัวกำหนดด้วยนอกจากปัจจัยสำคัญ 3 องค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วลักษณะของบุคคลจะทำให้การเข้าใจกระบวนการย้ายถิ่นมากยิ่งขึ้นเพราะคุณค่าหรือปัจจัยใดมีค่าเป็นบวกหรือลบหรือเป็นกลางเป็นการตีความหรือการให้ความหมายของบุคคลผู้ย้ายถิ่นเองเป็นสำคัญบุคคลผู้ย้ายถิ่นมีลักษณะอย่างไรจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญอย่างหนึ่งในการตัดสินใจย้ายถิ่นและการดำเนินการย้ายถิ่นลักษณะของบุคคลจะเป็นผู้กำหนดคุณค่าของปัจจัยต่างๆเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปลายทางและพื้นที่ต้นทางความแตกต่างของบุคคลไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอายุเพศการศึกษาอาชีพและแม้แต่ประสบการณ์ชีวิตก็จะเป็นสิ่งที่จะบอกถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นและกำหนดคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าต่อปัจจัยทั้งในพื้นที่ต้นทางปลายทางและอุปสรรคระหว่างทางทั้งสองจุดการย้ายถิ่นเป็นกระบวนการเลือกสรรคน (Selective process) คือไม่ใช่ทุกคนหรือทุกอายุทุกเพศทุกระดับการศึกษาหรือทุกชนชั้นหรือทุกอาชีพจะย้ายถิ่นได้การย้ายถิ่นจะเกิดกับบางคนบางกลุ่มอายุบางกลุ่มระดับการศึกษาบางอาชีพและบางชนชั้นของรายได้เท่านั้นโดยที่การย้ายถิ่นไม่เกิดกับทุกคนและเกิดกับเฉพาะบางคนจึงเรียกระบวนการย้ายถิ่นนี้ว่าการเลือกสรรคนซึ่งกลไกของการเลือกสรรก็จะประกอบด้วยลักษณะของบุคคลตามตัวอย่างที่ยกมาแล้วนั้นในส่วนของกลไกในการเลือกสรรก็จะแตกต่างกันไปตามเวลาที่ต่างกันและสถานที่

นอกจากนี้ทัศนะของ Lee ดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่าการย้ายถิ่นจะเกิดขึ้นเมื่อมีการพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆดังกล่าวข้างต้นแล้วเปรียบเทียบผลดีที่จะได้รับกับผลเสียที่จะเกิดขึ้นถ้าผลดีมากกว่าผลเสียหรือต้นทุนแล้วเขาก็จะตัดสินใจย้ายถิ่น

5.3 แนวคิดกระบวนการตัดสินใจย้ายถิ่น

อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์ (2528) ได้อธิบายถึงการย้ายถิ่นในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลในการย้ายถิ่นครั้งแรกของคนว่าการตัดสินใจที่จะทำการย้ายถิ่นหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับสถานภาพของบุคคลในครอบครัวความผูกพันที่มีต่อครอบครัวและสังคมที่อาศัยอยู่รวมทั้งนิสัยของแต่ละบุคคลที่กล้าเผชิญกับเหตุการณ์หรือยอมรับการเปลี่ยนแปลงในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้มากน้อยเพียงใดซึ่งได้ทำการเสนอขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจย้ายถิ่นไว้ดังนี้

1) ความอยากลองซึ่งเป็นกระบวนการแรกของการตัดสินใจที่จะย้ายถิ่นเมื่อบุคคลได้รับข่าวสารบางอย่างของผู้ที่ย้ายถิ่นไปแล้วหรือเผชิญกับเหตุการณ์บีบบังคับให้มีความอยากย้ายถิ่นไปสู่ท้องถิ่นใหม่ที่ดีกว่าก็จะเกิดความคิดที่อยากลองย้ายถิ่น

2) การสำรวจทางเลือกหรือการหาทางเลือกที่ดีที่สุดหลังจากที่เกิดความอยากลองย้ายถิ่นแล้วบุคคลเหล่านี้จะพยายามศึกษาสิ่งต่างๆรอบตัวเองซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่และทบทวนประสบการณ์ต่างๆที่ผ่านมาต่อจากนั้นก็หาข่าวสารต่างๆเพื่อประกอบการตัดสินใจว่าจะทำอย่างไร

3) การเปรียบเทียบทางเลือกทำให้ผู้ที่กำลังจะตัดสินใจย้ายถิ่นเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของทางเลือกต่างๆอย่างระมัดระวังโดยการตัดสินใจที่จะเลือกทางที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ต้องการมากที่สุดเช่นการเปรียบเทียบในเรื่องของอาชีพจะพิจารณาลักษณะงานและความมั่นคงเป็นต้น

4) การขอคำปรึกษาหารือหลังจากตัดสินใจที่จะเลือกทางใดทางหนึ่งแล้วผู้ตัดสินใจที่จะย้ายถิ่นมักจะปรึกษาหารือหรือขอคำแนะนำจากบุคคลอื่นๆเช่นญาติเพื่อนฝูงเพื่อประมวลความคิดในแง่ต่างๆประกอบการตัดสินใจของตนเอง

5) การตัดสินใจซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการตัดสินใจเพราะเมื่อได้รับคำบอกเล่าหรือข่าวสารจากบุคคลอื่นรวมทั้งความคิดของตนเองจะเกิดการตัดสินใจทันทีถึงแม้ว่าจะมีผลตอบสนองกลับในทางลบก็ตามเช่นได้รับการขัดขวางจากญาติพี่น้องหรือมองเห็นปัญหาที่จะต้องเผชิญในท้องถิ่นใหม่ที่ย้ายเข้าไปผู้ย้ายถิ่นบางคนก็อาจจะตัดสินใจไป

5.4 ทฤษฎีปัจจัยดึงดูดและผลักดันการย้ายถิ่น

E.S. Lee (1966, อ้างถึงใน ขวัญชนก สันฐาน 2554) ที่ได้เสนอทฤษฎีปัจจัยดึงดูดและปัจจัยผลักดันการย้ายถิ่นสามารถที่จะสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นสำหรับแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ปัจจัยผลักดันของประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายหรือย้ายออกสิ่งที่เป็นปัจจัยผลักดันให้แรงงานเคลื่อนย้ายออกจากประเทศถิ่นต้นทางกล่าวโดยทั่วไปประกอบด้วย

1.1 ภาวะการว่างงานและการจ้างงานในระดับต่ำ(Unemployment and underemployment) ภาวะการจ้างงานในระดับต่ำของประเทศใดที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีปริมาณของกำลังแรงงานที่มากเกินไปกว่าความสามารถรองรับการจ้างงานภายในประเทศนั้นอันส่งผลให้แรงงานส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถหางานทำได้ต้องกลายเป็นผู้ว่างงานในขณะที่แรงงานอีกบางส่วนก็ไม่สามารถทำงานได้เต็มศักยภาพทำให้การใช้กำลังแรงงานไม่เกิดประสิทธิภาพต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้นเท่าที่ควรทั้งนี้อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าหากระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถก่อให้เกิดการจ้างงานได้เพียงพอต่อกำลังแรงงานแรงงานมักมีแนวโน้มที่จะอพยพหรือย้ายถิ่นไปทำงานยังแหล่งจ้างงานอื่นโดยเฉพาะตลาดแรงงานในต่างประเทศ

1.2 ระดับค่าจ้างหรืออัตราเงินเดือนที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ หากคนงานได้รับค่าจ้างหรือผลตอบแทนจากการทำงานต่ำกว่าแรงงานในสาขาอาชีพเดียวกันที่ทำงานในต่างประเทศหรือเกิดช่วงห่างทางรายได้จากการประกอบอาชีพเปรียบเทียบมากแรงงานเหล่านี้มักมีแนวโน้มที่เคลื่อนย้ายออกเพื่อแสวงหาโอกาสในการทำงานซึ่งมีผลตอบแทนที่สูงกว่า

1.3 การขาดสิ่งจูงใจสำหรับความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพแรงงานที่มีความรู้ความชำนาญหรือมีทักษะในการประกอบอาชีพสูงและมองไม่เห็นความก้าวหน้าจากการประกอบอาชีพในถิ่นต้นทางมักเกิดความประสงค์ที่จะเคลื่อนย้ายไปทำงานยังประเทศหรือถิ่นปลายทางที่มีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพมากกว่า

1.4 นโยบายกำลังคน (Manpower policy) ที่ไม่เหมาะสมการวางแผนการพัฒนากำลังที่ไม่เหมาะสมของประเทศถิ่นต้นทางเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้แรงงานเกิดการอพยพย้ายถิ่นโดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่ด้อยพัฒนาซึ่งมักเกิดขึ้นในลักษณะของความไม่สมดุลของกำลังคนสำหรับตลาดแรงงานโดยในบางกิจการมีปริมาณกำลังแรงงานเกินกว่าความ

จำเป็นในขณะที่บางกิจการขาดแคลนแรงงานในปริมาณที่สูงนอกจากนี้การขาดโอกาสในการได้รับการฝึกอบรมทางอาชีพยังเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่เสริมแรงปัจจัยผลักดันด้านนี้ด้วย

1.5 ปัจจัยทางด้านสังคมและการเมือง (Socio-politics factors) แรงงานอาจมีความต้องการย้ายถิ่นเนื่องมาจากความยากลำบากในการดำรงชีวิตอันเกิดมาจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองหรือความขัดแย้งทางสังคมของประเทศถิ่นต้นทางเช่นการกีดกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนาการแบ่งแยกชนชั้นวรรณะหรือความแตกต่างในความคิดเห็นทางการเมือง เป็นต้น

2. ปัจจัยดึงดูดในประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายหรือย้ายถิ่นเข้า

2.1 ระดับค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าประเทศถิ่นต้นทางโดยเฉพาะความแตกต่างของระดับค่าจ้างหรือเงินเดือนรวมทั้งผลประโยชน์ตอบแทนประการอื่นเมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานในสาขาอาชีพเดียวกันกับประเทศถิ่นปลายทาง

2.2 การขาดแคลนแรงงานในบางสาขาอาชีพภาวะการขาดแคลนแรงงานในบางสาขาอาชีพในประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจหากมีการเผยแพร่ภาวะความต้องการแรงงานของประเทศเหล่านี้แล้วพบว่ามีักจะเป็นแรงดึงดูดต่อแรงงานในการย้ายถิ่น

2.3 โอกาสความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต

2.4 ปัจจัยทางสังคมและการเมืองภายในประเทศถิ่นปลายทางสิ่งดึงดูดทางสังคมและการเมืองให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าประเทศถิ่นต้นทางที่สำคัญประการหนึ่งนอกเหนือจากบริบททางเศรษฐกิจได้แก่การปราศจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองหรือความขัดแย้งทางสังคมของประเทศถิ่นปลายทางเช่นการกีดกันในเรื่องเชื้อชาติศาสนาการแบ่งแยกชนชั้นวรรณะหรือความแตกต่างในความคิดเห็นทางการเมือง เป็นต้น

5.5 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติสู่ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยบูรพา (2554: 5-9) ได้ทำการศึกษาและสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติสู่ประเทศไทยได้เป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มปัจจัยผลักดันจากภายนอกประเทศปัจจัยผลักดันจากภายนอกประเทศที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ประเทศไทยมีดังนี้

1.1 ระบอบการเมืองการปกครองของประเทศเพื่อนบ้านประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มลาวเขมรและพม่าหลังจากได้รับเอกราชจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสและอังกฤษได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นแบบสังคมนิยมปกครองโดยรัฐบาลทหารมีการผูกขาดทางอำนาจจำกัดสิทธิทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศทำให้เกิดการประท้วงการสู้รบและการปราบปรามอยู่เนืองๆเป็นผลทำให้เกิดความไม่สงบภายในประเทศอย่างต่อเนื่องทำให้ประชาชนในประเทศรู้สึกไม่มั่นคงจึงต้องการแสวงหาเสรีภาพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่า

1.2 ภาวะเศรษฐกิจในประเทศเพื่อนบ้านจากปัญหาความไม่สงบภายในประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากการปราบปรามชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทยในรัฐฉานและรัฐกระเหรี่ยงของพม่าและความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศเพื่อนบ้านทำให้ประชากรของประเทศเพื่อนบ้านจำนวนมากต้องขาดแคลนที่ดินทำกินทำให้รายได้ไม่เพียงพอสำหรับการยังชีพและยังมี

ประชาชนจำนวนมากที่ต้องว่างงานการลงทุนทั้งจากภายในประเทศและการลงทุนจากต่างประเทศมีค่อนข้างน้อยส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจและเทคโนโลยีต่างๆไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรการสร้างงานภายในประเทศมีจำกัดนอกจากนี้ยังมีความผันผวนทางเศรษฐกิจเกิดภาวะเงินเฟ้อในระบบสูงทำให้ค่าเงินตกต่ำส่งผลกระทบต่อประชาชนทำให้รายได้ที่หาได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้แรงงานข้ามชาติเหล่านี้หลั่งไหลเข้ามาทำงานในประเทศไทยซึ่งมีภาวะเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า

1.3 มาตรการควบคุมการออกนอกประเทศรัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านยังขาดมาตรการที่ชัดเจนและเข้มงวดในการควบคุมการออกนอกประเทศของประชาชนในส่วนของประชาชนที่หลบหนีออกนอกประเทศก็ไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาลโดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยรัฐบาลพม่าถือว่าเป็นพวกที่ทรยศและถ่วงความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ

2. กลุ่มปัจจัยดึงดูดภายในประเทศ

2.1 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศไทยผลจากการพัฒนาประเทศในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาทำให้ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและมีผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศและรายได้ประชาชาติเพิ่มสูงขึ้นการพัฒนาประเทศจากการเป็นประเทศอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import-substitution) ได้พัฒนาไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export-led growth) เป็นผลทำให้การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราเร่งที่สูงขึ้นติดต่อกันเศรษฐกิจของประเทศมีการเปิดสู่ระบบเศรษฐกิจโลกมากขึ้น (Internationalization) โดยรัฐบาลได้ดำเนินการผ่อนปรนมาตรการทางการลงทุนและการเงินเพื่อส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีทำให้ตลาดมีการขยายตัวมากขึ้นมีการลงทุนและการจ้างงานมากขึ้นนอกจากนี้รัฐบาลยังมีนโยบายกระจายความเจริญและอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคมากขึ้นทำให้ความต้องการแรงงานทั้งในภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาประเทศมีมากขึ้นในขณะที่การแข่งขันในตลาดโลกมีอยู่ในระดับสูงดังนั้นการลดต้นทุนในการผลิตโดยใช้แรงงานราคาถูกจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ยั่งยืนที่สุดของผู้ประกอบการ

2.2 ภาวะการขาดแคลนแรงงานในช่วงประมาณสองทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยต้องประสบกับภาวะการขาดแคลนแรงงานอันเนื่องจากสาเหตุต่างๆดังนี้

2.2.1 การขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือบางประเภทจากการที่รัฐบาลมีนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคโดยการจัดสรรงบประมาณจำนวนมากเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่างๆ (Infrastructures) และเพิ่มมาตรการในการกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาคโดยการปรับปรุงเงื่อนไขและสิทธิประโยชน์ต่างๆเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการลงทุนในภูมิภาคทำให้เกิดการจ้างงานในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้นซึ่งแต่เดิมแรงงานกรรมกรที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะในกิจการเกษตรประมงก่อสร้างและในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นแรงงานที่ได้มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศเป็นส่วนใหญ่แต่ปัจจุบันเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการขยายตัวสูงขึ้นเนื่องจากรัฐบาลได้เน้นการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนทำให้แรงงานในท้องถิ่นไม่นิยมเดินทางไปทำงานในภูมิภาคอื่นนอกจากนี้ในปัจจุบันคนไทยยังมีการศึกษาสูงขึ้นและมีค่านิยมในการไม่ทำงานบางประเภทที่เสี่ยงอันตรายงานหนักงานสกปรกและงานที่ใช้ความอดทนสูงแต่ได้ค่าจ้างต่ำทำให้ผู้ประกอบการต้องหันไปใช้แรงงานข้ามชาติที่มีค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่ามีความ

ขยันอดทนสูงกว่าและเป็นแรงงานที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจึงไม่ค่อยกล้าหนีไปไหนทำให้มีการลักลอบจ้างแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

2.2.2 การไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทยประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการไปทำงานในต่างประเทศของแรงงานแรงงานเหล่านี้ส่งรายได้กลับประเทศมากถึงปีละ 54,580 ล้านบาทและ 59,550 ล้านบาทตามลำดับนโยบายดังกล่าวส่งผลให้เกิดภาวะการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศซึ่งการสำรวจกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พบว่าแรงงานในภาคเกษตรที่มีปัญหาการขาดแคลนแรงงานและมีการนำแรงงานข้ามชาติมาใช้มากขึ้นอยู่ 3 ประเภทกิจการคือกิจการประมงสวนยางและไร่อ้อยตามลำดับ

2.2.3 มาตรการสกัดกั้นและควบคุมการเข้าเมืองของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและตำรวจตระเวนชายแดนที่ทำหน้าที่สกัดกั้นและควบคุมดูแลการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายและตำรวจภูธรที่ทำหน้าที่จับกุมดำเนินคดีกับผู้ลักลอบเข้าเมืองหน่วยงานเหล่านี้ยังไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพการจับกุมผลักดันและส่งกลับแรงงานข้ามชาติที่ลักลอบเข้าเมืองกลับประเทศเดิมนั้นยังทำได้ยากนอกจากนี้ยังมีปัญหาเจ้าหน้าที่ขาดความเข้มงวดและเที่ยงตรงมีการทุจริตคอร์รัปชันทำให้ไม่สามารถสกัดกั้นและควบคุมแรงงานข้ามชาติไม่ให้ไหลทะลักเข้าสู่ประเทศไทยได้ก่อปรกับภาระการดูแลผู้ลักลอบเข้าเมืองที่รอการส่งกลับทำให้รัฐต้องเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากจึงทำให้มีการเสนอให้มีการใช้แรงงานข้ามชาติเพื่อรอการส่งกลับเพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานไปก่อน

2.2.4 นโยบายผ่อนปรนการใช้แรงงานข้ามชาติรัฐบาลไทยได้มีนโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศโดยมีการผ่อนผันให้มีการใช้แรงงานต่างด้าวได้ในบางประเภทกิจการโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ในการออกมติคณะรัฐมนตรีเพื่อผ่อนผันให้มีการนำแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง 3 สัญชาติคือลาวกัมพูชาและพม่าเข้ามาทำงานได้ชั่วคราวซึ่งนโยบายและมาตรการดังกล่าวของรัฐบาลถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสาเหตุในการเคลื่อนย้ายของแรงงานข้ามชาติสู่ประเทศไทย

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีการย้ายถิ่น สรุปได้ว่าเหตุผลที่แรงงานข้ามชาติได้อพยพเข้าสู่ประเทศไทยนั้น มีปัจจัยหลักคือ ปัญหาความยากจนและว่างงาน เนื่องจากในประเทศของตนนั้นมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ช้า คุณภาพชีวิตต่ำ ยากจน รวมถึงมีการสู้รบกันภายในประเทศ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการผลักดันให้แรงงานข้ามชาติตัดสินใจที่จะย้ายถิ่นเข้ามาทำงานทำในประเทศไทย เพื่อหาเลี้ยงตนเอง รวมถึงการส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวในประเทศของตน

5.6 ปัญหาและผลกระทบของการย้ายถิ่นของประเทศไทยในภาพรวม

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2552, อ้างถึงใน กิริติ เชาวน์ ตฤณาวงษ์ 2556: 22-23) ได้ระบุว่าปัญหาและผลกระทบของการย้ายถิ่นในประเทศไทยโดยรวมนั้นประกอบไปด้วยผลกระทบ 5 ด้านดังนี้

ผลกระทบด้านสังคม

1. ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองและการค้ามนุษย์สถิติการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะพม่าลาวและกัมพูชาเข้ามาในประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปีเห็นได้

จากสถิติของผู้ต้องขังที่รอการผลักดันส่งกลับประเทศต้นทางของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองโดยมีชาวพม่าจำนวนมากที่สุดปัจจุบันมีผู้ลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย 3 สัญชาติไม่น้อยกว่า 1.5-2 ล้านคนในจำนวนนี้มีเด็กและผู้หญิงที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์

2. ปัญหาด้านอาชญากรรมยาเสพติดและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากสถิติของสำนักงานแผนงานและงบประมาณสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีข้อมูลอาชญากรรมที่แรงงานข้ามชาติเป็นตัวเสริมที่ทำให้ปัญหาสังคมเพิ่มขึ้นแต่ไม่ใช่ต้นกำเนิดของปัญหามากไปกว่าคนไทยในพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติมีประเภทของความผิดอาทิเช่นฆ่าพยายามฆ่าทำร้ายร่างกายข่มขืนกระทำชำเราลัก/ชิง/ ปล้นทรัพย์มีอาวุธปืนลักลอบของหนีภาษียาเสพติดเข้าเมืองผิดกฎหมายปลอมแปลงเอกสารบุกรุกทำลายป่า เป็นต้น

3. ผู้ติดตามและเด็กไร้สัญชาติเด็กถูกหลานแรงงานข้ามชาติที่ติดตามหรือเกิดในประเทศไทยมักประสบปัญหาทางด้านสถานะบุคคลและการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะคือการศึกษาจากชั้นเรียนที่ไม่เป็นทางการที่จัดโดยกลุ่มแรงงานหรือองค์กรพัฒนาเอกชนและการเข้าเรียนในสถานศึกษาของไทยจากสถิติของกระทรวงศึกษาธิการเด็กถูกแรงงานข้ามชาติเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาน้อยสาเหตุเกิดจากสถานศึกษาอ้างว่าเด็กไม่มีสัญชาติไทยและปัญหาด้านงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ

ผลกระทบด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

การเพิ่มจำนวนของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในประเทศไทยเป็นปัญหาต่อการเป็นพาหะนำโรคติดต่อเช่นมาเลเรียวัณโรคโรคเท้าช้างไข้เลือดออกโรคเรื้อนไข้กาฬหลังแอ่นที่ประเทศไทยเคยควบคุมได้แล้วสาเหตุเกิดจากการเข้ามาโดยไม่ได้รับการตรวจโรคการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพสาธารณสุขของแรงงานที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนอนุญาตทำงานและไม่มีบัตรประกันสุขภาพและส่งผลกระทบต่อปริมาณด้านสาธารณสุขของประชากรของไทยด้วยในขณะเดียวกันปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนสกปรกสาเหตุเกิดมาจากการขาดระเบียบของแรงงานข้ามชาติและความเห็นแก่ได้ของเจ้าของสถานที่โดยไม่ใส่ใจต่อสภาพสิ่งแวดล้อมทำให้แรงงานต้องอยู่ในสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่แออัดสกปรกส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่และอนามัยของแรงงานต่างด้าวและสังคมไทย

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของแรงงานข้ามชาติมีทั้งด้านบวกและด้านลบอาทิเช่นการมีแรงงานข้ามชาติมาทดแทนการขาดแคลนแรงงานในประเทศส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตทำให้ไทยมีรายได้มวลรวมเพิ่มสูงขึ้นขณะเดียวกันก็เกิดผลกระทบทางการค้าระหว่างประเทศ (WTO) เป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้าการปิดกั้นการพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิตของประเทศผลกระทบต่อโครงสร้างค่าจ้างแรงงานไทยและการแข่งขันทางธุรกิจของแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

ผลกระทบด้านแรงงาน

ในด้านบวกแรงงานข้ามชาติอาจเข้ามาช่วยทดแทนแรงงานที่ขาดแคลนในภาคการผลิตต่างๆ โดยเฉพาะงานในระดับล่างที่สกปรกอันตรายและเสี่ยงซึ่งคนท้องถิ่นหลีกเลี่ยงที่จะทำในด้านลบการมีแรงงานข้ามชาติทำให้เกิดภาวะ การกดค่าแรงของแรงงานท้องถิ่นและอำนาจในการต่อรองและสิทธิแรงงานของคนท้องถิ่นน้อยลงเพราะนายจ้างมีตัวเลือกมากซึ่งอาจส่งผลถึงเงื่อนไขการทำงานและการจ้างงานที่เปลี่ยนแปลงไปในทางลบด้วย

ผลกระทบด้านการเมืองและความมั่นคงภายในประเทศ

การมีแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในประเทศไทยเป็นจำนวนมากกระจายกระจายตามพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศไม่ทราบจำนวนและที่พำนักอาศัยของแรงงานที่แท้จริงแต่ตัวเลขโดยประมาณน่าจะมีแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 3 ล้านคนประกอบกับนโยบายบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติการเอารัดเอาเปรียบและอคติทางชาติพันธุ์จะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยทั้งในระยะสั้นและระยะยาวและยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบและการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบและการปรับตัวไว้ดังนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบโดยมีมาตรการของรัฐเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ศึกษาผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชาในเขตจังหวัดจันทบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พบว่าผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสาธารณสุข มีผลน้อยลงเหมือนกันหมดทุกด้านในส่วนของมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติชี้ให้เห็นว่านโยบาย คสช. ยังไม่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติในหลายๆ ประเด็น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอมาตรการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติเพิ่มเติมจากนโยบายของ คสช. คือ มาตรการลำดับแรก ควรเสนอให้รัฐบาลจัดระบบการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติเป็นงานประจำทั้งปี มาตรการลำดับสอง ควรเสนอให้รัฐบาลจัดเก็บค่าธรรมเนียมในราคาที่เป็นธรรมสำหรับการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ มาตรการลำดับที่สาม รัฐบาลควรตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของแรงงานข้ามชาติในชุมชนที่มีการจ้างงาน มาตรการลำดับที่สี่ การแยกการบริหารจัดการด้านสิทธิประโยชน์และการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติออกจากพระราชบัญญัติประกันสังคม และมาตรการลำดับที่ห้า หน่วยงานของรัฐควรจัดทำศูนย์ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ ซึ่งงานวิจัยนี้ถือเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความสอดคล้องและความแตกต่างของงานวิจัยกับเรื่องของผู้วิจัยได้ทำการศึกษาได้เป็นอย่างดี

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปรับตัวนั้นผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าและศึกษางานวิจัยของ สุนทรี ยี่ระ (2552) ศึกษาการปรับตัวทางสังคมของแรงงานชาวพม่าในเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี พบว่าแรงงานพม่ามีการปรับตัวทางด้านสังคม 2 ด้าน คือ 1) ด้านการสื่อสาร แรงงานพม่าสามารถสื่อสารภาษาไทยได้ โดยใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้และสร้างความคุ้นเคยกับคนในชุมชนและมีความตั้งใจในการเรียนรู้ 2) ด้านการยอมรับจากคนในชุมชน แรงงานพม่าได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน โดยพยายามไม่สร้างปัญหา หรือความเดือดร้อนใดๆ ให้กับชุมชน และให้ความช่วยเหลือกับคนในชุมชน มีการเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีที่ชุมชนจัดขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวทางด้านสังคมและวัฒนธรรมเช่นเดียวกับการศึกษาวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ของแรงงานข้ามชาติในสังคมไทยเขตเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐม ที่มีการปรับตัวในด้าน

เศรษฐกิจและสังคมนั้นไม่ประสบปัญหาเพราะการอยู่ในประเทศไทยความเป็นอยู่ดีกว่าการใช้ชีวิตในประเทศของตนในด้านสังคมแรงงานข้ามชาติมีปัญหาเรื่องภาษาวัฒนธรรมประเพณีแต่แรงงานข้ามชาติสามารถปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับคนไทยในชุมชนได้ (กิริติ เชาว์ตฤณาวงษ์ 2556) และวรรณภา ก้องพลานนท์ (2558) ศึกษาสภาพปัญหาและการปรับตัวด้านวัฒนธรรม ของแรงงานไทยย้ายถิ่น รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย พบว่าแรงงานฝีมือมีปัญหาในการปรับตัวด้านวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานสูงที่สุดและมีปัญหาความคับข้องใจกับวัฒนธรรมของหน่วยงานต่ำที่สุด ขณะที่แรงงานไร้ฝีมือมีปัญหาในการปรับตัวด้านวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานสูงที่สุด และมีปัญหากับภาษามาเลย์ในการทำงานต่ำที่สุด จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่าแรงงานไทยส่วนใหญ่มีการปรับตัวด้านวัฒนธรรมโดยการพัฒนาทักษะทางภาษา มีการปรับตัวได้ดีต่อกฎระเบียบของหน่วยงานสามารถอยู่ร่วมกับแรงงานต่างเชื้อชาติได้ดี และสุรศักดิ์ บุญอาจ (2552) ทำการศึกษาเรื่องการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยที่เข้าร่วมโครงการเวิร์คแอนด์สโกลิเดย์วีซ่าไทย-ออสเตรเลีย พบว่าองค์ประกอบที่มีส่วนช่วยในการปรับตัวทางวัฒนธรรมคือแรงจูงใจที่อาจช่วยการเรียนรู้วัฒนธรรมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษลักษณะงานกับโอกาสการสื่อสารกับคนออสเตรเลียความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมและนอกจากนี้ยังพบว่าคนไทยที่มีเพื่อนสนิทเป็นคนออสเตรเลียกับค่าเฉลี่ยความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยมีแนวโน้มสัมพันธ์กันส่วนรูปแบบการปรับตัวที่ใช้คือการปรับตัวด้วยการมีบุคลิกลักษณะนิสัยเชิงบวกการใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อช่วยเหลือในการให้ข้อมูลการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมและการเรียนรู้จากคนรักที่เป็นต่างชาติ

นอกจากนี้ มัญชรี โชติรสสุทธิ (2556) ศึกษาการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนไทยในต่างประเทศ ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการปรับตัวและปัจจัยที่เอื้อต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมพบผลจากการศึกษา 2 ด้านคือด้านทัศนคติของตนเองคือมองในด้านบวกเปิดใจกว้างยอมรับวัฒนธรรมใหม่ๆเข้ามาและไม่ยึดติดโดยเอาตนเองเป็นที่ตั้งและด้านภาษาที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมเนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างกันโดยมีแนวทางในการปรับตัวคือพยายามสร้างมนุษย์สัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นเลือกคบเพื่อนที่หลากหลายกลุ่ม และทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันกับผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น เช่นเดียวกันสิริโรจน์ สกุลณะมรรคา (2557) ทำการศึกษาการปรับตัวของพนักงานต่างชาติต่อบริบทการทำงานแบบไทย : กรณีศึกษา พนักงานต่างชาติที่ทำงานในบริษัทโตโยต้ามอเตอร์เอเซียแปซิฟิก-วิศวกรรมการผลิตจำกัด ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าอุปสรรคในการปรับตัวของพนักงานต่างชาติส่วนใหญ่ในการทำงานร่วมกับคนไทย คือ การใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการประชุมที่มีพนักงานICTเข้าร่วมประชุมด้วยทำให้ไม่สามารถเข้าใจถึงวัตถุประสงค์หลักในการประชุมที่แท้จริงและขาดความต่อเนื่องของข้อมูลการประชุมแม้ว่าจะมีล่ามคอยช่วยแปลแล้วก็ตาม อีกทั้งการเก็บความรู้สึกและอารมณ์ของคนไทยที่ไม่แสดงออกอย่างเปิดเผยทำให้ไม่สามารถเข้าใจได้อย่างแท้จริงและRen Zhiyuan (2555) ทำการศึกษาเรื่องการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทยกรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่าการปรับตัวทางวัฒนธรรมมี 6 วิธีในการปรับตัวคือการผสมผสานการย่อยและดูดซึมและการผสมผสานกับการแบ่งแยกโดยวิธีการผสมผสานเป็นวิธีที่มีการเลือกใช้มากที่สุด

กระบวนการในการปรับตัวทางวัฒนธรรมมี 2 ทางคือช่วงแรกจะรู้สึกตื่นเต้นกับสิ่งใหม่ๆ จากนั้นจะตื่นตระหนกทางวัฒนธรรมและเริ่มมีการปรับตัวในที่สุดและในช่วงแรกจะเกิดการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรมแล้วค่อยเกิดการปรับตัว

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจ นิธิมา ชาลีเครือ (2554) ศึกษาการปรับตัวในการทำงานของแรงงานย้ายถิ่น: ศึกษากรณีเฉพาะคนงานโรงพยาบาลตำรวจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปรับตัวได้น้อยในเรื่องที่เกี่ยวกับรายได้ ส่วนเรื่องการสื่อสารในองค์กร ที่อยู่อาศัย เวลาทำงาน และกฎระเบียบ ปรับตัวได้ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย อายุ ภูมิฐานะ และการย้ายถิ่น มีผลต่อการเลือกทำงาน โดยให้ความสำคัญกับสวัสดิการและค่าตอบแทน เช่นเดียวกับการปรับตัวในการทำงานที่พบว่า เพศ สถานภาพสมรส และภูมิฐานะเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้การปรับตัวแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานควรพัฒนาปรับค่าตอบแทนและสวัสดิการระบบการทำงาน สภาพแวดล้อม การพัฒนาศักยภาพคนทำงาน และสร้างความตระหนักในการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาและการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆทางสังคม โดยเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น มีความซับซ้อนมากมายและสามารถพิจารณาได้หลายแง่มุมหลายมิติ ดังนั้นการทำความเข้าใจหรืออธิบายปรากฏการณ์ จากการศึกษาถึงผลกระทบและการปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกกฎหมายการจัดระเบียบเรือประมง : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องอาศัยกรอบแนวคิดเป็นหลักในการทำ ความเข้าใจสิ่งที่ศึกษา ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการอธิบายถึงผลกระทบที่เกิดหลังจากที่มีการประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไข ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 และการปรับตัวหลัง การประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิด กฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 ที่เกิดขึ้นกับชาวประมงและแรงงานประมงนั้น เป็นอย่างไร โดยอาศัยแนวคิดการปรับตัว ทฤษฎีการปรับตัว ทฤษฎีการย้ายถิ่น ทฤษฎีปัจจัยดึงดูด และผลักดันการย้ายถิ่น รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติสู่ ประเทศไทย มาวิเคราะห์ปรากฏการณ์จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อทำความเข้าใจหรืออธิบายกรณีศึกษาอย่างรอบด้านและเจาะลึก

จากการที่สหรัฐอเมริกาจัดลำดับให้ประเทศไทยขึ้นบัญชีतीयร์ 3 ซึ่งเป็นรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ ระดับต่ำสุด นั้นหมายถึงประเทศไทยดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของสหรัฐอเมริกา และไม่มี ความพยายามแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้น รวมถึงการใช้เครื่องมือในการทำประมงที่ผิดกฎหมายเป็นการทำลายล้างสัตว์น้ำ ทำให้มีการประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 นั่นคือจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด รวมถึงระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ในการทำประมงเพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจาก บัญชีतीयร์ 3 และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ทำให้รัฐบาลมีการบังคับใช้กฎระเบียบทั้งระเบียบเดิมที่มีอยู่

แล้วให้เคร่งครัดมากขึ้นและมีการเพิ่มระเบียบใหม่อีกด้วย ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาว่า หลังการประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม พ.ศ. 2558 นั้นเกิดผลกระทบในการทำประมงในด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจภายใต้กฎระเบียบที่เพิ่มมากขึ้นโดยแยกเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชาวประมงหรือเจ้าของเรือประมงและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแรงงานประมงทั้งแรงงานประมงที่เป็นคนไทยและต่างด้าว รวมถึงศึกษาการปรับตัวตามแนวคิดทฤษฎีของรอยด์โดยแยกเป็นการปรับตัวของชาวประมงหรือเจ้าของเรือประมงด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทและหน้าที่ และด้านการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ภายใต้กฎระเบียบที่เพิ่มขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ผลกระทบและการปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร” เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับผลกระทบและการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงหลังจากที่มีการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558 จากคนที่อยู่ในพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participation observation) และการศึกษาเอกสารแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical description) โดยขั้นตอนในการดำเนินการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. พื้นที่ในการวิจัย
2. ผู้ให้ข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. พื้นที่ในการวิจัย

การเลือกพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรเป็นพื้นที่ในการเก็บข้อมูล เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีเนื้อที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย และเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิม และเป็นอาชีพที่อยู่เคียงคู่กับชาวชุมพรมาเป็นเวลานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดที่มีเรือประมงหนาแน่นก่อให้เกิดอุตสาหกรรมประมงต่อเนื่องมากมาย เช่น อุตสาหกรรมต่อเรือ อุตสาหกรรมห้องเย็นและอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำทะเล เป็นต้น สำหรับจังหวัดชุมพรเองนั้นมีท่าเทียบเรือหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง ซึ่งเป็นชุมชนประมงที่สำคัญแห่งหนึ่งที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจของจังหวัดชุมพร

2. ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) คือ เจ้าของเรือประมงประเภท เรืออวนล้อม(อวนดำ)ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไป ที่ประกอบอาชีพประมงมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 5 ราย และแรงงานประมงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว จำนวน 5 ราย รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 1 ราย ใช้แนวทางการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาดังนี้

แนวทางสัมภาษณ์เชิงลึก สร้างแนวคำถามขึ้นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับผลกระทบและการปรับตัว ทั้งนี้แนวคำถามสามารถปรับตามสถานการณ์เพื่อความยืดหยุ่น ซึ่งแนวคำถามจะเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับผลกระทบและการปรับตัวหลังจากที่มีการออกกฎหมายการจัดระเบียบประมง

แบบบันทึกการสังเกตโดยการบันทึกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participation observation) การบันทึกเสียงและมีการจดบันทึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ โดยนำข้อมูลเหล่านี้มาทำการวิเคราะห์อีกครั้งเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการบันทึกเป็นแบบ field note เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมบริบทที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อช่วยบันทึกความจำเป็นในการทำงานภาคสนามและการเก็บข้อมูลภาคสนาม

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำวิจัยจากแหล่งเอกสารต่างๆ ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้ประกอบกิจการประมงวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยและข้อมูลจากเว็บไซต์อินเทอร์เน็ตของหน่วยราชการต่างๆ

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยมีขอบเขตศึกษาเฉพาะเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงในเขตตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ในเรื่องผลกระทบจากกฎหมายการจัดระเบียบประมงและการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participation observation) นั้นจะเป็นการที่ผู้วิจัยใช้การสังเกตการณ์เกี่ยวกับบริบททั่วไปของชุมชนโดยรอบรวมทั้งการสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมในพื้นที่และบรรยากาศของกิจกรรมต่างๆ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ บันทึกเทปไว้มาเรียบเรียง จัดหมวดหมู่เนื้อหาเป็นผลการศึกษา และนำมาสรุปการวิจัย

การตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลแล้ว จึงนำข้อมูลที่มีความหลากหลายของผู้ให้สัมภาษณ์มารวบรวมเอกสาร และสังเกต การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มีความแตกต่างกัน

ผลการวิจัย

การทำประมงก่อนมีการเปลี่ยนแปลงพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

กิจกรรมประมงเกี่ยวข้องกับคนไทยจำนวนมากในหลายกิจกรรมโดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งหรือบริเวณใกล้เคียงนับเป็นหมู่บ้านได้มากกว่า 2,000 หมู่บ้าน มีคร่าวเรือที่ทำประมงทะเลตามข้อมูลของสำมะโนประมงทะเล ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 55,981 คร่าวเรือ และมีตลาดแรงงานรองรับซึ่งสำรวจในปี พ.ศ. 2543 ถึง 826,657 คน โดยอยู่ในภาคของประมงทะเล 161,670 คน ช่วงเวลาประมาณ 50-60 ปีที่ผ่านมาถือได้ว่าเป็นช่วงการเริ่มต้นพัฒนาการประมงทะเล เครื่องมือประมงที่ใช้ในยุคนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องมือประมงพื้นบ้าน และใช้เรือประมงขนาดเล็กไม่มีเครื่องยนต์ ต่อมาได้มีการพัฒนาเครื่องมือและดัดแปลงเรือประมงให้มีความเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจับปลาผิวน้ำให้ดียิ่งขึ้น โดยการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ในช่วงนี้ได้รับการสนับสนุนจากประเทศญี่ปุ่น ทำให้ผลผลิตสัตว์น้ำในช่วงนี้มีปริมาณระหว่าง 150,000 – 230,000 ตันต่อปี สัตว์น้ำที่จับได้ส่วนใหญ่เป็นปลาผิวน้ำ เช่น ปลาทุ ปลาปลิง ปลาหลังเขียว และปลากะตัก สำหรับใช้เพื่อบริโภคภายในประเทศเกือบทั้งหมดต่อมาปี พ.ศ. 2503 – 2523 มีการขยายตัวด้านการประมงทะเลอย่างรวดเร็วโดยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นสิ่งจูงใจ ประกอบด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องมือประมง เช่น อวนไถล่อนสำหรับการประมงพื้นบ้าน อวนลากเพื่อใช้สำหรับการประมงพาณิชย์ นำมาแนะนำและส่งเสริมให้กับชาวประมง (<http://www.mkh.in.th>. 2553)

การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเรือประมง จากเรือไม่มีเครื่องยนต์มาเป็นเรือที่ใช้เครื่องยนต์ และได้รับการสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยีจากประเทศที่พัฒนาแล้วและจากองค์กรระหว่างประเทศ การลงทุน รวมทั้งการสนับสนุนด้านการเงินจากประเทศอุตสาหกรรม เพื่อใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงงานผลิตน้ำแข็ง โรงงานห้องเย็น และโรงงานแปรรูปสินค้าสัตว์น้ำ และยังมีการสำรวจแหล่งประมงใหม่โดยภาครัฐ เช่น แหล่งทำประมงในทะเลจินตอนใต้ และนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนการพัฒนาประมงนอกชายฝั่งหรือประมงทะเลลึก ด้วยปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ทำให้การประมงทะเลของไทยสามารถเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำจาก 150,000 ตันในปี พ.ศ. 2503 เป็นมากกว่า 2 ล้านตันในปี พ.ศ. 2520 จนติดอันดับหนึ่งในสิบของประเทศที่มีปริมาณการจับสัตว์น้ำสูงของโลก แม้ในบางปีจะมีวิกฤติการณ์น้ำมันแพงเข้ามาส่งผลกระทบต่อผลประมงในบางช่วงก็ตาม (<http://www.mkh.in.th>. 2553)

นอกจากนี้การบริหารจัดการประมงชายฝั่งโดยภาครัฐ จากที่ชาวประมงทะเลพื้นบ้านส่วนใหญ่ยังมีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่าชนกลุ่มอื่น รัฐบาลจึงมีนโยบายช่วยเหลือและพัฒนาโดยเริ่มจากการจัดตั้งองค์การสะพานปลาขึ้นตามพระราชบัญญัติแพปลา พ.ศ. 2496 และได้กำหนดหน้าที่ที่สำคัญไว้ คือ ส่งเสริมฐานะ สวัสดิการ หรืออาชีพการประมงและบูรณะหมู่บ้านประมง โดยองค์การสะพานปลาดำเนินการจัดระบบการตลาด ทำถนน สร้างสะพาน ท่าเทียบเรือ ต่อมากรมประมงได้เริ่มโครงการประมงสงเคราะห์เพื่อให้ชาวประมงกู้เงินไปลงทุน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 (<http://www.mkh.in.th>. 2553)

กรมประมงยังคงมีโครงการเงินกู้เพื่อประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการประมงทะเล ในปี พ.ศ. 2522 กรมประมงร่วมกับองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) จัดตั้ง

โครงการพัฒนาประมงขนาดเล็กขึ้นที่จังหวัดพังงา ในปี พ.ศ. 2526 คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ให้ทุนแก่กรมประมงมาดำเนินโครงการประมงหมู่บ้านภาคใต้ในเขตชนบทพื้นที่ยากจน และโครงการพัฒนาประมงทะเลพื้นบ้าน ต่อมาทั้งสองโครงการได้รวมกันเป็นโครงการพัฒนาประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้าน มีกิจกรรมการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน การพัฒนาอาชีพ การจัดตั้งสหกรณ์การประมง การจัดการประมงชายฝั่ง การแปรรูปสัตว์น้ำและโภชนาการ ตลอดจนฝึกอบรมให้ประชาชนริมฝั่งทะเลประกอบอาชีพประมงและอาชีพประมงต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมาผลผลิตโดยรวมจากการประมงยังคงเพิ่มขึ้น ผลผลิตส่วนใหญ่ยังคงมาจากการประมงในอ่าวไทย แต่เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตนี้ลดลงอย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องจากการพัฒนาการประมงของไทยตลอด 3 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นการพัฒนาที่ขาดยุทธศาสตร์การควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีการทำการประมงเกินกว่าสภาพสมดุลทางชีววิทยาในอ่าวไทย ส่งผลให้ผลผลิตสัตว์น้ำในอ่าวไทยมีปริมาณการจับลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน(<http://www.mkh.in.th>, 2553) จากข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาของจำนวนเรือประมงที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวในอดีตเบื้องต้นก่อนที่จะมีการออกพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ดังเช่นเสียงสะท้อนความเป็นมาของการทำประมงทะเลจากผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“บ้านเรามีเรือก็ออกเรือ หลังๆพอคนเริ่มมีเรือใหญ่ๆจับปลาขายได้ที่เยอะๆ เราก็ตัดสิ้นใจขายเรือลำเก่า ซื้อเรือลำใหม่ออกเรือจับปลาได้เยอะกว่าเดิม เมื่อก่อนคนออกเรือเนี่ยมันไม่มีวันหยุด ออกมากก็ได้มาก จะหยุดจริงๆก็ช่วงหน้าลม ลมแรงๆก็ออกไม่ไหว อาชีพนี้มันไม่แน่นอนบางวันออกไปไม่คิดไรก็ได้มาก”

(น้ำหนัก, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

“เมื่อก่อนออกเรือเนี่ยลุงไม่ได้เอง พ่อลุงออก พ่อออกจากโรงเรียนก็ไปออกเรือกับพ่อ จนลุงทำเป็นทุกอย่าง หลังๆมาพ่อก็หยุดออกให้ลุงเอง พอมาช่วงหลังนี้คนออกกันเยอะปลามันก็ได้ไม่น้อยธรรมดา”

(ลุงสาม, ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559)

“ตอนนั้นออกเรือได้ตั้งค์ดี แรกๆออกไม่เป็นทีก็ไปเป็นลูกน้องเรือเค้าก่อน พอเริ่มรู้มั่งก็ออกมา ออกเรือตัวเอง ทำมาเรื่อยเก็บตั้งค์มาเรื่อย ก็ซื้อวิทยุ ก็คุยกันในเรือว่าจับปลาตรงไหนเยอะตรงไหนได้ดีๆ”

(ลุงสอง, ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาของอาชีพประมง ส่วนใหญ่เริ่มต้นจากบรรพบุรุษมีเรือประมงอยู่แล้ว และบางส่วนเริ่มตัดสินใจซื้อเรือจากความนิยมเพราะเห็นว่ารายได้ดี สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าในอดีตนโยบายส่งเสริมการทำประมงนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนหันมาทำอาชีพประมงมากขึ้นและกลายเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมและเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ในปีต่อๆมาปริมาณสัตว์น้ำลดลงตามลำดับจนถึงปัจจุบัน และเมื่อปริมาณจำนวนเรือประมงกับปริมาณของสัตว์น้ำไม่สมดุลกันทำให้รัฐบาลเริ่มเกิดความตระหนักและเข้มงวดมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อที่จะชะลอให้ปริมาณ

ของเรือประมงคงที่เพื่อให้เกิดความสมดุลกับการเจริญเติบโต และเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างคนที่ประกอบอาชีพเดียวกันอีกด้วย

การขาดแคลนแรงงานนำไปสู่การจ้างงานแรงงานต่างด้าว

การประกอบกิจการเรือประมงหรือการทำประมงทะเลนั้นนอกจากจะต้องใช้เงินลงทุนสูง ควบคู่กับการปรับปรุง ซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องยนต์ของเรืออยู่ตลอดเวลาแล้ว แรงงานในเรือประมงก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการทำประมง แต่อาชีพประมงทะเลเป็นงานหนัก และเสี่ยงอันตราย นั้นสะท้อนให้เห็นว่านอกจากค่าใช้จ่ายในการลงทุนและการซ่อมแซมแล้ว ค่าจ้าง หรือค่าแรงก็มีค่าใช้จ่ายสูงเช่นกัน ซึ่งลูกจ้างในการทำประมงนั้นเดิมเป็นคนในพื้นที่ แต่ด้วยงานที่หนัก เสี่ยงอันตรายสูง ประกอบกับในปี พ.ศ. 2532 เกิดเหตุการณ์วิกฤตทางธรรมชาติพายุกัดเข้าฝั่งที่ทะเลจังหวัดชุมพร เกิดความเสียหายแก่ชีวิต และทรัพย์สิน รวมถึงเรือประมงหลายร้อยลำอับปางและสูญหาย จากเหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้ลูกจ้างเรือประมงหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน ส่งผลให้เรือประมงทะเลขาดแรงงานประมงเป็นอย่างมาก แต่เพื่อให้กิจการเรือประมงยังคงดำเนินต่อไปได้นายจ้างหรือเจ้าของเรือประมงจึงหันไปใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านมาทดแทนแรงงานไทย ซึ่งแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเป็นแรงงานที่อพยพเข้ามาทำงานในกิจการประมงจังหวัดชุมพรมากที่สุด ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“พม่าทำงานเก่ง ขยัน อดทน ไม่เรื่องมาก หนักเอาเบาสู้ ถือว่าเหมาะกับการที่เราจะจ้างเอามาเป็นลูกน้องเรือ เพราะว่าเวลาเราวางอวนได้จะต้องรีบสาวอวนไม่งั้นปลา มันจะหลุดหมด”

(ลุงสาม, ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559)

“อ้อ...คนไทยนั้นเรื่องมาก เดียวก็ปวดหัว ไม่บาย ปวดท้อง หลายเรื่อง สู้พม่าไม่ได้ไม่หือไม่อือบอกให้ทำอะไรก็ทำ ไม่บ่นมากแรง”

(ลุงสอง, ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559)

“บางคนก็ลักลอบเข้ามาพาสปอร์ตก็ไม่มี เอกสารอะไรก็ไม่มีสักอย่าง แต่พอมันขาดลูกน้องเราก็ต้องจ้างลูกน้องพม่า ยอมเสี่ยงดีกว่าอดตาย สั่งให้ทำอะไรทำเพ ไม่ถามไม่บ่น มันอยู่กันง่ายๆ เมื่อก่อนมีข้าวมีน้ำให้มันกินก็พอแล้ว”

(นำหนึ่ง, ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์เจ้าของเรือประมงตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร สามารถสะท้อนให้เห็นว่าการใช้แรงงานต่างด้าวพมานั้นดีกว่าแรงงานไทย เนื่องจากแรงงานต่างด้าวพมานั้นมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ ใช้ชีวิตเรียบง่าย มีความอดทนและความขยันในการทำงาน ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวพม่าเป็นแรงงานสำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบกิจการเรือประมงทะเล และสามารถทำให้กิจการประมงทะเลของไทยยังดำเนินต่อไปได้

เมื่อความต้องการที่จะจ้างงานมากทำให้แรงงานต่างด้าวพม่าอพยพเข้ามาทำงานบนเรือประมง และกิจการประมงอื่นๆ มากขึ้น แต่เนื่องจากการสื่อสารที่ลำบากและความต้องการที่จะหาเงินเลี้ยงชีพของพม่า ทำให้บางครั้งก็เกิดการทะเลาะวิวาทระหว่างนายจ้างและลูกจ้างพม่าอยู่บ่อยครั้ง ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลต่อไปนี้

“เมื่อก่อนเคยตีมันเหมือนกัน มันรับเงินล่วงหน้าไปแล้วไม่มาออกเรือ เงินไม่ใช่บ่อยกว่าเราจะหามาได้แล้วมาโดนตามหาทันตะ แล้วยังไปปรับตั้งค้ำล่าอื่นอีก ดีไม่ดีเราต้องมาเถียงกันเองอีก”

(นำหนึ่ง, ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

“ไ้อ้ยยย เมื่อก่อนนี่บางทีเรือเพื่อนก็ไปช่วยกันจับมา บางทีมันจงใจโดนโดนมันนะไ้อ้พวกนี้อะ ตำรวจก็บอกไม่ได้ บอกเราก็โดนเหมือนแหละ จัดการกันเองเมื่อก่อน บางทีตำรวจก็รู้ด้วยนะ ต้องเสียตังค์ให้ตำรวจอีกหล่าว”

(ลุงสอง, ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้กลับสะท้อนให้เห็นถึงการขาดจิตสำนึก ความไม่กลัวเกรงต่อกฎหมาย ความบกพร่องต่อหน้าที่ และไม่จริงจังในการปฏิบัติตามกฎหมายการทำประมงของไทย ทั้งการจ้างแรงงานโดยไม่มีบัตรต่างด้าว ซึ่งถือเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย และการออกเรือจับปลาในช่วงฤดูวางไข่ เป็นต้น ซึ่งประเด็นแรงงานนี้ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทยติด Tier 3 ในรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ปี พ.ศ. 2557 และส่งผลกระทบต่อมากมายมาจนถึงปัจจุบัน

เทียร์ 3: จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงการทำประมงไทย

จากการประกาศรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ปี พ.ศ. 2557 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีการจัดให้ไทยอยู่ในระดับที่ 3 หรือ Tier 3 ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำสุดโดยมีการให้เหตุผลว่าไทยไม่ยอมปฏิบัติตามมาตรฐานในการจัดการปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งไม่พยายามแก้ปัญหาเท่าที่ควร การพยายามบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ยังไม่มีประสิทธิภาพ ปล่อยให้ผู้กระทำผิดได้รับการละเว้นโทษ แต่จากการที่ไทยถูกจัดอยู่ในระดับ 3 ไม่ได้ทำให้ผู้ประกอบการประมงเกิดความตระหนัก ส่วนใหญ่ยังคงมองว่าเป็นเพียงการจัดอันดับที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเองและยังคงประกอบอาชีพประมงแบบเดิม และบางส่วนไม่เข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ที่แท้จริง ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“ในทีวีแลมันออกข่าว เทียร์สามๆ ลุงก็ไมรู้เรื่องกะเค้ามัยว่ามันพันไหน แต่รู้ว่าเรื่องกะไรค้ามนุษย์นี้แหละ ถึงเราก็ไม่ได้ฆ่าใครเหมือนในข่าวนิหนา เราก็เฉยๆ”

(ลุงห้า, ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2559)

“ลุงไม่ได้สนใจมะลูกเห้อ เรือลุงมีลูกน้องไม่กี่คนลุงให้กินข้าวกินหนม ไม่ได้ทุบได้ตีโรมันมัยนะ ถึงถ้ามันมีอะไรเตี้ยวเค้าจะคุยกันในวิหุเองแหละว่ามันพันไหน”

(ลุงสี่, ผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์เจ้าของเรือประมงตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร สามารถสะท้อนให้เห็นว่าการประกาศให้ไทยติด Tier 3 ยังไม่สามารถทำให้เจ้าของเรือส่วนใหญ่รับรู้และเข้าใจสถานการณ์ที่แท้จริง และยังคงมองว่าเป็นเพียงข่าวการค้ามนุษย์ที่ตนเองไม่เกี่ยวข้อง เนื่องจากคิดว่าการค้ามนุษย์คือการฆ่าคนหรือค่าประเวณีเท่านั้น ซึ่งเป็นเหตุให้ภาครัฐจำเป็นต้องออกมาตรการต่างๆ เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและเพื่อให้ประเทศไทยหลุดจากบัญชี Tier 3 และจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 เพื่อต้องการที่จะจัดระเบียบเรือประมงไทย และหยุดปัญหาการค้ามนุษย์ในกิจการประมงทะเล และได้มีการร่วมมือกันของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา

การทำประมงภายหลังการเปลี่ยนแปลงพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

การประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 เพื่อต้องการที่จะจัดระเบียบเรือประมงไทย และหยุดปัญหาการค้ามนุษย์ในกิจการประมงทะเล มาตรการต่างๆ รวมถึงการร่วมมือของหน่วยงานทุกภาคส่วนทั้ง กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมสวัสดิการ กรมแรงงาน ทหาร ตำรวจน้ำ กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ทำให้มีการตรวจสอบเกี่ยวกับเอกสารสำคัญต่างๆ เช่น ใบทะเบียนเรือ (ภาพที่ 6) ใบอนุญาตใช้เรือ (ภาพที่ 7) ใบประกาศนียบัตรคนใช้เครื่องจักรยนต์ชั้นหนึ่งพิเศษ ชำนาญการ (ภาพที่ 8) ใบประกาศนียบัตรนายเรือของเรือประมง(ชำนาญงาน) (ภาพที่ 9) ใบอนุญาตทำการประมง (ภาพที่ 10) เป็นต้น บ่อยและเข้มงวดมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงสามารถสรุปออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

ภาพที่ 6 ใบทะเบียนเรือ
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

ภาพที่ 7 ใบอนุญาตใช้เรือ
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

ภาพที่ 8 ใบประกาศนียบัตรคนใช้เครื่องจักรยนต์ชั้นหนึ่งพิเศษ ข้าราชการ
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

ภาพที่ 9 ใบประกาศนียบัตรนายเรือของเรือประมง (ข้าราชการ)
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

ภาพที่ 10 ใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

1. ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมง

ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านสาธารณสุข 2) ด้านสังคม 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านกฎหมาย

1.1 ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านสาธารณสุข

พบว่าเมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดผลกระทบด้านสาธารณสุข ดังนี้ ประเด็นความปลอดภัยบนเรือ ซึ่งอาชีพประมงนั้นถือเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงอันตรายสูง แต่ปัจจุบันพบว่าประเด็นด้านสุขภาพได้มีการมาตรการกำหนดเวลาพัก (ภาพที่ 11) และจำนวนวันออกเรือ ประเด็นความสะดวก สุขอนามัยบนเรือ มีมาตรการกำหนดให้ทุกคนบนเรือจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคเพื่อป้องกันการระบาดของโรคติดต่อต่างๆและโรคติดต่อที่มากับแรงงานต่างด้าว และในเรือประมงจะต้องมียาสามัญประจำบ้าน รองเท้าบูท รวมถึงความสะดวกของเรือ การดูแลและการเก็บรักษาสัตว์น้ำต้องผ่านมาตรฐานที่กำหนดจากกรมประมง (ภาพที่ 12) อุปกรณ์ทำครัวอาหาร จะต้องมีความสะอาดและถูกสุขอนามัย โดยจะมีเจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุขมาตรวจอย่างสม่ำเสมอ ส่วนประเด็นความปลอดภัยได้มีมาตรการกำหนดให้เจ้าของเรือจะต้องทำประกันสุขภาพ (ภาพที่ 13) ให้กับแรงงานทุกคนบนเรือ และจะต้องมีถังดับเพลิงป้องกันกรณีไฟไหม้ รองเท้าบูทกันลื่น รวมถึงเสื้อชูชีพสำหรับทุกคนบนเรือ โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบด้านสาธารณสุขได้ว่า มาตรการของภาครัฐทำให้เกิดผลกระทบน้อยลงในประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพ การเตรียมความพร้อมในการทำงานและการป้องกันโรคติดต่อ แต่ประเด็นความสะดวก สุขอนามัยและประเด็นความ

ปลอดภัยพบว่า มาตรการที่ภาครัฐกำหนดขึ้นยังไม่ใช้ได้ทั้งหมด เนื่องจากอุปกรณ์บางอย่างที่รัฐบังคับให้มันนั้นไม่สามารถใช้ได้จริงและไม่เหมาะสมกับการทำประมง เช่น เสื้อชูชีพและรองเท้าบูทที่ส่งผลให้การทำงานบนเรือประมงไม่สะดวก แต่เจ้าของเรือประมงก็ต้องซื้อไว้ในเรือเนื่องจากเป็นมาตรการที่กำหนดไว้และหากไม่มีจะทำให้ไม่สามารถทำการประมงได้ ซึ่งจากประเด็นต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้เจ้าของเรือประมงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัว ทำตามมาตรการที่รัฐกำหนดและยอมเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แต่อุปกรณ์ไม่สามารถใช้ได้จริง ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เตี้ยวนี้บนเรือต้องล้างให้สะอาด เสื้อชูชีพ ถังดับเพลิงต้องมีพร้อม เพราะเค้ามีสาธารณสุขมาตรวจ”

(น้ำหนัก,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

แบบจัดเวลาพักในงานประมงทะเล (แบบ ป.๒)

ชื่อสถานประกอบการ เรือประมงชนิด ๑๑ (ยกเว้น อ. วิจารณ์)

ผู้ปฏิบัติงานหรือชื่อ เรือประมงชนิด ๑๑ ในปากน้ำ นอกปากน้ำ

ประจำวันที่ เดือน ๑๒ ๒๕๖๑ - ๑๕ ๑๒ ๒๕๖๑ พ.ศ.

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	เวลาดำเนินการที่ 1	เวลาดำเนินการที่ 2	ลายมือชื่อ
1	นายศิริวัฒน์ สรวนชาติ	06.00-12.00	14.00-24.00	ศิริวัฒน์ สรวนชาติ
2	นายธนวัฒน์ วารี	06.00-12.00	14.00-24.00	ธนวัฒน์ วารี
3	นายสุวิทย์ ชัยมงคล	06.00-12.00	14.00-24.00	สุวิทย์ ชัยมงคล
4	นายสุวิทย์ ชัยมงคล	06.00-12.00	14.00-24.00	สุวิทย์ ชัยมงคล
5	นายคณิน ไซ ไซ	06.00-12.00	14.00-24.00	คณิน ไซ
6	นายชาวิท ไซ ไซ	06.00-12.00	14.00-24.00	ชาวิท ไซ
7	นายทอง หนอง ไซ	06.00-12.00	14.00-24.00	ทอง หนอง ไซ
8	นายชอมิว	06.00-12.00	14.00-24.00	ชอมิว
9	นายโชติคุณ	06.00-12.00	14.00-24.00	โชติคุณ
10	นายทพชา	06.00-12.00	14.00-24.00	ทพชา
11	นายสนไซ	06.00-12.00	14.00-24.00	สนไซ
12	นายสี	06.00-12.00	14.00-24.00	สี
13	นายอรุณชัชวาล	06.00-12.00	14.00-24.00	อรุณชัชวาล
14	นายบุญ	06.00-12.00	14.00-24.00	บุญ
15	นายอริย์	06.00-12.00	14.00-24.00	อริย์
16	นายอุษุณต์	06.00-12.00	14.00-24.00	อุษุณต์
17	นายอรวโร	06.00-12.00	14.00-24.00	อรวโร
18	นายมีนง	06.00-12.00	14.00-24.00	มีนง
19	นายทวนไซ	06.00-12.00	14.00-24.00	ทวนไซ

(ลงชื่อ) ศิริวัฒน์ สรวนชาติ ผู้ควบคุม

ตำแหน่ง ได้

หมายเหตุ 1. ชั่วโมงพักเบรกได้ไม่เกินสองช่วง โดยเป็นในสองช่วงสองนอกระยะพักกลางวัน และต้องมีการระหว่างช่วงพักกลางวันไม่เกินสิบสี่ชั่วโมง

2. ใช้กับหลักฐานนี้ไว้ใช้เพื่อเป็นหลักฐานเวลาตรวจงานประมงทะเล

ภาพที่ 11 แบบจัดเวลาพักในงานประมงทะเล
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

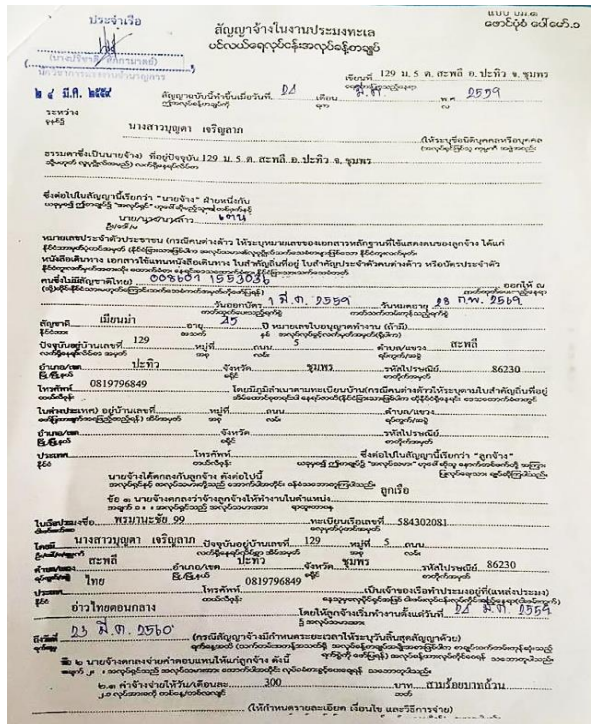
ภาพที่ 12 หนังสือรับรองมาตรฐานด้านสุขอนามัยในการดูแลรักษาสัตว์น้ำและเก็บรักษาสัตว์น้ำในเรือประมง
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

ภาพที่ 13 บัตรประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

1.2 ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านสังคม

พบว่าเดิมปัญหาที่พบบ่อยที่สุดก่อนที่จะมีการออกมาตรการเกี่ยวกับการทำสัญญาจ้างงาน คือ ประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงานส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อเจ้าของเรือประมง และการอยู่ร่วมกันบนเรือ ทำให้แรงงานเกิดการย้ายเรือบ่อยส่งผลให้แรงงานไม่เพียงพอให้การทำงาน ซึ่งบางครั้งกรณีขาดแคลนแรงงานนั้นเกิดจากการแย่งแรงงานระหว่างเจ้าของเรือเอง นอกจากนี้ประเด็นการทำร้ายร่างกายแรงงานเกิดจากการที่แรงงานรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงานตามที่ตกลงไว้ และในกรณีแรงงานขโมยปลาไปขายมักจะเกิดขึ้นบ่อยแต่ขึ้นอยู่กับเจ้าของเรือว่าจะเอาหูไปนาเอาตาไปไร่

ภาพที่ 14 สัญญาจ้างในงานประมงทะเล
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

1.3 ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านเศรษฐกิจ

พบว่าการทำประมงในอดีตนั้นเจ้าของเรือจะต้องพบเจอกับปัญหาแรงงานย้ายเรือบ่อย รับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงาน ซึ่งส่งผลกระทบทำให้จับปลาได้ไม่เต็มที่ ตามเป้าหมาย ทำให้รายรับไม่สมดุลกับรายจ่าย นอกจากนี้ยังมีประเด็นราคาปลาตกต่ำ มีราคาถูก ส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมง โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบด้านเศรษฐกิจได้ว่า การออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 สามารถลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเจ้าของเรือประมงในประเด็นการย้ายเรือบ่อยของแรงงานและการรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงานของแรงงานได้ เนื่องจากรัฐได้มีการกำหนดให้มีการทำสัญญาจ้างงานที่ชัดเจนและมีการทำบัญชีค่าจ้าง (ภาพที่ 15) โดยทุกคนจะต้องเซ็นชื่อยอมรับซึ่งหากแรงงานหรือเจ้าของเรือไม่ทำตามถือว่ามีความผิดตามกฎหมาย และหากแรงงานไม่มาทำงานตามนัด แรงงานก็จะไม่สามารถทำงานกับเรือลำอื่นได้เนื่องจากจะต้องได้รับการยินยอมจากนายจ้างเดิมเสียก่อน ส่วนในประเด็นราคาปลาตกต่ำนั้นเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวแล้วทำให้จำนวนเรือประมงนั้นลดน้อยลง ส่งผลให้โอกาสที่จะจับปลาได้ในปริมาณมากขึ้น แต่เนื่องจากการทำประมงในปัจจุบันจะต้องทำภายใต้เงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการกำหนดจำนวนวันในการออกเรือที่น้อยลงซึ่งทำให้เรือมีวันทำงานที่น้อยลงอีกด้วย ส่งผลทำให้เจ้าของเรือประมงเกิดการว่างงานและยังต้องเสี่ยงดวง กับความไม่แน่นอนของสภาพอากาศ สภาพน้ำ และจำนวนทรัพยากรที่ลดลง นอกจากนี้ประเด็นการขาดแคลนแรงงานนั้นส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือมากในปัจจุบันเพราะรัฐบาลมีระยะเวลาในการรายงานตัวแรงงานไม่เพียงพอและไม่ตรงกับช่วงที่ต้องการ แรงงานจึงไม่สามารถ

ทำงานได้ ส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจโดยตรงต่อเจ้าของเรือประมงและยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากแรงงานเป็นกำลังสำคัญในการทำการประมงทำให้เกิดการปรับตัวเนื่องจากมีวันว่างงานเพิ่มขึ้นบางรายมีการหาอาชีพเสริมและหากิจกรรมอย่างอื่นทำในช่วงวันหยุด ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เรือหยุดก็ไม่รู้จะทำอะไร ทำเรือซ่อมอวน ใช้ตั้งค้ทั้งเพ ซ่อมอวนก็ต้องจ้างพม่าจะจ่ายนอกให้อีก ได้ปลาก็น้อยเข้าไปอีกช่วงนี้”

(ลุงสอง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

“ลูกน้องมันไม่พอ ต้องจ้างเผื่อๆเอาไว้ เพราะเราไม่รู้ว่าจะเมื่อไหร่เค้าจะเปิดให้ทำอีก”

(น้ำหนัก, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

บัญชีจำนวนค่าจ้างของลูกจ้างเรือประมง
จังหวัด ทรนบุรี ๑๑
ปีบัญชีรวมค่าจ้างเรือประมง ๒๕ ๓.๓. ๒๕๕๙ - ๒๕ ๔.๖. ๒๕๕๙

สัปดาห์	ชื่อ-สกุล	ค่าจ้าง		เป็นส่วนแบ่ง			รวมค่าจ้าง	เงินว่างงาน	คงเหลือ	ปกติคืออยู่ในวัน	
		รวมวัน	รายเดือน	ลูกจ้างตัวนี้	หรืออาท	หรือค่าจ้าง					เงินติดต่อกับกรม
1	นายวิวัฒน์ สว่างชาติ		21,000				21,000	10,000	11,000	มีเงิน 11,000	
2	นายทวีวัฒน์ วาฬี		14,100				14,100	10,000	4,100	ไม่มีเงิน	
3	นายสุ บุญธรรมดี		15,000				15,000	10,000	5,000	มีเงิน	
4	นายสวัสดิ์ อธิเชิด	320 x 26					8,320	1,200	7,120	ไม่มีเงิน	
5	นายต้นโพธิ์ ใจ	300 x 26				5,700	13,500	11,200	2,300	มีเงิน	
6	นายชาติ ใจ	300 x 26					1,200	9,500	7,700	มีเงิน	
7	นายสมเกียรติ ใจ	300 x 26					4,200	12,000	11,200	800	มีเงิน
8	นายสมนึก	300 x 26					2,200	10,000	8,200	1,800	มีเงิน
9	นายโสมน	300 x 26					500	8,300	7,700	600	มีเงิน
10	นายสมชาย	300 x 26					1,200	9,000	7,700	1,300	มีเงิน
11	นายสมชาย	300 x 26					1,200	9,000	7,700	1,300	มีเงิน
12	นายสมชาย	300 x 26					700	8,500	7,200	1,300	มีเงิน
13	นายสมชาย	300 x 26					700	8,500	7,200	1,300	มีเงิน
14	นายสมชาย	300 x 26					500	8,300	7,200	1,100	มีเงิน
15	นายสมชาย	300 x 26					1,500	9,300	7,700	1,600	มีเงิน
16	นายสมชาย	300 x 26					1,700	9,500	7,700	1,800	มีเงิน

ภาพที่ 15 บัญชีจำนวนค่าจ้างของลูกจ้างเรือประมง
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

1.4 ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านกฎหมาย

พบว่าการทำประมงในอดีตมีประเด็นเกี่ยวกับกฎหมายเป็นประเด็นที่ถูกทะเลเยมานาน ทำให้มีเรือประมงทำผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก ทั้งเอกสารไม่ครบ เอกสารขาดการต่ออายุ การใช้เครื่องมือทำการประมงผิดกฎหมาย การใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี รวมถึงการทำร้ายร่างกาย แรงงานและการค้ามนุษย์ และส่งผลกระทบทำให้ทรัพยากรทางทะเลถูกทำลายและลดลงเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีการออกคำสั่ง นโยบาย ระเบียบ รวมถึง พระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบด้านกฎหมายได้ว่า หลังมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมง ในประเด็นความซับซ้อน ลำบาก เสียเวลา เนื่องจากมีการบังคับใช้มาตรการต่างๆ โดยเฉพาะเอกสารสำคัญประจำเรือและแรงงานจะต้องมีครบตามที่กฎหมายกำหนดจึงจะสามารถทำการประมงต่อได้ เช่น การทำสมุดคนประจำเรือทั้งแรงงานไทย

(ภาพที่ 16) และแรงงานต่างด้าว (ภาพที่ 17) ที่จะเปิดให้ทำเฉพาะวันหยุดเท่านั้นและในบางครั้ง เอกสารมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนแรงงานที่จะทำ จึงทำให้เสียเวลาในการออกเรือและไม่สามารถออกเรือได้ตามกำหนด หรือประเด็นค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นเช่น การต่ออายุใบอนุญาตทำการประมงซึ่งจะวัดตามขนาดอวนของเรือแต่ละลำ ซึ่งเดิมมีเคยเสียอยู่ที่หลักพันแต่ปัจจุบันเพิ่มราคาเป็นหลักหมื่น ในเรื่องของอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ใช้ในการติดตามเรือ ที่จะต้องเปิดใช้งานอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในบางครั้งเกิดจากระบบที่ขัดข้อง และหากไม่สามารถตรวจสอบหรือชี้แจงเหตุผลได้จะมีการขึ้นบัญชีแจ้งเตือน และไม่สามารถทำการประมงได้ ส่งผลให้เจ้าของเรือเกิดการปรับตัวให้เข้ากับมาตรการในปัจจุบันเช่น การแจ้งเข้า – ออก ณ ศูนย์ Port In Port Out Instruction for fishing boat (PIPO) (ภาพที่ 18)(ภาพที่ 19) ประจำจังหวัดทุกครั้ง รวมถึงปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้นเช่น การติดตั้งระบบติดตามเรือ Vessel Monitoring System (VMS) (ภาพที่ 20)(ภาพที่ 21) นอกจากนี้ในเรื่องของการเปิดขึ้นทะเบียนแรงงานที่ไม่แน่นอน และไม่ตรงต่อความต้องการของเจ้าของเรือ ส่งผลให้เจ้าของเรือไม่สามารถเลือกแรงงานที่ดี เหมาะสมมาทำงานได้ตามต้องการ เพราะหากไม่รับก็จะมีขนาดแคลนแรงงานเพิ่มมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อ การควบคุมดูแลแรงงานของเจ้าของเรือและรายรับที่ลดลง และถึงแม้ว่ารัฐบาลจะใช้มาตรการที่เข้มงวดขึ้นการทำประมงผิดกฎหมายก็ยังคงมีอยู่ เช่น การทำประมงที่ไม่ตรงกับใบอนุญาตทำการประมง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อจำนวนผลผลิตที่เรือประมงจะจับได้ ยกตัวอย่างเช่น การจับปลากระตักในเวลากลางคืน เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันยังคงมีการจ่ายใต้โต๊ะให้กับเจ้าหน้าที่ แต่มีปริมาณที่ลดน้อยลงกว่าอดีตมาก ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“โห...นี่เสียไปไม่รู้เท่าไรแล้ว หมดไปหลายตั้งค์ ไม่ทำก็ไม่ได้ด้วยนะ ไม่ทำก็ออกเรือไม่ได้ เหน้อ...ลำบากแล้วนะออกเรือเดี๋ยวนี้ ยิ่งจับได้ไม่ตีนี้ไม่รู้จะคุ้มหรือเปล่า ใ่อ้อต้องขายเรือกันมั้งแหละ”

(ลุงสาม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2559)

“กฎหมายตอนนี้เนะ เข้มมากอย่างแรงๆ นิดนึ่งก็ไม่ได้เนะ จับปลาก็ไม่ตี เรือก็ต้องซ่อม ต้องทำ เอกสารก็ต้องทำ เหน้อยอย่างแรงตอนนี้ง่ายๆว่าคนออกกฎไม่ได้ใช้ แต่คนที่ไม่ได้ออกกฎนี้ระจะต้องมาใช้”

(น้ำหนัก, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

“ใต้โต๊ะมันมีอยู่แล้ว ไม่จ่ายใต้โต๊ะแล้วที่เราเห็นๆเรือปลากะตักได้ไวกกลางคืน มันต้องออกกลางวัน”

(น้ำหนักสอง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

หนังสือคนประจำเรือประมง เลขที่ HF 11621 Seaman Book For Fishing Vessel No.		
นายจรัส จิตเือง		
ชื่อ Name in Thai	ชื่อ Name	ชื่อ Name
เพศ Sex	สัญชาติ Nationality	เกิดวันที่ Date of Birth
สถานที่เกิด Place of Birth	CHUMPHON THAI	21 DEC 1981
คำนำ Distinguishing Marks	IN60100027068	
เลขประจำตัวประมง Identification Number	IN60100027068	
วันที่ออก Date of Issue	วันที่หมดอายุ Date of Expiry	ออกที่ Place of Issue
APR 2016	APR 2021	CHUMPHON

	ชื่อสกุล Surname	HF 11621
	ชื่อ Name	MR. CHAMRAT
	ลงชื่อ Signature	
นายจรัส จิตเือง ลายมือชื่อผู้ถือหนังสือ Signature of the holder		รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การประมง Authorized by The Minister of The Marine Department

ภาพที่ 16 หนังสือคนประจำเรือประมงสัญชาติไทย
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

หนังสือคนประจำเรือฉบับนี้ ออกให้กับคนประจำเรือ
ที่เป็นคนต่างด้าว อาจไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี
เพื่อทำงานในเรือประมง บันทึกประวัติคนประจำเรือ
นายจ้าง หรือเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้อง
ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘

เลขที่หนังสือคนประจำเรือ	60031323
หมายเลขประจำตัวคนต่างด้าว	0086011353126
	ชื่อสกุล Surname/Family name
	ชื่อ Name
	MR. JARAT LAT
	ลงชื่อ Signature
	
ลายมือชื่อหนังสือคนประจำเรือหรือลายพิมพ์มือ	
อธิบดีกรมประมง	

ภาพที่ 17 หนังสือคนประจำเรือต่างด้าว
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

ภาพที่ 18 ศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมงชุมพร
ที่มา: www4.fisheries.go.th/pipo-chumphon, 2559

ภาพที่ 19 เจ้าหน้าที่จากศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมงตรวจเรือก่อนออกเรือ
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2559

แบบรายงานการติดตั้งระบบติดตามเรือ
REPORT OF VESSEL MONITORING SYSTEM INSTALLATION (VMS)
 ตามข้อกำหนดบังคับสำหรับเรือประมงพาณิชย์ (ฉบับที่ ๔๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ และ
 มาตรการบังคับที่ ๓๘๖๓.๘๘ หรือ มาตรการบังคับที่ ๓๘๖๓.๘๘๒
 (Performance Standards and Functional Requirements)

ชื่อเรือ (Vessel Name)	หมายเลขเรือประมง (License No.)	หมายเลขเรือ (Call sign)	หมายเลขตัวระบุอุปกรณ์ (Equipment Serial No.)
พรมานะชัย 99	584302081	52-58	01120588SKY9CB9

๑. ประเภทเรือ เรือประมง เรือบรรทุกสินค้าประเภทอื่น

๒. มาตรฐานอุปกรณ์

- เป็นอุปกรณ์สื่อสารแบบ Two-Way Global Satellite Service
- สามารถใช้งานได้กับบริการ Mobile Communication Service Provider หรือสามารถส่งข้อมูล
 ไปยัง Gateway System ของกรมประมง
- อุปกรณ์ที่ใช้ต้องมีใบอนุญาตเลขที่ EEC 50945 (Certificate of Marine Computers)
- สามารถรับหรือส่งข้อมูลด้วยสายหรือแบบไร้สายได้
- อุปกรณ์ต้องรองรับการส่งข้อมูลสูงสุดได้ไม่น้อยกว่า ๒,๕๐๐ bytes
- Fixed installation
- สามารถส่งข้อมูลผ่านดาวเทียมในโหมด SERVER ของผู้ให้บริการ
- สามารถรองรับการ Upgrade การส่งข้อมูล OVER THE AIR ได้
- สามารถถอดออกอากาศได้โดยอัตโนมัติ คือ 5.0 องศาเซลเซียส ถึง
 $+ ๕๕$ องศาเซลเซียสได้
- อุปกรณ์ต้องสามารถเก็บข้อมูลประวัติการใช้งานได้ไม่น้อยกว่า ๖๐๐๐ ชั่วโมง
 - การบันทึกข้อมูลเก็บข้อมูลการขโมยเรือ
 - การบันทึกข้อมูลการขโมยเรือ

ข้อมูล บุคคล/บริษัทที่ให้บริการติดตั้ง ระบบ VMS

ชื่อ (Name/Company)	ที่อยู่ (Address)	หมายเลขโทรศัพท์
เอทีเนกา (ประเทศไทย)	๕๕/๒๖ ถนนพหลโยธิน แขวงสามยุค เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10150	0 2415 9741-2

ผู้รับรองว่าเรือประมงพาณิชย์ที่ติดตั้งระบบ VMS สอดคล้องกับข้อกำหนดบังคับที่ ๓๘๖๓.๘๘ หรือ ๓๘๖๓.๘๘๒ และ fully comply with Performance Standards and Functional Requirements announced by Marine Department and records of functional test in laboratory.

ETNECA
THAILAND CO., LTD.

(นายประจักษ์ อรรถสิทธิ์)
วันที่ 3 กันยายน 2558
(ระบุวันที่ / Stamp)

ภาพที่ 20 แบบรายงานการติดตั้งระบบติดตามเรือ
 ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

ภาพที่ 21 ระบบติดตามเรือ Vessel Monitoring System (VMS)
 ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2560

2. ผลกระทบต่อแรงงานประมง

ผลกระทบต่อแรงงานประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จาก การสัมภาษณ์ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านสาธารณสุข 2) ด้านสังคม 3) ด้านเศรษฐกิจ 4) ด้านกฎหมาย

2.1 ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านสาธารณสุข

พบว่ารัฐบาลมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับเวลาพักของแรงงาน และกำหนดวันทำงาน การตรวจคัดกรองโรค การทำประกันสุขภาพ การรักษาพยาบาล และการทานอาหารที่ไม่ถูก สุขลักษณะส่งผลต่อสุขภาพร่างกาย และคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกจากนี้ยังมีมาตรการกำหนดให้ ปริมาณของงานจะต้องมีความเหมาะสมกับปริมาณของแรงงาน โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบ ด้านสาธารณสุขได้ว่า มาตรการที่รัฐกำหนดนั้นช่วยให้เกิดส่งผลกระทบต่อแรงงานน้อยลงในประเด็น สุขภาพ เนื่องจากมีมาตรการให้เจ้าของเรือจะต้องนำแรงงานทุกคนไปขึ้นทะเบียน การขึ้นทะเบียน แรงงานนั้นจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคและมีการตรวจสุขภาพแรงงานทุก 1 ปี ซึ่งจะช่วยลดการ ติดโรคและการแพร่กระจายโรคของแรงงาน แรงงานสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้มากขึ้น เนื่องจากสามารถเข้ารับการรักษาได้ที่โรงพยาบาลของรัฐใกล้บ้านได้ นอกจากนี้การกำหนดมาตรการ เรื่องเวลาพักระหว่างทำงาน และวันหยุด ส่งผลให้แรงงานมีเวลาพักผ่อนที่เพียงพอนอกจากนี้ เมื่อมี การตรวจสุขภาพลักษณะบนเรืออย่างสม่ำเสมอ จากประเด็นต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ ดีขึ้นกว่าก่อนที่จะมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

“เวลาเป็นแผลไต่พาไปหาหมอที่โรงบาล ไต่จ่ายตั้งค์ให้หมด”

(นายเอ(พม่า), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

“ตอนแรกไม่ต้องซื้อชิ้นไลต์ ล้างน้ำ ตอนนีไต่บอกว่าต้องซื้อครับ”

(นายเอฟ(ไทย), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560)

2.2 ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านสังคม

พบว่าแรงงานในอดีตมีการถูกทำร้ายร่างกาย เอาไรต์เอาเปรียบมาก และไม่มีความเท่า เทียม ทำให้แรงงานไม่ได้รับการดูแล และมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ทำให้ปัจจุบันการใช้แรงงานประมง ทะเลนั้นมีกฎหมายแรงงานประมงควบคุมดูแล โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบด้านสังคมได้ว่า การออกมาตราการดังกล่าวสามารถลดผลกระทบต่อแรงงานได้ในประเด็นการทำร้ายร่างกายแรงงาน เนื่องจากมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานประมงควบคุมดูแล เพื่อลดปัญหาการเอาไรต์เอาเปรียบแรงงาน ความเท่าเทียม และการค้ามนุษย์ ซึ่งการค้ามนุษย์ในกิจการประมงทะเลไทยทำให้ปัจจุบันการใช้ แรงงานประมงทะเลเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ไทยติด Tier 3 รัฐจึงออกมาตราการเพื่อแก้ไขปัญหานี้ อย่างเร่งด่วน ส่วนประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงานด้วยกันนั้นยังแก้ปัญหาได้ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากแรงงานมีการเปลี่ยนเรือไปเรื่อยๆ (ภาพที่ 22) ไม่แน่นอนและขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าของ

เรือด้วย นอกจากนี้ประเด็นการขโมยปลาของแรงงานนั้น เมื่อรัฐมีมาตรการที่ชัดเจนทำให้แรงงานไม่กล้าขโมยปลาไปขายเนื่องจากกลัวโดนจับ ส่งผลให้แรงงานมีรายได้น้อยลง ทำให้แรงงานจะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถทำงาน หาเงินเลี้ยงชีพและครอบครัวต่อไปได้ เพราะกฎหมายในปัจจุบันนี้มีความเข้มงวดมาก และหากแรงงานไม่ทำตามที่กำหนดจะไม่มีสิทธิทำงานต่อไปได้หรือบางรายหากเป็นแรงงานต่างด้าวก็จะต้องถูกส่งตัวกลับประเทศ แต่หากทำตามกฎหมายกำหนดแล้วจะเห็นได้ว่าแรงงานนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับเสียงสะท้อนจากผู้ใช้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“ผมเคยขโมยปลาแถ้าแก่ไปขาย แล้วแถ้าแก่จับได้แต่เพื่อนอีกคนมันหนีเอาตัวรอดไปได้ ผมเลยฟ้องแถ้าแก่มันก็เลยมาตีผม ผมอยากไปออกเรือลำอื่นแต่ไปไม่ได้”

(นายปี(พม่า), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560)

“พม่าบางที่มันแอบหลับอยู่บนแป้น ไต้ให้ผมไปเรียก เรียกแล้วก็ไม่ตื่น ผมลึบเกือบพลัดน้ำ เราทำงานเหนื่อย มันไม่มาช่วยมันเอาเปรียบ แล้วจะเป็นคนเดิมๆที่มีปัญหา บางที่อยากออกลำอื่นนะพี่ แต่ว่าเกรงใจไต้ แก่ตีกับผมอย่างแรงๆ แล้วถึงสัญญา ก็ยังไม่หมด”

(นายซี(ไทย) สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 22 แบบกรอกข้อมูลการอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวและใบเสร็จรับเงินค่าทำเนียบการเปลี่ยนนายจ้าง

ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

2.3 ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า ในอดีตแรงงานมีความยากจนและลำบากในการใช้ชีวิต เนื่องจากถูกเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าของเรือทำให้แรงงานบางรายมีการรับเงินล่วงหน้าและขโมยปลาขาย ซึ่งเป็นอีกช่องทางลัดในการหารายได้ของแรงงาน โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบด้านเศรษฐกิจได้ว่า หลังมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ยังมีช่องทางในการหลบหนีและ

สามารถสรุปผลกระทบด้านกฎหมายได้ว่า หลังจากมีการออกมาตรการดังกล่าวทำให้แรงงานที่จะเข้ามาทำงานนั้น จะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบของรัฐ (ภาพที่ 24) ซึ่งส่งผลต่อแรงงานเนื่องจากเจ้าของเรือหรือนายจ้างจะเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้กับแรงงาน นอกจากนี้ยังมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานซึ่งจะเป็นหลักประกันชีวิตและความปลอดภัยให้กับแรงงาน ทำให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“ก่อนหน้านี้รับจ้างยกของ เวลาตำรวจมาก็ต้องหนี เดี่ยวโดนจับ เพราะต้องส่งเงินกลับไปที่บ้าน อยู่นี้ดีแล้วได้ดูแล กลับพม่าก็ไม่มีการทำ”

(นายเอ(พม่า),สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ภาพที่ 24 ใบอนุญาตทำงานใช้คู่กับบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัยเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2559

การปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558

หลังจากมีการประกาศรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ปี พ.ศ. 2557 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีการจัดให้ไทยอยู่ในระดับที่ 3 หรือ Tier 3 ทำให้รัฐบาลไทยเริ่มตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทำให้มีการประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 เพื่อต้องการที่จะจัดระเบียบเรือประมงไทย และหยุดปัญหาการค้ามนุษย์ในกิจการประมงทะเล มาตรการต่างๆ ส่งผลทำให้เกิดผลกระทบมากมายต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมง

คำถามที่น่าสนใจคือ หลังจากเกิดผลกระทบแล้วเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงมีการปรับตัวอย่างไรเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพประมงทะเลต่อไปได้ การปรับตัวกับสถานการณ์ดังกล่าวถือเป็นการปรับตัวครั้งสำคัญเนื่องจากการทำประมงทะเลในช่วงเวลาที่ผ่านมานั้น ไม่ได้รับความเข้มงวด จริงจัง และมีการปล่อยปละละเลยมาเป็นเวลานาน และการประกาศคำสั่งดังกล่าวรวมถึงมาตรการต่างๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงสามารถสรุปได้เป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. การปรับตัวของเจ้าของเรือประมง

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอัตมโนทัศน์ 3) ด้านบทบาทและหน้าที่ 4) ด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

1.1 การปรับตัวด้านร่างกาย

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงด้านร่างกายที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านร่างกายดังนี้

1.1.1 ประเด็นด้านสุขภาพ

พบว่ามีจำนวนวันหยุด เวลาพักเพิ่มขึ้น ทำให้เจ้าของเรือมีเวลาพักผ่อนและมีความพร้อมในการทำงานมากขึ้น และตามที่มีมาตรการเกี่ยวกับจำนวนแรงงานเหมาะสมกับจำนวนงาน ทำให้เจ้าของเรือประมงมีการปรับตัวโดยการหาแรงงานเพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับปริมาณงาน

1.1.2 ประเด็นความสะอาด สุขอนามัยบนเรือ

พบว่ามีมาตรการกำหนดให้ทุกคนบนเรือจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคเพื่อป้องกันการระบาดของโรคติดต่อต่างๆ โดยเฉพาะโรคติดต่อที่มากับแรงงานต่างด้าว และในปัจจุบันในเรือประมงจะต้องมียาสามัญประจำบ้าน รองเท้าบูท รวมถึงความสะอาดของเรือ อุปกรณ์ทำครัว อาหาร จะต้องมีความสะอาดและถูกสุขอนามัย โดยจะมีเจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุขมาตรวจอย่างสม่ำเสมอหลังจากมีการปรับตัวตามมาตรการดังกล่าวพบว่าสามารถลดปัญหาเรื่องโรคติดต่อต่างๆได้เป็นอย่างดี

1.1.3 ประเด็นความปลอดภัย

พบว่ามีมาตรการกำหนดให้เจ้าของเรือต้องทำประกันภัยให้กับแรงงานทุกคนบนเรือ และจะต้องมีถึงดับเพลิงป้องกันกรณีไฟไหม้ รองเท้าบูทกันลื่น รวมถึงเสื้อชูชีพสำหรับทุกคนบนเรือเพื่อลดอุบัติเหตุและใช้ในยามฉุกเฉิน

โดยภาพรวมสามารถสรุปการปรับตัวด้านร่างกายได้ว่า มาตรการของภาครัฐทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลให้เกิดการปรับตัวเกี่ยวกับสุขภาพ ความสะอาด สุขอนามัยและความปลอดภัย แต่สำหรับประเด็นความสะอาด สุขอนามัยและความปลอดภัยนั้นพบว่า มาตรการที่ภาครัฐกำหนดขึ้นยังไม่สามารถปฏิบัติตามหรือสามารถปรับตัวได้ทั้งหมด เนื่องจากอุปกรณ์บางอย่างที่รัฐบังคับให้มันนั้นไม่สามารถใช้ได้จริงและไม่เหมาะสมกับการทำประมง เช่น เสื้อชูชีพและรองเท้าบูทที่ส่งผลให้การ

ทำงานบนเรือประมงไม่สะดวก แต่เจ้าของเรือประมงต้องซื้อไว้ในเรือเนื่องจากเป็นมาตรการที่กำหนดไว้และหากไม่มี จะทำให้ไม่สามารถทำการประมงได้ ซึ่งจากประเด็นต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้เจ้าของเรือประมงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเพื่อทำตามมาตรการที่รัฐกำหนดและยอมเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าอุปกรณ์ไม่สามารถใช้ได้จริง ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เดี๋ยวนี้บนเรือต้องล้างให้สะอาด เสื้อชูชีพ ถึงดับเพลิงต้องมีพร้อม เพราะเค้ามี่สาธารณสุขมาตรวจ”

(นำหนึ่ง,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

1.2 การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงด้านอัตมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นในการทำประมงจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่าเมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ดังนี้

1.2.1 ประเด็นความคาดหวังต่อรายได้

เนื่องจากอาชีพประมงเป็นอาชีพที่รายได้ไม่แน่นอนแต่เนื่องจากสภาพอากาศ ทรัพยากรที่ลดลง และมาตรการต่างๆ ที่เข้มงวดขึ้นทำให้เจ้าของเรือประมงบางรายขายเรือแล้วหันไปประกอบอาชีพอื่นเพราะรายได้ที่ลดลงมาก ส่วนเจ้าของเรือที่ยังประกอบอาชีพประมงอยู่นั้นก็ยังคงหวังว่าอาชีพประมงจะยังคงเป็นอาชีพที่จะสามารถเลี้ยงครอบครัวต่อไปได้ถึงแม้ว่ารายได้จะลดลงมากหรือในบางครั้งรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย

1.2.2 ประเด็นความท้อแท้

เกิดขึ้นเนื่องจากในปัจจุบันมีมาตรการเกี่ยวกับการทำประมงเข้มงวดมากขึ้น และมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากทำให้เกิดความท้อแท้ในการประกอบอาชีพเนื่องจากบางรายต้องกู้ยืมเงินจากที่ต่างๆ เพื่อลงทุนซื้อเรือและยังต้องใช้เวลานานถึงจะสามารถปลดหนี้สินดังกล่าวได้ นอกจากนี้ความเข้มงวดของมาตรการต่างๆ ยังมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดความท้อแท้และกดดันในการประกอบอาชีพ

1.2.3 ประเด็นการแย่งแรงงาน

แรงงานประมงเป็นกำลังสำคัญในการทำงานบนเรือประมงแต่เนื่องจากปัจจุบันแรงงานประมงขาดแคลนมากจนเข้าขั้นวิกฤต ซึ่งส่งผลต่อปริมาณผลผลิตในการจับปลา รวมถึงส่งผลให้ไม่สามารถเลือกและคัดกรองแรงงานที่มีพฤติกรรมดีเข้าทำงานได้

1.2.4 ประเด็นความมั่นคงต่ออาชีพภายใต้ความเสี่ยง

ความไม่แน่นอนของทรัพยากรที่ลดลงและกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่บีบรัดมากขึ้น ทำให้เจ้าของเรือประมงหลายรายเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นเนื่องจากไม่คุ้มกับการลงทุนทั้งทรัพย์สินและชีวิต นอกจากนี้เรือประมงยังมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการซ่อมบำรุงอยู่ตลอดเวลาทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้รู้สึกว่าการประกอบอาชีพประมงนั้นไม่มั่นคง ไม่สามารถเลี้ยงครอบครัว และไม่คุ้มกับการเสี่ยงชีวิต

โดยภาพรวมสามารถสรุปการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ได้ว่า เมื่อมีมาตรการเกี่ยวกับการประมงทำให้วิถีชีวิตในการประกอบอาชีพประมงเปลี่ยนไป และมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น

โดยเฉพาะปัจจุบันทำให้รายได้ลดน้อยลงมากเมื่อเทียบกับการประกอบอาชีพประมงก่อนหน้านี้ ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้เกิดการปรับตัวเกี่ยวกับความคาดหวังจากรายได้ที่ลดลง ความท้อแท้ที่เกิดจากการบีบบังคับของกฎหมาย ปัญหาเรื่องแรงงานทะเลาะวิวาทและแรงงานไม่เพียงพอให้การ ทำงาน ซึ่งบางครั้งกรณีขาดแคลนแรงงานนั้นเกิดจากการแย่งแรงงานระหว่างเจ้าของเรือเอง และความมั่นคงของอาชีพที่มีความเสี่ยงและไม่แน่นอน ทำให้เจ้าของเรือประมงจำนวนมากตัดสินใจขายเรือแล้วหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน ส่วนเจ้าของเรือที่ยังยึดอาชีพประมงเป็นอาชีพหลังนั้นจะต้องปรับตัวโดยการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพประมงต่อไปได้ ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“โห...นี่เสียไปไม่รู้เท่าไรแล้ว หมดไปหลายตั้งค์ ไม่ทำก็ไม่ได้ด้วยนะ ไม่ทำก็ออกเรือไม่ได้ เหน้อ...ลำบากแล้วนะออกเรือเดี๋ยวนี้ ยิ่งจับได้ไม่ดีนี่ไม่รู้จะคุ้มหรือเปล่า เผื่อๆต้องขายเรือกันมั่งแหละ”

(ลุงสาม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2559)

“เรื่องลูกน้องตักน้ำคือน่าเบื่อที่สุด เดี่ยวคนนั้นทะเลาะกับคนนี้ หลายเรื่อง แล้วพม่ามันตีกันไม่ใช่เบาๆหนา ลำบากเราต้องพาไปโรงพยาบาล เสียตั้งค์กล่าวมันตีกันมันก็ทำงานด้วยกันไม่ได้ ลำบากเราเนี่ยต้องหาลูกน้องใหม่อีก”

(ลุงสอง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559)

1.3 การปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงด้านบทบาทและหน้าที่ที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่ดังนี้

1.3.1 บทบาทเจ้าของเรือ

อาชีพประมงเป็นอาชีพที่ต้องใช้การลงทุนสูงและจะต้องใช้เงินในการซ่อมแซมเรือและอุปกรณ์ต่างๆ อยู่ตลอดเวลา เจ้าของเรือเองจะต้องมีเงินลงทุนมากและพอที่จะหมุนเวียนในการใช้จ่ายสิ่งต่างๆ ทำให้การออกเรือทุกครั้งจะต้องหาทำเลที่ดีโดยการอาศัยประสบการณ์ในการออกหาปลาให้คุ้มกับการลงทุนในแต่ละครั้ง และหากเจ้าของเรือเป็นผู้ออกเรือเองในฐานะไตเรือด้วยแล้วยังต้องมีบทบาทในการปกครองเช่นเดียวกับการเป็นหัวหน้าครอบครัว

1.3.2 บทบาทหัวหน้า

การประกอบอาชีพประมงเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรับผิดชอบสูงประกอบกับประสบการณ์ที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน เนื่องจากทำงานบนความเสี่ยง และอันตรายอยู่ตลอดเวลา สำหรับเจ้าของเรือนอกจากจะต้องรับผิดชอบชีวิตและทรัพย์สินของตนเองแล้วยังจะต้องรับผิดชอบต่อดูแลชีวิตของทุกคนบนเรือ นอกจากนี้เจ้าของเรือในฐานะหัวหน้าหรือนายจ้างยังมีหน้าที่สอนงานให้กับแรงงานและสอนภาษาไทยให้กับแรงงานต่างด้าวรวมถึงการดูแลเรื่องต่างๆเกี่ยวกับแรงงานอีกด้วย ทำให้ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากจะต้องทำงานกับแรงงานต่างด้าว และมีการ

ปรับเปลี่ยนแรงงานอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเองให้ดีที่สุด เช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“คนเป็นไต้เรือเหนื่อย ต้องรับผิดชอบทุกอย่าง ทุกอย่างเราต้องตัดสินใจเองทั้งหมด ใครว่าไม่เครียดละ”

(น้ำหนัก,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

1.4 การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันดังนี้

1.4.1 การพึ่งพาอาศัยในการทำงาน

การออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกัน มาตรการที่รัฐบาลกำหนดส่งผลให้การควบคุมดูแลแรงงานง่ายขึ้นลดปัญหาการรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงาน เพราะมีสัญญาจ้างงานที่ชัดเจน แต่เพิ่มภาระให้กับเจ้าของเรือในเรื่องสวัสดิการต่างๆ การทำประกันภัยให้กับแรงงานซึ่งเจ้าของเรือในฐานะนายจ้างจะเป็นผู้ดูแลทั้งหมด

1.4.2 การพึ่งพาอาศัยระหว่างเจ้าของเรือและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้องค์กรของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการสอดส่องดูแลและเพื่อให้เจ้าของเรือและแรงงานประมงปฏิบัติตามข้อบังคับและมาตรการต่างๆ เพื่อลดปัญหาและเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้ในปัจจุบันเจ้าของเรือและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปฏิสัมพันธ์ และพูดคุยกันมากขึ้น รวมถึงการให้ความช่วยเหลือในเรื่องเอกสารต่างๆ การตรวจเรือ และแรงงาน เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลและการแบ่งปันเกิดขึ้น

โดยภาพรวมสามารถสรุปการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ว่า ภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันจากเดิมที่เจ้าของเรือและแรงงานมีความห่างเหินแต่ปัจจุบันเจ้าของเรือและแรงงานมีการช่วยเหลือเกื้อกูล และอยู่กันแบบครอบครัวมากยิ่งขึ้น ถึงแม้เจ้าของเรือจะต้องเสียเงินเพิ่มให้เรื่องสวัสดิการของแรงงาน แต่จำเป็นต้องทำตามกฎหมายกำหนดไว้เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพประมงต่อไปได้ ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เราไม่ช่วยแล้วใครจะช่วยละ มันมาอยู่ที่นี่ก็ไม่มีใคร บางคนอยู่จนมีลูกพอลูกจะเกิดก็ต้องขอช่วยเราอยู่นั่นแหละ”

(ลุงสาม,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559)

“ก็เหมือนมีลูกเพิ่มมาอีกยี่สิบกว่าคนแหละ ดูแลมันทุกอย่าง”

(น้ำหนัก,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

2. การปรับตัวของแรงงานประมง

การปรับตัวของแรงงานประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอัตมโนทัศน์ 3) ด้านบทบาทและหน้าที่ 4) ด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

2.1 การปรับตัวด้านร่างกาย

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงด้านร่างกายที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านร่างกาย ดังนี้

2.1.1 ประเด็นเวลาพักและวันหยุดที่เพิ่มขึ้น

พบว่าเมื่อมีการปรับตัวตามมาตรการดังกล่าวแล้วทำให้แรงงานมีเวลาพักระหว่างทำงาน และวันหยุดที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อแรงงาน ทำให้แรงงานมีความพร้อมสำหรับการทำงาน

2.1.2 ประเด็นแรงงานทำงานหนักน้อยลง

พบว่ามีการเกี่ยวข้องกับความเหมาะสมของงานต่อจำนวนแรงงาน เพื่อให้แรงงานทำงานที่ไม่หนักจนเกินไปและหลีกเลี่ยงการเอาเปรียบแรงงาน

2.1.3 ประเด็นโรคติดต่อ การทำประกันภัย และการรักษาพยาบาล

พบว่าหลังจากมีมาตรการกำหนดให้มีการตรวจคัดกรองโรคทำให้ลดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพได้มาก นอกจากนี้ยังมีมาตรการการทำประกันภัยสำหรับแรงงานทำให้มีการตรวจสุขภาพของแรงงานทุกปี และการรักษาพยาบาลที่ครอบคลุมมากขึ้นโดยเฉพาะแรงงานต่างด้าว ทำให้แรงงานเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลมากขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

โดยภาพรวมสามารถสรุปการปรับตัวด้านร่างกายได้ว่า เมื่อรัฐบาลมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับเวลาพัก วันหยุดของแรงงาน และความเหมาะสมในการทำงานของแรงงาน ส่วนประเด็นโรคติดต่อ การทำประกันภัย และการรักษาพยาบาลมาตรการดังกล่าวทำให้แรงงานมีการปรับตัวโดยการดูแลตัวเองมากขึ้นเนื่องจากแรงงานจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคก่อนทำงานทุกคน และทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัยในการทำงาน ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เวลาเป็นผลได้พาไปหาหมอที่โรงพยาบาล ใต้จ่ายตั้งค์ให้หมด”

(นายเอ(พม่า),สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

2.2 การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์

การปรับตัวของแรงงานประมงด้านอัตมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ดังนี้

2.2.1 แรงงานถูกทำร้ายร่างกาย เอาไรต์เอาเปรียบ และไม่เท่าเทียม

แรงงานในอดีตมีการถูกทำร้ายร่างกาย เอารัดเอาเปรียบมาก และไม่มีความเท่าเทียม ทำให้แรงงานไม่ได้รับการดูแล มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี และการค้ามนุษย์ทำให้ปัจจุบันการใช้แรงงานประมงทะเลนั้นมีกฎหมายแรงงานประมงควบคุมดูแล ซึ่งส่งผลดีต่อแรงงาน

2.2.2 ประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงาน

การทะเลาะวิวาทระหว่างแรงงานด้วยกันนั้นยังแก้ปัญหาได้ไม่ดีเท่าที่ควรเนื่องจากแรงงานมีการเปลี่ยนเรือไปเรื่อยๆ ไม่แน่นอนและขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าของเรือด้วย แต่เมื่อมีมาตรการคุ้มครองแรงงานทำให้แรงงานรู้สึกได้รับความเป็นธรรมมากขึ้นและมีกำลังใจในการทำงาน

2.2.3 ประเด็นแรงงานขโมยปลา

พบว่าเมื่อรัฐมีมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลงโทษและการจับกุมทำให้แรงงานไม่กล้าขโมยปลาไปขาย ส่งผลให้แรงงานมีรายได้น้อยลง ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อให้แรงงานพยายามประพืดตัวให้ดีขึ้น ไม่เกียจงาน เพื่อให้สามารถทำงานหาเงินเลี้ยงชีพและครอบครัวต่อไปได้ เพราะกฎหมายในปัจจุบันนี้มีความเข้มงวดมาก เครื่องครัด และหากแรงงานไม่ทำตามที่กำหนดจะไม่มีสิทธิทำงานต่อไปได้หรือบางรายหากเป็นแรงงานต่างด้าวก็จะต้องถูกส่งตัวกลับประเทศและยกเลิกใบอนุญาตทำงาน แต่หากทำตามที่กำหนดแล้วจะเห็นได้ว่าแรงงานนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“ผมเคยขโมยปลาเก่าแก่ไปขาย แล้วเก่าแก่จับได้แต่เพื่อนอีกคนมันหนีเอาตัวรอดไปได้ ผมเลยฟ้องเก่าแก่ มันก็เลยมาตีผม ผมอยากไปออกเรือลำอื่นแต่ไปไม่ได้”

(นายปี(พม่า), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560)

“พม่าบางที่มันแอบหลับอยู่บนแป้น ไต้ให้ผมไปเรียก เรียกแล้วก็ไม่ตื่น ผมถีบเกือบพลัดน้ำ เราทำงานเหนื่อย มันไม่มาช่วยมันเอาเปรียบ แล้วจะเป็นคนเดิมๆที่มีปัญหา บางที่อยากออกลำอื่นนะพี่ แต่ว่าเกรงใจไต้ แก่ก็กับผมอย่างแรงๆ แล้วถึงสัญญา ก็ยังไม่หมด”

(นายซี(ไทย) สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

2.3 การปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่

การปรับตัวของแรงงานประมงด้านบทบาทและหน้าที่ที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่ดังนี้

2.3.1 บทบาทลูกจ้าง

การเป็นลูกจ้างเรือประมงจะต้องมีความอดทนสูง ทำงานตอนกลางคืน และทำงานกับสิ่งสกปรก ในบางครั้งอาจรู้สึกท้อแท้บ้าง แต่ในบทบาทลูกจ้างแล้วจะต้องเชื่อฟังคำสั่งของนายจ้าง และแรงงานประมงในปัจจุบันนี้จะต้องมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และมีความสามารถทำได้ทุกอย่างตามที่นายจ้างสั่ง ซึ่งแตกต่างไปจากอดีต เนื่องจากปัจจุบันแรงงานประมงขาดแคลนมาก ทำให้ยิ่งแรงงานคนใดสามารถทำงานได้คุ้มที่สุดคนนั้นจะยิ่งได้รับเงินค่าจ้างมาก

2.3.2 บทบาทเพื่อนร่วมงาน

การทำงานบนเรือประมงเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงานหนัก ความอดทน และจะต้องพบเจอกับเพื่อนร่วมงานและนายจ้างที่เปลี่ยนไปเรื่อยๆ และจะต้องอยู่ในการควบคุมดูแลของนายจ้างที่แตกต่างกัน รวมถึงภาษาที่ไม่คุ้นชินทำให้แรงงานจะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดเพื่อให้สามารถหารายได้ในการเลี้ยงตนเองและครอบครัวต่อไปได้ ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“อยู่ที่นี้มานานแล้วครับ บางคนก็เกบางคนก็ไม่เก ก็ไม่ยุ่งต้องยุ่งด้วย แต่ถ้าทนมไม่ไหวก็จะบอกได้ครับ”

(นายเอ(พม่า),สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

2.4 การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

การปรับตัวของแรงงานประมงด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันดังนี้

2.4.1 การพึ่งพาอาศัยในยามเดือดร้อน

จากการออกมาตรการต่างๆ รวมถึงมาตรการคุ้มครองแรงงาน ทำให้การดำรงชีวิตของแรงงานปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น และได้รับการดูแลจากนายจ้างมากขึ้นกว่าเดิม รวมถึงการช่วยเหลือ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าประกันตัว เป็นต้น โดยภาพรวมสามารถสรุปการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ว่า มาตรการที่รัฐบาลกำหนดทำให้เกิดการเชื่อฟังเจ้าของเรือ และช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างแรงงานงานและเจ้าของเรือในทางที่ดีขึ้น ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“ตอนขาเจ็บ ไต่พาไปโรงบาล ไต่ไปเยี่ยมแล้วก็ให้ตั้งค้กับเมียผมทุกวันครับ”

(นายเอฟ(ไทย),สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 มีส่วนทำให้ส่งผลกระทบต่อทั้งข้อดีและข้อเสียต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงและยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในการประกอบอาชีพประมงภายใต้กฎเกณฑ์ และมาตรการต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นซึ่งแตกต่างกันออกไปทั้งด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทและหน้าที่ ด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันดังนี้ ด้านร่างกาย ได้แก่ เจ้าของเรือประมงต้องเตรียมอุปกรณ์สุขอนามัยและความปลอดภัยบนเรือ ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม การกำหนดจำนวนวันออกเรือ เวลาพักของแรงงานทำให้เวลาในการทำงานลดลง แต่มีผลดีต่อแรงงานประมงคือมีเวลาพักที่มากขึ้น 2) ด้านอัตมโนทัศน์ ได้แก่ เจ้าของเรือลดความคาดหวังต่อรายได้ที่น้อยลง ความท้อแท้ ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในอาชีพ แต่มีผลดีต่อแรงงานคือมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น 3) ด้านบทบาทและหน้าที่ ได้แก่ เจ้าของเรือประมงจะต้องมีหน้าที่เป็นผู้ปกครองดูแลทุกคนบนเรือในขณะที่ต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการวางแผนการทำงาน ส่วนแรงงานประมงในปัจจุบันจะต้องสามารถทำได้หลากหลายหน้าที่ตามคำสั่งของหัวหน้า 4) ด้านการพึ่งพาอาศัย

ซึ่งกันและกัน ได้แก่ ทำให้เจ้าของเรือและแรงงานมีการช่วยเหลือ เกื้อกูล พุดคุย และดูแลกันเสมือน
คนในครอบครัวซึ่งเป็นผลต่อการทำงานและการอยู่ร่วมกันบนเรือ

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบและการปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ.2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลกระทบที่เกิดจากการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558 ต่อชาวประมงและแรงงานประมง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรเป็นอย่างไร และการปรับตัวในการทำประมงที่เกิดจากการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ.2558 ต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรอย่างไร ในส่วนนี้จึงนำเสนอบทสรุป อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยได้นำเสนอเป็นสองประเด็นหลักคือ ผลกระทบที่เกิดจากการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ.2558 ต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร และการปรับตัวในการทำประมงที่เกิดจากการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ.2558 ต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาสามารถสรุปได้เป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ผลกระทบในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558ของกรณีศึกษาแยกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงด้านสาธารณสุข

ด้านสาธารณสุขพบว่าในการทำประมงเมื่อมีมาตรการที่เข้มงวดมากขึ้น มีผลต่อเจ้าของเรือประมงคือ ทำให้เจ้าของเรือต้องเสียเวลาเตรียมอุปกรณ์เกี่ยวกับสุขอนามัยบนเรือและอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยบนเรือ การกำหนดจำนวนวันในการออกเรือ และกำหนดเวลาพักของแรงงานประมงทำให้เวลาในการทำงานลดลงซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงจำนวนรอบในการจับปลาน้อยลงตามไปด้วย แต่ส่งผลดีต่อแรงงานประมงคือมีเวลาพักผ่อนมากขึ้น แต่ยังคงได้ค่าแรงขั้นต่ำเท่าเดิม ส่วนในด้านสุขภาพมีผลดีคือ สุขภาพของทุกคนบนเรือมีความพร้อมในการทำงานมากขึ้น

1.2 ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงด้านสังคม

ด้านสังคมพบว่าการทะเลาะวิวาทของแรงงานลดลง เนื่องจากมีการจับส่งตำรวจซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดผลกระทบต่อเจ้าของเรือโดยตรงทำให้แรงงานไม่เพียงพอในการทำงาน และการทะเลาะวิวาทของแรงงานเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับควบคุมดูแลของเจ้าของเรือ และขึ้นอยู่กับนิสัยส่วนตัวของแรงงานแต่ละคนด้วย ในกรณีการขโมยปลาหลังจากที่มีมาตรการจับกุมเพื่อลดปัญหาแรงงานขโมยปลาทำให้ปัญหาดังกล่าวลดลงจากก่อนมาก แต่ก็ยังมีแรงงานส่วนน้อยที่ขโมยปลาไปขาย การทำสัญญาจ้างงานแรงงานประมงส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงทำให้เกิดการแย่งแรงงานประมงระหว่างเจ้าของเรือประมงด้วยกัน ส่วนหนึ่งมาจากแรงงานประมงที่ไม่เพียงพอต่อความ

ต้องการจ้างงานทำให้ไม่สามารถคัดกรองแรงงานที่ดีเข้ามาทำงานได้ และมีค่าใช้จ่ายสูงในการลงทะเบียนแรงงาน โดยเฉพาะในปัจจุบันที่แรงงานขาดแคลนยิ่งทำให้เจ้าของเรือจะต้องใช้ความอดทนและความเอาใจใส่มากขึ้นในการดูแล ควบคุมแรงงาน แต่ส่งผลดีต่อแรงงานประมงคือการทำงานบนเรือได้รับความเท่าเทียม ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง ไม่มีการค้ำมนุษย์ และมาตรการที่รัฐกำหนดนั้นช่วยให้เกิดส่งผลสุขภาพของแรงดีขึ้นเนื่องจากแรงงานจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคและมีการตรวจสุขภาพแรงงานทุกปี ทำให้แรงงานสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้มากขึ้น

1.3 ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงด้านเศรษฐกิจ

การออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 สามารถลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเจ้าของเรือประมงในประเด็นการย้ายเรือบ่อยของแรงงานและการรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงานของแรงงานได้ เนื่องจากรัฐได้มีการกำหนดให้มีการทำสัญญาจ้างงานที่ชัดเจน การทำประมงในปัจจุบันจะต้องทำภายใต้เงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการกำหนดจำนวนวันในการออกเรือที่น้อยลงส่งผลทำให้เจ้าของเรือประมงเกิดการว่างงาน และยังคงเสี่ยงดวง กับความไม่แน่นอนของสภาพอากาศ สภาพน้ำ และจำนวนทรัพยากรที่ลดลงซึ่งส่งผลกระทบต่อในด้านเศรษฐกิจโดยตรงต่อเจ้าของเรือประมง ส่วนผลกระทบด้านเศรษฐกิจต่อแรงงานประมงนั้นหลังมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้ช่องทางในการหลบหนีและช่องทางในการขโมยปลาลดลงทำให้รายได้ของแรงงานน้อยลงกว่าก่อนทำให้แรงงานต้องหาวิธีการที่จะหารายได้เสริมเพื่อให้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพและส่งเงินกลับบ้านแต่มาตรการดังกล่าวส่งผลดีต่อแรงงานเนื่องจากทำให้แรงงานมีประกันสุขภาพและค่ารักษาพยาบาลโดยเจ้าของเรือเป็นคนออกให้

1.4 ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงด้านกฎหมาย

หลังมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมง ในประเด็นความซับซ้อน ลำบาก เสียเวลา เนื่องจากมีการบังคับใช้มาตรการต่างๆ โดยเฉพาะเอกสารสำคัญประจำเรือและแรงงานที่มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นและจะต้องมีครบตามที่กฎหมายกำหนดจึงจะสามารถทำการประมงต่อได้จึงทำให้เสียเวลาในการออกเรือและไม่สามารถออกเรือได้ตามกำหนด ในเรื่องของการเปิดขึ้นทะเบียนแรงงานที่ไม่แน่นอน และไม่ตรงต่อความต้องการของเจ้าของเรือ ส่งผลให้เจ้าของเรือไม่สามารถเลือกแรงงานที่ดี เหมาะสมมาทำงานได้ตามต้องการ และการทำประมงผิดกฎหมายที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันยังคงมีการจ่ายใต้โต๊ะให้กับเจ้าหน้าที่ แต่มีปริมาณที่ลดน้อยลงกว่าอดีตมาก ในส่วนของแรงงานมาตรการดังกล่าวส่งผลดีต่อแรงงานเนื่องจากเจ้าของเรือหรือนายจ้างจะเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้กับแรงงาน นอกจากนี้ยังมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานซึ่งจะเป็นหลักประกันชีวิตและความปลอดภัยให้กับแรงงานทำให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2 การปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558

ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดกาเปลี่ยนแปลงซึ่งนำไปสู่การปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ของกรณีศึกษาแยกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงด้านร่างกาย

มาตรการของภาครัฐทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลให้เกิดการปรับตัวเกี่ยวกับสุขภาพ ความสะอาด สุขอนามัยและความปลอดภัยโดยจะมีเจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุขมาตรวจอย่างสม่ำเสมอหลังจากการปรับตัวตามมาตรการดังกล่าวพบว่าสามารถลดปัญหาเรื่องโรคติดต่อต่างๆได้เป็นอย่างดี แต่สำหรับประเด็นความสะอาด สุขอนามัยและความปลอดภัยนั้นพบว่ามาตรการที่ภาครัฐกำหนดขึ้นยังไม่สามารถปฏิบัติตามหรือสามารถปรับตัวได้ทั้งหมด เนื่องจากอุปกรณ์บางอย่างที่รัฐบังคับให้มันนั้นไม่สามารถใช้ได้จริงและไม่เหมาะสมกับการทำประมง เช่น เสื้อชูชีพและรองเท้าบูทที่ส่งผลให้การทำงานบนเรือประมงไม่สะดวก แต่เจ้าของเรือประมงต้องซื้อไว้ในเรือเนื่องจากเป็นมาตรการที่กำหนดไว้และหากไม่มี จะทำให้ไม่สามารถทำการประมงได้ ซึ่งจากประเด็นต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้เจ้าของเรือประมงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเพื่อทำตามมาตรการที่รัฐกำหนดและยอมเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าอุปกรณ์ไม่สามารถใช้ได้จริง การปรับตัวของแรงงานประมงในด้านร่างกายพบว่าเมื่อรัฐบาลมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับเวลาพัก วันหยุดของแรงงาน และความเหมาะสมในการทำงานของแรงงาน ส่วนประเด็นโรคติดต่อ การทำประกันภัย และการรักษาพยาบาลมาตรการดังกล่าวทำให้แรงงานมีการปรับตัวโดยการดูแลสุขภาพตนเองมากขึ้นเนื่องจากแรงงานจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคก่อนทำงานทุกคน และทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัยในการทำงาน

2.2 การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงด้านอัตมโนทัศน์

เมื่อมีมาตรการเกี่ยวกับการประมงทำให้วิถีชีวิตในการประกอบอาชีพประมงของเจ้าของเรือเปลี่ยนไป และมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้นโดยเฉพาะปัจจุบันทำให้รายได้ลดน้อยลงมากเมื่อเทียบกับการประกอบอาชีพประมงก่อนหน้านี้ ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้เกิดการปรับตัวเกี่ยวกับความคาดหวังจากรายได้ที่ลดลง ความท้อแท้ที่เกิดจากการบีบบังคับของกฎหมาย ปัญหาเรื่องแรงงานทะเลาะวิวาทและแรงงานไม่เพียงพอให้การทำงาน ซึ่งบางครั้งกรณีขาดแคลนแรงงานนั้นเกิดจากการแย่งแรงงานระหว่างเจ้าของเรือเอง และความมั่นคงของอาชีพที่มีความเสี่ยงและไม่แน่นอน ทำให้เจ้าของเรือประมงจำนวนมากตัดสินใจขายเรือแล้วหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน ส่วนเจ้าของเรือที่ยังยึดอาชีพประมงเป็นอาชีพหลังนั้นจะต้องปรับตัวโดยการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพประมงต่อไปได้ ส่วนการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ของแรงงานนั้นพบว่าหลังจากการออกมาตรการดังกล่าวทำให้แรงงานเกิดการปรับตัวและส่งผลดีต่อการใช้ชีวิตของแรงงานเนื่องจากมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานคุ้มครองดูแลทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัย และได้รับความเป็นธรรมในการทำงานมากและใช้ชีวิตยิ่งขึ้น เมื่อได้รับความเท่าเทียมทำให้แรงงานมีการปรับตัวเกี่ยวกับความประพฤติตัวให้ดีขึ้น ไม่เกียจงาน เพื่อให้เจ้าของเรือต่อสัญญาจ้างและสามารถทำงานได้ต่อไปได้

2.3 การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงด้านบทบาทและหน้าที่

ในฐานะเจ้าของเรือนั้นเพื่อให้ตนเองสามารถประกอบอาชีพในการเลี้ยงดูครอบครัวต่อไปได้ตัวเจ้าของเรือเองยังต้องมีการปรับตัวเกี่ยวกับบทบาทเจ้าของเรือที่ต้องอาศัยประสบการณ์ควบคู่กับเครื่องมือต่างๆเพื่อหาหนทางที่จะทำให้การลงทุนในแต่ละครั้งคุ้มค่ามากที่สุดและหากเจ้าของเรือเป็นผู้ออกเรือเองในฐานะไตเรือด้วยแล้วยังต้องมีบทบาทในการปกครองเช่นเดียวกับการ

เป็นหัวหน้าครอบครัว ควบคู่ไปกับบทบาทการเป็นหัวหน้าที่จะต้องคิดวิธีการ การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า และจะต้องรับผิดชอบและดูแลชีวิตของทุกคนบนเรือ นอกจากนี้เจ้าของเรือในฐานะหัวหน้าหรือนายจ้างยังมีหน้าที่สอนงานให้กับแรงงานและสอนภาษาไทยให้กับแรงงานต่างด้าวรวมถึงการดูแลเรื่องต่างๆเกี่ยวกับแรงงานอีกด้วย ทำให้ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากจะต้องทำงานกับแรงงานต่างด้าว และมีการปรับเปลี่ยนแรงงานอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเองให้ดีที่สุด ในส่วนของแรงงานเองจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวทั้งในบทบาทลูกจ้างที่จะต้องเชื่อฟังคำสั่ง คำสอนของผู้ดูแลควบคู่ไปกับบทบาทการเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดีเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดเพื่อให้สามารถหารายได้ในกาเลี้ยงตนเองและครอบครัวต่อไปได้

2.4 การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

หลังจากมาการออกมาตรการต่างๆ ทำให้เจ้าของเรือเกิดการปรับตัวเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยทั้งในเรื่องงานใช้ชีวิต การทำงานร่วมกัน ทำให้ในปัจจุบันเจ้าของเรือและแรงงานคอยช่วยเหลือกันเสมือนว่าเป็นครอบครัวเดียวกัน นอกจากนี้มาตรการดังกล่าวที่เข้มงวดและมีการตรวจเข้มมากขึ้นทำให้เจ้าของเรือและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นด้วย ในส่วนของ

ตารางที่ 1 สรุปผลกระทบและการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงภายหลังการออกพระราชกำหนด
เรือประมง พ.ศ. 2558

มาตรการ	ผลกระทบ		การปรับตัว
	ทางบวก	ทางลบ	
1.ติดตั้งระบบติดตามเรือ(VMS)	-ง่ายต่อการติดตามเรือ เวลาประสบอุบัติเหตุ -ง่ายในการตรวจสอบเรือ	-เสียค่าใช้จ่ายค่าติดตั้งอุปกรณ์เพิ่ม -อุปกรณ์ขัดข้องบ่อย	-พยายามดูแลรักษา สภาพของอุปกรณ์และ หมั่นตรวจเช็คสัญญาณ อยู่ตลอดเวลา
2.การแจ้งเข้าออกท่าเทียบเรือประมง ณ ศูนย์ PIPO	-ง่ายต่อการติดตามเรือ เวลาประสบอุบัติเหตุ	-เสียเวลา / เกิดความ ล่าช้าในการทำประมง -การตรวจเรือมีความ ล่าช้า	-ปรับเปลี่ยนเวลาใน การทำประมง/เผื่อ เวลาในการแจ้งเข้าแจ้ง ออก
3.จัดทำสมุดบันทึกการทำประมง	-ลดการจับสัตว์น้ำที่ทำ ยากหรือใกล้สูญพันธุ์	-เสียเวลาในการจด บันทึก -เวลาในการพักผ่อน น้อยลง	-มอบหมายหน้าที่จด บันทึกให้กับผู้อื่น เช่น ภรรยา ลูก เป็นต้น
4.การแจ้งวันประมงศั หยุดออกเรือ	-สะดวกต่อการทำบัญชี รายรับรายจ่าย	-เสียวันในการทำงาน ทำให้วันทำงานลดลง	-คำนวณ วางแผนวันใน การออกเรือล่วงหน้า
5.ไต้เรือ นายท้ายเรือ ช่างเครื่องจะต้องเป็น คนไทยเท่านั้น	-ใช้ภาษาเดียวกันทำให้ สื่อสารง่าย	-ขาดคนทำงาน เนื่องจากเป็นอาชีพที่ คนไทยไม่นิยมทำ	-ให้นายท้ายกับไต้เรือ เป็นบุคคลเดียวกัน
6.สัญญาจ้างงาน	-ลดปัญหาแรงงานย้าย เรือบ่อย -ลดปัญหาการรับเงิน ล่วงหน้าแล้วไม่มา ทำงาน	-สัญญาจ้างงานมีระยะ เวลานานเกินไป	-มีงานให้แรงงานทำ อย่างสม่ำเสมอ
7.ชั่วโมงในการพัก	-มีความพร้อมในการ ทำงานมากขึ้น	-เวลาในการทำการ ประมงลดลง	-พักผ่อนเพื่อให้ร่างกาย พร้อมสำหรับการ ทำงาน

ตาราง 1 สรุปผลกระทบและการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงภายหลังการออกพระราชกำหนด
เรือประมง พ.ศ. 2558(ต่อ)

มาตรการ	ผลกระทบ		การปรับตัว
	ทางบวก	ทางลบ	
8.จำนวนวันทำการประมง	-มีเวลาพักผ่อนเพิ่มขึ้น -มีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น	-จำนวนวันในการทำประมงลดลง -รายได้ลดลง	-เอาเวลาในวันหยุดไปตรวจสอบสภาพเรือ,ซ่อมอุปกรณ์ต่างๆ -หารายได้เสริม เช่น ทำอาหารทะเลแปรรูปขาย
9.การทำประกันภัย	-ไม่มี	-เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น	-ทำประกันภัยให้กับคนประจำเรือทุกคน
10.ค่าสินไหม	-ได้แสดงความมีน้ำใจ,ความรับผิดชอบ	-เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น	-เตรียมเงินไว้ในยามจำเป็น
11.จำนวนแรงงานสอดคล้องกับปริมาณงาน	-งานเสร็จเร็ว,ไม่ล่าช้า,ใช้เวลาเหมาะสม	-เสียค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น -ปัญหาแรงงานทะเลาะวิวาทเพิ่มขึ้น	-จ้างแรงงานเผื่อในกรณีที่แรงงานไม่พร้อมทำงาน
12.อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการรักษาพยาบาลบนเรือ	-มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นในยามฉุกเฉิน	-เสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม	-เตรียมอุปกรณ์ตามที่มาตรการกำหนด
13.การคุ้มครองสุขภาพคนประจำเรือและค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล	-แสดงถึงความมีน้ำใจและความรับผิดชอบ	-เสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม -เสียเวลาในการทำงาน	-นำคนป่วยส่งโรงพยาบาลทันทีที่ถึงฝั่ง -หมั่นไปเยี่ยมคนป่วย
14.อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย เช่น เสื้อชูชีพ รองเท้าบูท	-ป้องกันความเสี่ยงในการทำงาน	-เสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม -ไม่สะดวกในการทำงาน	-เตรียมอุปกรณ์ดังกล่าวให้พร้อมสำหรับการใช้งาน
15.ความถูกต้องและความพร้อมของเอกสารสำคัญของเรือ	-สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน -ลดปัญหาเรือเถื่อน -ลดปัญหาการจ่ายใต้โต๊ะ	-การตรวจสอบเอกสารล่าช้า ช้าซ้อน -ค่าใช้จ่ายสูง -ไม่ตรงกับความต้องการ	-พูดคุย ช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างเจ้าหน้าที่และเจ้าของเรือ

ตารางที่ 2 สรุปผลกระทบและการปรับตัวของแรงงานประมงภายหลังการออกพระราชกำหนด
เรือประมง พ.ศ. 2558

มาตรการ	ผลกระทบ		การปรับตัว
	ทางบวก	ทางลบ	
1.การแจ้งวันประมง หยุดออกเรือ	-วางแผนกลับบ้านได้	-ไม่มี	-เก็บเงินเพื่อกลับบ้าน
2.สัญญาจ้างงาน	-มีงานที่แน่นอน	-ไม่สามารถย้ายเรือได้ ในกรณีที่โดนเอาเรือเอา เปรียบหรือไม่สามารถ ทำงานร่วมกับเพื่อนได้	-รับจ้างขนของ -พยายามปรับตัวและ อดทนเพื่อให้เข้ากับ เพื่อนร่วมงานมากขึ้น
3.ชั่วโมงในการพัก	-ทำให้ร่างกายมีความ พร้อมในการทำงาน	-ไม่มี	-พักในเวลาที่กำหนด และทำงานในเวลา ที่ควรทำงาน
4.จำนวนวันทำการ ประมง	-มีเวลาพักผ่อนเพิ่มขึ้น -สามารถหาอาชีพเสริม ทำได้	-รายได้ลดลง	-พักผ่อน -รับจ้างยกของ
5.การทำประกันภัย	-รู้สึกปลอดภัยมากขึ้น	-ไม่มี	-ตั้งใจทำงาน
6.จำนวนแรงงานสมดุล กับปริมาณงาน	-ทำงานหนักน้อยลง	-ไม่มี	-พยายามปรับตัวให้เข้า กับเพื่อนร่วมงานมาก ขึ้น
7.อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ในการ รักษาพยาบาลบนเรือ	-มีอุปกรณ์ปฐม พยาบาลเบื้องต้นใน ยามฉุกเฉิน -มีสุขภาพที่ดีขึ้น	-ไม่มี	-ไม่มี
8.การคุ้มครองสุขภาพ คนประจำเรือและ ค่าใช้จ่ายในการ รักษาพยาบาล	-ดูแลตัวเองมากขึ้น -เสียค่ารักษาพยาบาล น้อยลง -ได้รับการรักษาที่ดี กว่าเดิม	-	-พยายามดูแลตัวเอง มากขึ้น -ตั้งใจทำงาน

ตารางที่ 2 สรุปผลกระทบและการปรับตัวของแรงงานประมงภายหลังการออกพระราชกำหนด
เรือประมง พ.ศ. 2558(ต่อ)

มาตรการ	ผลกระทบ		การปรับตัว
	ทางบวก	ทางลบ	
9.การจับกุมและการ ลงโทษ	-รู้สึกได้รับความเป็น ธรรมมากขึ้น	-ไม่สามารถขโมยปลา ได้ทำให้รายได้ลดลง -ติดคุก -ถูกส่งตัวกลับประเทศ	-ประพฤติตัวดี -เชื่อฟังนายจ้าง -ตั้งใจทำงาน
10.พ.ร.บ. แรงงาน ทะเล	-ได้รับความเท่าเทียม ในการทำงาน -ลดการเอาเปรียบ เปรียบ -ลดการค้ำมนุษย์	-ไม่มี	-ช่วยเหลือเกื้อกูล ระหว่างเพื่อนร่วมงาน -ตั้งใจทำงาน
11.ใบรับรองแพทย์ และการตรวจคัดกรอง โรค	-สุขภาพร่างกายดีขึ้น -มีความพร้อมในการ ทำงานมากขึ้น -ลดปัญหาเรื่อง โรคติดต่อ	-ไม่มี	-ดูแลตัวเองมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบและการปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ.2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร” สามารถนำมาวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษิตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา แนวคิด และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า การออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างประวมถึงการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในการประกอบอาชีพประมงภายใต้กฎเกณฑ์และมาตรการต่างๆที่เพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งด้านดีและไม่ดีต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงแตกต่างกันออกไปทั้ง ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านกฎหมาย ดังนี้ ด้านสาธารณสุข หลังจากมีการเพิ่มมาตรการเกี่ยวกับการเพิ่มชั่วโมงพักและวันหยุดส่งผลดีต่อทุกคนบนเรือโดยเฉพาะแรงงานเพราะทำให้มีความพร้อมในการทำงานมากขึ้นแต่ส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงเพราะทำให้จำนวนวันออกเรือน้อยลง ประกอบกับความไม่แน่นอนของสภาพอากาศและสภาพน้ำ ส่วนประเด็นการเข้มงวดเกี่ยวกับการตรวจโรคแรงงานนั้นสามารถช่วยลดการแพร่กระจายโรคและโรคติดต่อได้จริงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ได้ศึกษาผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชาในเขตจังหวัดจันทบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พบว่า ภายหลังจากเมื่อได้มีนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ให้มีการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ ทำให้มีการตรวจคัดกรองโรคขึ้นก่อนที่จะได้รับการขึ้นทะเบียน จึงทำให้เป็นการตรวจสอบคัดกรองโรค ที่ปะปนมากับแรงงานข้ามชาติ ดังนั้นปัญหาแรงงานกัมพูชาได้นำโรคเข้ามา ในประเด็นที่แตกต่างและมีผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงคือการใช้อุปกรณ์เพื่อต้องการให้เกิดความสะอาดและความปลอดภัย แต่อุปกรณ์ เช่น รองเท้าบูทหรือเสื้อชูชีพกลับไม่เหมาะสมต่อการทำงานและการใช้ชีวิตบนเรือประมง กล่าวได้ว่ามาตรการดังกล่าวทำให้มีผลกระทบน้อยลงจากเดิมในเรื่องการควบคุมโรคติดต่อ แต่ยังไม่ครอบคลุมและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดและสามารถใช้ได้จริงในการประกอบอาชีพ

ด้านสังคมพบว่าหลังมีการออกมาตรการดังกล่าวเกี่ยวกับความเข้มงวด ความถูกต้องนั้นมีส่วนช่วยในการลดการทะเลาะวิวาท การแย่งแรงงานของเจ้าของเรือประมง เนื่องจากมาตรการรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่มีการตรวจสอบอย่างละเอียด เข้มงวดและจริงจังมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ในด้านสังคม พบว่า ในส่วนของปัญหาทะเลาะวิวาทกัน พบว่านโยบาย คสช. มีผลต่อการลดปัญหาค่อนข้างมากเนื่องมาจากแรงงานระมัดระวังตัวในช่วงการปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คือแรงงาน “กลัวทหาร” จากการสัมภาษณ์จะพบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจตรา และสอดส่องเป็นพิเศษทำให้แรงงานข้ามชาติกัมพูชา ไม่กล้าที่จะมีการทะเลาะวิวาทกันเอง ซึ่งจะทำให้ตนเองถูกดำเนินคดี ถึงแม้ว่าจะจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้วก็ตาม ดังนั้น ปัญหาการทะเลาะวิวาทกันเองของแรงงานข้ามชาติ จะลดน้อยลงหลังคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้ามา เนื่องจากความเข้มงวดในการดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐมากยิ่งขึ้น ส่วนประเด็นที่แตกต่างคือประเด็นการทำร้ายร่างกายแรงงาน หรือการค้ามนุษย์ ซึ่ง

มาตรการดังกล่าวสามารถช่วยลดปัญหาเรื่องการทำร้ายร่างกาย เอาเปรียบแรงงาน และการค้ามนุษย์ ให้ลดลงได้จากเดิม

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า หลังจากมีการออกมาตรการดังกล่าวเกี่ยวกับการจ้างงานนั้น สามารถลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเจ้าของเรือประมงในประเด็นการย้ายเรือบ่อยของแรงงานและการรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงานของแรงงานได้ เนื่องจากรัฐได้มีการกำหนดให้มีการทำสัญญาจ้างงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ที่พบว่า ผลกระทบในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจโดยภาพรวมของนโยบายก่อนและหลังการเข้ามาของ คสช. พบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องการเปลี่ยนงานบ่อย นั้นหมายความว่านโยบายของ คสช. มีผลต่อการแก้ปัญหาการเปลี่ยนงานบ่อย ถึงแม้จะมีผลค่อนข้างน้อย ในกรณีของแรงงานประมง เนื่องมาจากก่อนนโยบาย คสช. แรงงานข้ามชาติกัมพูชามีลักษณะการทำงานที่เปลี่ยนงานบ่อย กล่าวคือ เป็นการทำงานที่เปลี่ยนเรือเป็นประจำ ซึ่งนโยบายของรัฐไม่มีกฎหมายในการกำหนดให้แรงงานข้ามชาติกัมพูชาจะต้องทำงานในเรือประมงจนกว่าจะครบสัญญาจ้าง เมื่อถึงฤดูกาลผลไม้เมืองจันทน์ แรงงานข้ามชาติมักจะเลิกทำประมง และหันไปรับจ้างทำสวนผลไม้ มังคุด ทุเรียน เพราะมีรายได้ดีกว่าการทำประมงในช่วงนั้น ส่งผลต่อการเกิดการขาดแคลนแรงงาน นอกจากนี้ ส่วนประเด็นที่แตกต่างคือ มาตรการดังกล่าวมีส่วนช่วยให้ราคาปลาสูงขึ้น เนื่องจากจำนวนเรือที่ออกมีจำนวนลดลงประกอบกับทรัพยากรปลาที่หายาก ทำให้ราคาปลาบางชนิดมีราคาดีขึ้น แต่ภาพรวมในด้านเศรษฐกิจนั้นยังคงส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงที่เพิ่มขึ้นจากเดิม เมื่อเทียบรายรับและรายจ่ายทั้งหมดใน 1 ปีนั้นยังไม่เพียงพอส่งผลให้เจ้าของเรือประมงบางลำหันไปประกอบอาชีพหรือและเป็นหนี้เพิ่มขึ้น และในส่วนของแรงงานมาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบทำให้แรงงานมีรายได้น้อยลงเมื่อเทียบกับอดีต เนื่องจากไม่สามารถขโมยปลาไปขายได้ และจะต้องหาอาชีพเสริมในหยุดเพิ่มซึ่งผิดกฎหมายและทำงานอย่างหละหลวมๆ เพื่อเป็นรายได้พิเศษแทน

ด้านกฎหมาย พบว่า การออกมาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อเจ้าของเรือประมง เนื่องจากการทำการประมงในอดีตความยืดหยุ่นและความเข้มงวดของกฎหมายมีน้อยกว่า ปัจจุบันมากและยาวนานมากกว่า 50 ปี ส่งผลให้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงและบังคับใช้กฎหมายเกิดขึ้นจึงส่งผลให้การประกอบอาชีพนั้นเปลี่ยนไปจากอดีตมาก และเนื่องจากอาชีพประมงจะต้องอาศัยจังหวะของสภาพอากาศและน้ำที่ดีและที่เหมาะสมในการทำประมง แต่เนื่องจากมาตรการดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความยุ่งยาก ซับซ้อน เสียค่าใช้จ่ายสูง และทำให้ไม่สามารถออกเรือได้ตามกำหนดเวลาที่คิดไว้ได้ แต่มาตรการดังกล่าวมีส่วนลดปัญหาการจ่ายเงินใต้โต๊ะให้กับเจ้าหน้าที่ให้ลดลงได้ แต่ยังไม่สามารถแก้ไขหมดไปได้ทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) พบว่า การเปรียบเทียบด้านการเมืองการปกครองโดยภาพรวมก่อนและหลังนโยบาย คสช. มีผลต่อเจ้าหน้าที่เก็บส่วยรายเดือนจากแรงงานเถื่อน มีผลกระทบน้อยลง ดังเช่นกรณีแรงงานประมง ก่อนที่ คสช. จะเข้ามา เจ้าของเรือประมงต้องเสียค่าส่วยรายเดือน ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐเนื่องด้วยเป็นแรงงานเถื่อน โดยเสียค่าส่วยรายเดือนทุก ๆ ลาดะ 1,000 บาท แบ่งออกเป็น ค่าตำรวจบ้าน 500 บาท และค่าตำรวจน้ำ 500 บาท ซึ่งทุก ๆ เดือนจะมีเจ้าหน้าที่รัฐมาเก็บเป็นการปฏิบัติหน้าที่แบบเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ซึ่งเจ้าของเรือประมงแหลมสิ่งหมักยินยอมจ่าย โดยไม่ยอมมีปัญหาเข้าข่ายความผิดใช้แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายภายหลัง คสช. เข้ามา การเก็บส่วยรายเดือนของเจ้าหน้าที่รัฐก็เริ่มหมดไป เพราะ

แรงงานที่ผิดกฎหมายเจ้าของเรือประมงได้นำแรงงานดังกล่าวไปจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐไม่มีช่องทางในการหาผลประโยชน์เข้าตนเอง ดังนั้นปัญหาเจ้าหน้าที่เก็บส่วยรายเดือนจากแรงงานเถื่อนเริ่มหมดไป ในส่วนของแรงงานนั้นมาตรการดังกล่าวส่งผลดีต่อแรงงานทั้งในเรื่องลดการทำร้ายร่างกาย การรักษาพยาบาล ความปลอดภัยในชีวิต เนื่องจากมีมาตรการคุ้มครองแรงงานที่ชัดเจนมากขึ้นกว่าอดีตและค่าใช้จ่ายทั้งหมดเจ้าของเรือหรือนายจ้างจะต้องเป็นผู้ดูแลให้กับแรงงานทั้งหมดสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ที่พบว่า เมื่อแรงงานข้ามชาติได้เข้าสู่ระบบด้วยการจดทะเบียนการทำงานถูกต้องตามกฎหมาย จะทำให้รัฐสามารถตรวจสอบประวัติของแรงงานแต่ละคนได้ เมื่อเกิดการกระทำผิดสามารถมีประวัติและตามตัวมาดำเนินคดีได้ง่าย ทำให้แรงงานเถื่อนที่เคยมีก่อนหน้านี้ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงเริ่มหมดไป

จากผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิชุมชนของ ชูศักดิ์ วิทยากค์ (อ้างถึงใน ฉัตรทิพย์ นาถสุภาและคณะ, 2543) ที่อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรต่างๆที่เกิดขึ้นดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์ในทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยรัฐซึ่งไปกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนและชุมชน ทำให้ทราบว่หลังจากมาการออกมาตรการเกี่ยวกับความถูกต้องการควบคุมเรือต่างๆ ส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือในการประกอบอาชีพมากขึ้นกว่าอดีต แต่มาตรการดังกล่าวนี้ทำให้ราคาปลาสูงขึ้น ลดจำนวนเรือประมงผิดกฎหมายส่งผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติ สามารถลดปัญหาการจ่ายเงินใต้โต๊ะในปัจจุบันให้ลดลงได้มากกว่ากฎหมายในอดีต และสามารถลดผลกระทบที่เกิดต่อแรงงานได้จากอดีตจากกฎหมายคุ้มครองแรงงานที่ชัดเจนและเข้มงวด

นอกจากการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 มีส่วนทำให้ส่งผลกระทบทั้งข้อดีและข้อเสียต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงแล้วยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่างๆ รวมถึงการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในการประกอบอาชีพประมงภายใต้กฎหมายและมาตรการต่างๆที่เพิ่มขึ้นซึ่งแตกต่างกันออกไปทั้งด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทและหน้าที่ และด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนี้ ด้านร่างกาย หลังจากมีการเพิ่มมาตรการเกี่ยวกับการเพิ่มชั่วโมงพักและวันหยุดส่งผลดีต่อทุกคนบนเรือโดยเฉพาะแรงงานเพราะทำให้มีเวลาพักผ่อนมากขึ้นและมีความพร้อมในการทำงานมากขึ้นแต่ส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงเพราะทำให้จำนวนวันออกเรือน้อยลง ประกอบกับความไม่แน่นอนของสภาพอากาศและสภาพน้ำ ส่วนประเด็นการเข้มงวดเกี่ยวกับการตรวจโรคแรงงานนั้นสามารถช่วยลดการแพร่กระจายโรคและโรคติดต่อได้จริง ทำให้เจ้าของเรือประมงจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเกี่ยวกับการรับแรงงานเข้าทำงานโดยจะต้องพาแรงงานไปตรวจคัดกรองโรคก่อนที่จะทำการจดทะเบียนแรงงาน ปรับเปลี่ยนและวางแผนเวลาในการทำงานโดยมีการจัดบันทึกเวลาทำงานและเวลาพัก ปรับเปลี่ยนโดยการดูแลสุขภาพสะอาด สุขอนามัยและความปลอดภัย เช่น มีเสื้อชูชีพ กล่องยาสามัญประจำบ้าน รองเท้าบูท และอุปกรณ์ทำครัวที่สะอาด เป็นต้น ให้ถูกต้องตามที่มาตรการกำหนดไว้ทั้งหมดเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพประมงต่อไปได้ เนื่องจากจะมีเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของแรงงานจากมาตรการที่รัฐบาลกำหนดมานั้นทำให้แรงงานมีเวลาพักผ่อน และมีเวลาให้ครอบครัวมากยิ่งขึ้นด้วย นอกจากนี้แรงงานยังมีการปรับตัวเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น เนื่องจากจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคก่อนจะได้รับการจดทะเบียนแรงงานทำให้แรงงานมีความจำเป็นและเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพมากขึ้น รวมถึงมี

เลิกสุรา ดูแลความสะอาด สุขอนามัย และหันไปใช้บริการโรงพยาบาลในการรักษาพยาบาลมากขึ้น ต่างจากเดิมที่จะเลือกทานยาที่ซื้อเองตามร้านขายยาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการปรับตัวของ รอยด์ (อ้างถึงในพิมพ์ นภัส โภคา 2550: 23-28) กล่าวว่า การปรับตัวทางด้านร่างกาย เป็นการปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการความมั่นคงทางสรีระเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การออกกำลังกาย การมีกิจกรรมการพักผ่อน การขับถ่าย การป้องกันอันตรายของร่างกาย การควบคุมสมดุลของร่างกาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรีย์ ธีร์ (2552) ได้ศึกษาการปรับตัวทางสังคมของแรงงานพม่าในเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การพักผ่อนของผู้ใช้แรงงานในวันหยุดคือ ไปเที่ยวห้างหรือซื้อของที่ตลาด หรือไปหาเพื่อน และการนั่งคุยกับเพื่อน มีกิจกรรมในชุมชนที่จัดขึ้นซึ่งเป็นการผ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อย และการสร้างความสบายใจให้ตัวเองของแรงงานพม่า ถือว่าเป็นรูปแบบของกระบวนการการปรับตัวแบบบูรณาการ

ด้านอัตมโนทัศน์ พบว่าหลังจากมีการออกมาตรการดังกล่าวเกี่ยวกับความเข้มงวด ความถูกต้องนั้น มีส่วนช่วยในการลดการทะเลาะวิวาทของ การแย่งแรงงานของเจ้าของเรือประมง เนื่องจากมาตรการรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่มีการตรวจสอบอย่างละเอียด เข้มงวดและจริงจังมากขึ้น ทำให้การประกอบอาชีพประมงนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้เจ้าของเรือประมงมีการปรับตัวเกี่ยวกับความคาดหวังต่อรายได้ที่ลดลง เนื่องจากทรัพยากรที่ลดลงและมาตรการต่างๆที่เข้มงวดขึ้น ความท้อแท้ในการเผชิญและต่อสู้กับอุปสรรคในการทำงานที่มากขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายที่มีมากขึ้น แต่ในทางตรงข้ามรายได้กลับลดน้อยลง ความล่าช้าในการทำเอกสารซึ่งส่งผลต่อการออกเรือ รวมถึงการการแย่งแรงงานเนื่องจากแรงงานประมงขาดแคลน ไม่เพียงพอต่อความต้องการและความเหมาะสมกับงานตามที่รัฐบาลกำหนด และความมั่นคงต่ออาชีพภายใต้ความไม่แน่นอนของทรัพยากรที่ลดลงและกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่บีบรัดมากขึ้น ทำให้เกิดความท้อแท้ ความกังวล และเกิดความไม่มั่นคงในอาชีพ แต่เนื่องจากเจ้าของเรือประมงส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาในระดับประถมซึ่งยากในการสมัครงานอื่นได้ จึงปรับตัวโดยการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ประหยัดและออมเงินมากขึ้น ในส่วนของแรงงานประมงหลังจากมีการออกมาตรการคุ้มครองแรงงานทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัยและมั่นคงในการทำงานมากขึ้นจากเดิมที่แรงงานมักถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง ถูกทำร้ายร่างกาย และมีการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นผลดีต่อสภาพจิตใจและความเชื่อมั่นในการทำงานของแรงงาน แต่มาตรการดังกล่าวทำให้แรงงานมีรายได้ลดน้อยลงเนื่องจากมีมาตรการเกี่ยวกับความสามารถในการขายปลาเนื่องจากแรงงานประมงในเขต ตำบลปากน้ำชุมพรนั้นมีนิสัยชอบขโมยปลาไปขายเพื่อหารายได้เพิ่ม แต่เมื่อมีมาตรการจับกุมแรงงานที่นำปลาไปขายทำให้แรงงานไม่กล้าฝ่าฝืน และกลัวการจับกุม นอกจากนี้ในวันหยุดจะไม่สามารถหารายได้พิเศษจากการทำงานอย่างอื่นได้เนื่องจากติดสัญญาจ้างงานและบัตรประจำตัวจะอยู่กับเจ้าของเรือเท่านั้น ทำให้ไม่มีใครเสี่ยงที่จะทำ ส่งผลให้แรงงานมีรายได้ลดลงอย่างมากและเกิดความท้อแท้ ทำให้แรงงานเกิดการปรับตัวในเรื่องของความพึงพอใจในตนเองและพุ่มพวยน้อยลงเพื่อที่สามารถทำงานต่อไปได้เพราะมีความจำเป็นต้องเลี้ยงครอบครัวและส่งเงินกลับบ้านที่ประเทศเมียนมา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ได้ศึกษาผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชาในเขตจังหวัดจันทบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พบว่า การจ้างแรงงานกัมพูชาเป็นมีอับทางการเมือง หลัง คสช.เข้ามา มีผลกระทบน้อยลงเนื่องจาก

ก่อน คสช. จะเข้ามามีการจ้างแรงงานกัมพูชาเป็นมือบทางการเมืองจะแทบไม่ปรากฏ เพราะจุดประสงค์หลักของแรงงานคือการเข้ามาขายแรงงานและส่งเงินกลับบ้านมากกว่า และไม่ยากทำตัวผิดกฎหมายภายหลังการเข้ามาของ คสช. ที่มีการปราบปรามแรงงานผิดกฎหมายอย่างหนัก ยิ่งเป็นผลให้แรงงานมีความเกรงกลัวและไม่กล้าที่จะรับจ้างกระทำความผิดทางการเมือง ดังนั้น แรงงานดังกล่าวจึงหลีกเลี่ยงการกระทำผิดหรือร่วมขบวนการทางการเมือง อันจะส่งผลต่อการถูกปราบปรามจากเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปรับตัวของวราภรณ์ ตระกูลสฤณี (2543:144-146) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การรู้สึกพึงพอใจในตนเองเป็นความพอใจในสิ่งที่ตัวเองทำอยู่ การรู้จักปล่อยวางเป็นการปรับความคิดความรู้สึกต่อสิ่งที่เผชิญอย่างมีสติ การยอมรับความเป็นจริงและมองโลกในแง่ดี และการยอมรับในความแตกต่างในด้านค่านิยม ทศนคติ ความคิด และความเชื่อต่างๆ ที่มีผลต่อการกระทำที่แตกต่างกัน โดยไม่ได้คาดหวังว่าจะอะไรหากบุคคลได้ปฏิบัติแล้วจะทำให้สามารถอาศัยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยลักษณะที่บุคคลจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้นั้น ต้องสามารถเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น และมีความสัมพันธ์อันดีทั้งในครอบครัว องค์กร และชุมชน เพราะสิ่งเหล่านี้จะมีผลทำให้การปรับตัวไปในทางที่ดี

ด้านบทบาทและหน้าที่ พบว่าเมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่ในการทำประมงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมการทำงานมีเพียงสถานะลูกจ้างและนายจ้างเท่านั้น ต่างคนต่างอยู่และจะใช้ชีวิตร่วมกันได้พูดคุย มีปฏิสัมพันธ์ในช่วงเรือออกเท่านั้น แต่ในปัจจุบันทั้งนายจ้างและลูกจ้างจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากนายจ้างแบบเดิมๆ มาเป็นนายจ้างที่เปรียบเสมือนหัวหน้าครอบครัวที่มีหน้าที่ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว อบรมและคอยช่วยเหลือในเวลาที่แรงงานมีปัญหา เตือนครั่น และต้องการความช่วยเหลือ ส่วนแรงงานจะมีการปรับตัวเกี่ยวกับอุปนิสัย ทศนคติ เชื่อฟังและปฏิบัติตามที่นายจ้างบอก เหมือนกับนายจ้างเป็นพี่เป็นน้อง ทำให้ในปัจจุบันออกมาตรการดังกล่าวสามารถลดปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาขโมยปลา การเอาเรือเปรียบแรงงาน ระหว่างเจ้าของเรือและแรงงานได้มาก นอกจากนี้แรงงานเองยังมีการปรับตัวเกี่ยวกับการอาศัย อาหารการกิน การรักษาความสะอาดและประเพณีต่างๆ ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมงานและคนในชุมชนได้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิญโญ เพชรเขียว (2549) ที่ศึกษาเรื่องการปรับตัวของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าเชื้อสายมอญ พบว่า ชาวมอญสามารถปรับตัวด้านเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี ทั้งการปรับตัวในเรื่องการประกอบอาชีพและการปรับตัวเรื่องค่าใช้จ่าย โดยสามารถเรียนรู้ทักษะการทำงานได้อย่างรวดเร็ว ทำงานได้ดี สามารถส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวในประเทศพม่าได้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของรอยด์ (อ้างถึงในพิมพ์นัท โภคา 2550: 23-28) กล่าวว่า การปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่เป็นการปรับตัวเพื่อความมั่นคงทางสังคม เป็นความคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลควรกระทำเมื่ออยู่ในบทบาทหนึ่งๆ การกระทำนี้เป็นการกระทำของบุคคลในส่วนที่สัมพันธ์กับบุคคลอื่นบทบาทของบุคคลในแต่ละสังคมจะแตกต่างกันออกไปทั้งนี้จะต้องปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ของตนและสังคมกำหนดไว้อย่างเหมาะสมโดยแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมตามบทบาทคือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่สังคมกำหนด และพฤติกรรมแสดงเจตคติคือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกจากทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของตน

ด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน พบว่าเมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกัน

มาตรการที่รัฐบาลกำหนดส่งผลให้การควบคุมดูแลแรงงานง่ายขึ้นลดปัญหาการรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงาน เพราะมีสัญญาจ้างงานที่ชัดเจน แต่เพิ่มภาระให้กับเจ้าของเรือในเรื่องสวัสดิการต่างๆ การทำประกันภัยและอุปกรณ์ความปลอดภัยให้กับแรงงานซึ่งเจ้าของเรือในฐานะนายจ้างจะเป็นผู้ดูแลทั้งหมด ส่วนแรงงานประมงนั้นมีการปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น และช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าของเรือ เนื่องจากรู้สึกว่าคุณเองได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าของเรือเป็นอย่างดี ทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัยและอยากทำงานมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรียีร์ (2552) ได้ศึกษาการปรับตัวทางสังคมของแรงงานพม่าในเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า แรงงานชาวพม่าไม่เคยสร้างปัญหาหรือความเดือดร้อนใดๆ ให้แก่ชุมชน ให้ความช่วยเหลือกับคนในชุมชน มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนได้ตามประเพณีในชุมชนจัดขึ้น อาศัยอยู่ในชุมชนด้วยความสงบเรียบร้อย มีความตั้งใจเรียนรู้และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมของคนในชุมชนเหมือนเป็นส่วนหนึ่งในชุมชน และสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของรอยด์ (อ้างถึงในพิมพ์นภัส โภคา 2550: 23-28) การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นการปรับตัวเพื่อความมั่นคงทางสังคมเช่นกัน การพึ่งพาหว่ากันเป็นการดำรงรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกันที่เป็นอิสระไม่พึ่งพาผู้อื่นกับการพึ่งพาผู้อื่นการปรับตัวด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับ ความเต็มใจและความสามารถที่จะรัก นับถือและยกย่องผู้อื่น ตลอดจนการยอมรับและการตลอดสนองความรักนับถือ และการยกย่องจากผู้อื่น ผู้อื่นที่กล่าวในที่นี้หมายถึงผู้ที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลนั้น

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากการวิจัยทำให้ได้ข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็นคือ ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลของการวิจัยนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงข้อบังคับ และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทำประมงได้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ควรมีมาตรการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในราคาที่เป็นธรรมสำหรับการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว การให้แรงงานทำบัตรประกันสังคม การกำหนดระยะเวลาจดทะเบียนแรงงานประเภทนี้ให้เหมาะสม
- 1.2 รัฐบาลควรจัดให้มีการให้ความรู้เรื่องการประกันสังคมแก่แรงงานต่างด้าว
- 1.3 รัฐบาลควรจัดหาแรงงานสำรอง เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และคัดเลือกแรงงานที่มีพฤติกรรมดี เพื่อลดปัญหาการทะเลาะวิวาทในการทำงานของผู้ใช้แรงงาน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 2.1 รัฐบาลควรจัดให้มีการประชุม และร่วมแสดงความคิดเห็นกับตัวแทนเจ้าของเรือประมง เพื่อหาแนวทางในการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนร่วมกัน
- 2.2 ควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงทั้งเจ้าของเรือประมงและแรงงาน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาตรงจุดและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเจ้าของเรือประมงและแรงงานในจังหวัดชายฝั่งทะเลอ่าวไทยทั้งหมด เพื่อจะให้เห็นผลกระทบและการปรับตัวในภาพรวมของด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละจังหวัดที่ติดกับทะเลฝั่งอ่าวไทยก็ยังมี ความแตกต่างกันในตัวแปรที่เกี่ยวกับผลกระทบของเจ้าของเรือประมงและแรงงาน เช่น สัญชาติของแรงงาน วิธีชีวิตของเจ้าของเรือประมงที่แตกต่างกัน ขนาดของกิจการหรือลักษณะของแรงงานในการทำประมง การค้าและอุตสาหกรรม

3.2 ควรมีการศึกษาแรงงานประมงต่างด้าวที่เป็นสัญชาติอื่น นอกเหนือจากเมียนมาที่มาทำงาน เช่น แรงงานกัมพูชา ลาว เพื่อมาเปรียบเทียบกับแรงงานเมียนมาว่า ผลกระทบและการปรับตัวมีความแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร เนื่องจากปัจจัยทางด้านลักษณะจิตใจ อุปนิสัยทัศนคติ ของแรงงานแต่ละสัญชาติ อาจจะมีการมีความแตกต่างกันในการส่งผลกระทบได้

3.3 ควรมีการศึกษาในเขตพื้นที่ฝั่งอันดามันที่มีการทำการประมงพาณิชย์เพิ่ม เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้น และมีความน่าเชื่อถือต่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

บรรณานุกรม

- กรมเจ้าท่า. (2557). *ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ทำการงานในเรือประมง ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไป พ.ศ. 2557*. ค้นหาค้นหาเมื่อ 5 ธันวาคม 2558. จาก : <http://www.md.go.th>
- กรมเจ้าท่า. (2558). *คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 10/2558*. ค้นหาค้นหาเมื่อ 10 ธันวาคม 2558. จาก : <http://www.md.go.th>
- กรมประมง. (2558). *ประกาศกรมประมง*. ค้นหาค้นหาเมื่อ 5 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2558). *พระราชบัญญัติแรงงานทะเล พ.ศ. 2558*. ค้นหาค้นหาเมื่อ 17 ตุลาคม 2559. จาก : <http://www.labour.go.th>
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2559). *ระเบียบกรมเจ้าท่า*. ค้นหาค้นหาเมื่อ 17 ตุลาคม 2559. จาก : <http://www.labour.go.th>
- กันยา สุวรรณแสง. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
- กิริติ เขาวัดฤกษ์. (2556). *วิถีชีวิตและการดำรงอยู่ของแรงงานข้ามชาติในสังคมไทย เขตเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ขวัญชนก สันฐาน. (2554). *กระบวนการย้ายถิ่นของหญิงอาชีพนวดแผนไทยในชนบทอีสาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2558). *คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 10/2558*. ค้นหาค้นหาเมื่อ 5 ธันวาคม 2558, จาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- จารุวรรณ รังสิมันตุชาติ. (2544). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภาและคณะ. (2543). *สถานภาพไทยศึกษา: การสำรวจเชิงวิภาค*. เชียงใหม่: ตรีสิน.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2559). *ผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ กัมพูชาในเขตจังหวัดจันทบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ*. วารสารวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา 14, 1 (2559): 132.
- ทรวโรดม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต , สาขาวิชาสุขศึกษา , มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- ทิวาพร มานะรักษ์. (2554). *ปัญหาและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต , สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทศบาลตำบลปากน้ำชุมพร. (2559). *สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม* ค้นหาค้นหาเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2559, จาก : <http://www.paknumchumphon.go.th>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นิธิมา ซาลีเครือ. (2554). *การปรับตัวในการทำงานของแรงงานย้ายถิ่น : ศึกษากรณีคนงานโรงพยาบาลตำรวจ. ปรินญาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหำบัณฑิต , ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ , คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- นิภา นิธยาน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.*
- บุญเลิศ ผาสุก. (2530). *การประมงทะเลในน่านน้ำไทย. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. หน้า 324-332.*
- ประกาศศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย. (2558). *ประกาศศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายฉบับที่17/2558. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2558. จาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>*
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *รายงานวิจัยเรื่อง ยุทธวิธีกรเรียนและศึกษาของนักเรียนวัยรุ่น. วารสารวิชาการการศึกษาศาสตร์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 3. มีนาคม-เมษายน, 2543.*
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.*
- พระราชกำหนด การประมง. (2558). *พระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.. ค้นหาเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2559, จาก : <http://www.fisheries.go.th>*
- พระราชบัญญัติ การประมง. (2558). *พระราชบัญญัติ การประมง พ.ศ. 2558ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2558, จาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>*
- พระราชบัญญัติ การประมง. (2558). *พระราชบัญญัติ แร่งงานประมง พ.ศ. 2558ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2558, จาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>*
- พัชรวิทย์ วงศ์บุญสิน. (2552). *การย้ายถิ่น : ทฤษฎีและความเป็นในเอเชีย. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พิมพ์นภัส โภคา. (2550). *การปรับตัว การสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตของแรงงาน ต่างชาติในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต(จิตวิทยาชุมชน) , คณะสังคมศาสตร์ , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.*
- ภณิการ์ เพชรเขียว. (2549). *การปรับตัวของแรงงานต่างด้าวชาวพม่า เชื่อสายมอญ : ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานในบริษัทสวนยางจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- มนูญ ตนะวัฒนา. (2526). *จิตวิทยาพัฒนาชีวิต. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.*
- มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยาลัยการบริหารจัดการ. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติสู่ประเทศไทย. โครงการศึกษาวิจัย , สำนักคุ้มครองแรงงาน , กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.*

บรรณานุกรม (ต่อ)

- มัณชรี โชติรสสุจิตติ. (2556). *การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนไทยในต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต , สาขาวิชาการสื่อสารประยุกต์ คณะภาษาและการสื่อสาร , สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- มาตุรี ฐาตระกุล. (2550). *พฤติกรรมการปรับตัวของประชาชนตำบลบ้านด่านขาม อำเภอมืองจังหวัดอุดรธานี หลังเหตุการณ์ภัยพิบัติ 2549*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต , สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท บัณฑิตวิทยาลัย , มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. อุดรธานี.
- วรรณภา ก้องพลานนท์. (2558). *สภาพปัญหาและการปรับตัวของแรงงานไทยย้ายถิ่น รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต , สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ , มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา.
- วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์. (2543). *จิตวิทยาการปรับตัว*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วารินทร์ รามฤทธิ์. (2557). *ผลของการจัดโปรแกรมการปรับตัวเพื่อพัฒนาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต , สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ , มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ. (2553). *ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล*. ค้นหามือ 16 พฤศจิกายน 2559, จาก : <http://www.mkh.in.th>
- สำนักงานประมงจังหวัดชุมพร. (2553). *สถิติข้อมูลจำนวนเรือประมง*. ค้นหามือ 5 ธันวาคม 2558. จาก : <http://www.fisheries.go.th>
- สิโรจน์ สกุลณะมรรคา. (2557). *การปรับตัวของพนักงานต่างชาติต่อบริบทการทำงานแบบไทยกรณีศึกษาพนักงานต่างชาติที่ทำงานในบริษัทโตโยต้ามอเตอร์เอเซียแปซิฟิก-วิศวกรรมการผลิต จำกัด*. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต , บัณฑิตศึกษา , มหาวิทยาลัยชั้น. กรุงเทพฯ.
- สุชา จันทร์เอม. (2533). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ โสมประยูร. (2527). *การปรับตัวเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทยาการพิมพ์.
- สุนทรียีร์. (2552). *การปรับตัวทางสังคมของแรงงานพม่าในเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. กรุงเทพฯ.
- สุรศักดิ์ บุญอาจ. (2552). *การสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยที่เข้าร่วมโครงการเวิร์คแอนด์โฮลดิเคย์วีซ่าไทย-ออสเตรเลีย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต , ภาควิชาวาทยาศาสตร์และการแสดง , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์. (2528). *การย้ายถิ่นภายในประเทศ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อุษากร แซ่เหล้า. (2550). ศึกษาความเครียดและการปรับตัวของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- Ren Zhiyuan. (2555). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทยกรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยบูรพา. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต , สาขาไทยศึกษา , มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.

บุคลากรกรม

นายซีไทย (2560, 5 กุมภาพันธ์). ที่แพปลาพรมานะชัย ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

นายตีพม่า (2560, 7 กุมภาพันธ์). ที่แพปลาพรมานะชัย ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

นายปีพม่า (2560, 10 กุมภาพันธ์). ที่แพปลาพรมานะชัย ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

นายเอพม่า (2560, 5 กุมภาพันธ์). ที่แพปลาพรมานะชัย ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

นายเอฟไทย (2560, 13 กุมภาพันธ์). ที่แพปลาพรมานะชัย ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

นำหนึ่ง (นามสมมุติ). (2559, 24 ตุลาคม). ที่แพปลาพรมานะชัย ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

ปายิ้ม (นามสมมุติ). (2560, 17 พฤษภาคม). เจ้าหน้าที่ ที่บ้านของผู้ให้สัมภาษณ์จังหวัดชุมพร

ลุงสอง (นามสมมุติ). (2559, 29 ตุลาคม). ที่แพปลาพรมานะชัย ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

ลุงสาม (นามสมมุติ). (2559, 25 ตุลาคม). ที่แพปลาแห่งหนึ่งในตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

ลุงสี่ (นามสมมุติ). (2559, 20 ตุลาคม). ร้านก๋วยเตี๋ยวในตลาดสดตำบลสะพลี อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ลุงห้า (นามสมมุติ). (2559, 20 ตุลาคม). ร้านก๋วยเตี๋ยวในตลาดสดตำบลสะพลี อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายงานบทความการประชุมวิชาการระดับชาติ

ผลกระทบในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558: กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

Effects on Fishers after the Fisheries Act, B.E. 2558 Came into Force: A Case Study of Paknam Chumphon Subdistrict, Mueang District, Chumphon province

อรจิรา สงวนชาติ¹ มาลี สบายยิ่ง²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนมนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ / โทรศัพท์ 0888308204
อีเมล mynameisyuyee@hotmail.com

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาสัตวศึกษา คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ / โทรศัพท์ 089-4973505 อีเมล malee588@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558 ต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงที่ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับเจ้าของเรือประมงประเภทเรือวนล้อม (อวนดำ) ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไปและประกอบอาชีพเรือประมงมาแล้ว 3 ปีขึ้นไปจำนวน 4 คน แรงงานประมงไทยและต่างชาตรวม 5 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่าหลังจากมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558 นั้นส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงและต่อแรงงานประมงดังนี้ 1) ด้านสาธารณสุขที่เข้มงวดขึ้นมีผลต่อเจ้าของเรือประมงคือต้องเตรียมอุปกรณ์สุขอนามัยและความปลอดภัยบนเรือ ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม การกำหนดจำนวนวันออกเรือ เวลาพักของแรงงานทำให้เวลาในการทำงานลดลง แต่มีผลดีต่อแรงงานประมงคือมีเวลาพักที่มากขึ้น 2) ด้านสังคมมีการทำสัญญาจ้างเกิดการแย่งแรงงานระหว่างเจ้าของเรือด้วยกัน เนื่องจากแรงงานมีน้อย แต่มีผลดีต่อแรงงานคือการทำงานบนเรือไม่ถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง ไม่มีการค้ำมนุษย์ 3) ด้านเศรษฐกิจเนื่องจากวันออกเรือน้อยลงทำให้รายรับกับรายจ่ายไม่สมดุล และในวันหยุดแรงงานจะต้องหางานเสริม เพราะรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ 4) ด้านกฎหมายที่เพิ่มขึ้น ทำให้เจ้าของเรือและแรงงานเกิดความยุ่งยาก การออกเรือล่าช้า และมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากการติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ นอกจากนี้การแจ้งเข้า-ออก ทำให้การออกเรือมีความล่าช้าต้องรอให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบก่อนทุกครั้ง

คำสำคัญ: ผลกระทบ 1 แรงงานประมง 2 เจ้าของเรือประมง 3

Abstract

The objective of this study was to investigate effects of the Fisheries Act, B.E. 2558 (A.D. 2015) after it came into force, on fisheries, especially owners of fishing boats and fishing boat workers in Pak Nam Chumphon Sub-district, Mueang District, Chumphon Province. Data of this qualitative study were collected through non-participant observations and in-depth interviews with four owners of fishing boats of 30 gross tons or more who have been in the fisheries occupation for at least three years, and five Thai and foreign fishing boat workers. Content

analysis was performed with the data and data were analyzed descriptively.

The study found that after the Fisheries Act, B.E. 2558 (A.D. 2015) became effective, owners of fishing boats and fishing boat workers have been affected as follows. 1) Public health—stricter fishing regulations require fishing boat owners to prepare health and safety equipment on their fishing boats and the requirements incur more expenses. The required number of fishing days and days-off for workers have decreased worktime but beneficial to workers because they have more rest time. 2) Socially—requirements for work contracts have caused fishing boat owners to contend for workers because the number of workers available is limited which is favorable to workers as they would not be exploited by fishing boat owners, and there would be no human trafficking. 3) Economically—the required number of fishing days has caused an imbalance between incomes and expenses, and workers need to take a second job due to income that is not sufficient for the cost of living. 4) Legally—more laws have made it complicated for fishing boat owners and Workers, delay fishing boat departures and increased expenditures on installing various equipment. In addition, requirements for fishing boats to report their departures and arrivals have caused delays on departures of fishing boats because all departures and arrivals have to be checked by officials.

Keyword: Effects 1, Workers 2, fishing boat owners 3

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาธุรกิจประมงทะเลและการทำประมงทะเลจนสามารถติดอันดับหนึ่งในสิบของโลกที่มีผลผลิตสูง และยังติดอันดับต้นๆ ของผู้ส่งออกสินค้าประมงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยผลผลิตรวมรวมในสาขาประมงมีมูลค่า 98.9 พันล้านบาทและต่อมาในปี พ.ศ. 2551 ผลผลิตรวมรวมของประเทศของภาคประมงมีมูลค่า 105,977 ล้านบาท สะท้อนให้เห็นนโยบายด้านการประมงที่เน้นการเพิ่มผลผลิตของปริมาณสัตว์น้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนภายในประเทศนอกจากนี้การค้นพบแหล่งทำการประมงทะเลใหม่ๆ ในน่านน้ำนอกอาณาเขตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 เป็นต้นมาก่อให้เกิดการขยายตัวด้านการลงทุนทำการประมงทะเลในภาคเอกชนมาก จึงเปลี่ยนจากการใช้เครื่องมือที่จากเดิมไม่มีประสิทธิภาพและต้องใช้แรงงานคนมากเป็นการประมงพาณิชย์ที่ลงทุนสูงใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการค้นหาฝูงปลาและจับสัตว์น้ำทะเลส่งผลให้เรือประมงเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วขนาดและกำลังแรงม้าของเครื่องยนต์ที่สามารถออกทำการประมงทะเลในระดับลึกมากขึ้นได้อีกด้วย (<http://www.mkh.in.th>. 2553)

กิจกรรมประมงเกี่ยวข้องกับคนไทยจำนวนมากโดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง จังหวัดชุมพรเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีเนื้อที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย สำหรับจังหวัดชุมพรเองนั้นมีท่าเทียบเรือหลายแห่ง โดยเฉพาะบริเวณตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง ซึ่งเป็นชุมชนประมงที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจของจังหวัดชุมพรให้ดีขึ้นได้อีกทั้งยังเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดชุมพร แรงงานที่เข้ามาทำงานประมงทะเลส่วนใหญ่ต่างค้าสัญชาติพม่าเป็นแรงงานต่างด้าวที่มีความต้องการในการอพยพเข้ามาทำงานในกิจการประมงของจังหวัดชุมพรมากที่สุด และเนื่องจากแรงงานต่างด้าวนั้นมีค่าจ้างแรงงานที่ราคาต่ำ ใช้ชีวิตเรียบง่าย มีความอดทนและความขยันสูง ส่งผลให้กลุ่มแรงงานต่างด้าวพม่ากลายเป็นกลุ่มแรงงานประมงที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจการทำประมงของไทยเป็นอย่างมาก (บุญเลิศผาสุก, 2530: 324-332)

เนื่องจากเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2557 กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกแถลงรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์หรือ Trafficking in Person Report (TIP Report) ประจำปี พ.ศ. 2557 อย่างเป็นทางการ

ทางการ เป็นที่ทราบกันว่าประเทศไทยถูกปรับลดระดับลงอยู่ระดับ 3 หรือ Tier 3 ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำสุดโดยมีการให้เหตุผลว่าไทยไม่ยอมปฏิบัติตามมาตรฐานในการจัดการปัญหาความยั่งยืน ทั้งไม่พยายามแก้ปัญหาเท่าที่ควร การพยายามบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ยังไม่มีประสิทธิภาพ ปลอญให้ผู้กระทำผิดได้รับการละเว้นโทษ ทั้งนี้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาด้วยอย่างในเรื่องความล้มเหลวในการปราบปรามการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง การลักลอบนำแรงงานต่างด้าวมาใช้แรงงานและค่าประเวณี เป็นต้นต่อมาเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ รวมถึงคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาค้าประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 เพื่อเป็นการจัดระเบียบเรือประมง ซึ่งเกิดจากการที่ประเทศไทยได้รับการประกาศเตือนจากสหภาพยุโรปถึงการจับผิดมาตรการในการป้องกันอัยยัง และจัดการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IUU Fishing) ซึ่งหากไม่มีการแก้ปัญหาอย่างจริงจังโดยเร่งด่วนภายในหกเดือนอาจมีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าสัตว์น้ำของประเทศไทยในอนาคตและความมั่นคงของประเทศไทยในภาพรวม และจัดตั้ง "ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย" (Command Center for Combating Illegal Fishing) เรียกโดยย่อว่า ศปม. (CCCIF) เป็นศูนย์เฉพาะกิจขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี โดยมีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ผบ.ศปม.) และให้ ศปม. เริ่มปฏิบัติการตามคำสั่งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ทั้งนี้เพื่อจัดระเบียบของผู้ประกอบการทำประมงซึ่งถูกปล่อยปละให้เป็นไปตามเสรีภาพอย่างเต็มที่มากกว่า 50 ปี และเพื่อให้ประเทศหลุดจากบัญชี "เียร์ 3" ซึ่งเป็นรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ (TIP Report) (<http://www.ratchakitcha.soc.th.2558>)

จากการที่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศใช้คำสั่งหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาค้าประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ที่ 10/2558 ในการจัดระเบียบเรือประมงนั้น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและมาตรการเกี่ยวกับการทำประมง และมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 เกิดผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงในเรื่องของการประกอบอาชีพในด้านกฎหมาย ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข ผลกระทบที่เกิดต่อแรงงานประมงในด้านสาธารณสุข ด้านสังคม และเศรษฐกิจ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบในการทำประมงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อจัดระเบียบเรือประมงในพื้นที่ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ซึ่งผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องและเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงและแรงงานประมงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับชาวประมงและแรงงานประมงได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษามลกระทบด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านกฎหมายที่เกิดภายหลังจากการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ต่อชาวประมงและแรงงานประมง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง "ผลกระทบในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558: กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร" เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับผลกระทบต่อชาวประมงและแรงงานประมงหลังจากที่มีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากคนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีทำเทียบเรือขนาดใหญ่จำนวนมากและประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับประมงโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับเจ้าของเรือประมงประเภทเรืออวนล้อม(อวนดำ) ขนาดตั้งแต่ 30 คันกรอสขึ้นไป และประกอบอาชีพเรือประมงมาแล้ว 3 ปีขึ้นไปจำนวน 4 คน แรงงานประมงไทยและต่างด้าวรวม 5 คน ร่วมกับ

ลูกจ้างเรือประมงหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน ส่งผลให้เรือประมงทะเลขาดแรงงานประมงเป็นอย่างมาก นายจ้างหรือเจ้าของเรือประมงจึงชี้แจงแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านมาทดแทนแรงงานไทย ซึ่งแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า เป็น

อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้ก็กลับสะท้อนให้เห็นถึงจิตสำนึก ความบกพร่องต่อหน้าที่ และไม่จริงใจของกฎหมาย การทำประมงของไทย ทั้งการจ้างแรงงานโดยไม่มีบัตรต่างด้าว ซึ่งถือเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย และการออกเรือจับปลาในช่วงฤดูวางไข่ เป็นต้น ซึ่งประเด็นแรงงานนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทยติด Tier 3 ในรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ปี พ.ศ. 2557 และส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของประเทศไทย

จากการประกาศรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ปี พ.ศ. 2557 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีการจัดให้ไทยอยู่ในระดับที่ 3 หรือ Tier 3 ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำสุดโดยการให้เหตุผลว่า ไทยไม่ยอมปฏิบัติตามมาตรฐานในการจัดการปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งไม่พยายามแก้ปัญหาเท่าที่ควร การพยายามบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ยังไม่มีประสิทธิภาพ ปล่อยให้ผู้กระทำผิดได้รับการละเว้นโทษ ซึ่งเป็นเหตุให้ภาครัฐจำเป็นต้องออกมาตรการต่างๆ เพื่อเร่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นและเพื่อให้ประเทศไทยหลุดจากบัญชี Tier 3 และจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาค้าประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและเฝ้าระวังควบคุม 10/2558 เพื่อต้องการที่จะจัดระเบียบเรือประมงไทย และหยุดปัญหาการค้ามนุษย์ในกิจการประมงทะเล ได้มีการร่วมมือกันของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา ซึ่งการประกาศคำสั่งดังกล่าวรวมถึงมาตรการต่างๆ นั้นส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงสามารถสรุปออกเป็น 4 ด้านดังนี้

ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านสาธารณสุข

ผลกระทบต่อด้านสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดผลกระทบต่อด้านสาธารณสุข ดังนี้ ประเด็นความปลอดภัยบนเรือ ซึ่งอาชีพประมงนั้นถือเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงอันตรายสูง แต่ปัจจุบัน พบว่า ประเด็นด้านสุขภาพได้มีการมาตรการกำหนดเวลาพักและจำนวนวันออกเรือ ประเด็นความสะอาดสุขอนามัยบนเรือ มีมาตรการกำหนดให้ทุกคนบนเรือจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคเพื่อป้องกันการระบาดของโรคติดต่อต่างๆ และโรคติดต่อที่มากับแรงงานต่างด้าว และในเรือประมงจะต้องมียาสามัญประจำบ้าน รองเท้าบูท รวมถึงความสะอาดของเรือ อุปกรณ์ทำครัว อาหาร จะต้องมีความสะอาดและถูกสุขอนามัย โดยจะมีเจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุขมาตรวจอย่างสม่ำเสมอ ส่วนประเด็นความปลอดภัยได้มีมาตรการกำหนดให้เจ้าของเรือจะต้องทำประกันภัยให้กับแรงงานทุกคนบนเรือ และจะต้องมีถังดับเพลิงป้องกันกรณีไฟไหม้ รองเท้าบูทกันสั่น รวมถึงเสื้อชูชีพสำหรับทุกคนบนเรือ โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบต่อด้านสาธารณสุขได้ว่า มาตรการของภาครัฐทำให้เกิดผลกระทบต่อภัยในประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพ การเตรียมความพร้อมในการทำงานและการป้องกันโรคติดต่อ แต่ประเด็นความสะอาด สุขอนามัยและประเด็นความปลอดภัยพบว่า มาตรการที่ภาครัฐกำหนดขึ้นยังไม่ใช้ได้ทั้งหมด เนื่องจากอุปกรณ์บางอย่างที่รัฐบังคับให้มันนั้นไม่สามารถใช้ได้จริงและไม่เหมาะสมกับการทำประมง เช่น เสื้อชูชีพและรองเท้าบูทที่ส่งผลให้การทำงานบนเรือประมงไม่สะดวก แต่เจ้าของเรือประมงก็จะต้องซื้อไว้ในเรือเนื่องจากเป็นมาตรการที่กำหนดไว้และหากไม่มีจะทำให้ไม่สามารถทำการประมงได้ ซึ่งจากประเด็นต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้เจ้าของเรือประมงจำเป็นต้องปรับตัว ทำตามมาตรการที่รัฐกำหนดและยอมเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แต่อุปกรณ์ไม่สามารถใช้ได้จริง ดังเช่นเสียสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เดี๋ยวนี้บนเรือต้องล้างให้สะอาด เสื้อชูชีพ ถังดับเพลิงต้องมีพร้อม เพราะเค้ามีสาธารณสุขมาตรวจ”(นายหนึ่ง,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านสาธารณสุข

ผลกระทบต่อด้านสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในการทำประมงหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า รัฐบาลมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับเวลาพักของแรงงาน และกำหนดวันทำงาน การตรวจคัดกรองโรค การทำประกันภัย การรักษาพยาบาล และการทานอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะส่งผลต่อสุขภาพร่างกาย และคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกจากนี้ยังมีมาตรการกำหนดให้ปริมาณของงานจะต้องมีความเหมาะสมกับปริมาณของแรงงาน โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบต่อด้านสาธารณสุขได้ว่า มาตรการที่รัฐกำหนดนั้นช่วยให้เกิดผลกระทบต่อแรงงานน้อยลงในประเด็นสุขภาพ เนื่องจากมีมาตรการให้เจ้าของเรือจะต้องนำแรงงานทุกคนไปขึ้นทะเบียน การขึ้นทะเบียนแรงงานนั้นจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคและมีการตรวจสุขภาพแรงงานทุก 1 ปี ซึ่งจะช่วยลดการติดโรคและการแพร่กระจายโรคของแรงงาน แรงงานสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้มากขึ้นเนื่องจากสามารถเข้ารับการรักษาได้ที่โรงพยาบาลของรัฐใกล้บ้านได้ นอกจากนี้การกำหนดมาตรการเรื่องเวลาพักระหว่างทำงาน และวันหยุด ส่งผลให้แรงงานมีเวลาพักผ่อนที่เพียงพอจากนั้น เมื่อมีการตรวจสุขภาพขณะบนเรืออย่างสม่ำเสมอ จากประเด็นต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าก่อนที่จะมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"เวลาเป็นผลได้พาไปหาหมอที่โรงพยาบาล ได้จ่ายดั่งคีให้หมด" (นายเอ,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

"ตอนแรกไม่ต้องซื้อชิ้นโลด ลำ้งน้ำ ตอนนี้ได้บอกกว่าต้องซื้อครบ"(นายดี(พม่า),สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านสังคม

ผลกระทบต่อด้านสังคมที่เกิดขึ้นในการทำประมงหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เดิมปัญหาที่พบบ่อยที่สุดก่อนที่จะมีการออกมาตรการเกี่ยวกับการทำสัญญาจ้างงาน คือ ประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงานส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมง และการอยู่ร่วมกันบนเรือ ทำให้แรงงานเกิดการย้ายเรือบ่อยส่งผลให้แรงงานไม่เพียงพอให้การทำงาน ซึ่งบางครั้งกรณีขาดแคลนแรงงานนั้นเกิดจากการแย่งแรงงานระหว่างเจ้าของเรือเอง นอกจากนี้ประเด็นการทำร้ายร่างกายแรงงานเกิดจากการที่แรงงานรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงานตามที่ตกลงไว้ และในกรณีแรงงานขโมยปลาไปขายมักจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้นอยู่กับเจ้าของเรือว่าจะเอาไปเอาตาไปไร่หรือไม่ แต่หลังจากมีการออกมาตรการดังกล่าว โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบต่อด้านสังคมได้ว่า ประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงานนั้นลดลง เนื่องจากมีการชู้ว่าหากทะเลาะวิวาทจะมีการตัดเงินเดือน หรือหากแรงงานคนเดิมก็จะจับส่งตำรวจ และหากเป็นการทะเลาะวิวาทที่รุนแรงเกินกว่าที่เจ้าของเรือจะดูแลจัดการได้ก็จะมีการแจ้งความดำเนินคดี ส่วนในกรณีการขโมยปลาหลังจากที่มีมาตรการจับกุมเพื่อลดปัญหาแรงงานขโมยปลาทำให้ปัญหาดังกล่าวลดลงจากก่อนมาก แต่ก็ยังมีแรงงานส่วนน้อยที่ยังขโมยปลาไปขายเนื่องจากยังคงมีพ่อค้าแม่ค้ารับซื้อปลาต่อจากแรงงานในราคาถูกกว่าที่พ่อค้ามาก จึงถือว่ามีมาตรการดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาคือแต่ยังไม่เพียงพอได้ไม่ยั่งยืน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดผลกระทบต่อเจ้าของเรือโดยตรง ซึ่งในประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงานเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของเจ้าของเรือ และขึ้นอยู่กับนิสัยส่วนตัวของแรงงานแต่ละคนด้วย ในส่วนของประเด็นการทำร้ายร่างกายแรงงานพบว่าการทำร้ายร่างกายแรงงานน้อยลงมากเนื่องจากมีความเกรงกลัวกฎหมายมากขึ้น ประเด็นแย่งแรงงานนั้น พบว่า จากการออกมาตรการของรัฐเรื่องการทำสัญญาจ้างงานอย่างน้อย 1 ปี ทำให้ผลกระทบเรื่องการย้ายเรือบ่อยของแรงงานนั้นลดลงได้ แต่มีผลกระทบเพิ่มขึ้นในเรื่องสัญญาจ้าง เนื่องจากมีการย้ายเรือจะต้องผ่านการเซ็นยินยอมจากเจ้าของเรือเดิม ประกอบกับแรงงานขาดแคลน เมื่อเจ้าของเรือเดิมไม่ยินยอมให้จึงไม่สามารถรับแรงงานดังกล่าวเข้าทำงานได้เกิดการขาดแคลนแรงงาน ไม่สามารถหาแรงงานอื่นมาทดแทนได้ และมีค่าใช้จ่ายสูงในการลงทะเบียนแรงงาน โดยเฉพาะใน

ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านสาธารณสุข

ผลกระทบต่อด้านสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า รัฐบาลมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับเวลาพักของแรงงาน และกำหนดวันทำงาน การตรวจคัดกรองโรค การทำประกันภัย การรักษาพยาบาล และการทานอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะส่งผลต่อสุขภาพร่างกาย และคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกจากนี้ยังมีมาตรการกำหนดให้ปริมาณของงานจะต้องมีความเหมาะสมกับปริมาณของแรงงาน โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบต่อด้านสาธารณสุขได้ว่า มาตรการที่รัฐกำหนดนั้นช่วยให้เกิดผลกระทบต่อแรงงานน้อยลงในประเด็นสุขภาพ เนื่องจากมีมาตรการให้เจ้าของเรือจะต้องนำแรงงานทุกคนไปขึ้นทะเบียน การขึ้นทะเบียนแรงงานนั้นจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคและมีการตรวจสุขภาพแรงงานทุก 1 ปี ซึ่งจะช่วยให้ลดการติดโรคและการแพร่กระจายโรคของแรงงาน แรงงานสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้มากขึ้นเนื่องจากสามารถเข้ารับการรักษาได้ที่โรงพยาบาลของรัฐใกล้บ้านได้ นอกจากนี้การกำหนดมาตรการเรื่องเวลาพักระหว่างทำงาน และวันหยุด ส่งผลให้แรงงานมีเวลาพักผ่อนที่เพียงพอจากนั้น เมื่อมีการตรวจสุขภาพเป็นประจำสม่ำเสมอ จากประเด็นต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าก่อนที่จะมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"เวลาเป็นผลดีทำให้พามาอยู่ที่โรงงาน ได้จ่ายค่าให้หมด" (นายเอ,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

"ตอนแรกไม่ต้องซื้อชิ้นโลด ล้างน้ำ ตอนนีได้บอกว่าต้องซื้อครบ"(นายดี(พม่า),สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านสังคม

ผลกระทบต่อด้านสังคมที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เดิมปัญหาที่พบบ่อยที่สุดก่อนที่จะมีการออกมาตรการเกี่ยวกับการทำสัญญาจ้างงาน คือ ประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงานส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมง และการอยู่ร่วมกันบนเรือ ทำให้แรงงานเกิดการย้ายเรือบ่อยส่งผลกระทบต่อแรงงานไม่เพียงพอให้การทำงาน ซึ่งบางครั้งกรณีขาดแคลนแรงงานนั้นเกิดจากการแย่งแรงงานระหว่างเจ้าของเรือเอง นอกจากนี้ประเด็นการทำร้ายร่างกายแรงงานเกิดจากการที่แรงงานรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงานตามที่ตกลงไว้ และในกรณีแรงงานขโมยปลาไปขายมักจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้นอยู่กับเจ้าของเรือว่าเขาพาไปเอาเอาไปไหนหรือไม่ แต่หลังจากมีการออกมาตรการดังกล่าว โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบต่อด้านสังคมได้ว่า ประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงานนั้นลดลง เนื่องจากมีการชู้ว่าหากทะเลาะวิวาทจะมีการตัดเงินเดือน หรือหากแรงงานคนเดิมก็จะจับส่งตำรวจ และหากเป็นการทะเลาะวิวาทที่รุนแรงเกินกว่าที่เจ้าของเรือจะดูแลจัดการได้ก็จะมีกรมแรงงานเข้ามาดำเนินคดี ส่วนในกรณีการขโมยปลาหลังจากที่มีมาตรการจับกุมเพื่อลดปัญหาแรงงานขโมยปลาขายทำให้ปัญหาดังกล่าวลดลงจากก่อนมาก แต่ก็ยังมีแรงงานส่วนน้อยที่ขโมยปลาไปขายเนื่องจากยังคงมีพ่อค้าแม่ค้ารับซื้อปลาต่อจากแรงงานในราคาถูกกว่าท้องตลาดมาก จึงถือว่า มาตรการดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาได้แต่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดผลกระทบต่อเจ้าของเรือโดยตรง ซึ่งในประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงานเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของเจ้าของเรือ และขึ้นอยู่กับนิสัยส่วนตัวของแรงงานแต่ละคนด้วย ในส่วนของประเด็นการทำร้ายร่างกายแรงงานพบว่ามีการทำร้ายร่างกายแรงงานน้อยลงมากเนื่องจากมีความเกรงกลัวกฎหมายมากขึ้น ประเด็นแย่งแรงงานนั้น พบว่า จากการออกมาตรการของรัฐเรื่องการทำสัญญาจ้างงานอย่างน้อย 1 ปี ทำให้ผลกระทบต่อเรื่องการย้ายเรือบ่อยของแรงงานนั้นลดลงได้ แต่มีผลกระทบเพิ่มขึ้นในเรื่องสัญญาจ้าง เนื่องจากมีการย้ายเรือจะต้องผ่านการเซ็นยินยอมจากเจ้าของเรือเดิม ประกอบกับแรงงานขาดแคลน เมื่อเจ้าของเรือเดิมไม่ยินยอมให้จึงไม่สามารถรับแรงงานดังกล่าวเข้าทำงานได้เกิดการขาดแคลนแรงงาน ไม่สามารถหาแรงงานอื่นมาทดแทนได้ และมีค่าใช้จ่ายสูงในการลงทะเบียนแรงงาน โดยเฉพาะใน

ปัจจุบันที่แรงงานขาดแคลนทำให้เจ้าของเรื่องจะต้องใช้ความอดทนและความเอาใจใส่มากขึ้นในการดูแล ควบคุม แรงงาน เนื่องจากแรงงานมีน้อยและไม่สามารถเลิกแรงงานได้ ทำให้เกิดการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันของแรงงาน และเจ้าของเรือประมงมากขึ้น มีการช่วยเหลือแบบพี่แบบน้อง ทำให้คุณภาพชีวิตและการทำงานร่วมกันเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

"เรื่องลูกน้องเรื่องดีกันนี้คือน่าเบื่อที่สุด เดี่ยวคนบ่นทะเลาะกับคนนี้ หลายเรื่อง แล้วพม่ามันดีกัน ไม่ใช่เขาทหา ลำบากเราต้องพาไปโรงพยาบาล เสียตั้งศัหว่ามันดีกันมันก็ทำงานด้วยกันไม่ได้ลำบากเราเนี่ยต้องหา ลูกน้องใหม่อีก"(ลุงสอง,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านสังคม

ผลกระทบต่อด้านสังคมที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า แรงงานในอดีตมีการถูกทำร้ายร่างกาย เอาไรต์เอาเปรียบมาก และไม่มีความเท่าเทียม ทำให้แรงงานไม่ได้รับการดูแล และมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ทำให้ปัจจุบันการใช้แรงงานประมงทะเลนั้นมีกฎหมายแรงงานประมงคุ้มครองดูแล โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบต่อด้านสังคมได้ว่า การออกมาตรการดังกล่าวสามารถลดผลกระทบต่อแรงงานได้ในประเด็นการทำร้ายร่างกายแรงงานเนื่องจากมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานประมงคุ้มครองดูแล เพื่อลดปัญหาการเอาไรต์เอาเปรียบแรงงาน ความเท่าเทียม และการค้ามนุษย์ ซึ่งการค้ามนุษย์ในกิจการประมงทะเลไทยทำให้ปัจจุบันการใช้แรงงานประมงทะเลเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ไทยติด Tier 3 รัฐจึงออกมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ส่วนประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงานด้วยกันนั้นยังแก้ปัญหาได้ไม่ดีเท่าที่ควรเนื่องจากแรงงานมีการเปลี่ยนเรือไปเรื่อยๆ ไม่แน่นอนและขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าของเรือด้วย นอกจากนี้ประเด็นการขโมยปลาของแรงงานนั้นเมื่อรัฐมีมาตรการที่ชัดเจนทำให้แรงงานไม่กล้าขโมยปลาไปขายเนื่องจากกลัวโดนจับ ส่งผลให้แรงงานมีรายได้ลดลง ทำให้แรงงานจะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถทำงานหาเงินเลี้ยงชีพและครอบครัวต่อไปได้ เพราะกฎหมายในปัจจุบันนี้มีความเข้มงวดมาก และหากแรงงานไม่ทำตามที่กำหนดจะไม่มสิทธิทำงานต่อไปได้หรือบางรายหากเป็นแรงงานต่างชาติจะต้องถูกส่งตัวกลับประเทศ แต่หากทำตามที่กำหนดแล้วจะเห็นได้ว่าแรงงานนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"ผมเคยขโมยปลาแล้วไปขาย แล้วถ้าจับได้แต่เพื่อนอีกคนมันหนีเอาตัวรอดไปได้ ผมเลยฟ้อง เจ้าแกมันก็เลยมาตีผม ผมอยากไปออกเรือสำเภาแต่ไปไม่ได้"(นายบี(พม่า),สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

"พม่าบางที่มันแอบหลับอยู่บนแป้น โตให้ผมไปเรียก เรียกแล้วก็ไม่ตื่น ผมถึงเกือบพลัดน้ำ เราทำงานเหนื่อย มันไม่มาช่วยมันเอาเปรียบ แล้วจะเป็นคนเดิมๆที่มีปัญหา บางที่อยากออกสำเภาอื่นนะพี่ แต่ว่าแรงใจโตแตกตีกับผมอย่างแรงๆ แล้วถึงสัญญาที่ยังไม่หมด"(นายซี(ไทย), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อด้านสังคมที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า การทำประมงในอดีตนั้นเจ้าของเรือจะต้องพบเจอกับปัญหาแรงงานย้ายเรือบ่อย รับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้จับปลาได้ไม่เต็มที ตามเป้าหมาย ทำให้รายรับไม่สมดุลกับรายจ่าย นอกจากนี้ยังมีประเด็นราคาปลาทดต่ำ มีราคาถูก ส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมง โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจได้ว่า การออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 สามารถลดผลกระทบต่อเกิดขึ้นต่อเจ้าของเรือประมงในประเด็นการย้ายเรือบ่อยของแรงงานและการรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงานของแรงงานได้ เนื่องจากรัฐได้มีการกำหนดให้มีการทำสัญญาจ้างงานที่ชัดเจนซึ่งหากแรงงานหรือเจ้าของเรือไม่ทำตามถือว่ามี ความผิดตามกฎหมาย และหากแรงงานไม่มาทำงานตามนัด แรงงานก็จะไม่สามารถทำงานกับเรือลำอื่นได้เนื่องจาก

จะต้องได้รับการยินยอมจากนายจ้างเดิมเสียก่อน ส่วนในประเด็นราคาตลาดค่านั้นเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวแล้ว ทำให้จำนวนเรือประมงนั้นลดน้อยลง ส่งผลให้โอกาสที่จะจับปลาได้ในปริมาณมากขึ้น แต่เนื่องจากการทำประมงในปัจจุบันจะต้องทำภายใต้เงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการกำหนดจำนวนวันในการออกเรือที่น้อยลงซึ่งทำให้เรือมีวันทำงานที่น้อยลงอีกด้วย ส่งผลทำให้เจ้าของเรือประมงเกิดการว่างงาน และยังคงต้องเลี้ยงดูกับครอบครัวที่แน่นอนของสภาพอากาศ สภาพน้ำ และจำนวนทรัพยากรที่ลดลง นอกจากนี้ประเด็นการขาดแคลนแรงงานนั้นส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือมากในปัจจุบันเพราะรัฐบาลมีระยะเวลาในการรายงานตัวแรงงานไม่เพียงพอและไม่ตรงกับช่วงที่ต้องการ แรงงานจึงไม่สามารถทำงานได้ ส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจโดยตรงต่อเจ้าของเรือประมงและยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากแรงงานเป็นกำลังสำคัญในการทำการประมงทำให้เกิดการปรับตัวเนื่องจากมีวันว่างงานเพิ่มขึ้นบางรายมีการหาอาชีพเสริมและหากิจกรรมอย่างอื่นทำในช่วงวันหยุด ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"เรือหยุดก็ไม่รู้จะทำอะไร ทำเรือซ่อมมอวน ใช้ดั่งคั้งเพ ซ่อมมอวนก็ต้องจ้างพ่่าน่าจะจ่ายนอกให้อีก ได้ปลาก็น้อยเข้าไปอีกช่วงนี้"(ลุงสอง,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

"ลูกน้องมันไม่พอ ต้องจ้างเมื่อเอาไว้ เพราะเราไม่รู้ว่ามีใครเค้าจะเปิดให้ทำอีก" (น้ำหนัก,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า ในอดีตแรงงานมีความยากจนและลำบากในการใช้ชีวิต เนื่องจากถูกเอาเปรียบจากเจ้าของเรือทำให้แรงงานบางรายมีการรับเงินล่วงหน้าและขโมยปลาขาย ซึ่งเป็นอีกช่องทางลัดในการหารายได้ของแรงงาน โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบด้านเศรษฐกิจได้ว่า แต่หลังมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ยังมีช่องทางในการหลบหนีและช่องทางในการโยกปลาไปขายน้อยลงประกอบกับมาตรการที่เข้มงวดขึ้นทำให้รายได้ของแรงงานน้อยลงกว่าก่อนมีการบังคับใช้มาตรการ นอกจากนี้ยังมีประเด็นการว่างงานในช่วงวันหยุดเรือ ทำให้แรงงานต้องหาวิธีการปรับตัวโดยการออกไปรับจ้างทำงานเพิ่มซึ่งทำหลายข้อๆ เนื่องจากมีเพียงสัญญาจ้างงานเฉพาะเรือประมงเท่านั้น เช่น รับจ้างขนของ รับจ้างทำสวน เป็นต้น เพื่อหาเงินให้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ บางคนที่มีครอบครัว ยิ่งมีรายจ่ายมากขึ้น ค่าเช่าบ้าน ค่าเรียนหนังสือบุตร รวมถึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวที่ประเทศเมียนมามากอีกด้วย แต่มาตรการดังกล่าวส่งผลคือแรงงานเนื่องจากทำให้แรงงานมีประกันชีวิต และค่ารักษาพยาบาลโดยเจ้าของเรือเป็นคนออกให้ ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

"ออกมาหลายลำแล้ว แต่ลำที่อยู่นี้เค้าจ้างให้ทำงานตลอด คนอื่นถ้าเรือหยุดก็ว่าง ไม่ได้ดั่งนี้ แต่ผมได้ดั่งนี้"(นายเอ(พม่า),สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงด้านกฎหมาย

ผลกระทบด้านกฎหมายที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า การทำประมงในอดีตมีประเด็นเกี่ยวกับกฎหมายเป็นประเด็นที่ถูกละเลยมานาน ทำให้มีเรือประมงทำผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก ทั้งเอกสารไม่ครบ เอกสารขาดการต่ออายุ การใช้เครื่องมือทำการประมงผิดกฎหมาย การใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี รวมถึงการทำร้ายร่างกายแรงงานและการค้ามนุษย์ และส่งผลกระทบต่อให้ทรัพยากรทางทะเลถูกทำลายและลดลงเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีการออกคำสั่ง นโยบายระเบียบ รวมถึง พระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบด้านกฎหมายได้ว่า หลังมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมง ในประเด็นความซับซ้อนลำช้า เสียเวลา เนื่องจากมีการบังคับใช้มาตรการต่างๆ โดยเฉพาะเอกสารสำคัญประจำเรือและแรงงานจะต้องมีครบ

ตามที่กฎหมายกำหนดจึงจะสามารถทำการประมงได้ เช่น การทำสมุดคนประจำเรือที่จะเปิดให้ทำเฉพาะวันพุธ เท่านั้นและในบางครั้งเอกสารมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนแรงงานที่จะทำ จึงทำให้เสียเวลาในการออกเรือและไม่สามารถออกเรือได้ตามกำหนด หรือประเด็นค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นเช่น การต่ออายุใบอนุญาตทำการประมงซึ่งจะวัดตามขนาดของเรือแต่ละลำ ซึ่งเดิมมีเคยเสียอยู่ที่หลักพันแต่ปัจจุบันเพิ่มราคาเป็นหลักหมื่น ในเรื่องของอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ใช้ในการติดตามเรือ ที่จะต้องเปิดใช้งานอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในบางครั้งเกิดจากระบบที่ขัดข้อง และหากไม่สามารถตรวจสอบหรือชี้แจงเหตุผลได้จะมีการขึ้นบัญชีแจ้งเตือนและไม่สามารถทำการประมงได้ ส่งผลให้เจ้าของเรือเกิดการปรับตัวให้ได้กับมาตรการในปัจจุบันเช่น การแจ้งเข้า – ออก ณ ศูนย์ Port In Port Out Instruction for fishing boat (PIPO) ประจำจังหวัดทุกครั้ง รวมถึงปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้นเช่น การติดตั้งระบบติดตามเรือ Vessel Monitoring System (VMS) นอกจากนี้ในเรื่องของการเปิดขึ้นทะเบียนแรงงานที่ไม่แน่นอนและไม่ตรงต่อความต้องการของเจ้าของเรือ ส่งผลให้เจ้าของเรือไม่สามารถเลือกแรงงานที่ดี เหมาะสมมาทำงานได้ตามต้องการ เพราะหากไม่รีบก็จะยิ่งขาดแคลนแรงงานเพิ่มมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและสุขภาพของเจ้าของเรือและรายรับที่ลดลง และถึงแม้ว่ารัฐบาลจะเข้ามาตรึงค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นการทำประมงผิดกฎหมายก็ยังคงมีอยู่เช่น การทำประมงที่ไม่ตรงกับใบอนุญาตทำการประมง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อจำนวนผลผลิตที่เรือประมงจะจับได้ ยกตัวอย่างเช่น การจับปลาระดับในเวลากลางคืน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันยังคงมีการจับได้โต๊ะให้กับเจ้าหน้าที่ แต่มีปริมาณที่ลดน้อยลงกว่าอดีตมาก ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“โ..นี่เสียไปไม่รู้เท่าไรแล้ว หมดไปหลายตั้งค์ ไม่ทำก็ได้ด้วยนะ ไม่ทำก็ออกเรือไม่ได้ เหนือ... ลำบากแล้วนะออกเรือเดี๋ยวนี้ ยิ่งจับได้ไม่ตีนี้ไม่รู้จะคุ้มหรือเปล่า เมื่อต้องขายเรือกันมั่งแหละ” (ลุงสาม,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

“กฎหมายตอนนี้เนี่ย เข้มมากอย่างแรงๆ นิดนึ่งก็ไม่ได้นะ จับปลาก็ไม่ตี เรือก็ต้องซ่อมต้องทำเอกสารก็ต้องทำ เหนืออย่างแรงตอนนี้ง่ายกว่าคนออกกฎไม่ได้ใช้ แต่คนที่ไม่ได้ออกกฎนี้แหละจะออกมาใช้”(นายหนึ่ง,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

“ได้โต๊ะมีบมีอยู่แล้ว ไม่จ่ายโต๊ะแล้วที่เราเห็นๆเรือปลากะตักได้ใจกลางคืน มันต้องออกกลางวัน”(นายสอง,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

ผลกระทบต่อแรงงานประมงด้านกฎหมาย

ผลกระทบด้านกฎหมายที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า อดีตร่างงานมีการลักลอบเข้ามาตามตะเข็บชายแดนหรือผ่านนายหน้า แรงงานจะต้องเสียค่าหัวในการพาเข้า ซึ่งเป็นกรลักลอบเข้าเมืองที่ผิดกฎหมายและยากลำบาก บางคนเสียชีวิตระหว่างเดินทาง หรือบางคนถูกนำไปค้าประเวณี เป็นต้น โดยภาพรวมสามารถสรุปผลกระทบด้านกฎหมายได้ว่า หลังจากมีการออกมาตรการดังกล่าวทำให้แรงงานที่จะเข้ามาทำงานนั้น จะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบของรัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อแรงงานเนื่องจากเจ้าของเรือหรือนายจ้างจะเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้กับแรงงาน นอกจากนี้ยังมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานอีกด้วย เป็นหลักประกันกับชีวิตและความปลอดภัยให้กับแรงงาน ทำให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“ก่อนหน้านี้รับจ้างยกของ เวลาตำรวจมากก็ต้องหนี เที่ยวดอนจับ เพราะต้องส่งเงินกลับไปที่บ้าน อยู่นี้ดีแล้วได้ดูแล กลับพม่าก็ไม่มีงานทำ” (นายเอ(พม่า),สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า การออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างต่างรวมถึงการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในการประกอบอาชีพประมงภายใต้กฎเกณฑ์ และมาตรการต่างๆที่เพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งด้านดีและไม่ดีต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงแตกต่างกันออกไปทั้ง ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านกฎหมาย ดังนี้ ด้านสาธารณสุข หลังจากมีการเพิ่มมาตรการเกี่ยวกับการเพิ่มชั่วโมงพักและวันหยุดส่งผลดีต่อทุกคนบนเรือโดยเฉพาะแรงงานเพราะทำให้มีความพร้อมในการทำงานมากขึ้นแต่ส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงเพราะทำให้จำนวนวันออกเรือน้อยลง ประกอบกับความไม่แน่นอนของสภาพอากาศและสภาพน้ำ ส่วนประเด็นการเข้มงวดเกี่ยวกับการตรวจโรคแรงงานนั้นสามารถช่วยลดการแพร่กระจายโรคและโรคติดต่อได้จริงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ได้ศึกษาผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชาในเขตจังหวัดจันทบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พบว่า ภายหลังจากได้มีนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ให้มีการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ ทำให้มีการตรวจคัดกรองโรคขึ้นก่อนที่จะได้รับการขึ้นทะเบียน จึงทำให้เป็นการตรวจสอบคัดกรองโรค ที่ปะปนมากับแรงงานข้ามชาติ ดังนั้นปัญหาแรงงานกัมพูชาได้นำโรคเข้ามา ในประเด็นที่แตกต่างและมีผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงคือการใช้อุปกรณ์เพื่อต้องการให้เกิดความสะอาดและความปลอดภัย แต่อุปกรณ์ เช่น รองเท้าบูทหรือเสื้อชูชีพกลับไม่เหมาะสมต่อการทำงานและการใช้ชีวิตบนเรือประมง กล่าวได้ว่ามาตรการดังกล่าวทำให้มีผลกระทบต่อแรงงานประมงในเรือการควบคุมโรคติดต่อ แต่ยังไม่ครอบคลุมและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดและสามารถใช้ได้จริงในการประกอบอาชีพ ด้านสังคมพบว่าหลังมีการออกมาตรการดังกล่าวเกี่ยวกับความเข้มงวด ความถูกต้องนั้น มีส่วนช่วยในการลดการทะเลาะวิวาท การแย่งแรงงานของเจ้าของเรือประมง เนื่องจากมาตรการรวมถึงเจ้าหน้าที่มีการตรวจสอบอย่างละเอียด เข้มงวดและจริงจังมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ในด้านสังคม พบว่า ในส่วนของปัญหาทะเลาะวิวาทกัน พบว่า นโยบาย คสช. มีผลต่อการลดปัญหาค่อนข้างมากเนื่องจากแรงงานระดับครัววงในช่วงการปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คือแรงงาน "กั๊กทหาร"จากการสัมภาษณ์จะพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจตรา และสอดส่องเป็นพิเศษทำให้แรงงานข้ามชาติกัมพูชา ไม่กล้าที่จะมีการทะเลาะวิวาทกันเอง ซึ่งจะช่วยให้ตนเองถูกดำเนินคดี ถึงแม้ว่าจะจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้วก็ตาม ดังนั้น ปัญหาการทะเลาะวิวาทกันเองของแรงงานข้ามชาติ จะลดน้อยลงหลังคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้ามา เนื่องจากความเข้มงวดในการดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐมากยิ่งขึ้น ส่วนประเด็นที่แตกต่างคือประเด็นการทำร้ายร่างกายแรงงาน หรือการค้ามนุษย์ที่ลดลงได้จากเดิม ด้านเศรษฐกิจ พบว่า หลังจากมีการออกมาตรการดังกล่าวเกี่ยวกับการจ้างงานนั้นสามารถลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเจ้าของเรือประมงในประเด็นการย้ายเรือบ่อยของแรงงานและการรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงานของแรงงานได้ เนื่องจากรัฐได้มีการกำหนดให้มีการทำสัญญาจ้างงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ที่พบว่า ผลกระทบในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจโดยภาพรวมของนโยบายก่อนและหลังการเข้ามาของ คสช. พบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องการเปลี่ยนงานบ่อยนั้นหมายความว่านโยบายของ คสช. มีผลต่อการแก้ปัญหาการเปลี่ยนงานบ่อย ถึงแม้จะมีผลค่อนข้างน้อย ในกรณีของแรงงานประมง เนื่องจากก่อนนโยบาย คสช. แรงงานข้ามชาติกัมพูชามีลักษณะการทำงานที่เปลี่ยนงานบ่อย กล่าวคือ เป็นการทำงานที่เปลี่ยนเรือเป็นประจำ ซึ่งนโยบายของรัฐไม่มีกฎหมายในการกำหนดให้แรงงานข้ามชาติกัมพูชาจะต้องทำงานในเรือประมงจนกว่าจะครบสัญญาจ้าง เมื่อถึงฤดูกาลผลไม้มือเมืองจันทน์ แรงงานข้ามชาติมักจะเลิกทำประมง และหันไปรับจ้างทำสวนผลไม้ มังคุด ทุเรียน เพราะมีรายได้ดีกว่าการทำประมงในช่วงนั้น ส่งผลต่อ

การเกิดการขาดแคลนแรงงาน นอกจากนี้ ส่วนประเด็นที่แตกต่างคือ มาตรการดังกล่าวมีส่วนช่วยให้ราคาปลาสูงขึ้น เนื่องจากจำนวนเรือที่ออกมีจำนวนลดลงประกอบกับทรัพยากรปลาที่หายาก ทำให้ราคาปลาบางชนิดมีราคาดีขึ้น แต่ภาพรวมในด้านเศรษฐกิจนั้นยังคงส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงที่เพิ่มขึ้นจากเดิม เมื่อเทียบรายรับและรายจ่ายทั้งหมดใน 1 ปีนั้นยังไม่เพียงพอ ส่งผลให้เจ้าของเรือประมงบางส่วนไปประกอบอาชีพหรือและเป็นหนี้เพิ่มขึ้น และในส่วนของแรงงานมาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อแรงงานมีรายได้ลดลงเมื่อเทียบกับอดีต เนื่องจากไม่สามารถขยับขยายไปขายได้ และจะต้องหาอาชีพเสริมในหยุดเพิ่มซึ่งมีกฎหมายและทำงานอย่างหลวมๆ ซ่อนๆ เพื่อเป็นรายได้พิเศษแทน ด้านกฎหมาย พบว่า การออกมาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมง เนื่องจากการทำการประมงในอดีตความยืดหยุ่นและความเข้มงวดของกฎหมายมีน้อยกว่า ปัจจุบันมากและยาวนานกว่า 50 ปี ส่งผลให้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงและบังคับใช้กฎหมายเกิดขึ้นจึงส่งผลให้การประกอบอาชีพนั้นเปลี่ยนไปจากอดีตมาก และเนื่องจากอาชีพประมงจะต้องอาศัยจังหวะของสภาพอากาศและน้ำที่ดีและที่เหมาะสมในการทำประมง แต่เนื่องจากมาตรการดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความยุ่งยาก ซับซ้อน เสียค่าใช้จ่ายสูง และทำให้ไม่สามารถออกเรือได้ตามกำหนดเวลาที่คิดไว้ได้ แต่มาตรการดังกล่าวมีส่วนลดปัญหาการจ่ายเงินได้ให้แก่กับเจ้าหน้าที่ให้ลดลงได้ แต่ยังไม่สามารถแก้ไขหมดไปได้ทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) พบว่า การเปรียบเทียบด้านการเมืองการปกครองโดยภาพรวมก่อนและหลังนโยบาย คสช. มีผลต่อเจ้าหน้าที่เก็บส่วยรายเดือนจากแรงงานเดือน มีผลกระทบน้อยลง ดังเช่นกรณีแรงงานประมง ก่อนที่ คสช. จะเข้ามา เจ้าของเรือประมงต้องเสียค่าส่วยรายเดือน ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐเนื่องด้วยเป็นแรงงานเดือน โดยเสียค่าส่วยรายเดือนทุก ๆ ลานะ 1,000 บาท แบ่งออกเป็น ค่าตำรวจบ้าน 500 บาท และค่าตำรวจน้ำ 500 บาท ซึ่งทุก ๆ เดือนจะมีเจ้าหน้าที่รัฐมาเก็บเป็นการปฏิบัติหน้าที่แบบเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ซึ่งเจ้าของเรือประมงแทบไม่ยอมจ่าย โดยไม่ยอมมีปัญหาเข้าขาคความผิดใช้แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายภายหลัง คสช. เข้ามา การเก็บส่วยรายเดือนของเจ้าหน้าที่รัฐก็เริ่มหมดไป เพราะแรงงานที่มีกฎหมายเจ้าของเรือประมงได้นำแรงงานดังกล่าวไปจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐไม่มีช่องทางในการหาผลประโยชน์เข้าตนเอง ดังนั้นปัญหาเจ้าหน้าที่เก็บส่วยรายเดือนจากแรงงานเดือนเริ่มหมดไป ในส่วนของแรงงานนั้นมาตรการดังกล่าวส่งผลดีต่อแรงงานทั้งในเรื่องลดการทำร้ายร่างกาย การรักษาพยาบาล ความปลอดภัยในชีวิต เนื่องจากมีมาตรการคุ้มครองแรงงานที่ชัดเจนมากขึ้นกว่าอดีตและค่าใช้จ่ายทั้งหมดเจ้าของเรือหรือนายจ้างจะต้องเป็นผู้ดูแลให้กับแรงงานทั้งหมดสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ที่พบว่า เมื่อแรงงานข้ามชาติได้เข้าสู่ระบบศุลกากรจดทะเบียนการทำงานถูกต้องตามกฎหมาย จะทำให้รัฐสามารถตรวจสอบประวัติของแรงงานแต่ละคนได้ เมื่อเกิดการกระทำผิดสามารถมีประวัติและตามตัวมาดำเนินคดีได้ง่าย ทำให้แรงงานเดือนที่เคยมีก่อนหน้านี้ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงเริ่มหมดไป จากผลการศึกษาความสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิชุมชนของ ชูศักดิ์ วิทยากัก (อ้างถึงใน ฉัตรทิพย์ นาถสุภาและคณะ, 2543) ที่อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรต่างๆที่เกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์ในทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยรัฐซึ่งไปกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนและชุมชน ทำให้ทราบว่าหลังจากการออกมาตรการเกี่ยวกับความถูกต้องการควบคุมเรือต่างๆ ส่งผลกระทบบต่อเจ้าของเรือในการประกอบอาชีพมากขึ้นกว่าอดีต แต่มาตรการดังกล่าวนี้ทำให้ราคาปลาสูงขึ้น ลดจำนวนเรือประมงผิดกฎหมายส่งผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติ สามารถลดปัญหาการจ่ายเงินได้ให้แก่กับเจ้าหน้าที่ให้ลดลงได้มากกว่ากฎหมายในอดีต และสามารถลดผลกระทบที่เกิดต่อแรงงานได้จากอดีตจากกฎหมายคุ้มครองแรงงานที่ชัดเจนและเข้มงวด

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรมีมาตรการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในราคาที่เป็นธรรมสำหรับการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว การให้แรงงานทำบัตรประกันสังคม การกำหนดระยะเวลาจดทะเบียนแรงงานประเภทนี้ให้เหมาะสม
2. รัฐบาลควรจัดให้มีการให้ความรู้เรื่องการประกันสังคมแก่แรงงานต่างด้าว
3. รัฐบาลควรจัดหาแรงงานสำรอง เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และคัดเลือกแรงงานที่มีพฤติกรรมดี เพื่อลดปัญหาการทะเลาะวิวาทในการทำงาน
4. รัฐบาลควรจัดให้มีการประชุม และร่วมแสดงความคิดเห็นกับตัวแทนเจ้าของเรือประมง เพื่อหาแนวทางในการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนร่วมกัน
5. ควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงทั้งเจ้าของเรือประมงและแรงงาน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาตรงจุดและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเจ้าของเรือประมงและแรงงานในจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออกทั้งหมด เพื่อจะได้เห็นผลกระทบในภาพรวมของด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละจังหวัดในภาคตะวันออกก็ยังมีความแตกต่างกันในตัวแปรที่เกี่ยวกับผลกระทบของเจ้าของเรือประมงและแรงงาน เช่น สัญชาติของแรงงาน วิถีชีวิตของเจ้าของเรือประมงที่แตกต่างกัน ขนาดของกิจการหรือลักษณะของแรงงานในการทำประมง การค้าและอุตสาหกรรม
2. ควรมีการศึกษารองานต่างด้าวที่เป็นสัญชาติอื่น นอกเหนือจากเมียนมาที่ทำงาน เช่น แรงงานกัมพูชา ลาว เพื่อมาเปรียบเทียบกับแรงงานเมียนมาว่า ผลกระทบแตกต่างกันอย่างไร เนื่องจากปัจจัยทางด้านลักษณะจิตใจ อุปนิสัย ทัศนคติ ของแรงงานแต่ละสัญชาติ อาจมีความแตกต่างกันในการส่งผลกระทบต่อ
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงหลังจากเกิดผลกระทบเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลให้กับเยาวชนและผู้คนทั่วไปที่สนใจได้ศึกษา
4. ควรมีการศึกษาในเขตพื้นที่ที่มีการทำการประมงพาณิชย์ที่อื่นเพิ่ม เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้น ที่สำคัญควมึความน่าเชื่อถือต่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

6. บรรณานุกรม

- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2558). *คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 10/2558*. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2558, จาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภาและคณะ. (2543). *สถานภาพไทยศึกษา: การสำรวจเชิงวิภาค*. เชียงใหม่: ศรีสัชน.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2559). *ผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชาในเขตจังหวัดจันทบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ*. วารสารวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา 14, 1 (2559): 132.
- บุญเลิศ ผาสุก. (2530). *การประมงทะเลในน่านน้ำไทย*. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. หน้า 324-332.
- สำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ. (2553). *ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล*. ค้นหามือ 16 พฤศจิกายน 2559, จาก : <http://www.mkh.in.th>

ประวัติผู้วิจัย

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล นางสาวอรจิรา สงวนชาติ
ตำแหน่งปัจจุบัน นักศึกษาปริญญาโท คณะศิลปศาสตร์ สาขา
พัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
หาดใหญ่

วัน เดือน ปี เกิด 27 มิถุนายน 2535
ที่อยู่ปัจจุบัน 108 ม.5 ต.สะทลิ่ง อ.ปะทิว จ.ชุมพร 85230
เบอร์โทรศัพท์ -
เบอร์โทรศัพท์ -
เบอร์โทรศัพท์มือถือ 0888308204

2. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
2558	ศิลปศาสตร บัณฑิต	ชุมชนศึกษา	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

3. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
-	-	-

4. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ความเชื่อและพิธีกรรมค้ายายย่าน บ้านท่าคุระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ

ผลกระทบและการปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

ภาคผนวก ข

รายงานบทความตีพิมพ์วารสาร

การปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษา
ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

Adjustment of Fishers after Effectiveness of Fisheries Act, B.E. 2558: A Case
Study of PaknamChumphon Subdistrict, Mueang District, Chumphon Province

(ได้รับการตอบรับจากวารสารเพื่อเข้าสู่กระบวนการประเมินคุณภาพ)

การปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษา
ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

Adjustment of Fishers after Effectiveness of Fisheries Act, B.E. 2558: A Case
Study of PaknamChumphon Subdistrict, Mueang District, Chumphon Province

นางสาวอรจิรา สงวนชาติ (Aonjira Sa-nguanchat)¹
มาลี สบายยิ่ง (Malee Sabaiying)²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558 ต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงที่ตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับเจ้าของเรือประมงประเภทเรืออวนล้อม(อวนดำ) ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไปและประกอบอาชีพเรือประมงมาแล้ว 3 ปีขึ้นไปจำนวน 4 คน แรงงานประมงไทยและต่างด้าวรวม 5 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาจำแนกการปรับตัวออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย ได้แก่ เจ้าของเรือประมงต้องเตรียมอุปกรณ์สุขอนามัยและความปลอดภัยบนเรือ ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม การกำหนดจำนวนวันออกเรือ เวลาพักของแรงงานทำให้เวลาในการทำงานลดลง แต่มีผลดีต่อแรงงานประมงคือมีเวลาพักที่มากขึ้น 2) ด้านอัตมโนทัศน์ ได้แก่ เจ้าของเรือลดความคาดหวังต่อรายได้ที่น้อยลง ความท้อแท้ ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในอาชีพ แต่มีผลดีต่อแรงงานคือมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น 3) ด้านบทบาทและหน้าที่ ได้แก่ เจ้าของเรือประมงจะต้องมีหน้าที่เป็นผู้ปกครองดูแลทุกคนบนเรือในขณะต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการวางแผนการทำงาน ส่วนแรงงานประมงในปัจจุบันจะต้องสามารถทำได้หลากหลายหน้าที่ตามคำสั่งของหัวหน้า 4) ด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ได้แก่ ทำให้เจ้าของเรือและแรงงานมีการช่วยเหลือเกื้อกูล พุดคุย และดูแลกันเสมือนคนในครอบครัวซึ่งเป็นผลต่อการทำงานและการอยู่ร่วมกันบนเรือ
คำสำคัญ: การปรับตัว 1 แรงงานประมง 2 เจ้าของเรือประมง 3

Abstract

The aim of this article is to explore adaptation in fisheries after the Fisheries Act, B.E.2558 (A.D. 2015) came into force and affected owners of fishing boats and fishery workers in Paknam Chumphon Subdistrict, Mueang District,

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบและการปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สงขลา 90110

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาสารพัดศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สงขลา 90110

Chumphon Province. For this qualitative study, data collection was conducted using non-participant observations and in-depth interviews with four owners of 30 gross ton fishing boats with surrounding nets (black nets) who had been in the fishery occupation for over three years, and five Thai and foreign fishery workers. Content analysis and descriptive analysis were performed.

The study found four aspects of adaptation as follows. 1) Physically, the fishing boat owner has to prepare equipment, health and safety on the boat which incur additional expenses; specifying fishing days and non-working days for workers reduced the work time but it is advantageous for workers as they have more time to rest. 2) Self-conceptually, the fishing boat owner's expectation for income is lowered resulting in feeling discouraged, risky, and uncertain about the occupation, but it is good for workers because the law protects and makes them feel safer. 3) In terms of the roles and duties, it is a duty of the owner of the fishing boat to look after everyone on the boat as the head who plans the work, and it is a duty of fishery workers to take orders from the head and be able to do many types of work. 4) Interdependently, the owner of the fishing boat and fishery workers help each other, talk together and looking after each other like family members; this can affect work and life while living together on the fishing boat.

Keywords: Adaptation¹, fishery workers², owners of fishing boats³

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาธุรกิจประมงทะเลและการทำประมงทะเลจนสามารถติดอันดับหนึ่งในสิบของโลกที่มีผลผลิตสูง และยังติดอันดับต้นๆ ของผู้ส่งออกสินค้าประมงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยผลผลิตมวลรวมในสาขาประมงมีมูลค่า 98.9 พันล้านบาทและต่อมาในปี พ.ศ. 2551 ผลผลิตมวลรวมของประเทศของภาคประมงมีมูลค่า 105,977 ล้านบาท สะท้อนให้เห็นนโยบายด้านการประมงที่เน้นการเพิ่มผลผลิตของปริมาณสัตว์น้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนภายในประเทศนอกจากนี้การค้นพบแหล่งทำการประมงทะเลใหม่ๆ ในน่านน้ำนอกอาณาเขตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 เป็นต้นมาก่อให้เกิดการขยายตัวด้านการลงทุนทำการประมงทะเลในภาคเอกชนมาก จึงเปลี่ยนจากการใช้เครื่องมือที่จากเดิมไม่มีประสิทธิภาพและต้องใช้แรงงานคนมากมาเป็นการประมงพาณิชย์ที่ลงทุนสูงใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการค้นหาฝูงปลาและจับสัตว์น้ำทะเลส่งผลให้เรือประมงเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วขนาดและกำลังแรงม้าของเครื่องยนต์ที่สามารถออกทำการประมงทะเลในระดับลึกมากขึ้นได้อีกด้วย (<http://www.mkh.in.th>. 2553)

กิจกรรมประมงเกี่ยวข้องกับคนไทยจำนวนมากโดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดชุมพรเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีเนื้อที่ติดกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย สำหรับจังหวัดชุมพรมีท่าเทียบเรือหลายแห่ง โดยเฉพาะบริเวณตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง ซึ่งเป็นชุมชนประมงที่มีขนาดใหญ่

และมีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจของจังหวัดชุมพรให้ดีขึ้นได้อีกทั้งยังเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดชุมพร แรงงานที่เข้ามาทำงานประมงทะเลส่วนใหญ่ต่างด้าวสัญชาติพม่า เป็นแรงงานต่างด้าวที่มีความต้องการในการอพยพเข้ามาทำงานในกิจการประมงของจังหวัดชุมพร มากที่สุด และเนื่องจากแรงงานต่างด้าวพม่ามีค่าจ้างแรงงานที่ราคาต่ำ ใช้ชีวิตเรียบง่าย มีความอดทนและความขยันสูง ส่งผลให้กลุ่มแรงงานต่างด้าวพม่ากลายเป็นกลุ่มแรงงานประมงที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจการทำประมงของไทยเป็นอย่างมาก (บุญเลิศ ผาสุก, 2530: 324-332)

เนื่องจากเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2557 กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกแถลงรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์หรือ Trafficking in Person Report (TIP Report) ประจำปี พ.ศ. 2557 อย่างเป็นทางการ เป็นที่ทราบกันว่าประเทศไทยถูกปรับลดระดับลงไปอยู่ระดับ 3 หรือ Tier 3 ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำสุดโดยมีการให้เหตุผลว่าไทยไม่ยอมปฏิบัติตามมาตรฐานในการจัดการปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งไม่พยายามแก้ปัญหาเท่าที่ควร การพยายามบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ยังไม่มีประสิทธิภาพ ปลอมให้ผู้กระทำผิดได้รับการละเว้นโทษ ทั้งนี้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกายกตัวอย่างในเรื่องความล้มเหลวในการปราบปรามการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง การลักลอบนำแรงงานต่างด้าวมาใช้แรงงานและค่าประเวณี เป็นต้นต่อมาเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ รวมถึงคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 เพื่อเป็นการจัดระเบียบเรือประมง ซึ่งเกิดจากการที่ประเทศไทยได้รับการประกาศเตือนจากสหภาพยุโรปถึงการจัดให้มีมาตรการในการป้องกันยับยั้ง และขจัดการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IUU Fishing) ซึ่งหากไม่มีการแก้ปัญหาอย่างจริงจังโดยเร่งด่วนภายในหกเดือนอาจมีผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าสัตว์น้ำของประเทศไทยในอนาคตและความมั่นคงของประเทศไทยในภาพรวม และจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย” (Command Center for Combating Illegal Fishing) เรียกโดยย่อว่า ศปมผ. (CCCIF) เป็นศูนย์เฉพาะกิจขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี โดยมีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ผบ.ศปมผ.) และให้ ศปมผ. เริ่มปฏิบัติการตามคำสั่งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ทั้งนี้เพื่อจัดระเบียบของผู้ประกอบอาชีพการทำประมงซึ่งถูกปล่อยปละให้เป็นไปตามเสรีภาพอย่างเต็มที่มากกว่า 50 ปี และเพื่อให้ประเทศหลุดจากบัญชี “เทียร์ 3” ซึ่งเป็นรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ (TIP Report) (<http://www.ratchakitcha.soc.th,2558>)

จากการที่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศใช้คำสั่งหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ที่ 10/2558 ในการจัดระเบียบเรือประมงนั้น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและมาตรการเกี่ยวกับการทำประมง และมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงในด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทและหน้าที่ และด้านการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวในการทำประมงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อจัดระเบียบเรือประมงในพื้นที่ตำบลปากน้ำ

ชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ซึ่งผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตลอดจนเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงและแรงงานประมงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการช่วยเหลือและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับชาวประมงและแรงงานประมงได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการปรับตัวในการทำประมงด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทและหน้าที่ และด้านการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ที่เกิดภายหลังจากการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ต่อชาวประมงและแรงงานประมง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง 2558: กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร” เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับการปรับตัวของชาวประมงและแรงงานประมงหลังจากที่มีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากคนที่อยู่ในพื้นตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีท่าเทียบเรือขนาดใหญ่จำนวนมากและประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับประมงโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับเจ้าของเรือประมงประเภทเรืออวนล้อม(อวนดำ) ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไปและประกอบอาชีพเรือประมงมาแล้ว 3 ปีขึ้นไปจำนวน 4 คน แรงงานประมงไทยและต่างด้าวรวม 5 คน ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ตีความ ให้ความหมายและการบรรยายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัย

กิจกรรมประมงเกี่ยวข้องกับคนไทยโดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งนับเป็นหมู่บ้านได้มากกว่า 2,000 หมู่บ้าน มีครัวเรือนที่ทำประมงทะเลตามข้อมูลของสำมะโนประมงทะเลปี พ.ศ. 2543 จำนวน 55,981 ครัวเรือน และมีตลาดแรงงานรองรับซึ่งสำรวจในปี พ.ศ. 2543 ถึง 826,657 คน โดยอยู่ในภาคของประมงทะเล 161,670 คน ช่วงเวลาประมาณ 50-60 ปีที่ผ่านมาถือได้ว่าเป็นช่วงการเริ่มต้นพัฒนาการประมงทะเล เครื่องมือประมงที่ใช้ในยุคนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องมือประมงพื้นบ้าน และใช้เรือประมงขนาดเล็กไม่มีเครื่องยนต์ ต่อมาได้มีการพัฒนาเครื่องมือและดัดแปลงเรือประมงให้มีความเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจับปลา โดยการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ในช่วงนี้ได้รับการสนับสนุนจากประเทศญี่ปุ่น ทำให้ผลผลิตสัตว์น้ำในช่วงนี้มีปริมาณระหว่าง 150,000 – 230,000 ตันต่อปี ต่อมาปี พ.ศ. 2503 – 2523 มีการขยายตัวด้านการประมงทะเลอย่างรวดเร็วโดยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นสิ่งจูงใจ ประกอบด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องมือประมง เช่น อวนไถล่อนสำหรับใช้ในการประมงพื้นบ้าน อวนลากเพื่อใช้สำหรับการประมงพาณิชย์ นำมาแนะนำและส่งเสริมให้กับชาวประมง นอกจากนี้การบริหารจัดการประมงชายฝั่งโดยภาครัฐ จากที่ชาวประมง

ทะเลพื้นบ้านส่วนใหญ่ยังมีฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่าชนกลุ่มอื่น รัฐบาลจึงมีนโยบายช่วยเหลือและพัฒนาโดยเริ่มจากการจัดตั้งองค์การสะพานปลาขึ้นตามพระราชบัญญัติแพปลา พ.ศ. 2496 และได้กำหนดหน้าที่ที่สำคัญไว้ คือ ส่งเสริมฐานะ สวัสดิการ หรืออาชีพการประมง และบูรณะหมู่บ้านประมง โดยองค์การสะพานปลาดำเนินการจัดระบบการตลาด ทำถนน สร้างสะพาน ท่าเทียบเรือ ต่อมากรมประมงได้เริ่มโครงการประมงสงเคราะห์เพื่อให้ชาวประมงกู้เงินไปลงทุน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 (<http://www.mkh.in.th>)

ในปัจจุบันผลผลิตโดยรวมจากการประมงยังคงเพิ่มขึ้น ผลผลิตส่วนใหญ่ยังคงมาจากการประมงในอ่าวไทย แต่เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตนี้ลดลงอย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องจากการพัฒนาการการประมงของไทยตลอด 3 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นการพัฒนาที่ขาดยุทธศาสตร์การควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีการทำการประมงเกินกว่าสภาพสมดุลทางชีววิทยาในอ่าวไทย ส่งผลให้ผลผลิตสัตว์น้ำในอ่าวไทยมีปริมาณการจับลดลงอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน(<http://www.mkh.in.th>, 2553) จากข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาของจำนวนเรือประมงที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวในอดีตเบื้องต้นก่อนที่จะมีการออกพระราชกำหนดการประมง 2558 ดังเช่นเสียงสะท้อนความเป็นมาของการทำประมงทะเลจากผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“ตอนนั้นออกเรือได้ตั้งค้ดี แรกๆออกไม่เป็นทีก็ไปเป็นลูกน้องเรือเค้าก่อน พอเริ่มรู้มั่งก็ออกมา ออกเรือตัวเอง ทำมาเรื่อยเก็บตั้งค้มาเรื่อย ก็ซื้อวิทยุ ก็คุยกันในเรื่องว่าจับปลาตรงไหนเยอะตรงไหนได้ดีๆ”(ลุงสอง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาของอาชีพประมงส่วนใหญ่เริ่มมาจากบรรพบุรุษและความนิยมเพราะเห็นว่ารวยได้ดี สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าในอดีตนโยบายส่งเสริมการทำประมงนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนหันมาทำอาชีพประมงมากขึ้นและกลายเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมและเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ในปีต่อๆมาปริมาณสัตว์น้ำลดลงตามลำดับจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้กิจการเรือประมงหรือการทำประมงทะเลนั้นนอกจากจะต้องใช้เงินลงทุนสูงรวมกับการปรับปรุง ซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องยนต์ของเรืออยู่ตลอดเวลาแล้ว แรงงานในเรือประมงก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการทำประมง เนื่องจากการทำประมงทะเลเป็นงานหนัก และเสี่ยงอันตราย นั้นสะท้อนให้เห็นว่านอกจากค่าใช้จ่ายในการลงทุนแล้วค่าจ้าง หรือค่าแรงก็มีค่าใช้จ่ายสูงเช่นกัน ซึ่งลูกจ้างในการทำประมงนั้นเดิมเป็นคนในพื้นที่ แต่ด้วยงานที่หนัก เสี่ยงอันตรายสูง ประกอบกับในปี พ.ศ. 2532 เกิดเหตุการณ์วิกฤตทางธรรมชาติพายุไต้ฝุ่นเกย์พัดเข้าฝั่งที่ทะเลจังหวัดชุมพรทำให้ลูกจ้างเรือประมงหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน ส่งผลให้เรือประมงทะเลขาดแรงงานประมงเป็นอย่างมาก นายจ้างหรือเจ้าของเรือประมงจึงใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านมาทดแทนแรงงานไทย

อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้กลับสะท้อนให้เห็นถึงจิตสำนึก ความบกพร่องต่อหน้าที่ และไม่จริงจังของกฎหมายการทำประมงของไทย ทั้งการจ้างแรงงานโดยไม่มีบัตรต่างด้าว ซึ่งถือเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย และการออกเรือจับปลาในช่วงฤดูวางไข่ เป็นต้น ซึ่งประเด็นแรงงานนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทยติด Tier 3 ในรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ปี พ.ศ. 2557 และส่งผลกระทบต่อมากมายมาจนถึงปัจจุบัน

จากการประกาศรายงานประจำปีเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ปี พ.ศ. 2557 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีการจัดให้ไทยอยู่ในระดับที่ 3 หรือ Tier 3 ซึ่งเป็นระดับที่

ต่ำสุดโดยมีการให้เหตุผลว่าไทยไม่ยอมปฏิบัติตามมาตรฐานในการจัดการปัญหาค้ามนุษย์ ทั้งไม่พยายามแก้ปัญหาเท่าที่ควร การพยายามบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ยังไม่มีประสิทธิภาพ ปล่อยให้ผู้กระทำผิดได้รับการละเว้นโทษ ซึ่งเป็นเหตุให้ภาครัฐจำเป็นต้องออกมาตรการต่างๆ เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและเพื่อให้ประเทศไทยหลุดจากบัญชี Tier 3 และจากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การแก้ไขปัญหการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม 10/2558 เพื่อต้องการที่จะจัดระเบียบเรือประมงไทย และหยุดปัญหาการค้ามนุษย์ในกิจการประมงทะเล ได้มีการร่วมมือกันของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา ซึ่งการประกาศคำสั่งดังกล่าวรวมถึงมาตรการต่างๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการปรับตัวของเจ้าของเรือประมง และแรงงานประมงสามารถสรุปได้เป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. การปรับตัวของเจ้าของเรือประมง

1.1 การปรับตัวด้านร่างกาย

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงด้านร่างกายที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านร่างกายดังนี้

1.1.1 ประเด็นด้านสุขภาพ

พบว่ามีจำนวนวันหยุด เวลาพักเพิ่มขึ้น ทำให้เจ้าของเรือมีเวลาพักผ่อนและมีความพร้อมในการทำงานมากขึ้น และตามที่มีมาตรการเกี่ยวกับจำนวนแรงงานเหมาะสมกับจำนวนงาน ทำให้เจ้าของเรือประมงมีการปรับตัวโดยการหาแรงงานเพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับปริมาณงาน

1.1.2 ประเด็นความสะอาด สุขอนามัยบนเรือ

พบว่ามีมาตรการกำหนดให้ทุกคนบนเรือจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคเพื่อป้องกันการระบาดของโรคติดต่อต่างๆ โดยเฉพาะโรคติดต่อที่มากับแรงงานต่างด้าว และในปัจจุบันในเรือประมงจะต้องมียาสามัญประจำบ้าน รองเท้าบูท รวมถึงความสะอาดของเรือ อุปกรณ์ทำครัว อาหาร จะต้องมีความสะอาดและถูกสุขอนามัย โดยจะมีเจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุขมาตรวจอย่างสม่ำเสมอหลังจากมีการปรับตัวตามมาตรการดังกล่าวพบว่าสามารถลดปัญหาเรื่องโรคติดต่อต่างๆได้เป็นอย่างดี

1.1.3 ประเด็นความปลอดภัย

พบว่ามีมาตรการกำหนดให้เจ้าของเรือต้องทำประกันภัยให้กับแรงงานทุกคนบนเรือ และจะต้องมีถึงดับเพลิงป้องกันกรณีไฟไหม้ รองเท้าบูทกันลื่น รวมถึงเสื้อชูชีพสำหรับทุกคนบนเรือ เพื่อลดอุบัติเหตุและใช้ในยามฉุกเฉิน

โดยภาพรวมสามารถสรุปการปรับตัวด้านร่างกายได้ว่า มาตรการของภาครัฐทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลให้เกิดการปรับตัวเกี่ยวกับสุขภาพ ความสะอาด สุขอนามัยและความปลอดภัย แต่สำหรับประเด็นความสะอาด สุขอนามัยและความปลอดภัยนั้นพบว่า มาตรการที่ภาครัฐกำหนดขึ้นยังไม่สามารถปฏิบัติตามหรือสามารถปรับตัวได้ทั้งหมด เนื่องจากอุปกรณ์บางอย่างที่รัฐบังคับให้มันนั้นไม่สามารถใช้ได้จริงและไม่เหมาะสมกับการทำประมง เช่น เสื้อชูชีพและรองเท้าบูทที่ส่งผลให้การทำงานบนเรือประมงไม่สะดวก แต่เจ้าของเรือประมงต้องซื้อไว้ในเรือเนื่องจากเป็น

มาตรการที่กำหนดไว้และหากไม่มี จะทำให้ไม่สามารถทำการประมงได้ ซึ่งจากประเด็นต่างๆเหล่านี้ ส่งผลให้เจ้าของเรือประมงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเพื่อทำตามมาตรการที่รัฐกำหนดและยอมเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าอุปกรณ์ไม่สามารถใช้ได้จริง ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เดี๋ยวนี้บนเรือต้องล้างให้สะอาด เสื้อชูชีพ ถึงดับเพลิงต้องมีพร้อม เพราะเค้ามีสาธารณสุขมาตรวจ”(น้ำหนัก,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

1.2 การปรับตัวด้านอัตรานอ้มน้ำ

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงด้านอัตรานอ้มน้ำที่เกิดขึ้นในการทำประมงจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่าเมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านอัตรานอ้มน้ำดังนี้

1.2.1 ประเด็นความคาดหวังต่อรายได้

เนื่องจากอาชีพประมงเป็นอาชีพที่รายได้ไม่แน่นอนแต่เนื่องจากสภาพอากาศ ทรัพยากรที่ลดลง และมาตรการต่างๆ ที่เข้มงวดขึ้นทำให้เจ้าของเรือประมงบางรายขายเรือแล้วหันไปประกอบอาชีพอื่นเพราะรายได้ที่ลดลงมาก ส่วนเจ้าของเรือที่ยังประกอบอาชีพประมงอยู่นั้นก็ยังคงหวังว่าอาชีพประมงจะยังคงเป็นอาชีพที่จะสามารถเลี้ยงครอบครัวต่อไปได้ถึงแม้ว่ารายได้จะลดลงมากหรือในบางครั้งรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย

1.2.2 ประเด็นความท้อแท้

เกิดขึ้นเนื่องจากในปัจจุบันมีมาตรการเกี่ยวกับการทำประมงเข้มงวดมากขึ้น และมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากทำให้เกิดความท้อแท้ในการประกอบอาชีพเนื่องจากบางรายต้องกู้ยืมเงินจากที่ต่างๆเพื่อลงทุนซื้อเรือและยังต้องใช้เวลานานถึงจะสามารถปลดหนี้สินดังกล่าวได้ นอกจากนี้ความเข้มงวดของมาตรการต่างๆยังมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดความท้อแท้และกดดันในการประกอบอาชีพ

1.2.3 ประเด็นการแย่งแรงงาน

แรงงานประมงเป็นกำลังสำคัญในการทำงานบนเรือประมงแต่เนื่องจากปัจจุบันแรงงานประมงขาดแคลนมากจนเข้าขั้นวิกฤต ซึ่งส่งผลต่อปริมาณผลผลิตในการจับปลา รวมถึงส่งผลให้ไม่สามารถเลือกและคัดกรองแรงงานที่มีพฤติกรรมดีเข้าทำงานได้

1.2.4 ประเด็นความมั่นคงต่ออาชีพภายใต้ความเสี่ยง

ความไม่แน่นอนของทรัพยากรที่ลดลงและกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่บีบรัดมากขึ้น ทำให้เจ้าของเรือประมงหลายรายเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นเนื่องจากไม่คุ้มกับการลงทุนทั้งทรัพย์สินและชีวิต นอกจากนี้เรือประมงยังมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการซ่อมบำรุงอยู่ตลอดเวลาทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้รู้สึกว่าการประกอบอาชีพประมงนั้นไม่มั่นคง ไม่สามารถเลี้ยงครอบครัว และไม่คุ้มกับการเสี่ยงชีวิต

โดยภาพรวมสามารถสรุปการปรับตัวด้านอัตรานอ้มน้ำได้ว่า เมื่อมีมาตรการเกี่ยวกับการประมงทำให้วิถีชีวิตในการประกอบอาชีพประมงเปลี่ยนไป และมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะปัจจุบันทำให้รายได้ลดน้อยลงมากเมื่อเทียบกับการประกอบอาชีพประมงก่อนหน้านี้ ประเด็นต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการปรับตัวเกี่ยวกับความคาดหวังจากรายได้ที่ลดลง ความท้อแท้ที่เกิดจากการบีบคั้นของกฎหมาย ปัญหาเรื่องแรงงานทะเลาะวิวาทและแรงงานไม่เพียงพอให้การ

ทำงาน ซึ่งบางครั้งกรณีขาดแคลนแรงงานนั้นเกิดจากการแย่งแรงงานระหว่างเจ้าของเรือเอง และความมั่นคงของอาชีพที่มีความเสี่ยงและไม่แน่นอน ทำให้เจ้าของเรือประมงจำนวนมากตัดสินใจขายเรือแล้วหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน ส่วนเจ้าของเรือที่ยังยึดอาชีพประมงเป็นอาชีพหลังนั้นจะต้องปรับตัวโดยการปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพประมงต่อไปได้ ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“โห...นี่เสียไปไม่รู้เท่าไรแล้ว หมดไปหลายตั้งค์ ไม่ทำก็ได้ด้วยนะ ไม่ทำก็ออกเรือไม่ได้ เหน้อ...ลำบากแล้วนะออกเรือเดี๋ยวนี้ ยิ่งจับได้ไม่คืนนี้ไม่รู้จะคุ้มหรือเปล่า ฝ่อๆต้องขายเรือกันมั่งแหละ”(ลุงสาม,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2559)

“เรื่องลูกน้องตักกันนี้คือน่าเบื่อที่สุด เดี่ยวคนนุ่นทะเลาะกับคนนี้ หลายเรื่อง แล้วพม่ามันตีกันไม่ใช่เบาๆหนา ลำบากเราต้องพาไปโรงพยาบาล เสียตั้งค์หลายมันตีกันมันก็ทำงานด้วยกันไม่ได้ ลำบากเราเนี่ยต้องหาลูกน้องใหม่อีก”(ลุงสอง,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2559)

1.3 การปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงด้านบทบาทและหน้าที่ที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่ดังนี้

1.3.1 บทบาทเจ้าของเรือ

อาชีพประมงเป็นอาชีพที่ต้องใช้การลงทุนสูงและจะต้องใช้เงินในการซ่อมแซมเรือและอุปกรณ์ต่างๆ อยู่ตลอดเวลา เจ้าของเรือเองจะต้องมีเงินลงทุนมากและพอที่จะหมุนเวียนในการใช้จ่ายสิ่งต่างๆ ทำให้การออกเรือทุกๆครั้งจะต้องหาทำเลที่ดีโดยการอาศัยประสบการณ์ในการออกหาปลาให้คุ้มกับการลงทุนในแต่ละครั้ง และหากเจ้าของเรือเป็นผู้ออกเรือเองในฐานะไตเรือด้วยและยังต้องมีบทบาทในการปกครองเช่นเดียวกับการเป็นหัวหน้าครอบครัว

1.3.2 บทบาทหัวหน้า

การประกอบอาชีพประมงเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรับผิดชอบสูงประกอบกับประสบการณ์ที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน เนื่องจากทำงานบนความเสี่ยง และอันตรายอยู่ตลอดเวลา สำหรับเจ้าของเรือนอกจากจะต้องรับผิดชอบชีวิตและทรัพย์สินของตนเองแล้วยังจะต้องรับผิดชอบต่อดูแลชีวิตของทุกคนบนเรือ นอกจากนี้เจ้าของเรือในฐานะหัวหน้าหรือนายจ้างยังมีหน้าที่สอนงานให้กับแรงงานและสอนภาษาไทยให้กับแรงงานต่างด้าวรวมถึงการดูแลเรื่องต่างๆเกี่ยวกับแรงงานอีกด้วย ทำให้ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากจะต้องทำงานกับแรงงานต่างด้าว และมีการปรับเปลี่ยนแรงงานอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเองให้ดีที่สุด เช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“คนเป็นไตเรือเหน้อย ต้องรับผิดชอบทุกอย่าง ทุกอย่างเราต้องตัดสินใจเองทั้งหมด ใครว่าไม่เครียดละ”(นำหนึ่ง,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

1.4 การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันดังนี้

1.4.1 การพึ่งพาอาศัยในการทำงาน

การออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกัน มาตรการที่รัฐบาลกำหนดส่งผลให้การควบคุมดูแลแรงงานง่ายขึ้นลดปัญหาการรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงาน เพราะมีสัญญาจ้างงานที่ชัดเจน แต่เพิ่มภาระให้กับเจ้าของเรือในเรื่องสวัสดิการต่างๆ การทำประกันภัยให้กับแรงงานซึ่งเจ้าของเรือในฐานะนายจ้างจะเป็นผู้ดูแลทั้งหมด

โดยภาพรวมสามารถสรุปการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ว่า ภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันจากเดิมที่เจ้าของเรือและแรงงานมีความห่างเหินแต่ปัจจุบันเจ้าของเรือและแรงงานมีการช่วยเหลือเกื้อกูล และอยู่กันแบบครอบครัวมากยิ่งขึ้น ถึงแม้เจ้าของเรือจะต้องเสียเงินเพิ่มให้เรื่องสวัสดิการของแรงงาน แต่จำเป็นต้องทำตามกฎหมายกำหนดไว้เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพประมงต่อไปได้ ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เราไม่ช่วยแล้วใครจะช่วยล่ะ มันมาอยู่ที่นี่ก็ไม่ใช่มีใคร บางคนอยู่จนมีลูกพอลูกจะเกิดก็ต้องขอช่วยเราอยู่ที่นี่แหละ”(ลุงสาม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559)

“ก็เหมือนมีลูกเพิ่มมาอีกก็สืบทอดว่าคนแหละ ดูแลมันทุกอย่าง”(น้ำหนัก, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

2. การปรับตัวของแรงงานประมง

2.1 การปรับตัวด้านร่างกาย

การปรับตัวของเจ้าของเรือประมงด้านร่างกายที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านร่างกาย ดังนี้

2.1.1 ประเด็นเวลาพักและวันหยุดที่เพิ่มขึ้น

พบว่าเมื่อมีการปรับตัวตามมาตรการดังกล่าวแล้วทำให้แรงงานมีเวลาพักระหว่างทำงาน และวันหยุดที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อแรงงาน ทำให้แรงงานมีความพร้อมสำหรับการทำงาน

2.1.2 ประเด็นแรงงานทำงานหนักน้อยลง

พบว่ามีการเกี่ยวข้องกับความสะดวกของงานต่อจำนวนแรงงาน เพื่อให้แรงงานทำงานที่ไม่หนักจนเกินไปและหลีกเลี่ยงการเอาเปรียบแรงงาน

2.1.3 ประเด็นโรคติดต่อ การทำประกันภัย และการรักษาพยาบาล

พบว่าหลังจากมีมาตรการกำหนดให้มีการตรวจคัดกรองโรคทำให้ลดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพได้มาก นอกจากนี้ยังมีมาตรการการทำประกันภัยสำหรับแรงงานทำให้มีการตรวจสุขภาพของแรงงานทุกปี และการรักษาพยาบาลที่ครอบคลุมมากขึ้นโดยเฉพาะแรงงานต่างด้าว ทำให้แรงงานเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลมากขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

โดยภาพรวมสามารถสรุปการปรับตัวด้านร่างกายได้ว่า เมื่อรัฐบาลมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับเวลาพัก วันหยุดของแรงงาน และความเหมาะสมในการทำงานของแรงงาน ส่วนประเด็นโรคติดต่อ การทำประกันภัย และการรักษาพยาบาลมาตรการดังกล่าวทำให้แรงงานมีการปรับตัวโดย

การดูแลตัวเองมากขึ้นเนื่องจากแรงงานจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคก่อนทำงานทุกคน และทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัยในการทำงาน ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“เวลาเป็นแผลไต้พาไปหาหมอที่โรงพยาบาล ไต้จ่ายตังค์ให้หมด” (นายเอ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

2.2 การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์

การปรับตัวของแรงงานประมงด้านอัตมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ดังนี้

2.2.1 แรงงานถูกทำร้ายร่างกาย เอารัดเอาเปรียบ และไม่เท่าเทียม

แรงงานในอดีตมีการถูกทำร้ายร่างกาย เอารัดเอาเปรียบมาก และไม่มีความเท่าเทียม ทำให้แรงงานไม่ได้รับการดูแล มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี และการค้ามนุษย์ทำให้ปัจจุบันการใช้แรงงานประมงทะเลนั้นมีกฎหมายแรงงานประมงควบคุมดูแล ซึ่งส่งผลดีต่อแรงงาน

2.2.2 ประเด็นการทะเลาะวิวาทของแรงงาน

การทะเลาะวิวาทระหว่างแรงงานด้วยกันนั้นยังแก้ปัญหาได้ไม่ดีเท่าที่ควรเนื่องจากแรงงานมีการเปลี่ยนเรือไปเรื่อยๆ ไม่แน่นอนและขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าของเรือด้วย แต่เมื่อมีมาตรการคุ้มครองแรงงานทำให้แรงงานรู้สึกได้รับความเป็นธรรมมากขึ้นและมีกำลังใจในการทำงาน

2.2.3 ประเด็นแรงงานขโมยปลา

พบว่าเมื่อรัฐมีมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลงโทษและการจับกุมทำให้แรงงานไม่กล้าขโมยปลาไปขาย ส่งผลให้แรงงานมีรายได้น้อยลง ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อให้แรงงานพยายามประพตตัวให้ดีขึ้น ไม่เกียจงาน เพื่อให้สามารถทำงานหาเงินเลี้ยงชีพและครอบครัวต่อไปได้ เพราะกฎหมายในปัจจุบันนี้มีความเข้มงวดมาก เครื่องครัด และหากแรงงานไม่ทำตามที่กำหนดจะไม่มีสิทธิทำงานต่อไปหรือบางรายหากเป็นแรงงานต่างด้าวก็จะต้องถูกส่งตัวกลับประเทศและยกเลิกใบอนุญาตทำงาน แต่หากทำตามกฎหมายที่กำหนดแล้วจะเห็นได้ว่าแรงงานนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเช่นเดียวกับเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“ผมเคยขโมยปลาแล้วไปขาย แล้วถ้าจับได้แต่เพื่อนอีกคนมันหนีเอาตัวรอดไปได้ ผมเลยฟ้องเค้าแก่ มันก็เลยมาตีผม ผมอยากไปออกเรือลำอื่นแต่ไปไม่ได้” (นายบี(พม่า), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560)

“พม่าบางที่มันแอบหลับอยู่บนแป้น ไต้ให้ผมไปเรียก เรียกแล้วก็ไม่ตื่น ผมถีบเกือบพลัดน้ำ เราทำงานเหนื่อย มันไม่มาช่วยมันเอาเปรียบ แล้วจะเป็นคนเดิมๆที่มีปัญหา บางทีอยากออกลำอื่นนะพี่ แต่ว่าเกรงใจไต้ แก่ติดกับผมอย่างแรงๆ แล้วถึงสัญญาที่ยังไม่หมด” (นายซี(ไทย) สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

2.3 การปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่

การปรับตัวของแรงงานประมงด้านบทบาทและหน้าที่ที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่ดังนี้

2.3.1 บทบาทลูกจ้าง

การเป็นลูกจ้างเรือประมงจะต้องมีความอดทนสูง ทำงานตอนกลางคืน และทำงานกับสิ่งสกปรก ในบางครั้งอาจรู้สึกท้อแท้บ้าง แต่ในบทบาทลูกจ้างแล้วจะต้องเชื่อฟังคำสั่งของนายจ้าง และแรงงานประมงในปัจจุบันนั้นจะต้องมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และมีความสามารถทำได้ทุกอย่างตามที่นายจ้างสั่ง ซึ่งแตกต่างไปจากอดีต เนื่องจากปัจจุบันแรงงานประมงขาดแคลนมาก ทำให้ยิ่งแรงงานคนใดสามารถทำงานได้คุ้มที่สุดคนนั้นจะยิ่งได้รับเงินค่าจ้างมาก

2.3.2 บทบาทเพื่อนร่วมงาน

การทำงานบนเรือประมงเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงานหนัก ความอดทน และจะต้องพบเจอกับเพื่อนร่วมงานและนายจ้างที่เปลี่ยนไปเรื่อยๆ และจะต้องอยู่ในการควบคุมดูแลของนายจ้างที่แตกต่างกัน รวมถึงภาษาที่ไม่คุ้นชินทำให้แรงงานจะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดเพื่อให้สามารถหารายได้ใน การเลี้ยงตนเองและครอบครัวต่อไปได้ ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“อยู่ที่นี่มานานแล้วครับ บางคนก็เกบางคนก็ไม่เก ก็ไม่ยุ่งต้งยุ่งด้วย แต่ถ้าทนไม่ไหวก็จะบอกได้ครับ”(นายเอ(พม่า),สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2560)

2.4 การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

การปรับตัวของแรงงานประมงด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันที่เกิดขึ้นในการทำประมงภายหลังจากออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันดังนี้

2.4.1 การพึ่งพาอาศัยในยามเดือดร้อน

จากการออกมาตรการต่างๆ รวมถึงมาตรการคุ้มครองแรงงาน ทำให้การดำรงชีวิตของแรงงานปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น และได้รับการดูแลจากนายจ้างมากขึ้นกว่าเดิม รวมถึงการช่วยเหลือ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าประกันตัว เป็นต้น โดยภาพรวมสามารถสรุปการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ว่า มาตรการที่รัฐบาลกำหนดทำให้เกิดการเชื่อฟังเจ้าของเรือ และช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างแรงงานงานและเจ้าของเรือในทางที่ดีขึ้น ดังเช่นเสียงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“ตอนขาเจ็บ ไตพาไปโรงพยาบาล ไตไปเยี่ยมแล้วก็ให้ตั้งค้กับเมียผมทุกวันครับ”(นายดี(พม่า), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2560)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า การออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 มีส่วนทำให้เกิดส่งผลกระทบต่อทั้งด้านดีและไม่ดีต่อเจ้าของเรือประมงและแรงงานประมงและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่างๆ รวมถึงการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในการประกอบอาชีพประมงภายใต้กฎเกณฑ์ และมาตรการต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นซึ่งแตกต่างกันออกไปทั้งด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทและหน้าที่ และด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนี้ ด้านร่างกาย หลังจากมีการเพิ่มมาตรการเกี่ยวกับการเพิ่มชั่วโมงพักและวันหยุดส่งผลดีต่อทุกคนบนเรือโดยเฉพาะแรงงานเพราะทำให้มีเวลาพักผ่อนมากขึ้น และมีความพร้อมในการทำงานมากขึ้นแต่ส่งผลกระทบต่อเจ้าของเรือประมงเพราะทำให้จำนวนวัน

ออกเรื่อน้อยลง ประกอบกับความไม่แน่นอนของสภาพอากาศและสภาพน้ำ ส่วนประเด็นการเข้มงวดเกี่ยวกับการตรวจโรคแรงงานนั้นสามารถช่วยลดการแพร่กระจายโรคและโรคติดต่อได้จริง ทำให้เจ้าของเรือประมงจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเกี่ยวกับการรับแรงงานเข้าทำงานโดยจะต้องพาแรงงานไปตรวจคัดกรองโรคก่อนที่จะทำการจดทะเบียนแรงงาน ปรับเปลี่ยนและวางแผนเวลาในการทำงานโดยมีการจัดบันทึกเวลาทำงานและเวลาพัก ปรับเปลี่ยนโดยการดูแลความสะอาด สุขอนามัยและความปลอดภัย เช่น มีเสื้อชูชีพ กล่องยาสามัญประจำบ้าน รองเท้าบูท และอุปกรณ์ทำครัวที่สะอาด เป็นต้น ให้ถูกต้องตามที่มาตรการกำหนดไว้ทั้งนี้เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพประมงต่อไปได้ เนื่องจากจะมีเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของแรงงานจากมาตรการที่รัฐบาลกำหนดมานั้นทำให้แรงงานมีเวลาพักผ่อน และมีเวลาให้ครอบครัวมากยิ่งขึ้นด้วย นอกจากนี้แรงงานยังมีการปรับตัวเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น เนื่องจากจะต้องผ่านการตรวจคัดกรองโรคก่อนจะได้รับการจดทะเบียนแรงงานทำให้แรงงานมีความจำเป็นและเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพมากขึ้น รวมถึงมีเลิกสูรา ดูแลความสะอาด สุขอนามัย และหันไปใช้บริการโรงพยาบาลในการรักษาพยาบาลมากขึ้น ต่างจากเดิมที่จะเลือกทานยาที่ซื้อเองตามร้านขายยาซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดการปรับตัวของ รอยด์ (อ้างอิงในพิมพ์นภัส โภคา 2550: 23-28) กล่าวว่า การปรับตัวทางด้านร่างกาย เป็นการปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการความมั่นคงทางสรีระเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การออกกำลังกาย การมีกิจกรรมการพักผ่อน การขับถ่าย การป้องกันอันตรายของร่างกาย การควบคุมสมดุลของร่างกาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรียีร์ (2552) ได้ศึกษาการปรับตัวทางสังคมของแรงงานพม่าในเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การพักผ่อนของผู้ใช้แรงงานในวันหยุดคือ ไปเที่ยวห้างหรือซื้อของที่ตลาด หรือไปหาเพื่อน และการนั่งคุยกับเพื่อน มีกิจกรรมในชุมชนที่จัดขึ้นซึ่งเป็นการผ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อย และการสร้างความสบายใจให้ตัวเองของแรงงานพม่า ถือว่าเป็นรูปแบบของกระบวนการการปรับตัวแบบบูรณาการ

ด้านอัตมโนทัศน์ พบว่าหลังจากมีการออกมาตรการดังกล่าวเกี่ยวกับความเข้มงวด ความถูกต้องนั้น มีส่วนช่วยในการลดการทะเลาะวิวาทของ การแย่งแรงงานของเจ้าของเรือประมง เนื่องจากมาตรการรวมถึงเจ้าหน้าที่มีการตรวจสอบอย่างละเอียด เข้มงวดและจริงจังมากขึ้น ทำให้การประกอบอาชีพประมงนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้เจ้าของเรือประมงมีการปรับตัวเกี่ยวกับความคาดหวังต่อรายได้ที่ลดลง เนื่องจากทรัพยากรที่ลดลงและมาตรการต่างๆที่เข้มงวดขึ้น ความท้อแท้ในการเผชิญและต่อสู้กับอุปสรรคในการทำงานที่มากขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายที่มีมากขึ้น แต่ในทางตรงข้ามรายได้กลับลดน้อยลง ความล่าช้าในการทำเอกสารซึ่งส่งผลต่อการออกเรือ รวมถึงการการแย่งแรงงานเนื่องจากแรงงานประมงขาดแคลน ไม่เพียงพอต่อความต้องการและความเหมาะสมกับงานตามที่รัฐบาลกำหนด และความมั่นคงต่ออาชีพภายใต้ความไม่แน่นอนของทรัพยากรที่ลดลงและกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่บีบรัดมากขึ้น ทำให้เกิดความท้อแท้ ความกังวล และเกิดความไม่มั่นคงในอาชีพ แต่เนื่องจากเจ้าของเรือประมงส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาในระดับประถมซึ่งยากในการสมัครงานอื่นได้ จึงปรับตัวโดยการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ประหยัดและออมเงินมากขึ้น ในส่วนของแรงงานประมงหลังจากมีการออกมาตรการคุ้มครองแรงงานทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัยและมั่นคงในการทำงานมากขึ้นจากเดิมที่แรงงานมักถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง ถูกทำร้ายร่างกาย และมีการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นผลดีต่อสภาพจิตใจและความเชื่อมั่นในการทำงานของแรงงาน แต่มาตรการดังกล่าวทำ

ให้แรงงานมีรายได้น้อยลงเนื่องจากมีมาตรการเกี่ยวกับความสามารถในการขายปลาเนื่องจากแรงงานประมงในเขต ตำบลปากน้ำชุมพรนั้นมีนิสัยชอบขโมยปลาไปขายเพื่อหารายได้เพิ่ม แต่เมื่อมีมาตรการจับกุมแรงงานที่นำปลาไปขายทำให้แรงงานไม่กล้าฝ่าฝืน และกลัวการจับกุม นอกจากนี้ในวันหยุดจะไม่สามารถหารายได้พิเศษจากการทำงานอย่างอื่นได้เนื่องจากติดสัญญาจ้างงานและบัตรประจำตัวจะอยู่กับเจ้าของเรือเท่านั้น ทำให้ไม่มีใครเสี่ยงที่จะทำ ส่งผลให้แรงงานมีรายได้ลดลงอย่างมากและเกิดความท้อใจ ทำให้แรงงานเกิดการปรับตัวในเรื่องของความพึงพอใจในตนเองและฟุ่มเฟือยน้อยลงเพื่อที่สามารถทำงานต่อไปได้เพราะมีความจำเป็นต้องเลี้ยงครอบครัวและส่งเงินกลับบ้านที่ประเทศเมียนมา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2559) ได้ศึกษาผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชาในเขตจังหวัดจันทบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พบว่า การจ้างแรงงานกัมพูชาเป็นมีอบทางการเมือง หลัง คสช.เข้ามา มีผลกระทบน้อยลงเนื่องจากก่อน คสช.จะเข้ามาการจ้างแรงงานกัมพูชาเป็นมีอบทางการเมืองจะแทบไม่ปรากฏ เพราะจุดประสงค์หลักของแรงงานคือการเข้ามาขายแรงงานและส่งเงินกลับบ้านมากกว่า และไม่อยากท้าวผิดกฎหมายภายหลังการเข้ามาของ คสช.ที่มีการปราบปรามแรงงานผิดกฎหมายอย่างหนัก ยิ่งเป็นผลให้แรงงานมีความเกรงกลัวและไม่กล้าที่จะรับจ้างกระทำความผิดทางการเมือง ดังนั้น แรงงานดังกล่าวจึงหลีกเลี่ยงการกระทำความผิดหรือร่วมขบวนการทางการเมือง อันจะส่งผลต่อการถูกปราบปรามจากเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปรับตัวของวารภรณ์ ตระกูลสุชาติ (2543:144-146) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การรู้สึกพึงพอใจในตนเองเป็นความพอใจในสิ่งที่ตัวเองทำอยู่ การรู้จักปล่อยวางเป็นการปรับความคิดความรู้สึกต่อสิ่งที่เผชิญอย่างมีสติ การยอมรับความเป็นจริงและมองโลกในแง่ดี และการยอมรับในความแตกต่างในด้านค่านิยม ทัศนคติ ความคิด และความเชื่อต่างๆ ที่มีผลต่อการกระทำที่แตกต่างกัน โดยไม่ได้คาดหวังว่าจะอะไรหากบุคคลได้ปฏิบัติแล้วจะทำให้สามารถอาศัยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยลักษณะที่บุคคลจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้นั้น ต้องสามารถเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น และมีความสัมพันธ์อันดีทั้งในครอบครัว องค์กรและชุมชน เพราะสิ่งเหล่านี้จะมีผลทำให้การปรับตัวไปในทางที่ดี

ด้านบทบาทและหน้าที่ พบว่าเมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่ในการทำประมงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมการทำงานมีเพียงสถานะลูกจ้างและนายจ้างเท่านั้น ต่างคนต่างอยู่และจะใช้ชีวิตร่วมกันได้พูดคุย มีปฏิสัมพันธ์ในช่วงเรือออกเท่านั้น แต่ในปัจจุบันทั้งนายจ้างและลูกจ้างจะต้องจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากนายจ้างแบบเดิมๆมาเป็นนายจ้างที่เปรียบเสมือนหัวหน้าครอบครัวที่มีหน้าที่ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว อบรมและคอยช่วยเหลือในเวลาที่แรงงานมีปัญหา เตือนร้อน และต้องการความช่วยเหลือ ส่วนแรงงานจะมีการปรับตัวเกี่ยวกับอุปนิสัย ทัศนคติ เชื้อพียงและปฏิบัติตามที่นายจ้างบอก เสมือนกับนายจ้างเป็นที่พึ่ง เป็นน่อง ทำให้ในปัจจุบันออกมาตรการดังกล่าวสามารถลดปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาขโมยปลา การเอาไรต์เอาเปรียบแรงงาน ระหว่างเจ้าของเรือและแรงงานได้มาก นอกจากนี้แรงงานเองยังมีการปรับตัวเกี่ยวกับการอาศัย อาหารการกิน การรักษาความสะอาดและประเพณีต่างๆ ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมงานและคนในชุมชนได้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภณิการ์ เพชรเขียว (2549) ที่ศึกษาเรื่องการปรับตัวของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าเสื่อสายมอญ พบว่า ชาวมอญสามารถ

ปรับตัวด้านเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี ทั้งการปรับตัวในเรื่องการประกอบอาชีพและการปรับตัวเรื่องค่าใช้จ่าย โดยสามารถเรียนรู้ทักษะการทำงานได้อย่างรวดเร็ว ทำงานได้ดี สามารถส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวในประเทศพม่าได้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของรอยด์ (อ้างถึงในพิมพ์นภัส โภคา 2550: 23-28) กล่าวว่าการปรับตัวด้านบทบาทและหน้าที่เป็นการปรับตัวเพื่อความมั่นคงทางสังคม เป็นความคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลควรกระทำเมื่ออยู่ในบทบาทหนึ่งๆ การกระทำนี้เป็นการกระทำของบุคคลในส่วนที่สัมพันธ์กับบุคคลอื่นบทบาทของบุคคลในแต่ละสังคมจะแตกต่างกันออกไปทั้งนี้จะต้องปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ของตนและสังคมกำหนดไว้อย่างเหมาะสมโดยแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมตามบทบาทคือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่สังคมกำหนด และพฤติกรรมแสดงเจตคติคือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกจากทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของตน

ด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน พบว่าเมื่อมีการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกัน มาตรการที่รัฐบาลกำหนดส่งผลให้การควบคุมดูแลแรงงานง่ายขึ้นลดปัญหาการรับเงินล่วงหน้าแล้วไม่มาทำงาน เพราะมีสัญญาจ้างงานที่ชัดเจน แต่เพิ่มภาระให้กับเจ้าของเรือในเรื่องสวัสดิการต่างๆ การทำประกันภัยและอุปกรณ์ความปลอดภัยให้กับแรงงานซึ่งเจ้าของเรือในฐานะนายจ้างจะเป็นผู้ดูแลทั้งหมด ส่วนแรงงานประมงนั้นมีการปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น และช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าของเรือ เนื่องจากรู้สึกว่าคุณเองได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าของเรือเป็นอย่างดี ทำให้แรงงานรู้สึกปลอดภัยและอยากทำงานมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรียีร์ (2552) ได้ศึกษาการปรับตัวทางสังคมของแรงงานพม่าในเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า แรงงานชาวพม่าไม่เคยสร้างปัญหาหรือความเดือดร้อนใดๆ ให้แก่ชุมชน ให้ความช่วยเหลือกับคนในชุมชน มีการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนได้ตามประเพณีในชุมชนจัดขึ้น อาศัยอยู่ในชุมชนด้วยความสงบเรียบร้อย มีความตั้งใจเรียนรู้และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมของคนในชุมชนเหมือนเป็นส่วนหนึ่งในชุมชน และสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของรอยด์ (อ้างถึงในพิมพ์นภัส โภคา 2550: 23-28) การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นการปรับตัวเพื่อความมั่นคงทางสังคมเช่นกัน การพึ่งพาระหว่างกันเป็นการดำรงรักษาความสมดุลระหว่างการที่เป็นอิสระไม่พึ่งพาผู้อื่นกับการพึ่งพาผู้อื่นการปรับตัวด้านนี้จะเกี่ยวข้องกับความเต็มใจและความสามารถที่จะรัก นับถือและยกย่องผู้อื่น ตลอดจนการยอมรับและการตลอดสนองความรัก นับถือ และการยกย่องจากผู้อื่น ผู้อื่นที่กล่าวในที่นี้หมายถึงผู้ที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลนั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรมีมาตรการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในราคาที่เป็นธรรมสำหรับการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว การให้แรงงานทำบัตรประกันสังคม การกำหนดระยะเวลาจดทะเบียนแรงงานประเภทนี้ให้เหมาะสม
2. รัฐบาลควรจัดให้มีการให้ความรู้เรื่องการประกันสังคมแก่แรงงานต่างด้าว
3. รัฐบาลควรจัดหาแรงงานสำรอง เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และคัดเลือกแรงงานที่มีพฤติกรรมดี เพื่อลดปัญหาการทะเลาะวิวาทในการทำงาน

4. รัฐบาลควรจัดให้มีการประชุม และร่วมแสดงความคิดเห็นกับตัวแทนเจ้าของเรือประมง เพื่อหาแนวทางในการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหายังยืนยงร่วมกัน
5. ควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงทั้งเจ้าของเรือประมงและแรงงาน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดตรงจุดและสามารถแก้ไขปัญหาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเจ้าของเรือประมงและแรงงานในจังหวัดชายฝั่งทะเลอ่าวไทยทั้งหมด เพื่อจะให้เห็นผลกระทบและการปรับตัวในภาพรวมของด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีความแตกต่างกันในตัวแปรที่เกี่ยวกับผลกระทบของเจ้าของเรือประมงและแรงงาน เช่น สัณฐานของแรงงาน วิถีชีวิตของเจ้าของเรือประมงที่แตกต่างกัน ขนาดของกิจการหรือลักษณะของแรงงานในการทำประมง การค้าและอุตสาหกรรม
2. ควรมีการศึกษาแรงงานต่างด้าวที่เป็นสัญชาติอื่น นอกเหนือจากเมียนมาที่เข้ามาทำงาน เช่น แรงงานกัมพูชา ลาว เพื่อมาเปรียบเทียบกับแรงงานเมียนมาว่า ผลกระทบและการปรับตัวมีความแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร เนื่องจากปัจจัยทางด้านลักษณะจิตใจ อุปนิสัย ทัศนคติ ของแรงงานแต่ละสัญชาติ อาจจะมีการแตกต่างกันในการส่งผลกระทบได้
3. ควรมีการศึกษาในเขตพื้นที่ฝั่งอันดามันที่มีการทำการประมงพาณิชย์เพิ่ม เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้น ที่สำคัญมีความน่าเชื่อถือต่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

รายการอ้างอิง

- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2558). *คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 10/2558*. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2558, จาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2559). *ผลกระทบและมาตรการแก้ไขทางกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ กัมพูชาในเขตจังหวัดจันทบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายก่อนและหลังประกาศนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ*. วารสารวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา 14, 1 (2559): 132.
- บุญเลิศ ผาสุก. (2530). *การประมงทะเลในน่านน้ำไทย*. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. หน้า 324-332.
- พิมพ์นภัส โภคา. (2550). *การปรับตัว การสนับสนุนทางสังคม กับคุณภาพชีวิตของแรงงาน ต่างชาติ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี*. ปรินญาวิทยาสาสตรมหาบัณฑิต(จิตวิทยาชุมชน) , สาขาวิชาวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา , คณะสังคมศาสตร์ , มหาวิทยาลัยเกษรศาสตร์.
- ภณิการ์ เพชรเสียว. (2549). *การปรับตัวของแรงงานต่างด้าวชาวพม่า เชื้อสายมอญ : ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานในบริษัทสวนยางจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรารณ ตระกูลสถิตย์. (2543). *จิตวิทยาการปรับตัว*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ. (2553). *ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล*. ค้นหามาเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2559, จาก : <http://www.mkh.in.th>

- สำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ. (2553). *ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล*. ค้นหาค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2559,
จาก : <http://www.mkh.in.th>
- สุนทรีย์ร่า. (2552). *การปรับตัวทางสังคมของแรงงานพม่าในเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร
เกษม.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อสกุล นางสาวอรจิรา สงวนชาติ

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5811120013

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต (ชุมชนศึกษา)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2558

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ปีงบประมาณ 2560 บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การเผยแพร่ในการประชุมวิชาการระดับชาติ

อรจิรา สงวนชาติ และมาลี สบายยิ่ง. (2560). ผลกระทบในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตครั้งที่ 9 “การบูรณาการงานวิจัย เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน” ระหว่างวันที่ 30-31 พฤษภาคม 2560. ณ ภูเก็ต สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการ

อรจิรา สงวนชาติ และมาลี สบายยิ่ง. (...). การปรับตัวในการทำประมงภายหลังการออกพระราชกำหนดเรือประมง พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาตำบลปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. (อยู่ระหว่างกระบวนการของวารสาร

